

Boghandlerbiblioteket.

Bøgerne bedes behandlet med varsomhed, saa tilsmudsing undgaaes. Især henstilles til laantagerne ikke at vende bladene med vædede fingre.

HJARL

EINAR CHRISTIANSEN

HJARL

EN UNGDOMS HISTORIE

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1894

I.

Højesteretsassessor Hjarl boede i Ny Kongensgade, i Udkanten af quartier latin, som han holdt af at sige.

Huset, der skrev sig fra Begyndelsen af Aarhundredet, saae fornemt og unærmeligt ud med sine to høje Stokværk. Det hvælvede Portrum gav højtideligt Ekko og aabnede Udsigt til en havelignende Gaard, hvor en gammel Ask vinkede nedladende med sine tætfingrede Blade. Trappen var herregaardsbred med lave, bekvemme Trin, og der laa en ærværdig-kølig Duft over Luften derinde. I de to store, herskabelige Lejligheder vare Stuerne dybe og mørke, med Forhøjninger, Træpaneler og et Utal af rummelige Væggeskabe. Gulvene bølgede blødt

under ens Trin, bonede af aarelangt Slid, og i Dørene sade gammeldags Messinglaase, der lode sig dreje lige let til begge Sider. Der boede tusinde Lyd i Lofter og Vægge, det rumlede her og det knirkede hist, og Dørene spillede en hel kromatisk Sats, naar man lod dem staa.

Assessoren havde taget Lejligheden i Arv efter sin Fader og elskede just det Forfaldne ved den; han tillod knap nok de allernødvendigste Reparationer og blev for Alvor vred, da Værten en skjønne Dag lod Husets Façade pudse op. Om man havde malet Navnet over paa hans Faders Gravsted, det vilde næppe have fyldt ham med større Forargelse.

Paa Assessorens indstændige Forlangende blev Gaardsiden skaanet. Her havde Efeu og vild Vin nu i Aartier kravlet sig op ad Muren. Fin og let med de vimse, nysgjerrige Fangtraade havde Vinen bredt sig over det Hele, bestandig graadig efter mere, uden Trang til at beholde, hvad den havde naaet; paa store Stykker af Muren, som den i sin opadstræbende Ærgjerrighed havde forladt, saae man kun dens tørre, bare Stamme, medens den højt oppe, tæt ved Tagrenden, hang frisk og lystig og luftede sig vigtigt i Vinden. Efeuen gik

grundigere til Værks; den naaede kun til Stueetagen og slog sig her til Ro i et skovtæt, rodstærkt Lag, selv en Mur, nok saa stædig som Stenen. Den laa i en bred, bladtung Ramme — blank og mørk — om det smaarudede Vindue i Assessorens Arbejdsstue.

Dette Værelse var smalt og langt med et grimt Tapet, der havde Farve som Vaskeblaat. En sortbetrukket Empiresofa med Endeskabe, bred i Sædet som en Seng, optog Halvdelen af den ene Væg. Foran Sofaen stod et tungt Mahognibord, hvorpaa der laa Bøger og Papirer i høje Bunker, som hjalp hinanden med at holde Balancen; og midt imellem disse ragede to Stearinlys op, der sad i et Par Stager med fælles Sølvplade. Assessoren læste aldrig ved anden Belysning. Over Empiresofaen hang Familieportraiter uden Spor af Symmetri i uensartede Rammer.

Mod den modsatte Væg strakte sig helt op til Loftet to overfyldte Boghylder, der i Hjørnet ved Vinduet begrændsedes af et sammenslaaet Spillebord, som stod under et langagtigt, overskaaret Spejl, og fjernt inde i Stuens Dyb af en lille, hyggelig Kakkelovn, der følte sig trykket under Byrden af en høj, forgyldt Minerva,

som pegede stolt med sit Spyd mod det sodede Loft. Et Par Stole med Hestehaars Betræk kukkelurede hist og her i Krogene; man maatte søge for at finde dem.

I denne Stue havde vel gjennem Aarenes Løb adskilligt Bohave sneget sig ind, som ikke fandtes der i den ældre Hjarls Dage, blandt Andet den grønne Lænestol ved Vinduet med den flade Trøster spændt stramt over Ryggen; men i de to store Værelser ud til Gaden var i flere Aartier ikke et Meubel blevet flyttet, ikke et Billede hængt om. Assessoren bevarede deres Støv og deres Skatte med lige samvittighedsfuld Pietet.

I »Salen« hang gamle Malerier i forgyldte, flueplettede Rammer, det ene gnidende sig op ad det andet, saa tæt, at den røde Farve imellem dem kun skimtedes i smalle Striber. For Vinduerne mørknede tunge, gule Damaskesgardiner med silkespundne Kvaster. Midt i Værelset svømmede et firkantet, udskaaret Bord med falmede Albums og Pragtværker i støvede Stabler. Og ovenover Bordet svævede i langleddede Lænker en skaalformet Krone af forgyldt Bronce med fremspringende Ørnehoveder til Lyseholdere. Den kolde Kakkelovn dækkedes

af en perlestukket Skjærm, der vaklede paa sit spinkle, ormstukne Stativ og saae ud til at skamme sig over sin unyttige Tilværelse. Skudt hen i et Hjørne stod Stuens eneste Siddeplads, en Fløjelssofa, til hvis Ryg var fæstet en Hylde, hvorfra en Buste af Assessorens Fader overskuede Rummet under inkvisitoriske Bryn. I det modsatte Hjørne graanede Oehlenschlægers fede Gibskinder stærkt under Støv og neddrysset Kalkpuds. Et mægtigt Spejl i ægte forgyldt Ramme, der naaede fra Loft til Gulv, gjengav Salens øde, støvede Pragt.

En vid Fløjdør førte ind til Dagligstuen. Denne bestod af tre Interieurer, der kun ved meget store Selskaber smeltede sammen til en Helhed. I det ene dominerede en kolossal Sofa, betrukket med et Kanevasbroderi, hvori uhyre Blomster udfoldede deres grovt chatterede Farver, samt et mægtigt, cirkelrundt Bord, hvorom syv vidtfavnende Lænestole stode i fordringsfuld Rundkreds. Herfra til Kakkelovnsdomainet, hvor en lille, umagelig Puf trak sig sky tilbage for et Complex af smaa Borde, det ene under det andet som kinesiske Æsker, og hvor en fornem Chiffonière syntes skabt til at støde sig paa, var der en gabende Afgrund,

som man maatte raabe over. I Stuens tredie Afdeling, nærmest Vinduerne, en lille Fjerdingvei fra de andre Meubler, dannedes Midtpunktet af Claveret, et taffelformet Instrument, der rystede i Benene for et kraftigt Anslag, og hvis Strenge, naar man rørte de gule Tangenter, skreg op, som om de prikkedes paa et ømt Sted. Meublets fornemste Opgave i Livet var at bære et Par tunge, forgyldte Empirevaser, som det var et Dragerarbejde at flytte.

Rundt om paa Væggene hang Rafaels tolv Stanzer i Volpatos klassiske Stik og gjorde et svagt Forsøg paa at hævde Værelsets Enhed.

Til daglig satte Assessoren kun sjælden sin Fod i disse Stuer, nu da hans Kone var død og hans eneste Barn gift. De laa hen som et Slags Mausoleum, hvor Fortid og Arv sov i hellig Uberørthed — en Art anskuelige Deviser i Assessorens Skjold.

II.

»Bedstefaer, kan Du synge?«

»Nej, min Dreng — hvorfor?«

»Jo, for jeg vil være Spillemand, og saa kunde Du synge.«

»Snak, Du skal være Jurist.«

»Hvad er *det*?«

»Det er det Samme som Bedstefaer.«

»Jeg vil hellere være Spillemand.«

»Hør nu en Gang, Vigant, og hør nu godt efter. Først skal Du i en *lille* Skole, og saa skal Du i en *stor* Skole. Og saa skal Du være Student. Og saa skal Du være juridisk Candidat, og saa kan Du engang komme til at gaa i Retten ligesom Bedstefaer. Vil Du ikke gjerne gaa i Retten? Du veed nok, oppe paa Christiansborg Slot.«

»Jo, det vil jeg gjerne.«

»Naa ja, der kan Du selv se. — Kan Du saa gjentage for mig, hvad det var jeg sagde —? først —«

»— i en lille Skole.«

»Rigtig. Og saa —?«

»— i en stor Skole.«

»Godt, og saa? — Naa, tænk Dig om. — Stu — Stu — —«

— — »dent«

»Og saa? — Ju—ri—disk — Can—di—dat.«

»Can—di—dat.«

»Og saa —?«

»Og saa vil jeg være Spillemand.«

»Snak«, det klang saa vredt, at Drengen trak op til Graad; »og saa i Retten ligesom Bedstefaer.« —

Det var Assessoren og hans lille sexaarige Dattersøn, der talte sammen.

Bedstefaderen sad i sin Lænestol ved det smaarudede Vindue. En nysgjerrig Ranke af vild Vin med stærkt rødkantet Løv hang i en bred Bue ned foran den øverste Rude og kiggede ind i Stuen.

Lyset faldt sitrende og grønligt ind over den gamle Mands Ansigt og gjorde de fine,

stramme Træk mere blege og stuegjemte end sædvanlig. I Haanden holdt han en Bog, der under Samtalen med Drengen var sunket ned i hans Skjød, men som han nu efter det sidste afgjørende Punktum atter løftede op mod Lyset og tæt hen til de nærsynede Øjne. Underlæben var krænget en Smule nedad, den højre Haand laa fastklemt om Hagen, og det ene Ben vippede i smaa Sæt, slaaet hen over det andet.

Vigant, som sad i en Gyngeskammel ved hans Fødder, lurede ham Stillingen af — krængede Underlæben nedad, lagde Haanden om Hagen og slog Benene over hinanden. Forleden Dag havde nemlig det samme Kunststykke faaet Bedstefaderen til at le. Og nu, da han godt mærkede, at den Gamle var vred, nu maatte han jo se at faa ham god igjen paa en eller anden Maade.

Men Assessoren vendte Blad paa Blad uden at sende Drengen et Blik. Vigant kunde ikke engang se hans Udtryk, for Bogen var imellem.

Han ventede et Par Minutter; saa blev han træt af Stillingen, trak Benet ned og Læben op. Men Noget *maatte* han finde paa; den Tavshed var altfor trykkende.

»Bedstefaer«, sagde han saa med tilkæmpet Kjækhed, »nu kan jeg dem allesammen.«

»Hvad for nogen?«

»Billederne«, sagde Vigant og pegede paa Familieportraiterne over Sofaen.

»Naa, lad mig da høre« — Assessoren lod atter Bogen synke ned paa sit Knæ.

Rap som en Hundehvalp krøb Vigant paa alle Fire op i Sofaen, stillede sig ret op og støttede sig til et af Endeskabene, der befæstede det store Meubel som et Par Taarne.

»Det er Oldefaer«, sagde Drengen og gned sin lille Finger helt hvid og flad paa Glasset over et stort Lithografi, der forestillede en gammel Mand med fintskaarne Træk, en stram Overlæbe, en bred Pande og buskede Bryn over skarpe, mønstrende Øjne.

»Det er rigtigt — det er Oldefaer«, sagde Assessoren, som havde rejst sig og nu stod og holdt Vigant i hans Bluse. »Kan Du saa huske, hvad han var?«

»Han var ogsaa i Retten.«

»Han var — Ju—sti—ti—arius.«

Vigant gjorde et klodset Tilløb til det svære Ord, men blev stikkende i en lang S-lyd. For at slippe for yderligere Tiltale

pegede han hurtigt paa et lille Daguerreotypi, der hang under Lithografiet.

»Og det er Oldemoer.«

»Stop, stop! — vi er ikke færdige med Oldefaer endnu. Hvad var han mere? Naa? — Mi — —«

»Mi—nister« sagde Vigant med en uhyre Kraftanstrengelse.

»Og hvad hed han? — Naa, hvad hedder Du selv?«

»Vigant Hjarl Møller.«

»Snak, din Oldefaer hed ikke *Møller*,« snerrede Assessoren vredt; — »han hed bare Vigant Hjarl.« Og han kneb den Lille i hans buttede Kind og drejede hans Ansigt om imod sig. Jo, der *var* nogen Lighed — navnlig i den Maade, hvorpaa Drengen trak Brynene sammen.

»Har Oldefaer ogsaa været en lille Dreng?« spurgte Vigant, da Bedstefaderens Blik begyndte at genere ham.

»Ja, og en flink Dreng, kan Du tro — saa flittig og saa artig og saa pligtopfyldende. Det maa man være, hvis man vil blive til Noget i Verden.«

»Oldefaer boede hos Kongen«, sagde Vigant med et henrykt Smil, stolt over sin gode Hukommelse.

»Snak, han *boede* ikke hos Kongen, men han kjendte Kongen, og Kongen satte Pris paa ham — — Frederik den Syvende, forstaaer Du — i otte og fyrre.«

Vigant havde atter, en Kjende utaalmodigt, vendt sig mod Væggen.

»Det er Bedstemoer« — han satte hele sin flade Haand paa et smukt, sørgmodigt Ansigt, der var indrammet i et Par mørke, fyldige Krøller — »Bedstemoer skal have et Kys«, og han trykkede sin bløde, fugtige Mund mod Glasset, saa at hans Aande taagede det til.

»Hvorfor er Bedstemoer død?« spurgte han, mens han tørrede Billedet af med sit Ærme.

»Bedstemoer var altid syg,« svarede Assessoren kort. — »Naa, men hvem er saa *det?*« han pegede paa en yngre Militair.

Vigant saae usikkert paa Bedstefaderen; han aabnede Munden og glemte at lukke den igjen.

Saa sagde han pludselig i en helt forandret Tone, yderst hemmelighedsfuldt.

»Bedstefaer, jeg veed Noget.«

»Naa, hvad er saa *det*?«

Han klappede i Hænderne og hoppede i Sofaens Fjedre, saa at han var nær ved at vælte: »vi skal have Pandekager til Middag.«

»Men *Du* faaer ingen, naar Du ikke kjender ham der.«

Det dirrede i Vigants Mundvige. »Det er Onkel Helmuth, som faldt i Slaget ved Bov,« ræmsede han fra sig i lykkelig Inspiration, — »maa jeg saa gaa ud til Line?«

Bedstefaderen kyssede ham og løftede ham ned fra Sofaen.

Line var ikke i Spisestuen. Hvad saa? Vigant stod et Par Minutter og betænkte sig. Skulde han gaa ned i Køkkenet, eller skulde han vove det alene — *skulde* han vove at kigge, blot kigge ind i den røde Stue? Han havde aldrig før været derinde uden i Selskab med Bedstefaderen eller en af Folkene, men han vidste ikke noget Dejligere i Verden: Billederne og de hvide Figurer og Spejlet, hvor han kunde

se sig selv fra Top til Taa! — Han *vilde* probere.

Sagte smuttede han ud i Entréen, og derfra — — naar nu Laasen blot ikke sad saa højt, at han ikke kunde naa at dreje den om! — Nej, han kunde, han kunde akkurat, naar han stod paa Taaspidserne. Og i det Samme var Døren sprunget op, blot ved et Tryk paa Haandtaget.

Ja, der laa hele Herligheden.

Vigant lod Døren staa paa Klem og gik ind. Hvor der lugtede fint, og hvor Billederne stirrede besynderligt paa ham! Hvad var nu det for En, hende der i den lange, hvide Kjole, der saae ud, som om hun svævede —? sikken hun var svajet i Ryggen, og hvor mon hendes Hoved var blevet af?

Billedet forestillede et Vandfald i en mørk Bjergegn.

Og hende der, den lille rødmussede Pige, som laa og sov ved Siden af sin Kurv med Jordbær! — hvor kunde hun dog det? hvor var det muligt? hvorfor spiste hun ikke af dem? — Det skulde bare være ham! Men hendes Moder havde maaske forbudt hende det;

og hun var sagtens en artig lille Pige, der vilde blive til Noget i Verden —!

— Uh, ham der, ham kunde han ikke lide, med de blanke, stive Øjne, med det lange, sorte Haar om de blege Kinder og med Bloddraaberne i Panden under den stikkende Krans. Men han maatte se paa ham alligevel; og jo mere han blev bange, des mere maatte han se. Han stampede i Gulvet, truede ad Billedet med sin lille knyttede Haand og løb tilsidst fra det.

God Dag, Vigant — god Dag! Det er rigtignok en fin Bluse, Bedstefader har foræret Dig; bare Du maatte gaa med den hver Dag! — men det er ikke hver Dag, Du kommer i Ny Kongensgade. Og Støvlerne kan man ogsaa se — og sikken Du kan hoppe! een Gang til!

Han gik helt hen til Spejlet og pressede Maven mod Maven derinde.

Med Et fik han Øje paa Oldefaderens Buste henne i Krogen. Det skulde være morsomt at staa lige saa ubevægelig som den. Saa stillede han sig op med fremskudt Hage og vrede Bryn, og stirrede sig selv stivt ind i Øjnene, stirrede en hel Minut — indtil han

pludselig blev bange for sin egen og Værelsets Højtidelighed og i smaa rappe Trin løb ud i Entréen igjen, uden at turde sende et Blik tilbage til denne døde, forgyldte Herlighed, der syntes ham at raabe hans Navn med klaprende Tænder uden en Lyd. —

Nu fandt han Line i Spisestuen, hvor hun dækkede Bordet. Hun var et halvgammelt, fregnet Fruentimmer med et Par stikkende Øjne og med en næsten tandløs Mund, som altid gjorde ham fugtig helt ned paa Hagen, naar hun kyssede ham. Vigant drejede og vendte sig, som han bedst kunde, for at undgaa disse besværlige Kjærtegn, men hun tog ham med Magt, og naar han skreg op og strittede imod, tyssede hun paa ham ved at sige: »nu skal Prinsen være en god Dreng, nu skal Prinsen elske gamle Line.«

Dette, at blive kaldt Prinsen — det kunde han ikke staa for. Bedstefaderen var Konge, og han selv var Prins — naturligvis, saaledes skulde det være. Og alle Husets Herligheder, de var hans, og Niels var hans Tjener, og Line var hans Stuepige, og Christoffer, som løb Byærinder, var hans Bydreng, og Lotte var bare til for at lave hans Livretter. Naa ja —

Line kunde jo gjerne faa sine Kys som sædvanlig, men saa skulde hun ogsaa give ham Lov til at kigge ind i Væggeskabet, hvor alle de dyreste Skatte laa gjemte.

Ja, se bare!

Der var store fem- og sexarmede Sølvlysestager, tunge Opsatser til Blomster og Frugt og et blomstret Meissenservice med baadformede Sauceskaale og Terriner med Engle paa Laaget; der var Glas i alle Størrelser: klare Rødvinspokaler, som sang den reneste Discant, naar man knipsede til dem, og grønne og gule Smaabægre paa høje, rosetprydede Fødder; der var Kurve fulde af Sølvtøj, Sukkerskaale og Flødekander til mange Familier, og riflede Theskeer med fint ciseleret Arbejde paa Bagsiden; og der var forgyldte gammeldags Caffekopper, somme med buede Maver og snørklede Hanke, andre slanke som Cylindre med smaa Malerier paa Siderne.

Vigant kunde aldrig blive træt af at røre ved denne kongelige Taffelpragt. Han elskede at sætte den største Sukkerskaal paa sit Hoved som en Hjelm og bruge Potageskeen som Spadserestok.

Idag, til en Afvexling, fandt han paa at rede sit Haar med to Dessertgafler. Men han havde nær af Forskrækkelse stukket sig i Øjnene med dem, da Line gjorde ham den ubehagelige Meddelelse, at han skulde have Klipfisk til Middag: Klipfisk, Cotelet og Pandekager.

»Assessoren har selv ordineret det,« sagde Line, »skjønt baade Lotte og jeg bad for vores lille dejlige Susselam.« Og saa var den tandløse Mund der igjen med sine savlende Læber.

Men Vigant havde ikke Kraft til at værge sig mod deres Angreb, saa lynslaaet var han af den forfærdelige Efterretning.

»Jeg kan ikke«, sagde han, og Munden blev bred og firkantet som paa en tragisk Maske, »jeg kaster op.«

Det var med Villie, at Assessoren havde forlangt Klipfisk paa Bordet den Dag, Vigant kom — for det Første fordi han selv holdt af Retten og var stolt af sin spartanske Smag, men ikke mindre fordi han ønskede at vænne Vigant af med en Last, der, naar den ikke blev kuet i sin Spire, kunde have uberegnelige Følger for hele Livet.

»Et kræsent Menneske bliver aldrig til Noget,« docerede han for Drengen, da de siden efter sade sammen ved Bordet, og Vigant under Smaagylp og hyppig Vanddrikken forsøgte at nedsvælge nogle Stykker af det skrækkelige Havuhyre, der laa og svømmede paa hans Tallerken i smeltet Smør, »man maa være nøjsom, man maa overvinde sig. Først gjør man, hvad man *ikke* vil, saa maa man, hvad man vil; Du kan være glad, om Du hele dit Liv kan faa saa god Mad. — Jo vist saa, eet Stykke til. Du vil jo gjerne ligne Bedstefader, — naa ja — han holder meget af Klipfisk. Man bliver stærk af Klipfisk. Kræsenhed er en Rod til alt Ondt. Man maa begynde med at skole sit Legeme, ellers lærer man aldrig at skole sin Aand, skal Du vide. Se saa, der kan Du se — det smagte jo dejligt.«

»Aa, det lille Skind,« sagde Line i en Tone, der ikke var fri for en vis uærbødig Snerren mod Assessoren, »han er jo blevet ganske nerveus.«

»Tag bort.« Assesoren skubbede sin Tallerken fra sig og vendte sig til Vigant. »Du skal ikke høre efter, hvad Line siger. Her

i Huset er det en Forbrydelse at være nerveus.«

Alligevel sad Vigant og hixtede en Stund endnu under smaa generende Mindelser af den nedslugte Fjende. Han faldt først rigtig til Ro, da Pandekagerne kom paa Bordet. —

Efter Middagen drak Assessoren Caffe i Dagligstuen. Han sad i Sofaen og Vigant paa en højt opskruet Taburet henne foran Claveret, hvor han med sprællende Fingre accompagnerede sin egen brægende Sang. Line laa under Instrumentet og fik hele den gamle Mahognikasse til at dure ved at trykke paa Pedalen, som Vigant ikke selv kunde naa. —

Tusmørket faldt; man tændte Gaslygten udenfor. Og i Løbet af en halv Time blev dens usikre Skin, der i Begyndelsen knap var til at skelne, skarpt og gult og laa tilsidst, gjennembrudt af Vindueskorsets spinkle Skygge, som et grelt Lys henover Sofaen, hvor Assessoren i Halvsøvne tyggede paa sin Havaneser, medens Drengen, som var krøbet op til ham, laa og sov, saa lang han var, med Hovedet paa hans Ben. Assessorens gule, aarede Haand laa let paa Vigants Haar, som han klappede

med en uophørlig, men næsten umærkelig Bevægelse.

Klokken syv kom Line ind med en høj, hvid Olielampe, som hun satte paa Bordet. Den lyste knap saa meget som Lygten udenfor.

»Veed Herren, at de andre Herrer er kommen,« sagde hun.

Det var Assessorens Spilleaften. Hver Lørdag saae han tre af sine Colleger i Retten hos sig til et Whistparti. De kom præcis Klokken syv, fik Klokken ni skaaret Smørrebrød, The og smaa Tvebakker og gik præcis Klokken halv elleve.

— Men Assessoren rejste sig ikke.

»I maa undskylde,« sagde han, da hans Gjæster traadte ind, »men jeg vil ikke vække Fyren. Kom, skal I se.«

Og de tre gamle Herrer, alle med hvide Bomulds Slips og med sorte, tætknappede Frakker, der posede lidt ud over Brystet, rykkede lydløst hver sin Lænestol hen til Sofaen og sad og saae paa Drengen med smaa beundrende Nik til Bedstefaderen.

»Nu er det ellers bedst, at Line følger ham hjem,« sagde denne, da Vigant gjorde

Tegn til at vaagne. »Han har været her fra Klokken to. Jeg har ikke faaet det Mindste bestilt; men Dagen er alligevel ikke spildt. Jeg maa jo gjøre Mit til at faa en nyttig Borger ud af ham.«

III.

Docent Møller havde lagt Pennen bort og skubbet Udkastet til sin nye, mathematiske Afhandling til Side. Han sad tilbagelænet i sin Skrivebordsstol med sin venstre Arm løst støttet til dens Ryg og tog med lange Mellemrum et let Drag af sin Eftermiddagscigar. Denne smagte ham ellers bedst, naar han dampede løs, men han vilde ikke genere sin Hustru, som kun daarligt taalte Røgen. Hun sad paa en Puf henne ved Vinduet og hæklede.

Han havde en Sag paa Hjerte, som han vidste vilde bedrøve hende, men som før eller siden maatte afhandles imellem dem; ved Middagsbordet idag havde han bestemt besluttet at bringe den paa Bane, saasnart der blev Lejlighed til det.

Det var derfor bedst, nu, med det Samme —

Men han betænkte sig længe. Hun saae saa sød ud, som hun sad der — denne yndefulde, svagtbøjede Stilling, disse smalle, vevre Hænder, dette fine, urolige Ansigt. Han maatte mindes, hvad en Ven af ham engang havde sagt om det, at det var som en Bog uden Stil, men med mange Ideer, en Bog, som man vender tilbage til.

Alligevel — de maatte jo en Gang igjennem det. Og naar han blot kunde beherske sig, kunde lade være med at fare op — —

»Manne.«

Tonen gjorde strax hende, der kjendte ham, klar paa, at han ikke indledede en ligegyldig Samtale.

Det slog ham ogsaa, hvorledes hendes Ansigt, der havde seet saa adspredt ud, med Et tog sig sammen, da han nævnede hendes Navn. Kun i Øjnene blev der endnu noget Fremmed tilbage, noget Fraværende, ligesom Noget, der ikke saae. Det var Gjenskinnet af de langvejs fartende Tanker, som hun ikke strax fik kaldt hjem, men som endnu en Stund bleve stikkende ude i Taagen.

»Ja —« svarede hun og vendte Hovedet.

»Næste Gang faaer vi vel hvidt Sukker til Pandekagerne,« sagde Docenten med et Forsøg paa at smile.

Hun saae uforstaaende paa ham: »hvidt Sukker?»

»Ja, siden din Hr. Søn ikke kan spise Puddersukker, men foretrækker at lade Portionen staa, naar han ikke faaer den serveret ligesaa fint som hos Bedstefader.«

»Papa forvænner ham ikke, Papa er meget fornuftig,« sagde Manne, som strax forstod, hvor hendes Mand vilde hen, og hurtigst mulig søgte at afværge hans Angreb.

»Aa ja, fornuftig og fornuftig!« hendes øjeblikkelige Tagen-Parti irriterede ham, »det kommer an paa —! men selv om han var nok saa fornuftig, saa mener jeg dog, at Vigant ikke har godt af at komme saa hyppigt paa Besøg i Ny Kongensgade, som han har været i den sidste Tid.«

»Det er jo Papas største Fornøjelse« — og andre Hensyn var der ikke at tage, det laa tydeligt nok i hendes Tone.

»Kan gjerne være, men her er ikke Tale om din Fader,« han slog haardt i Stoleryggen, »her er Spørgsmaal om Drengen og om os to.

Og *vi* har *ingen* Fornøjelse af det, vi har tvertimod Skade af det.«

»Vi —?«

»Ja, netop. Ikke een, men ti Gange om Dagen hører jeg Vigant sige: de har det meget pænere i Ny Kongensgade, der er meget finere hos Bedstefader —«

»Det er der jo ogsaa.«

»Saamænd. Det er for Resten en Smagssag. Men Drengen skulde *ikke* synes det. Han skulde synes, at der er pænest hjemme.«

Manne rystede paa Hovedet: »jeg synes, det er en Smule latterligt, Herluf.«

»Det er *ikke* latterligt.« Docenten rejste sig heftigt. »Drengen vænner sig til større Forhold end dem, han er født til; og det ender med, at han rynker paa Næsen af sit Hjem.«

»Ja, hvis Papa forkælede ham, men Du veed jo selv, hvor strengt han tager ham.«

»Aa ja, han præker Noget for ham, som han ikke forstaaer. Men for Resten — for Resten gjør han ikke Andet end sætte ham Griller i Hovedet. Ja, det siger jeg — rigtig dumme, forfængelige Griller. Ligner det Noget evig og altid at tale til en sexaars Purk om hans store Navne, i hvis Spor han skal gaa! —

om at gjøre sin berømte Slægt Ære, og mer af samme Surdejg. Det er jo til at faa Kvalme af.«

Docenten ærgrede sig over sin Voldsomhed; men Mannes Øjne havde faaet et koldt Udtryk, som gjorde ham dobbelt hed.

»Jeg veed det nok, Du har aldrig holdt af min Slægt — jeg veed det nok —« sagde hun med et Udtryk, som om hun lagde Mile imellem dem.

»Det er ikke correct, det, Du der siger« — Docenten begyndte at gaa op og ned — »jeg forguder den blot ikke, saaledes som Du. Og jeg finder den hoven. Herre Gud, fordi din Bedstefader har været Minister en Gang — det har vel ogsaa Andre været.«

»Hvis Du blot en eneste Gang havde talt med Bedstefader —« Docenten saae, hvorledes Blodet steg hende til Kinderne.

»Bevares, han var en Hædersmand, han vilde sikkert heller aldrig have gaaet og pustet Drengen op, saaledes som Svigerfader gjør det. Han vilde have anseet det for tilstrækkeligt at virke ved sit Exempel. Og det er *det*, det kommer an paa, det er *det*, der opdrager, ene og alene det — og ikke al denne Moraliseren

og alle disse fede Ord, hvormed Epigonerne altid søger at holde paa Værdigheden.«

Manne saae slet ikke mere op, hun var begyndt at hækle ivrigt paa ny.

»Ja, jeg siger min Mening; det kan ikke nytte at gaa udenom. Drengen er min, og han skal ikke opdrages til at se ned paa sin Fader. Jeg er ganske vist ikke blevet til Noget gjennem min Fader eller min Faders Penge, men derfor er jeg vel lige godt en Mand, som en Søn kan være bekjendt.«

Docenten vidste næppe mer, hvad han sagde. Hele hans lille lavstammede Jupiterskikkelse rystede af Bevægelse.

Manne tav bestandig.

Saa gik han lige hen til hende og mere raabte end sagde: »hører Du — Drengen er min, og det er mig, der er den Afgjørende her.«

Manne bøjede sig fra ham med en Bevægelse, som om hun vilde undgaa et Slag.

»Saa skulde Du virkelig tage Dig lidt mere af ham,« sagde hun og saae flygtigt op; hendes Pupiller vare helt smaa af sammentrængt Vrede.

»Ligge paa Knæ for ham maaske og bede ham om den store Naade — hvad? at maatte

have Lov til at være hans Fader —!« Tonen var haanlig og vrængende.

»Børn mærker godt, naar de kjeder os Voxne. Dig har han altid kjedet — og derfor . . . . .«

»Det er jo slet ikke *det*, her er Tale om,« bed Docenten hende af.

»Jo netop. For Papa har altid havt Interesse for ham, og saa er det jo kun rimeligt, at Vigant hænger ved ham.«

»*Jeg* har maaske ikke Interesse for ham?«

»Ikke saaledes som Papa eller jeg, — Du . . . . .« Hun havde Mere paa Hjerte, men hun tvang sig til at tie; det kunde han se paa hende.

Tilsidst kom det alligevel, og det kom ret voldsomt.

»Du har altid været skinsyg paa ham, lige fra han blev født.«

»Saa! skal vi nu ind paa den gamle Historie!« Docenten lo kort og gik fra hende med store Skridt.

»Ja — for det er Sandhed. Du synes, at Vigant har taget mig fra Dig, og det er *det*, han nu skal undgjælde for. Du under ham ligefrem ikke de faa Fornøjelser, han har.«

»Men kjæreste Manne« — Docenten standsede — »hvor kan Du dog sige noget saa vanvittigt Tøjeri!« — han blev næsten rolig, i den Grad forfærdede hendes Paastand ham — »at jeg ikke skulde *unde* —«

»Hvad Vigant saa gjør, er det galt; Du forfølger ham ligefrem;« der var stram Graad i hendes Stemme.

»Aa, Du er jo ikke normal!«

Docenten kogte over igjen, men fortrød det i samme Øjeblik; thi han saae Mannes Udtryk forvrides af Taarer, der allerede, før de brøde frem, ligesom løsnede hendes Ansigt i alle dets Fuger.

Alligevel gik han ikke strax hen til hende; dette maatte sætte sig hos dem begge; ellers kom de aldrig videre. Først, da han saae, at hendes Træk begyndte at falde til Ro under en stille rindende Graad, tog han hendes Haand. Den var slap som Brusk og brændende hed.

»Ja, det var stygt af mig, Manne, det var stygt af mig« — han vilde kysse hende, men hun trak Hovedet tilbage.

»Du skulde meget heller sende mig bort,

saa var Du fri for mig — og saa kunde Du jo gjøre med Vigant, hvad Du vilde.«

»Herre Gud —«

»Jo, jo — det var det allerbedste;« Graaden tog til paa ny.

»*Vil* Du da ikke forstaa?«

»Nej, for jeg kan ikke. Jeg elsker Papa, og jeg er glad, fordi Vigant gjør det Samme. Jeg har kun lært, hvad der var godt og smukt af Papa,« hun hulkede mellem hver Sætning, »hvorfor skulde saa Vigant —? og Papa gaaer aldrig ind paa det — hvad vil Du ogsaa give til Grund?«

»Naar vi var *enige*, Manne?«

»Nej. Det vilde være Synd — ogsaa for Vigant. Herhjemme har han det ikke for morsomt. *Du* seer aldrig til ham — og hans Moder er jo ikke normal.«

Docenten bøjede sig atter over hende: »bedrøv mig nu ikke med at gjentage det stygge Ord. — Manne — se paa mig.«

Men Manne var ikke at formaa til at løfte Hovedet. Hun hæklede med Feberhast.

»Du vil fortryde det bitterligt en Gang, naar Du ikke holder med mig. Og det kommer ogsaa til at gaa ud over Vigant.«

Manne rystede blot paa Hovedet og slog efter Røgen af Cigaren, som han ikke havde lagt fra sig.

Saa begyndte Docenten atter at gaa op og ned, og nu dampede han.

Det var denne forbandede pecuniaire Afhængighed af Svigerfaderen — det var den, der var Skyld i disse evige ægteskabelige Rivninger, Skyld i, at han ikke kunde faa sin Hustru helt og holdent over til sig, og Skyld i, at han nu ogsaa maatte dele sin Søn med Andre. Havde han kunnet tage hende med sig paa sin Bryllupsdag, langt bort fra al den nedarvede Indflydelse, saa skulde hun nok være blevet et nyt og fuldt ud sundt Menneske gjennem *hans* Erfaringer, hans Livssyn, hans Gemyt; men nu — — — denne tossede Slægtfølelse — i *den* bundede dybest baade hendes Kjærlighed og hendes Troskab, og kunde man ikke dele *den* med hende, kom man hende aldrig helt nær.

Aa, det var til at fortvivle over, det var virkelig til at fortvivle over.

Han satte sig atter ved Skrivebordet og vilde give sig til at arbejde. Men han faldt

hen i den samme Stilling, som han havde indtaget, før han begyndte Samtalen; han kunde ikke faa Øjnene fra hende.

De trætte Drag fra Næsen ned mod Munden — hvor traadte de dog skarpt frem i det fulde Lys, hun fik fra Vinduet. Og hvor tydeligt de dog talte, disse svage Furer, talte om det Tungsind, som hun stængede for, om dette grundløse Sørgmod, der var en Arv fra hendes Moder, og som, trods alle hans Forsøg paa at dæmme op for det, bestandig fløđ i hendes Sind som en underjordisk Strøm, der undergravede den faste Grund af Fred og Ligevægt, som hun af al sin Sjæls Villie søgte at opbygge.

Stakkels Manne!

Og i et eneste Hjerteslag gjennemlevede han alle de Tanker, han havde skjænket hende siden deres første Møde, fornam den paany, saa dyb og klar og forunderlig som for syv Aar siden, den Blanding af Vemod og Betagelse, som havde knyttet ham til hende — og saa denne ridderlige Lyst, som hun altid havde vakt hos ham, til at forsvare hende med Vaaben i Hænde.

Og alligevel — alligevel havde han selv været den Første til at saare hende, og saare hende paa hendes allerømmeste Sted.

Men han *kunde* ikke krybe til Korset, dertil betød Sagen for meget. Kun det ene Ord, det ene lille Ord — med *det* havde han hav Uret, og det vilde han bede om Forladelse for endnu en Gang.

Han rakte Haanden ud: »Manne«.

Hun lagde sin venstre løst i hans.

»Vær nu god — og glem!«

»Jeg *har* glemt,« hun tog Haanden tilbage, »for paa *det* Punct, angaaende Vigant, der er jeg netop normal, det er maaske det eneste Punct, hvor jeg er det. Men Du kan ikke bedømme det, for Du forstaaer ikke Børn.«

»Lad os nu ikke begynde forfra.«

»Det er jo Dig, som —«

»Jeg beder bare om et Kys.«

Hun smilede overbærende: »et Kys — og saa skal Alting være godt.«

Han drog hende over til sig: »holder Du da slet ikke af mig, Manne?« Ordene faldt tunge; der var baade Graad og Lidenskab i dem.

Hun svarede ved at sætte sig paa hans Skjød. »Jeg synes netop, Du maatte respectere mig, fordi jeg staaer saa fast paa *det*, som jeg mener er rigtigt. — Fordi *Du* nu ikke har havt et Hjem, som Du brød Dig om — Herre Gud, husk dog paa, hvad Papa og jeg har været for hinanden. Og Bedstefader boede jo i den samme Lejlighed — jeg synes, det maa være en ligefrem Velsignelse for Vigant at komme i de gamle Stuer og voxe op med alt det for Øje, som . . . . Jeg veed med mig selv, hvor jeg har følt mig styrket af det mange Gange. — Jo, jeg forsikrer Dig: havde jeg ikke hørt til en Slægt, som jeg nødig vilde gjøre Skam, saa var jeg helt falden sammen.«

»*Jeg* har slet ingen Fortjeneste?« han tog hende om Hovedet og saae bedrøvet paa hende.

Nu kyssede hun ham.

»Du svarer ikke?«

»Det veed Du jo godt. Men det er paa en anden Maade —«

»—som ikke er saa god?«

»Det er meget lettere med *Dig*, Du tager det altsammen paa Dig, alt dette dumme Mis-

mod — jeg kaster det bort, naar jeg er hos *Dig*; og saa er det helt borte, for en Tid. Hjemme derimod, der var jeg aldrig helt fri, men jeg beherskede mig mere. Blot jeg hørte Papa komme, saa — ja, saa *var* jeg glad, saa *maatte* jeg være det — det var min Pligt — jeg øvede mig i det —«

»Du skammer Dig ikke nok for mig.«

Hun smilede og sukkede paa een Gang.

»Det er jo saa underligt indrettet her i Verden, at dem, man holder mest af, dem skaaner man mindst.«

Han forstod Hentydningen. »Jeg skal forbedre mig«, sagde han og kyssede hendes Hænder.

De saae hinanden varmt i Øjnene og tog dem først fra hinanden, da de mærkede, at den samme Tanke var faldet dem begge ind: Resultatet? hvad blev saa Resultatet? skulde det forbydes Drengen at komme saa ofte i Ny Kongensgade, eller skulde han have Lov?

Manne var den, der først saae bort.

»Gud veed, hvad Vigant tager sig til,« sagde hun og gik hen imod Spisestuen.

Blev nu Sagen stillet i Bero, saa havde *hun* sejret, i alt Fald foreløbig; derfor flygtede

hun. Og inden Docenten fik spurgt paany, var hun ude af Døren.

Han satte sig til Rette i Stolen med et ærgerligt Kast.

Ja, værsgo — hun kunde gjerne gaa! han skulde nok, alligevel — det kunde hun lide paa — han skulde ikke helme, før — — og hvis hun troede, han var bange for Svigerfaderen — saa for Satan! det var Pennen, der knak, da han spændte den for stærkt mod Neglen — ja, saa vilde han lade hende vide, at han ventede kun paa en Lejlighed til at sige den Gamle Sandheden for Alvor.

Han skulde ikke overskride Grændsen for det Sømmelige; han vilde blot ganske roligt gjøre Assessoren opmærksom paa, at Pengene gav han Fanden, men Manne og Drengen, de var hans, for de hed Møller, begge to — Møller, ja — og Møller var ogsaa en Familie, og en Familie, hvor man blev til Noget, paa egen Haand, hvis han ikke vidste det — ikke saadan en Bændelormsfamilie, hvor man hang fast baade for og bag — Godmorgen!

Docenten dyppede sin Pen og slog Blækdraaben af med et arrigt Svup.

Satans til Forhold ogsaa! — og det for saadan en lille Knægts Skyld. Gud ske Lov, man havde sit Arbejde. —

Da Manne kom ind i Spisestuen, laa Vigant paa Knæ i en Stol og kiggede ud ad Vinduet.

Hun drejede hans Hoved og gav ham et Kys.

Men hvad var *det*? han havde jo grædt!

»Det var — fordi — jeg stødte mit Ben — men nu er det gaaet — helt — over.«

Men Vigant havde ikke stødt noget Ben. Han havde under Forældrenes Samtale ligget presset op mod Døren til Faderens Værelse, kold og skjælvende af Angst, naar Docentens høje, buldrende Stemme og faste, vrede Trin løde ud til ham. Og i de lange Pauser, naar Moderen sad stille og smaahulkede, havde ogsaa han grædt, forskræmt og trøstesløs, med den Heftighed, som Børn i deres afmægtige Harme give sig hen til, naar de synes, at En, de holder af, bliver forurettet. Men han havde bidt sig i Fingrene, for at de ikke skulde høre ham stønne. Først da han hørte Moderen nærme sig Døren, var han løbet hen til Vinduet;

og han havde just naaet at klavre op paa Stolen, da hun kom ind i Stuen.

»Du har ogsaa grædt,« sagde han med et lille snøftende Hik.

Hun rystede blot paa Hovedet, lagde hans Kind til sit Bryst og foldede hans lille Haand i sin.

Saaledes sade de sammen, til Vigant skulde i Seng, og Taarerne laa piblende under begges Øjenlaag; men de holdt dem tilbage for ikke at volde hinanden Sorg.

IV.

Den røde Stue fik uforstyrret Lov til at spille en Rolle i Vigants Liv; thi Docenten opsatte sin Tale til Assessoren Maaned for Maaned, Aar for Aar, og Drengens Besøg i Ny Kongensgade bleve da snarere flere end færre for hver Uge, der gik.

Sit eget ubevægelige Ansigt derinde i Spejlet — midt i det røde Værelses døde, forgyldte Omgivelser — det var længe paa een Gang det Dejligste og det Forfærdeligste, han vidste. Der var ikke Tale om, at han to Gange paa een Dag havde Mod til det Syn.

Men med Billederne blev han mere fortrolig, alt som Assessoren forklarede dem for ham, kun ikke med Christushovedet. Thi nu

blev Angsten snarere større, fordi han havde dristet sig til at true ad Vorherre selv.

Ogsaa Kobberstikkene i Dagligstuen bleve hans gode Bekjendte. Bedstefaderen udlagde dem for ham og hørte ham siden i dem, naar der var Selskab.

Men i Værelset med det smaarudede Vindue og den store Sofa, der sad han helst; der tyede han ind, saa ofte han var mæt af Salenes Vidunderverden, af den svimlende Flugt i Barnedrømmenes Skyvogn. Naar han og Assessoren smaasnakkede alene derinde, havde han en Fornemmelse, som om der ikke var Plads til Flere i Stuen, og den Stemning holdt han af.

Alle vare de dog ikke lige lyse, de Minder, han tog med sig derfra. Thi her var det, at Assessoren stemte sin Dattersøn efter den Hjarlske Kammertone, og det var ikke altid, at Vigant havde Tonen parat.

Men hvor kunde Bedstefaderen ogsaa forlange, at han Ord til andet skulde kunne huske, hvad denne sidst havde fortalt? Ja, at Oldefaderen, den gamle Vigant, var født i Viborg, og at hans Fader havde været Præst ved Domkirken — pietistisk Præst, glem ikke *det*, min Dreng! — ja, det var jo ikke saa svært at

gjentage, men alt det, der kom bagefter, og som Aar for Aar blev mere indviklet, fordi Assessoren bestandig tog Mere med, alt det om Junigrundloven og Frederik den Syvende og Martsministeriet og de Nationalliberale, nej, det løb han sur i, og det skjønt han en Dag fik det Hele dicteret med Aarstal og Datoer.

»Du forstaaer det ikke, min Dreng,« sagde Bedstefaderen, »men Du har godt af at vide det alligevel.«

Langt bedre stod han sig i de Overhøringer, som Assessoren lod ham gjennemgaa, da han kom saa vidt, at han læste Bøger. I sit niende Aar kunde han klare bravt for Ingemann, og i sit ellevte allerede saa smaat baade for Oehlenschlæger og Holberg. Men det Sidste havde nu saa sine aparte Grunde. Thi spilledes der en Lørdagaften paa Theatret et Stykke, som han havde læst, saa fik han gjerne Lov til at se det.

Assessoren tracterede ham og Line i anden Etage, og sandelig om Line ikke støvede Bibliotheket igjennem for at stikke Vigant de Comedier ud, hvis Navne hun havde læst paa Gadeplacaterne. — —

Bibliotheket —! ja den Provins af Riget i Ny Kongensgade havde han ikke kjendt før,

men den var jo snart den vidunderligste af dem alle.

Den laa hinsides det røde Værelse, modsat Dagligstuen. Uldent og spindelvævsklæbrigt lagredes Støvet paa de høje Reoler og brede Hylder, hvor Bøgerne stode i to Rækker, bag hinanden, de fleste uindbundne. Et Par Skabe var der ogsaa med falmet, grønt Forhæng af tynd Silke indenfor Glasdørene. Og midt paa Gulvet flød et Par Trappestiger med Støttestokke, der knejsede som Flagstænger.

Der kom den Tid, hvor den røde Stue blev reduceret til en slet og ret Gjennemgang, til et Forværelse, saa at sige, en simpel Entrée til den ene, uforfalskede Herligheds Tempel, Fantasiens, der stod rejst derinde af de tusind støvede Bind. Thi hvad var Jordbærpigen, og hvad var Spejlet selv, som samlede alle Billederne, hvad var den Smule Herlighed mod Aladdins Hule og Kullemandens Taarn og Snedronningens Rige?

Fine Folk læste han helst om, Fyrster og Feer og Lykkeriddere; thi han elskede at tænke sig selv ind i alt det, han læste; og jo højere Helten var paa Straa, des lettere havde han ved at smelte sin egen Person sammen

med ham. For Prins, det var og blev han. Han bredte sig i det gamle Hjem og dets Skatte, baade dem, han kunde tage og føle paa, og dem, der kun laa i Luften; han optog dem i sig, med en tidlig udviklet Forstaaelse af deres Værdi og af den Anseelse, de gav.

Og jo ældre han blev, des klarere blev Forstaaelsen, og des stærkere blev hans Behag ved de store Værelser med deres Duft af Pomp og svundne Tider.

Naar han, som det ofte hændte, efter endt Skoletid sad og læste Lectier i den røde Stue under Oldefaderens Buste, hvor havde han saa ikke en svulmende Følelse af at være Noget for sig, af slet ikke at ligne andre Drenge. Skade kun, at han hed Møller og ikke Vigant Hjarl alene! — — —

Docenten boede paa Østerbro.

Saasnart Vigant, paa Vejen hjem fra Ny Kongensgade, drejede ind i Grønningen, begyndte han at spejde efter Moderen, der næsten daglig gik ham i Møde. Undertiden

opdagede hun ham, for han fik Oje paa hende. Saa gik hun ind til Siden mellem Træerne og overraskede ham pludselig. Og i Gjensynets Glæde lo og kyssedes de uden Tanke paa de Forbigaaende, selv da Vigant var bleven en stor Dreng, der gik med lange Buxer.

Men som oftest fik de samtidig Øje paa hinanden. Han elskede saaledes at se Moderen dukke op i det Fjerne, han følte hendes Smil, længe før han kunde skelne hendes Træk, han mærkede hendes Længsel i hendes hurtige Gang; og han løb hende i Møde, fyldt af den rigeste, tryggeste Glæde, han kjendte, Glæden over, at han havde en Moder, og at *nu* kom hun.

Han elskede hendes Ansigt; han fandt, at hun saae anderledes ud end alle andre Kvinder, ikke smukkere, saaledes følte han det ikke, men mildere. Der var i hendes Træk noget Bedrøvet, som rørte ham, og han syntes, det var der, baade naar hun lo, og naar hun sov. De samme ridderlige Følelser, som hun altid havde vakt hos sin Mand, dem bragte hun ogsaa i Spiring hos Sønnen.

— Han hængte sig paa hendes Arm, og saa spaserede de gjerne en lille Tour sammen,

før de gik hjem. Det var kun denne korte Time paa Dagen, de havde ganske uforstyrret for dem selv. — —

Der gives en medfødt Sympathi, som aldrig behøver Ord for at bekræftes, som aldrig trænger til ny Næring for at bestaa, som i et Blik opfatter *det*, som Trediemand ikke vilde begribe, om han læste Bøger derom; en Sympathi, der omgiver de To, der føler den, med en egen Luft, naar de er sammen, og som, naar de skilles, følger dem som en lønlig Stemme, der giver dem en Fornemmelse af Tryghed og Tro paa Livet, selv i den største aandelige Ensomhed; en Sympathi, der er tillidsfuld trods Rum og Tid og stærk som Hjemve.

Manne og hendes Søn kjendte den.

Hendes Moderfølelse havde allerede i sit første Udspring, da Barnet endnu laa i hende som en sød, dunkel Anelse, fyldt hende som en fuldbaaren Overbevisning, man tør leve og dø paa. Den havde strax taget alle hendes Evner i Brug, støbt hende hel og stærk i sin evig-hellige Form.

Naar hun under Svangerskabet, tung og mat, sad i sin Stol, vandrede hun allerede den-

gang i sine Tanker den tornestrøede Vej, som fører alle gode Mødre til den Himmel, de tro paa.

Og som hendes store, altgivende Kjærlighed havde næret Drengen med sin Varme, længe før han kom til Verden, saaledes var Taknemmelighed herover ogsaa den første Følelse, han blev sig bevidst.

Men ligesaa instinctmæssig havde han fra sin tidligste Tid følt sig frastødt af Faderen. Moderens smilende Ansigt gav ham strax et Indtryk af Livet som noget Lyst og Godt, medens Faderens alvorlige, skjæggede Fysionomi gjorde ham bange og lod ham ane, at Tilværelsen ogsaa havde sine Vrangsider. Hans Tankes første Gjerning havde været den, at skelne mellem Fader og Moder som mellem Ondt og Godt, mellem Mørke og Lys. Og Aarene forandrede kun langsomt dette hans Syn paa Forældrene.

— Paa de daglige Spaseretoure begyndte Manne gjerne at tale om, hvor vanskelig en Stilling det var for hende saaledes at gaa mellem Fader og Søn, og hvor gjerne hun vilde nærme deres Hjerter til hinanden. Men

hun maatte give Vigant Ret i, at han jo aldrig gjorde Faderen imod.

Saa fik Drengen hende hurtigt over paa andre Emner. Helst vilde han høre om hendes Liv med Bedstefaderen, da hun var ung Pige. Og i disse Minder kunde de helt fortabe sig, han lyttende, hun fortællende. Drengen syntes mangen Gang, han havde selv været med til det altsammen, at han havde kjendt de gamle fornemme Herrer, som havde spillet Kort i den røde Stue, og alle de unge Cavalerer, som havde gjort Cour til hans Moder. Manne holdt af at strejfe de smaa, erotiske Eventyr, hun havde oplevet; de forekom hende dobbelt fine og luftige og fristende i al deres uskyldige Sommerfuglelethed, nu da hun havde en stor Søn. Han forstod saa godt, om hele Verden havde ligget paa Knæ for hans Moder, og fik Indtryk af, at den virkelig havde gjort det.

Og hun fortalte ham om Bøger, hun havde læst, om Skuespil, hun havde seet, sine Tanker derved, sine Drømme derom. Hun glemte tidt, at han ikke var voxen, kunde rives hen til at tale om Stemninger og Følelser, som han umuligt kunde forstaa, men hvis Ekko dog blev liggende i ham og klang som dønnende Længsler,

der bragte Grøde i hans Fantasi. Hele sit rige, urolige, tungsindige Gemyt kunde hun aabne for ham, søge Trøst og Støtte for sin Sørgmodighed i hans barnlige Blik og Haandtryk, i hans Stemmes Klang, naar han stille og bedende, men med en vis mandig Fasthed sagde til hende: Du maa ikke være bedrøvet, Moer.

Men undertiden kunde hun gribe sig i, at hun dog vist gik for vidt i sin Fortrolighed, at hun neppe opdrog ham rigtigt. Saa gav hun sig til at smaaprædike for ham. Hun havde med Ængstelse iagttaget, at han i mange Maader slægtede hende paa, at han plagedes af Uro, ligesom hun, og led af Mangel paa Taalmodighed til at tænke og handle til Bunds. Han kunde tilbringe Timer uden at beskæftige sig, medens han til andre Tider var rastløs i sin Foretagsomhed og graadig i Nydelsen af sine Fornøjelser. Der var i Alt, hvad han gav sig af med — baade Arbejde og Leg — en Planløshed, som foruroligede hende.

Hun foreholdt ham Bedstefaderens og Oldefaderens Exempel, hun nævnede ogsaa Faderen, der selv havde skabt sin Carrière, og talte strenge Ord til ham om Pligt og Nøjsomhed og Villiestyrke. Hun søgte paa alle Maader

at vække hans Æresfølelse, at anspore hans Ærgjerrighed. Og hun sagde til ham, at hun kjendte godt fra sig selv denne Lyst til at falde hen, denne Uro, der saa let fik en til at opgive alle gode Forsætter. Men man var Herre over sin Villie og havde ingen Undskyldning. Assessorens Theorier om det ordnede Arbejde, den skolerette Flid som de eneste Veje til Ære og Lykke gik igjen i hendes Mund, sigtede af hendes egne Erfaringer og ligesom mættede af de Overdrivelser, en Kvinde saa let forfalder til.

Og hun talte om Gud i Himlen, som man skulde staa til Ansvar. Forsagelsesbudet var Kjernen i hendes Tro, og hun prædikede dette med sygelig Iver. Der var een Ting, hun afskyede fremfor Alt: det var den menneskelige Lidenskab. Den var for hende noget absolut Ondt, en Djævelens Kraft, der kun nedbrød og nedværdigede; det var hende en Gaade, at det Ord kunde anvendes til Forsvar for et Menneske.

Men disse stærke Krav til den menneskelige Villie, som hun saa fanatisk foreholdt sin Søn, de snarere sløvede end friskede hans Energi, fordi de gav ham større Skrupler, end det var sundt for ham at bære.

— — Naar Vigant kom hjem fra disse Toure med Moderen, var den gode Del af hans Dag forbi. Han følte sig ufri i sit eget Hjem, aandede tungt i den uvejrssvangre Atmosfære, som omgav ham der. Blot han hørte Docentens Trin, foer han sammen. Skulde Moderen nu igjen have Skjænd, fordi hun gav sig saa meget af med »den tossede Dreng«? det var baade til at le og græde over. Thi vel fandt Vigant Faderens Opførsel tyrannisk, men han fandt den ogsaa latterlig og kunde være utrolig overlegen i sin Bedømmelse af ham: at skjænde paa en Moder, fordi hun holdt af sit eget Barn! det var jo sindssvagt. Og paa denne Overlegenhed, mer end paa noget Andet, strandede ethvert Forsøg, som Docenten gjorde paa at vinde Sønnens Fortrolighed.

Det kunde hænde, at det ikke var Moderen, men Faderen, som kom Vigant i Møde paa Hjemvejen fra Byen. Han blev kold af Angst, naar han saae ham i det Fjerne, og flygtige Indfald om at løbe bort, helt bort for bestandig, kunde da pludselig falde over ham. Men de naaede aldrig ned i Benene paa ham. Stiv og mekanisk blev han ved at nærme sig den brede

Skikkelse, for hvis Blik han allerede i lang Afstand slog Øjnene ned.

Faderen ønskede af Hjertet at komme Sønnen nær for venligt og forstandigt at kunne paavirke ham; men da Kjærligheden altid kom over ham i Raptus, utaalmodig og fordrende, naar hans Tid og hans Lune var til det, saa forskrækkede den kun Vigant og gjorde ham dobbelt afmaalt og tilknappet. Og der var Intet som opbragte Docenten mer end denne kølige Høflighed hos Sønnen, naar han gik der ved hans Side og svarede med Enstavelsesord.

Kun paa Mannes allervarmeste Bønner opgav han at prygle denne »Trods« ud af Drengen.

En Dag — Vigant var dengang fyldt tretten Aar — hørte Assessoren Musik i sin Dagligstue, da han kom hjem fra et Møde i Retten. Det maatte være Vigant. Og da han kiggede ind gjennem Døren, saae han ganske rigtigt Drengen sidde foran Claveret, hvis gamle Kasse han

helt havde lukket op. Vaserne stode paa Gulvet ved Siden af. Der var ingen Noder opslaaet paa Stativet. Vigant spillede i en fremadbøjet Stilling, med Hovedet paa skraa, medens Hænderne afvexlende sprang og vuggede i smidig Færdighed hen over Tangenterne. Assessoren var ganske blottet for Øre og brød sig ikke om Musik; men i Fyrens Udtryk, der paa een Gang var alvorligt og smilende, i den Optagethed, som prægede hans Stilling og hele Person, var der Noget, som fik ham til at blive staaende og lytte i Tavshed.

Han havde nok før hørt ham spille, men ikke paa den Maade.

Da Vigant saae Bedstefaderen, slog han over i en Gademelodi, som dengang var paa Moden, og spurgte, om han kjendte den. Den Gamle rystede paa Hovedet. — Men den da? — heller ikke. Først da Vigant gav sig til at hamre »den tapre Landsoldat« med krigersk Appel, saa at det gamle Instrument sukkede helt ned i Benene, gik der et gjenkjendende Smil over Assessorens Ansigt.

»Du maa have en flink Lærer,« sagde han.

»Det er ikke Noget, jeg spiller hos Hr. Hansen; det er Noget, jeg selv har fundet ud.«

Noget, han selv havde fundet ud! — Assessoren lod sig imponere et Øjeblik, men kort efter kom det, yderst tørt:

»Blot Du ikke forsømmer dine Lectier for alt det Klimper.«

— Assessoren var langtfra altid fornøjet med Vigants Charakterbog. Han havde, ligesom Manne, opdaget, at Drengen var ustadig og upaalidelig, at han i Perioder kunde arbejde med stor Kraft, medens han i andre ligesaa ihærdigt aspirerede til Fuxepladsen. Der var megen Ærgjerrighed i ham, men af den Slags, der bygger paa Aladdinsdrømme, der vil rejse Paladser i en Nat, men bliver træt, før tre Sten ere lagte ovenpaa hinanden.

Assessoren saae dette med Sorg og sagde gjentagne Gange til Manne med en afvisende Haandbevægelse, der understregede Ordene: »han er jo blevet ligefrem Møllersk!« hvorved han hentydede ikke just til Vigants Fader, men til dennes Brødre, som alle, mer eller mindre, vare sunkne til Bunds i Samfundet.

Alligevel vedblev han med stor Sangvinitet at arbejde med Drengen, gav ham rundelige Charakterpenge, for at faa ham til at være flittig, forbød ham at tage Romaner hjem med

fra Bibliotheket og laante ham historiske Skrifter i Stedet.

Og hvad Musiken angik, saa lod han ham forstaa, at han ved sine Concerter forstyrrede ham i hans Arbejde, skjønt det var umuligt at høre en Tone gjennem to lukkede Døre.

Men Bedstefaderen opnaaede ved disse Forholdsregler kun at fjerne Drengen fra sig. Vigant gik ham under Øjnene og løj for ham for at være ham til Behag.

Og han sneg sig til at røre det gamle Claver, naar han vidste, at Assessoren var ude.

Han elskede nemlig dets spinkle, sprukne Toner, eller snarere: Omgivelserne inspirerede ham. Han aabnede Fløjdørene til den røde Stue og kunde nu fra Claverstolen se ind i dens døde, forgyldte Herlighed. Han mærkede Luften derindefra som et højtideligt Sus, der gav hans Tanker Fart og Sving og dirrede helt ud i Fingerspidserne.

Mangen god Gang forsømte baade Lotte og Line deres Pligter for at overvære de musikalske Underholdninger, han gav til Bedste. Han placerede dem i to Lænestole midt paa Gulvet i Dagligstuen, og først nu, naar han fik Publicum, kom Aanden for Alvor over ham.

Han hentede da gjerne en eller anden lyrisk Digtsamling fra Bibliotheket — et større episk Digt kunde ogsaa benyttes — og saa sang han Ordene til en Melodi, som han improviserede med det Samme, eller ogsaa declamerede han dem til ledsagende Accorder og malende Intermezzi.

Line og Lotte fik et grundigt Cursus baade i Chr. Winther, Oehlenschlæger og »den lille Hornblæser«.

Hjemme maatte en gammel Symadam, som kom hver Uge, holde for; thi Manne — Manne kunde ligesaa lidt som Bedstefaderen følge Sønnen i hans musikalske Interesser. I Begyndelsen vilde Vigant slet ikke tro paa hendes manglende Gehør og tænkte, at hun narrede ham, naar hun sagde, hun ikke kunde kjende Forskel paa to Melodier. Senere, da det gik op for ham, at hun virkelig ikke ejede musikalsk Sans, søgte han at opdrage hende til Forstaaelse, og det med en Udholdenhed, som ellers laa hans Charakter fjern.

Men det lykkedes ikke for ham; og dette blev hans første store Sorg, en Sorg for Livet.

Kun naar Tungsindet kom over hende, naar hendes nerveuse Villie var udmattet og uden

Tillid til sig selv, naar hun flød hen i den Selvopgivelse, der gjorde hende Livet tomt og værdiløst, holdt hun af at høre ham spille; hun fandt da en Slags Fred i den Tonetaage, hans kjærlige Hænder spandt hende ind i.

Danske Folkesange — det var altid dem, han foredrog, naar hun sad hos ham. Han flettede dem ind i hinanden, disse ensformige, tungsindig-venlige Rhytmer, byggende Stemning ud af Stemning, drømmende sig Tanker til. Det blev til et bølgende Toneslot med bløde Linier og sitrende, taagede Blindinger mellem Melodiernes faste Søjler.

Manne hørte ikke, hun saae; hun saae en nattelys Himmel over Sundet eller Personer i en Bog, hun holdt af, eller hun saae blot ham, Sønnen, som hun elskede, saae det Liv, som de To skulde leve sammen — hendes rigeste Liv.

— Docenten var den, som satte mest Pris paa Vigants Musik. Naar denne efter Middagsbordet satte sig til Claveret, blev Faderen gjerne siddende inde i Stuen og røg sin Cigar, medens Sønnen spillede.

Men Forholdet mellem dem blev ikke varmere for *det*. De fornam vel begge som

en mild Tø i Hjertet, naar de saaledes mødtes i fælles Glæde over Tonernes Velklang, og Vigant begyndte at forstaa, at Faderen dog maaske havde *Noget* tilovers for ham; men bryde Isen ved en Udtalelse, det fordrede bestandig den Ene, at den Anden skulde gjøre.

Saa blev den liggende.

V.

Det var i den Tid, hvor man fyldte Stadsgraven op og inddrog Terrainet indenfor Søerne i Staden Kjøbenhavn.

Fra Observatoriet til Østerbro stod Volden endnu uigjennemskaaret, Bastionerne rundede sig i fredelig Uberørthed omkring Møllerne, og Kirsebærgangen nedenfor fulgte slavisk Bastionernes Slyngninger, uden Afbrydelser i Form af Anlæg eller Tennispladser. Stadsgraven holdt endnu i sine mudrede Drømme paa sin Værdighed som Byens Værn, med mørk, middelalderlig Colorit over Vandene og de kratklædte Bredder. Kun helt henne ved botanisk Have, hvor de store Jordarbejder vare i Gang, gav den en Antydning af, at den kunde dæmmes op til smaa, smilende Søer.

Det var en tidlig Novemberdag i Midten af Halvfjerdserne. Voldens Træer stode næsten nøgne; det pyttede Jordsmon var fuldt af Hestekastaniernes lange, sejge Stilke, der lignede fine Ben af et lille Dyrs Skelet, af deres sorte, raadnende Blade og deres runde Kapsler, som Børn gik og traadte paa for at faa fat i de brune, blanke Frugter med de skinnende hvide Navler. Massevis laa Skallerne sprængte rundt omkring og grinede med deres mælkehvide Vægge.

Hen under Kastanierne, rundt om Bastionerne gik vel i en hel Time efter endt Skoletid to halvvoxne Drenge frem og tilbage. De vendte bestandig om og om igjen, fordybede i Samtale.

Vigant holdt sine Skolebøger løst i Haanden, medens hans Kammerat, Vagn Poulsen, bar dem, spændte i en Rem, under højre Arm og med Haanden stukket fast ind mellem to Knapper paa sin Jakke. Han var højere og sværere end Vigant, gik med Kasket og bare Næver, uden Overtøj, og kunde se ud som en Gut, der vilde til Søs. Vigant med sin lille runde Hat, de behandskede Hænder, den velsyede,

nubrede Overfrakke, lignede allerede en hel Cavaler.

De to havde oplevet en ret bevæget Uge sammen. Da de for et Par Dage siden paa Skolens Legeplads sloge hinanden til Blods, havde Ingen af dem tænkt paa, at de nu skulde gaa her fredeligt Side om Side og aabne deres Hjerter for hinanden.

Vigant indlod sig ellers sjældent paa Haandgribeligheder. Han holdt sig fornemt tilbage i sin Klasse, var ikke intim med Nogen og fandt sig roligt i at blive drillet for sin »Sejghed«. Men i den senere Tid var der kommet noget Særligt til.

Kammeraterne havde opdaget, at Manne hver Dag gik ham i Møde, de havde stiklet til ham og kaldt ham en Tøs. Ogsaa dette havde han fundet sig i med en velgjørende Følelse af Foragt. Men tilsidst havde et Par af dem — under Anførsel af Vagn — fundet paa at passe ham op, naar han mødte Moderen; de havde raabt til ham og i Forbigaaende vrænget ham og Manne op i Ansigtet. Det havde gjort ham rasende, dette, at de haanede Moderen.

Saa havde han i første Frikvarter uden at sige et Ord, men bleg og dirrende, stillet sig

hen foran Vagn og givet ham en knyttet Næve i Synet. Vagn var faret ind paa ham, havde væltet ham om, og de havde ligget og hugget til hinanden i blindt Raseri et Par Minutter, medens hele Skolen under Raab og Hujen slog Kreds om dem. Endelig havde et Par Lærere skilt dem ad. Vigant havde faaet de fleste Prygl og en blodig Skramme i Tindingen.

I et Par Dage havde de gaaet og kastet hadefulde Blikke til hinanden. Men pludselig, i en Gymnastiktime, havde Vagn rakt Vigant Haanden og sagt med et Udtryk, som bragte Vigant til at studse: »skal vi slutte Fred, Møller?« — Vigant var gaaet fra ham med et ligegyldigt Skuldertræk.

Samme Dag mødte han Moderen som sædvanlig, og han gik just og fortalte hende om denne Tilnærmelse fra Vagns Side, da de med Et saae denne komme hen imod dem. Manne tog Sagen med stor Ro, men i Vigant kogte Blodet op paany; han kunde myrde Vagn.

Desto større blev hans Forbavselse, da denne standsede, tog sin Kasket af — ikke for ham, men for Moderen — og sagde med et

tykt Mæle, som Vigant slet ikke kjendte: »jeg beder Dem om Forladelse.«

Manne smilede, rakte ham Haanden og fik ogsaa Vigant til at gjøre det. Vagn stod blodrød i Hovedet, medens Manne sagde ham et Par venlige Ord — og saa var de gaaet hver sin Vej.

Men Dagen efter havde Vigant slaaet sin Arm om Vagns Skulder, de havde trykket hinandens Hænder, nikket venligt til hinanden, og Vigant havde sagt med et Smil: »idag kommer Moder ikke. Skal vi følges hjem?«

— Og nu gik de der paa Volden i ustandselig Samtale, begge fyldte af dette nyfødte Venskab, der helt havde erobret dem, og som slog ud i en overmægtig Trang til at meddele sig, ligesom en Forelskelse gjør det i sit første voldsomme Udspring.

De satte sig et Øjeblik paa en Bænk paa den yderste Bastion og saae paa Solen, der i sin Nedgang sendte et Par spinkle Straaler ud gjennem Skyerne. Den sørgmodige Stadsgrav, de plukkede Træer i deres strittende Nøgenhed, Udsigten over den snavsede Dæmning, hvor Arbejderne gik og sled i den regnmættede

Luft, møjsommeligt skubbende Børene frem, op og ned ad de plørede Jordbjerge — alt dette virkede paa Vigant, der altid strax blev taget af enhver Stemning. Han sad tavs.

Hidtil havde de talt mest om Skolen og Forholdene der og grundigt lettet sig for en skarp Kritik af Lærere og Kammerater. Den lille Standsning gav Tankerne ny Retning.

Vagn sagde pludselig:

»Du — det var for Resten Fader, der fik mig til at bede din Moder om Forladelse.«

»Var det din Fader —?«

Vigant havde beundret Vagn for denne Heltedaad; nu syntes han, den tabte Lidt af sin Glorie.

»Jeg fortæller altid Fader alt Muligt. Og han sagde, jeg havde baaret mig ad som en Rod. Det havde jeg ogsaa.« Og lidt efter føjede han til: »Du skulde bare kjende min Gamle. Han er flink, kan Du tro. Han seer næsten ikke paa Charakterbogen; og saa er han saa gal over alt det Græsk og Latin, vi maa tyre. Han siger, vi skulde lære meget mer Mathematik og Fysik. Og saa skulde vi læse Medicin, siger han.«

»Medicin?«

»Ja, i de øverste Klasser — det vil sige Noget om det menneskelige Legeme, saa vi kan passe paa os selv. Mig har han fortalt det altsammen; han er Læge, veed Du vel nok, og det vil jeg ogsaa være.«

»Hvad har han fortalt Dig?«

»Aa, om hele Cadaveret. Det er sgu meget interessant. For Resten ogsaa dette her om Fruentimmer og hvordan man faaer Børn. Hele Redeligheden.«

»Vilde din Fader have, vi skulde læse om *det* i Skolen?« spurgte Vigant ganske forfærdet.

»Ja, hvad Fanden! vi veed det jo dog allesammen.«

Vigant sad maalløs.

»Taler din Fader ikke med Dig om saadan Noget?«

»Aldrig.«

— »Han er jo mathematisk Professor, ikke sandt? — saa er det sært, Du er saa daarlig til Regning.«

»Fader er ogsaa meget vred over det.«

»Det maa sgu ogsaa være kreperligt for ham. — Hjælper han Dig ikke noget?«

»Jo, en Tid gjorde han det, men nu ikke mer. Han blev saa vred, naar jeg ikke kunde forstaa Opgaven, at han kastede Bogen henad Gulvet og knækkede Spidsen paa alle mine Blyanter. Saa kunde det jo ikke nytte.«

— Nu rejste de sig. Solen var gaaet helt ned, man begyndte allerede at tænde Lygterne.

Da de kom ud paa Østerbro, omtrent paa det Sted, hvor Vagn sidst havde mødt Vigant og hans Moder, sagde han, med dette Møde i frisk Minde:

»Ja, se *min* Moder, hun har nu ikke Tid til at møde mig, saadan som din. Hun maa slide i'et. Vi er hele sex, og den Mindste ligger og vræler i Vuggen, saa man kan se ham helt ned i Maven. — Ja, saa Farvel Du. Kom hjem til mig en Dag, det vil glæde den Gamle.«

Vigant kom ikke meget ud. Manne havde meget skarpt faaet det Princip indprentet af

sin Fader, at man kun skulde lade sine Børn omgaaes Familier, hvis Race og hvis Kreds i enhver Henseende var betryggende. Assessoren, der var Genealog paa en Hals, var gjerne paa det Rene med en Persons Familieforhold, saasnart han havde hørt hans Navn. Han vidste da baade, hvad hans Moder og hvad hans Bedstemoder var født, hvem der var gift ind i hans Slægt, ja kunde i enkelte Tilfælde rede hele Stamtræet fra hinanden med alle dets Sidegrene og Podekviste.

Da Manne fortalte sin Fader om Vigants Venskab med Vagn, søgte Assessoren nærmere Oplysninger. Disse løde ikke synderlig tilfredsstillende: Faderen Haandværkersøn, Moderen født Jensen, Præstedatter fra Bornholm, men hvis Assessoren ikke tog *meget* fejl, langt ude i Slægt med en af hans Colleger i Retten; Doctoren sikkert en dygtig Mand, god mod Fattigfolk, men Noget af en Socialist. Intim Omgang var ikke at tilraade, men — den lille Fyr havde jo vist sig ret velopdragen, sad desuden paa første Bænk i sin Klasse og kunde maaske holde Vigant i Ørerne. Assessoren gav et betinget Samtykke: over-

for Drenge burde man ikke være *for* rigoristisk. —

Første Gang, Vigant kom i Vagns Hjem, var paa en Søndag Formiddag. Han blev af Pigen, der lukkede op, vist hen til en Dør, hvor han tilbragte et Par Minutter med at banke paa uden at faa Svar. Der var en saadan Tummel og Skrigen indenfor, at det var forstaaeligt nok, om Ingen hørte ham.

Endelig aabnede han af sig selv Døren.

I et temmelig stort og meget lyst Værelse — aabenbart Doctorens Arbejdsstue, for Vigant fik strax Øje paa en Hjerneskal og nogle Instrumenter i et Skab — løb sex-syv Mennesker omkring i den vildeste Staahej.

Det var Doctorfamilien, som legede Jernbane.

Doctoren selv, der var Locomotiv, foer afsted med Pusten og Fløjten, og Børnene, en fire-fem Stykker, skulde hænge paa, naar han raabte de Byers Navne, som de havde valgt sig. Vagn var Buenos Ayres, som han netop havde læst om i Geografien, og Fru Poulsen, der rullede med allerbagest, som en tung Godsvogn, var Aakirkeby.

Da Vagn fik Øje paa Vigant, raabte han til ham, at han skulde være med, men Vigant, der følte sig flov paa de voxne Menneskers Vegne, blev staaende henne ved Døren. Saa legede man Legen til Ende uden at tage Hensyn til den fremmede Dreng.

»Du er da ingen Stivstikker«, sagde Doctoren til ham, da han siden kom hen og rakte ham Haanden, »det er nu vores Søndagsfornøjelse, seer Du.«

»Jeg kommer for at bede Vagn hjælpe mig med min Mathematik til imorgen,« sagde Vigant med et kort Buk.

»Kom her, det skal *jeg* gjøre! — Vagn, kom her!« Og inden Vigant ret fik seet sig om, havde Fruen bragt de Smaa ud af Stuen, og han selv sad med Vagn og Doctoren ved dennes Skrivebord og tegnede geometriske Figurer.

Doctoren var en glimrende Lærer; Vigant syntes formelig, han begyndte at tænke paa egen Haand.

Men midt i den sværeste Opgave bleve de afbrudte af en Patient. Det var en Arbejdsmand med en daarlig Taa; han maatte benytte Søndagen til at lade sig snitte.

Drengene vilde gaa; men da Doctoren saae den syge Fod, sagde han til Vagn: »Manden skal cloroformeres, Du kan blive og hjælpe mig.«

Vagn straalede over hele Ansigtet og hviskede til Vigant, der stod med Haanden paa Dørgrebet: »bliv og se paa, det er Grin.«

Vigant slap Laasen, men kun fordi han ikke vilde skammes ud af Vennen for Mangel paa Mod; og han ønskede inderligt, at Doctoren vilde sende ham paa Porten, da han henvendte sig til denne med et høfligt:

»Maa jeg —?«

Men Doctoren svarede ganske kort og ligegyldigt: »ja værsgo, naar Du ikke besvimer.«

Atter maatte Vigant hente Mod fra det voxne Udtryk i Vagns Ansigt.

Manden lagde sig paa en Sofa, Doctoren blottede hans Ben til Knæet og gjorde Cloroformen i Stand.

Alt imens snakkede han godt for ham: »ja det er sgu ikke morsomt, men det varer kun et Øjeblik. — Hvad siger De? vil De ikke cloroformes? Gu' skal De saa, ellers gjør det jo Helvedes ondt — og det koster lige meget. — Ja, det kommer vi nok ud af.

Lig nu bare stille og tænk paa Ingenting. Om en Uge kan De gaa paa Arbejde igjen, det lover jeg Dem. — Kom saa her, Dreng.«

Vagn, der saae uhyre optaget og alvorlig ud, lagde Masken hen over Mandens Ansigt og et Øjeblik efter sov denne med smaa, snorkende Grynt.

Doctoren havde taget en Sax frem og greb med den ene Haand om den Syges Fod; men der gik saa stærke Trækninger gjennem Benet, at han ikke kunde komme til at klippe.

»Du der — Møller — kom og hold paa Mandens Ben,« sagde Doctoren.

Indvendig rædselslagen, men tilsyneladende fattet gik Vigant ind bag Sofaen, hvor han stod presset op mod Væggen, og fattede med begge Hænder om Arbejderens Skinneben, saaledes som Doctoren med en hurtig og bestemt Gestus anviste ham det.

Et gult, haaret, magert Ben — en Stank af Snavs fra hele Personen, blandet med narkotisk Dunst fra Cloroformen, og saa denne forfærdelige Taa med dødt Kjød og blodigt Kjød og Materie, og med en forvreden sort Negl. Vigant følte sig svimmel, men lukkede

Øjnene og tog sig sammen med et heltemodigt Sæt, hvoraf Benet bar Mærker, da han slap det.

Manden bandede i Søvne. Doctoren flensede og klippede. Det Hele var gjort paa et Par Minutter.

Da Patienten havde sundet sig efter Døsen, forbandt Doctoren Foden og trak Strømpen paa ham.

»Støvlen maa vi vente med et Par Dage,« sagde han — »Vagn, hent en Droske.«

Siden hjalp han selv Manden ned ad Trappen med den ene Arm om hans Liv og med Mandens Arm om sin Hals.

Og derpaa tog Doctoren og hans to Amanuensiser igjen fat paa de ligebenede Trekanter. —

Saaledes forløb Vigants første Besøg i Vagns Hjem.

Paa Mannes Spørgsmaal om, hvad Indtryk dette havde gjort paa ham, havde han lidt svært ved at svare.

Og naar han alligevel sagde, at han havde faaet Indtryk af noget Godt og noget rigtig

Elskværdigt, saa mente han dette mere af Pligt, af en Slags Beundring end af egentlig Sympathi.

Det varede overhovedet en Stund, inden han lærte at befinde sig helt vel hos Poulsens. Alene Værelserne tiltalte ham ikke: med de bare Vægge, de slidte Betræk og de samme simple Jutesgardiner for alle Vinduer; Vigant maatte tænke paa Pigekamrene hjemme. Og saa denne Lugt af Børn i hele Lejligheden.

Fru Poulsen havde han mest Lyst til at kalde Madam. Han syntes, hun lignede en Amme, hvad hun for Tiden ogsaa var. Og Doctoren selv med det blaa, allestedsnærværende Blik, det svære Ansigt med de krigerske Moustacher, de korte, stærkt behaarede Hænder, ja, han *stødte* ham ligefrem, især ved det, han sagde. Vigant kunde vel ikke bedømme hans Udtalelser; men naar han for Exempel, som han havde for Skik, begyndte at udbrede sig om Stats og Communes mange priviligerede Misbrug af det enkelte Individ, havde Drengen en Fornemmelse, som om der rettedes et personligt Angreb mod hans Bedstefader og dennes Hæderlighed. Og dette krænkede ham dybt og gjorde ham tavs.

Lidt hjalp det, at Doctoren holdt af at høre ham spille; ja, om det saa var Vagns smaa Sødskende — blot Vigant slog en Tone an, satte de sig alle i en Rundkreds om ham, paa Skamler og det bare Gulv, helst saa nær ved Claveret som muligt, og saae paa ham med store, glade Øjne. Blev een urolig, tyssede de andre.

Dog stred han længe imod: han *vilde* ikke passe til disse ligefremme Mennesker, der forekom ham simple i Et og Alt, selv i deres stærke Beundring for hans Spil. Men han maatte give sig.

Der var over Vagns Hjem en frisk Tone af menneskevenlig Ærlighed, som saae lige i Øjnene, som Ingen kunde slippe udenom, og som ogsaa tog Vigant fangen. Dette, aldrig at genere, altid at være velkommen, at blive Alles Ven, fordi man var den Enes — det baade smigrede og varmede ham. Og naar han sammenlignede Doctorens jevne Kammeratlighed med sin egen Faders tavse Bussemandsvæsen, maatte han jo give den Første Prisen.

Saa blev han da, efter en Maaneds Forløb, en ugentlig Gjæst i Vagns Hjem; og de to Drenges Venskab voxede sig stærkt efter-

haanden, navnlig ved en stor Trofasthed fra Vagns Side. Denne, der slet ikke havde arvet Faderens noget brutale og vagtsomme Selvfølelse, men ejede sin Moders lette Sind og brede Favn, beundrede Vigant for alt det Fine og Stille, der var ved ham. Han fandt en Slags Ære i at omgaaes ham. En Stund lagde han endog an paa at ligne ham, men mærkede snart, at det lykkedes ikke. Saa nøjedes han med at se til og lytte efter og var aldrig gladere, end naar han kunde faa Vigant til at tale om den fantastiske Verden, hvori han levede. Og han opgav snart, med ædel Resignation, at Vigant skulde gjøre Gjengjæld og dele *hans* Passioner, det vil sige, interessere sig for de Æg, han havde samlet, og for de Salamandre og den ufuldbaarne Kylling, han havde i Spiritus.

Han læste kun sjælden en Bog, og han kom næsten aldrig i Theatret; men nu behøvede han det jo heller ikke. At snakke et Par Timer med Vennen, det var det Samme som en hel Comedieforestilling. Og tænk saa, hvor let han kom til det, uden at spilde sin Tid og uden at betale sin Billet!

Det var især Skuespil, der optog Vigant for Tiden, og helst dem, der var lutter Lyrik, som han saa at sige kunde omsætte i Toner. Han sværmede for Kjærlighed, der var ulykkelig paa Jorden, men pegede ud over Graven, for korsfarende Helte, for klostergivne Kvinder, for alt det i Livet, der bar i sig som en Gjenklang af de Saliges Hymner — og saa for det maanebelyst Uhyggelige, det underjordisk Tyste. Men jordisk Elskov og Sansernes Rus var ham en Vederstyggelighed; han undgik bly enhver Hentydning dertil. Og skjønt Vagn ellers nok holdt af en drøj Historie, Noget af det, han satte højest hos Vigant, var just dennes Blufærdighed. Kunde han end til Tider finde den dum, der var dog noget Kjønt ved den, Noget, han saae op til.

Men en gjennemgribende Indflydelse fik de to Drenge ikke paa hinandens Udvikling; thi det, de havde fælles, var Noget, der laa udenom dem. De mødtes ikke i en Interesse, der var *begges* Liv og Sjæl, og i hvis Tjeneste de kunde opleve Skuffelser og Sejre i Forening. Der var den samme Afstand imellem dem som mellem Publicum og Skuespiller.

Og denne stadige Leven i Lampelys var ikke sund for Vigant. Den pustede hed Luft i hans Fantasi, der allerede var spændt nok i Forvejen.

— Vagn kom ikke saa tidt i Vigants Hjem som denne i hans. Han følte sig trykket der, turde Intet sige, og Vigant selv syntes ham en Fremmed. I Ny Kongensgade befandt han sig bedre. Assessoren, som mærkede, at Omgangen med Vagn skaffede Vigant højere Charakterer i Mathematik, endte nemlig med at godkjende Venskabet og indbød Vagn til sit Hjem. Og her var det en sand Højtid for Vigant at gaa rundt og vise Vennen alle Kongerigets Herligheder.

VI.

Der skulde være stor Fest i Ny Kongensgade.

Fra den tidlige Morgen vare Lotte og Line, Niels og Christoffer med en hel Stab af Lejetjenere og Rengjøringskoner i travl Bevægelse gjennem hele Lejligheden. Maaned- og aargammelt Støv blev banket og fejet ud ad Vinduerne, lange Ugler purrede op i de stille Ødemarker, der havde bredt sig ovenpaa Bibliothekets Reoler, og forstyrrede Loftkrogenes idylliske, tyktspundne Hængemaatter, som den ene Edderkoppefamilie havde arvet og udbedret efter den anden. Broncelampetter sloges op over Dørene, store, tunge Armstager placeredes rundt omkring paa Chifonnièrer, Spejlconsoller og paa

det gamle Claver, alle Væggeskabenes Herligheder kom ud af deres Kurve og Klude, og af en gammel Dragkiste i Assessorens Sovekammer fremdroges et Par store, kanevassyede Sofapuder og et hvidt Klædes Bordtæppe med gyldne Agern og Egeløv i Kanten — Gaver fra gode Venner til Ministerens og hans Hustrus Guldbryllup. Spisestuebordet dækkedes i Hesteskoform; og paa de Damaskes fintmønstrede Duge, der vare silketynde af Ælde, prangede Meissenservicet i stilfulde Smaabede, medens de straalende Glas foran hver Couvert dannede et tæt Complex af smaa Baptisterier omkring Champagneglassets Campanile. Midt paa hver af de tre Bordlænger knejsede en Sølvopsats, hvor Drivhusblomster strakte sig, bredte sig og yppigt-bugnende skyggede ud over Bordet.

Hele Dagen igjennem løb Assessoren med smaa Trip frem og tilbage gjennem Værelserne og saae efter, at Intet blev glemt. Han havde altid en halvt udfoldet Avis i Haanden og faldt hyppigt hen, nu i en, nu i en anden Stol, eller i Mangel af Bedre paa Trinet af en Trappestige, for at studere, hvad Bladene skrev til hans Faders og hele Slægtens Forherligelse.

Det var nemlig Hundredaarsdagen for Vigant Hjarls Fødsel.

Justitiarius havde mindedes ham med et Par Ord før Retsmødet, Ministerialbygningen havde flaget, og nu, Klokken sex, skulde hele Familien og adskillige indbudte Honoratiores samles i Assessorens Hjem for at fejre den gamle national-liberale Ministers Minde.

— Vigant kjendte knap Lejligheden igjen, da han om Aftenen traadte ind i de oplyste Sale, hvor gamle ordensprydede Herrer, Somme i Uniform, og lyse Dametoiletter med anstandsfulde Slæb fyldte den røde Stues Øde og bragte naturlig Forbindelse mellem Dagligstuens Oaser. Og de gule Gardiner, de lyste jo nu i Stedet for at mørkne, og Malerierne, de formelig sprang ud af Rammerne.

Han stod et Øjeblik andagtsfuld og tavs, trykkende sig op i en Krog, betaget af en selsom Lyst til at lægge sig paa Knæ i Sofaen foran Oldefaderens bekransede Buste.

Men saa mødte han Moderens Blik, der tydeligt nok sagde ham, at han værsgo

skulde gaa rundt i Selskabet og sige Godaften.

Der var først Onkel Fritz, Assessorens yngste, ugifte Broder, Oberst i Artilleriet og krigsvidenskabelig Forfatter, ham, om hvem Kammeraterne paastode, at han aldrig havde havt et galant Eventyr, og som dog, selv paa sine gamle Dage, førte sig som en ung Løve. Han kom selv Vigant i Møde og trykkede hans Haand med en militair Applomb, som Drengen følte helt ned i sine Hæle.

Og der var Onkel Gotlieb, Departementschef i Udenrigsministeriet, Familiens Skjønhed, og hans to Sønner, begge Garderlieutenanter og Kammerjunkere, den ene overstraalende den anden i Stramhed. Og der var Onkel Vilhelm med det brune Ansigt, Landmanden, der slet ikke talte som de andre Brødre — ikke afmaalt og fornemt som knirkende Støvlesaaler, men rask og rullende som Maskinhjul. Han dunkede altid Vigant i Maven og sagde, han trængte til at komme paa Græs. Og endelig var der Onkel Vilhelms to Sønner, Forstcandidaten, der saae vigtig ud af bare Velvære, og den aandssvage Poul, i hvis Træk det stramme Hjarlske Racepræg med den korte Overlæbe og de

stærke Bryn kom renere og skarpere frem end hos nogen Anden af Familien.

Da Vigant havde hilst paa disse Herrer, mente han foreløbig at have gjort sin Pligt og trak sig saa tilbage til sin Andagtskrog for uforstyrret blot at *se* paa de Andre: paa den høje Biskop med de blide Øjne i det skaldede Hoved, der altid hilste først med eet langt, bekymret Nik og derpaa med to smaa, opmuntrende, der kom lynsnart efter hinanden — paa Conferentsraaden med de underlige Øjne, der hver for sig saae indad mod Næsebenet, med Tendens til at ville se *over* det — paa Consul Runge, Onkelen fra Norge, med den glatrundede Mave og den glatkæmmede Paryk, og paa den unge Pige, som . . .

Ja, hende fik han Tid nok til at se paa. Thi med Et klappede Bedstefaderen ham paa Skulderen og sagde: »kom her, saa skal jeg vise Dig din Borddame.«

Vigant og Jonna, Consulens Datter, Onkel Gotliebs Datterdatter, vare de eneste Repræsentanter for den fjerde Generation. Derfor skulde de have hinanden til Bords.

Hun var lige saa høj som Vigant, rank og svaj. Brystet spændte rundt og fast mod Kjole-

livets Silke, og den nøgne Arm havde Intet af Overgangsalderens spæde Jankethed, men var fyldig som den modne Kvindes. Ansigtet var mere sundt og friskt end egentlig kjønt, Munden for svulmende med en kort Overlæbe, som blottede Tandkjødet, naar hun lo, og Øjnene ligesom en Kjende udtryksløse i deres blaa Klarhed. Kun det blondbrune Haar var uden Lyde, stort og viltert.

Hun havde haabet at faa en af sine uniformerede Onkler til Bords, saae derfor foragteligt ned paa sin spinkle Halvfætter og hjalp ham ikke med at faa en Conversation i Gang.

Heller ikke ved Bordet. Hun havde nemlig været saa heldig at faa Forstcandidaten paa den anden Side, og saasnart hun mærkede, at hans kjække, brune Øjne havde opdaget, hun ikke længer var noget Barn men en voxen Dame, saa indprentede hun ham dette yderligere ved et ligesaa ugenert som klædeligt Coquetteri, saa at Vigant tilsidst opgav sine Pligter som Bordherre — og nød Festen videre i Stilhed.

Conferentsraaden holdt Festtalen. Han begyndte med at give en Charakteristik af den Afdøde: en fuldblods Sangviniker kaldte han ham, men i Ordets bedste Forstand, denne be-

synderlige Blanding af vagtsomt Instinct og taalmodig Udholdenhed, som skaber saa mange store Mænd. En Staalfjeders Natur, hvem betydelige Skuffelser kun havde kunnet kue et Døgn eller to — en Mand, der aldrig havde foragtet selv de ringeste Chancer, aldrig overseet de mest taagede. Og ved Siden deraf en sjælden trofast og sanddru Natur, vanskelig at vinde, men vunden for bestandig, naar Haandslaget var faldet; en gjennemharmonisk Personlighed, myndig og dog beskeden, skrap og dog elskværdig, udpræget i sine Sympathier, men altid human overfor dygtige Modstandere.

Og han mindede om det Hjem, den Afdøde havde skabt, og om den Betydning, dette havde havt for Alle, der kom i Berøring med det — just fordi det var et *Hjem*. Der stod skrevet over dets Dør: en stærk og enig Slægt er en Stormagt i Verden. Og med dette Valgsprog hang hans hele Virksomhed sammen: hans Borgerdyd, hans Fædrelandskjærlighed, hans Troskab i alle Livets Forhold.

Hans Dagværk havde sat mange og virksomme Spor — og Conferentsraaden nævnede disse — men først og fremmest havde den Afdøde virket ved sit Exempel, ikke blot i sin

egen Slægt, men i vide Kredse af Samtidige, der mindedes ham med Taknemmelighed. Og hvad i Verden var der vel ogsaa at takke for som for et godt Exempel, som for at have kjendt Mænd, hvis Minde paa een Gang varmer og styrker, fordi deres Overbevisning var Kjød og Blod, var Saft og Marv, og ikke et Stykke Papir, der kunde converteres, ikke en Contract, der kunde brydes eller lempes efter Behag.

For Vigant Hjarls Minde!

— Alle rejste sig, nikkede alvorligt ned til Assessoren og tømte deres Glas.

Assessoren takkede, meget rørt, paa Slægtens Vegne — med et mildt, næsten ungdommeligt Udtryk i sit Ansigt.

Han var stolt over at skulle svare paa denne Skaal og Gud inderlig taknemmelig, fordi han havde ladet ham opleve denne Dag, hvor alle hans Livs bedste Minder droge ham forbi i Højtidsklæder. Han var en *lykkelig* Mand, og han kunde sige det Samme om sine Brødre, at ogsaa de vare lykkelige Mænd. Og hvor havde denne Lykke sin Rod? — hvor — uden i den Opdragelse til Nøjsomhed og pligttro Energi, som Faderen havde givet dem? hvor — uden i den klare Indprentning af Menneskets Pligt til

at begrændse sig, som Faderens Exempel idelig havde gjentaget for dem.

Concentration — det var Lykke; Concentration i Arbejde, i Sympathier, i Interesser. Den havde været *hans*, den Afdødes, Styrke, og dette havde hans Børn havt Evne til at forstaa og tage i Arv.

Og *det* var det, som holdt en Slægt frisk, fordi det bevarede dens Ejendommelighed: Concentration. Derfor skulde det være hans Raad til de Unge i Familien, de Unge, i hvem Slægtens gode og rige Traditioner skulde opstaa i fornyet Skikkelse: *Concentration*. Han bad dem paaskjønne den Lykke det var, at høre til en betydende Slægt, og han bad dem bevare denne Dag som et Minde, der kunde styrke dem til Efterlignelse af den Mand, de hædrede, saa at de som han og som hans Sønner, engang i deres Livs Aften, maatte føle sig trygge i den Fred, som Verden med Guds Hjælp kan give: den gode Villies Fred, et af hans Faders Ord, som han fremfor mange havde mærket sig.

Og han gjentog det flere Gange: den gode Villies Fred.

— Atter denne Skaal blev drukket i Tavshed. Vigant stak sit Glas ud med en Fornemmelse, som om han tømte et indviet Løftebæger.

Men Jonna bøjede sig helt hen til Forstcandidatens Øre, da de drak sammen, og hviskede:

»Nej Tak for mig da — ligne den gamle Tip-Tip — —!«

Retternes Antal var over en halv Snes og Vinenes ligesaa. Alligevel holdt Stemningen sig under hele Maaltidet paa et discret Standpunkt. Man glemte ikke et Øjeblik den Anledning, i hvilken man var samlet. Den dybtfølte Alvor, som duggede Øjnene paa de fire gamle Mænd, den Afdødes Sønner, som dirrede i deres Læber, naar de talte, og som klædte dem saa smukt, forplantede sig til Alle i Selskabet og lagde sig dæmpende over Munterheden, men ikke som et Tryk — som en Sky af milde Erindringer, som man ikke vilde forjage ved støjende Latter eller højrøstet Conversation.

De fleste ældre Herrer talte, baade Familiens Medlemmer og de fremmede. Der blev udbragt Skaal for alle Generationer — hver for

sig — for den lige Linie og for Sidelinierne, for dem, der havde giftet sig ind i Slægten og for dem, der havde giftet sig ud af den. Tilsidst skulde Emnet synes udtømt.

Alligevel rejste Consul Runge ved Desserten sin lille fedladne Skikkelse med det brede, hængende Hoved og de platte Hænder, som han lagde paa Bordet med udspilede Fingre.

Hans væsentligste Interesser i Verden vare Hunde og Cigarer, men ved Siden heraf havde han en liden Anelse om, at der ogsaa var Noget, som hed aandelige Krav, og at man, hvis man vilde gjælde for et dannet Menneske, af og til maatte gjøre sine Medmennesker opmærksomme paa, at disse Krav dog ikke helt og ganske vare en fremmede. Dette gjorde han da paa to Maader — dels ved at udbrede sig om det i Naturen, som han med et dybsindigt Tonefald kaldte det Vidunderlige: at Skoven visnede og blev grøn igjen, at Rosen havde een Duft og Heliotropen en anden, at Regnbuens syv Farver kunde gjenfindes i den mindste Draabe, hvori Solen brød sig, at Maanen nærmede sig Jorden ni Fod hvert Aar, en Tanke, der bestandig voldte ham en let Ængstelse — og dels

ved, naar Lejlighed gaves, at minde om Sjælens Udødelighed og Vorherres vaagende Øje.

Et vittigt Hoved havde engang kaldt ham en »Nilhest med Sommerfuglevinger paa Ryggen«.

Nu, ved denne Fest, fandt han, at der var al god Grund til at fremkomme med nogle motiverede Bemærkninger om det Hinsidige.

Han holdt da i Udtryk, som han gjennemsmagte, inden han gav dem fra sig, en Tale for alle Familiens afdøde Medlemmer, hvoriblandt ogsaa hans Kone fandtes. Vel kunde de regnes blandt »absent friends«, som han kaldte dem, men *langt* borte vare de ikke. Thi de Salige i Himlen — forsikrede han med troværdig Pathos — de vare »à jour« med, hvad der skete paa Jorden. Han bad de Tilstedeværende med ham at sende en Hilsen til de kjære Hedengangne, ligesom han følte i sit Hjerte, at de »lod høre fra sig i denne højtidelige Stund.«

Jonna hviskede til Forstcandidaten: »Pappa har drukket;« og over det øvrige Selskab sank der, efter Talen, en tung Forlegenhed som først hævedes, da Biskoppen rejste sig — det var tredie Gang, han talte — og med stor

Elskværdighed, for at sprede den uhyggelige Tavshed, gav en lille Historie til Bedste, en Erindring fra hans første Møde med Vigant Hjarl.

Det var foregaaet i en Port paa Vesterbro, hvor de begge var tyet ind for en Haglbyge. Hjarl havde ingen Parapluie, og Biskoppen, der dengang var en ung Mand, havde saa tilbudt den ældre Herre sin, da denne beklagede sig over at blive opholdt. Men saa havde Hjarl taget ham under Armen, og de var fulgtes ad ind til Byen under Biskoppens Parapluie. Den næste Dag havde denne aflagt Hjarl et Besøg, og dette var saa blevet Indledningen til et intimt Bekjendtskab.

»Og hvor tidt« — saaledes sluttede den højærværdige Herre — »sagde den kjære Afdøde ikke til mig, med sit lyse Smil, naar jeg senere i Livet udtalte min Taknemmelighed over hans Venskab: ja, kjære Ven, Vorherre har mange Veje; en Minister kan drukne i et Glas Vand, og under en Parapluie kan to Mennesker finde hinanden for Livstid.»

Denne sidste Bemærkning vakte mere Munterhed, end Biskoppens rørte, overbevisende

Tonefald kunde formode at tilsigte; men man trængte til at le sig bort fra Consulens Vaaserier.

Kort efter hævede Assessoren Bordet med et Par resumerende Mindeord. — —

Manne nød denne Fest med stolt og stille Glæde og med barnlig Given-sig-hen i de rige Minder, den vakte; hun lukkede sine Øren for Docentens indeklemte Udfald mod »bureaucratisk Farisæisme.«

Efter Bordet kom hun hen til Vigant, slog næsten overgivent Armen om hans Hals og sagde: »kom, skal vi to gaa ned til Pigerne?«

Halvt i Løb fløj hun igjennem den lange Corridor, Arm i Arm med Sønnen. Vigant fandt, hun saae aldeles dejlig ud i den lysegraa Silkekjole, med Diamanterne om Halsen.

— De fandt en talrig Forsamling i det dybe, rummelige Køkken. Assessoren havde i Dagens Anledning indbudt alle de Piger, Tjenere, Bude, Vaskerkoner og andre opvartende eller rengjørende Aander, som siden den gamle Ministers Dage havde været knyttet til Familien. Tyendet

blev altid gammelt i det Hjarlske Hus; Folkene behandledes der, Slægtled igjennem, med en Blanding af hensynsfuld Ligefremhed og patriarkalsk Bestemthed, som bandt dem til Huset, hvis Ære blev deres, og hvis Sorger og Glæder de delte. Det var kun meget faa Tjenere og Piger, som i de sidste halvhundrede Aar havde forladt Familien af anden Grund end Alderdomssvaghed eller Giftermaal.

Her sade de nu — flere med Ægtefælle og Børn — om et stort duget Bord, hvor Levningerne serveredes nøjagtigt i samme Række-følge som paa Herskabets Menu. Af Rødvin maatte de faa saa Meget, de kunde drikke.

Niels havde udbragt Assessorens Skaal og for Resten givet et Referat af Bordtalerne. Biskoppen havde været *meget* heldig, sagde han med en anerkjendende Haandbevægelse, og Assessoren havde talt saa godt, som nogen Præst kunde præke til Begravelse. En Leje-tjener, som mente, at Consulen dog nok var den, der stak dybest, blev ubarmhjertigt udleet af hele Forsamlingen.

De rejste sig allesammen, da Moder og Søn kom; Manne gik rundt og sagde et Par

Ord til hver især, og Vigant trykkede de Fleste i Haanden.

Da de vilde gaa, slog en lille graahaaret, glatbarberet Mand paa sit Glas og gik frem midt paa Gulvet. — Der blev dødsstille.

»Jeg vilde gjerne sige et Par Ord til Fruen« — sagde han — »for Fruen kan vel nok huske, at det var mig, som sad paa Bukken og lukkede Vogndøren op, dengang at Fruen kørte til Kirke for at giftes med Deres Mand. Jo det kan Fruen nok huske, for Fruen glemmer ikke sine gamle Venner. Ja, se nu er der jo gaaet en hel Slump Aar siden den Dag at Fruen blev gift — og det kan man jo ogsaa se paa den lille Herre, som staaer ved Siden af Dem — men ellers skulde man saamænd ikke kunne se det paa Fruen. Men det var nu det, at jeg vilde ønske Dem, at De maa faa rigtig megen Glæde af Deres Søn, saa at vi allesammen kan faa rigtig megen Ære af ham. Noget Bedre kan jeg vel ikke ønske Dem paa denne Højtidsdag« — han vendte sig om til de Andre — »og saa skal Fru Manne og hendes Søn have et Hurra.«

— Vigants sidste Tanke, før han faldt i Søvn den Aften, var disse Ord, der ligesom i en samlet Sum gjengav det, der for ham havde været Festens Betydning: »saa at vi allesammen kan faa rigtig megen Ære af ham.«

VII.

I Vigants fjerde Aar havde han i to Maaneder havt en Søster. Men efter den lille Piges Død var en halv Snes Aar gaaet hen uden fjerneste Udsigt til, at Docentens Familie skulde forøges. End ikke Muligheden deraf var nogensinde faldet Vigant ind.

Saa hændte det, at Manne for tredie Gang blev frugtsommelig, i Vigants femtende Aar.

I Svangerskabets første Maaneder var hun saa dybt nedtrykt, at Herluf undertiden frygtede for hendes Forstand.

Hun holdt ham vaagen om Natten med Klager, og der vaagnede i hende en Lidenskabelighed, som foruroligede ham mer end noget Andet, fordi den var hendes Natur saa

fremmed. Hun tyede helt ind til ham med Bøn om Hjælp mod Angsten og Sørgmodet, der bredte sig i hendes Sind som Svamp i et sygt Træ.

Men alt som Tiden gik, blev hun roligere, ja tilsidst helt glad. Hans sunde Sjæl virkede paa hendes syge som en frisk Storm, der blæste alle de smaa giftige Sporer bort fra hendes Tanker; hans Kys og Kjærtegn vare som et styrkende Sacramente, der gav hende Tillid til sig selv. Saaledes kom Ægtefællerne hinanden nærmere end nogensinde før.

Og denne Gang imødesaae Herluf Barnet med samme glade Forventning som hun. Han gik allerede nu og lagde Planer om, hvorledes han vilde gjøre Alt for at vinde den Lilles Hjerte og skabe sig Faderglæder paa sine gamle Dage.

Vigant iagttog med Forundring denne opblussende Ømhed hos Forældrene og blev samtidig urolig over Moderens idelige Skranten. Manne var flere Gange paa Veje til at fortælle ham Aarsagen til den; men en vis Blufærdighed overfor den store Dreng holdt hende tilbage. Og da hun saaledes ikke talte til ham om *det*, der laa hende mest paa Sinde, indtraadte der

langsomt en ubetydelig Køling i deres Fortrolighed, som bedrøvede Vigant, og som vilde have bedrøvet ham endnu dybere, hvis han ikke netop selv havde været svært indesluttet for Tiden og optaget af Tanker, han ikke kunde betro sin Moder.

Først da hendes Tilstand ikke længer kunde skjules, sagde hun en Dag til ham, smilende og dog med et Udtryk, som forraadte Angst for, hvorledes han vilde optage Nyheden: »veed Du ikke, hvad jeg fejler?«

Han saae ned paa hende, og i det Samme blev det Hele ham klart, det, som ikke før med en Anelse var faldet ham ind, skjønt han burde have kunnet se det for længe siden. Han blev ganske bleg, fik en let Fornemmelse af Svimmelhed og gik hurtigt ud af Stuen uden at sige et Ord. Endnu længe forfulgtes han af det forundrede Blik, som Moderen havde sendt ham, før han lukkede Døren.

Han gik ud, han vilde ikke være hjemme. Helt fortumlet var han, lynslaaet, oprørt, bedrøvet, angst — han kunde ikke klare det altsammen, hvad han var dybest og mest. Moderens Ord havde efterladt et voldsomt Indtryk, der slet ikke vilde antage nogen fast

Form, men snurrede rundt i hans Hoved ligesom et Hjul med store Skovle, der bestandig gik gik dybere og dybere ind i ham og mudrede alle hans Tanker op, Dynd og Perler imellem hverandre.

Jo, først og fremmest var han angst, angst for, at Moderen skulde dø, for at han helt skulde miste hende. Og selv om *det* ikke skete, det Rædselsfulde, som han knap turde se lige i Øjnene, halvt maatte han i hvert Fald give Afkald paa hende, hun maatte jo dele sig mellem ham og den lille Broder eller Søster, hvad det nu blev. Med en Blanding af oprørt Egoisme og dybt saaret Kjærlighed gjentog han uophørlig for sig selv, at han ikke længer skulde eje hende alene, at Livet fra nu af vilde forme sig for ham paa en helt ny Maade.

Og han fik Taarer i Øjnene ved Tanken om, hvad hun skulde lide. Saadan en Fødsel var jo en forfærdelig Ting, farlig, uhyre smertefuld. Ikke mindre pintes han af det Gaadefulde, Ubegribelige ved denne Act, som giver Liv til et nyt Menneske. Han saae den for sig som noget Blodigt, Uformeligt. Og hans Tanker blev ved med at kredse om den, skjønt han næsten følte sig forarget derved.

Ogsaa Tanken paa Faderen drev ham ud i Forestillinger, som berørte ham pinligt. Han greb sig i slet ikke at kunne faa Moderens Billede frem, saaledes som han plejede at se det; hun var pludselig blevet en hel Anden, blevet et Menneske af Kjød og Blod som enhver Kvinde, han traf paa. Han vaandede sig under dette nye Syn paa hende, og han hadede Faderen med et klart, uskrømtet Had, fordi han havde vansiret hende i hans Øjne.

Men da den første nerveuse Ophidselse havde sat sig, og Magtesløsheden overfor det, som han dog ikke kunde forandre, greb ham som Sløvhed, skød i samme Øjeblik, ganske ukaldet, et kort, nøgternt Raisonnement op i ham: hans Forældre var Mennesker ligesom alle Andre, og naar Folk giftede sig, fik de Børn. Det faldt ham ind, hvor brat og ukjærligt han var gaaet fra Moderen, og hendes forundrede Blik slog atter ned i ham. Hun havde aabenbart slet ikke kunnet forstaa, hvorfor han ikke havde villet sætte sig hos hende og dele hendes Glæde over det Barn, hun bar under sit Hjerte.

Han overvandt en sidste Antydning af Skinsyge overfor den lille Ufødte og gik hurtigt hjem.

Moderen fik Intet at vide om det Røre, hvori Efterretningen havde sat ham. Han sagde blot til hende, at han havde Ingenting anet; derfor var han blevet saa forundret — men for Resten var det jo morsomt med den lille Broder, som skulde komme. Og han viste hende i den paafølgende Tid et Hensyn, saa ømt og offervilligt, at hun ikke et Øjeblik fik Anelse om den Angst, som uophørligt lurede i ham, eller om den Stemning af nagende Skuffelse, hvori hendes Tilstand havde bragt ham. Endogsaa Claveret stod urørt i lang Tid, fordi han vidste, at hans Musik tirrede hendes Nerver.

De gled en Smule fra hinanden. Manne gik ham ikke længer i Møde, naar hun ventede ham, og Vigant undveg hende saa smaat. Han, som altid havde beundret hendes slanke, jomfruelige Skikkelse og hurtige, dansende Gang, følte et uvilkaarligt Ubehag ved at se hende svær og tung og ufri i sine Bevægelser.

Til Gjengjæld sluttede han sig meget nøje til Vagn i denne Tid og søgte Trøst for sin Angst i Vennens medicinske Kundskaber. De to Drenge drøftede indgaaende Barselsengens Therapi, og det beroligede Vigant i høj Grad

daglig at høre Vagn gjentage sit: »der er sgu ikke Noget at være bange for; Moder er altid paa Benene otte Dage efter.«

En Aften sent i April gik Manne tidlig i Seng. Veerne var begyndt.

Vigant sad i Spisestuen over sine Lectier; men hans egne Tanker virrede henover Ciceros vidtløftige Perioder, saa at han aldrig fik den første, uendelige Sætning klaret. Tilsidst skød han Bogen fra sig — han maatte tale med et Menneske. Og han havde allerede rejst sig for at gaa ud og give sig i Snak med Pigerne, da Døren gik op og hans Fader traadte ind i Stuen.

Docenten gik hen til Bufetten og skjænkede sig et Glas Vand; det saae ud, som om han vilde gaa sin Vej med det Samme. Men efter at have drukket — to Glas, langsomt, med mange Ophold — stillede han sig op foran det store Blomsterbord og lugtede til Mannes Hyacinther, som stode der i de farvede Glas. Han

løftede dem op til Næsen, allesammen, en for en, og en stor hvid med en sjælden fyldig Klase holdt han en hel Minut mod sin Kind. Tilsidst gav han sig til at at gaa op og ned ad Gulvet i et nerveust Tempo, som om han vilde blive længe ved, fordi det ikke var ham muligt at sidde stille noget Sted.

Saa forstod Vigant, at ogsaa Faderen trængte til Selskab, og satte sig atter hen ved Vinduet til sine Lectier.

Værelset laa i Halvlys fra Himlen udenfor, der endnu var klar efter Solnedgangen: et tyndt, hvidt Sommerskjær over bladløse Træer og halvfrossen Jord — denne Foraarsaftenens urovækkende Lysning, der piner alle Tungsindige som et dragende, ubarmhjertigt Spejlbillede af deres egne, triste Langvejslængsler.

Snart blev det for mørkt til, at Vigant kunde se at læse. Saa lagde han Bogen bort, men blev siddende i samme Stilling med Armen i Vindueskarmen og Hovedet støttet mod sin Haand.

Docenten blev ved med sin urolige Gang. Han holdt Hænderne knyttede, slog dem af og til mod hinanden og drejede sig utaalmodigt

paa Hælen, naar han kom til Enden af Stuen; der var fugtig Glans i hans Øjne.

Aftenens Bleghed krøb ind i deres Sind som en ligkold Anelse om Ulykke. Men de vexlede ikke et Ord; de saae kun af og til paa hinanden og vidste, at de frygtede det Samme.

Først da Mørket faldt, først da Øjnene ikke længer var imellem, de Øjne, der havde vænnet sig til at se fremmed og bittert paa hinanden, først *da* kom deres Hjerter hinanden nær, først *da* mærkede de den Kjærlighed, der var det stærkeste Liv i dem begge — Kjærligheden til hende, der maaske skulde dø i Nat — drage dem til hinanden som en varm Strøm. Og de fik en Fornemmelse, som om en Forsoning imellem dem, en Sammensmeltning af deres Haab og Bønner kunde redde hende, de elskede.

Med Et følte Vigant Faderens Haand paa sit Hoved.

»Troer Du, der er Grund til at være bange?« spurgte han sagte.

»Ja, denne Gang er jeg ikke rolig,« svarede Docenten i samme Tone.

Saa rejste Vigant sig op, slog sin Arm om Faderens Hals og brast i Graad. — —

To Dage efter sade de sammen ved Mannes Seng. Hun var reddet, men Barnet var dødt.

Hvid og blodløs laa hun i sin fine Blondekappe, skjær som en Jomfru men ældet i Trækkene; og man saae alle Aarerne i hendes smaa, smalle Hænder. Foraarssolen stod paa, straalende hvid, paatrængende skarp gjennem de nedrullede Gardiner.

For første Gang i Livet sade de Tre sammen uden Bitterhed, med fulde Hjerter, som sloge hinanden i Møde. Men selv i denne Følelse var der Brist og Skaar, naar de tænkte paa, at en af dem maatte være Døden nær, før det kunde ske.

Svagt og sørgmodigt smilede de til hinanden, triste i Gjensynets Glæde, som under et Tryk af den Død, der var gaaet forbi og havde taget det Bytte med sig, som tilkom den.

Et halvt Aars Tid efter denne Begivenhed blev Vigant confirmeret.

De religieuse Forestillinger, som hidtil havde faaet nogen Indflydelse paa hans Handlen og Tænken, hang alle nøje sammen med de Anfald af uklare Samvittighedsnag, som ofte, forstemmende og sløvende, sloge ned i ham. Gud og hans Verden saae han over sig som noget Mørkt, Forfølgelsessygt, Noget der ubetinget, i Kraft af sit eget Ord, havde Retten paa sin Side, og som krævede saa overmægtig Meget, at man sank i Knæ under det. Af Mannes nidkjære Ordstrømme til hans Sjæls Frelse havde denne Opfattelse bundfældet sig i hans Sind som et tyndt Lag Muld, hvori Gudstroen spirede som en lille, forkrøblet Evigheds-blomst, der hverken kunde springe ud eller visne.

Thi al hans Sværmen for en Sfærernes Himmel og for Sjæle, der længtes mod evig Forklarelse, den var intet Udslag af et fromt Sindelag men kun et Udtryk for hans Trang til Skjønhed og til Flugt fra alle jordiske Krav: lutter hedenske Ord til en Psalmes Toner, lutter Begejstring for Melodien til »dejlig er Jorden« uden Tanke paa nogensinde selv at ville bære et Kors.

Desuden havde han gjennem sin Kirkegang modtaget det bestemte Indtryk, at Religion og Gudstjeneste var selve den pure Kjedsommelighed. Assessoren, der altid hørte Biskoppen prædike, tog ham ofte med i sin Stol i Slotskirken, hvor han sad og gabede og ærgrede sig over en gammel Dame, der sang falsk. Bedstefaderen katechiserede ham ikke; han sagde kun gjentagne Gange til ham, naar de fulgtes hjem fra Kirke: »det er det Mærkelige — pas nøje paa *det*, min Dreng — Christendommen er egentlig en Tænkning.«

Men Vigant syntes ikke, at han i Kirken fik en Tanke ud over det, han hundrede Gange havde sagt sig selv.

— Præsten, der skulde forberede ham til Daabsløftets frivillige Bekræftelse, gav sig paa Assessorens formaaende Opfordring særligt af med Drengen, men indsaae hurtigt, hvad han ikke heller lagde Skjul paa overfor Manne, da denne en Dag spurgte ham, at Vigant vel var en meget begavet Dreng, men — saavidt han kunde skjønne — en noget verdslig Natur.

Saa tog Manne selv fat paa at forberede sin Søn til den forestaaende hellige Handling.

Hendes overstandne Sygdom, de Dødstanker, hun havde udkæmpet, den lammende Sorg, hun havde udstaaet ved at føde et Lig til Verden, alt dette havde bragt hende til at folde sine Hænder med krampagtig Styrke, havde kastet hende som en bodssyg Kvinde for Guds Fødder, hvor hun laa, opløst i Graad, og bad om Naade for sine Synder, der pinte hende saa svart og brændende, og for hvis Skyld hun var blevet straffet saa haardt.

Men hun var ogsaa taknemmelig, fordi hun havde faaet Lov til at leve, og paa denne Taknemmelighed vilde hun nu give Gud et levende Pant i sin Søn: Vigant skulde knæle ved hendes Side for den Almægtiges Throne og takke ham baade for hans Miskundhed og for hans Vrede.

De gamle Spaseretoure begyndte paany og med disse Vigants egentlige Præstegang.

Der var ingen Dogmer, ingen »Tænkning« i Mannes Forkyndelse, ingen Ordrethed, ingen Udlægning — lutter Exempler uden Regler, lutter Erfaring uden Læresætninger, en Hævden af Underet som det, hun selv daglig havde oplevet. En blind Sjæls Længsel efter Lys, en prøvet

Kvindes Suk efter Forløsning, et fint og uroligt Sinds Higen efter den Fred, der er langt mere og noget helt Andet end Lykke — saaledes var Mannes Forkyndelse. Fredens Gud, ham, der tager Livsangsten fra en, uden hvem man er i alle onde Magters Vold og maa tænke og drømme sig gal, ham var det, hun prædikede. Og Vejen til ham var kun den ene, den trange, den, man selv maatte bane, med blødende Hænder, med stønnende Bryst, med Lemmer, der var tunge af Træthed.

Det Personlige i hendes Ord greb Vigant, og hendes Uro for ham rørte ham; hans Kjærlighed til hende gjorde ham modtagelig og gav ham Trang til at leve paa det Samme som hun. Han lærte sig til at bede og angre — for hendes Skyld; han kastede sig ud i Undertroens mystiske Himmelmørke med alle dens soleklare Krav — for hendes Skyld; han tog den paa sig, denne Pligtens Haarskjorte, der snærede og stak — for hendes Skyld, som han elskede saa højt, og som Gud, den gode Gud, havde ladet ham beholde.

Men Troen blev ikke noget Frivilligt i ham, ikke noget Oplevet; den var som en Skolegang,

der skulde gjøres, en Lectie, han havde for hver eneste Dag.

Alligevel var han i sine egne Tanker en dybttroende Christen den Dag, han blev confirmeret.

VIII.

Det var omtrent paa dette Tidspunct, at der fuldbyrdedes en gjennemgribende Forandring med Vigant, som var alle dem paafaldende, der havde fulgt ham i hans Udvikling.

Lille og smækker havde han været, vel proportioneret og med en vis afmaalt Harmoni i sine Bevægelser, Udtrykket en Kjende sygeligt og Farven sart. Og til dette Ydre havde svaret et stille Væsen, stuefødte Interesser, en dæmpet Udtryksmaade, der var alt Andet end drenget, og et Følelsesliv, der gjennem Moderens stærke Paavirkning var blevet kvindeligt og drømmefyldt som hendes eget.

Men nu var han pludselig skudt i Vejret. Han blev bred om Skuldrene, muskelsvær i

Ben og Arme; Hænderne mistede deres spinkle Elegance, Manererne deres afrundede Sikkerhed, og i Ansigtet brødes de vante Træk af nye Linier ligesom af en ny Sjæl, der vilde forme det om, men endnu ikke vidste hvorledes.

Den nye Vigant beholdt ikke stort Andet tilbage af den gamle end dennes Utaalmodighed og Stemningsuro.

Han var uberegnelig i sine Sympathier og voldsom i det, han havde Lyst til. Snart kunde han i den skjønneste Sommertid ikke være til at drive ud af sin Stue, hvor han hang over en Bog eller Claveret; snart var han uden Hensyn til Aarstid og Vejrlig lidenskabelig optaget af Spil og Lege i det Fri, som fordrede megen Bevægelse, og som han nød dobbelt, jo stærkere han samtidig kunde lette sine Lunger for et Brøl. Og han fik Smag for Tobak som han tidligere ikke havde kunnet fordrage.

Assessoren mærkede mindst til Forandringen, fordi hans Nærværelse altid lagde en Dæmper paa Vigant, der saa nøje vidste, hvorledes Bedstefaderen ønskede, han skulde være. Men Manne saae det altsammen, saae det med eet Slag og derfor saa meget des tydeligere, da hun kom op af Barselsengen; og hun blev

baade angst og bedrøvet. Barnet Vigant, som helt havde været hendes, var ikke mere, og hun følte kun altfor godt, at det vilde koste hende Kamp at naa ind til det Dybeste i den Vigant, der begyndte at faa fine, mørke Dun om de kraftige Læber.

For Vigant selv fulgte der med denne pludselige Udvikling et Lede, der gjorde ham træt og ugidelig og gnaven; han fornam den som noget Tungt og Grødet i sin Hjerne. Timevis kunde han sidde i sin Stol, uden at arbejde, uden at tænke sammenhængende, badet i en varm, snigende Døs, der gjorde ham hed i Kinderne og mat i Villien.

Og de Bodstanker, som efter Confirmationen vare blevne hans daglige Følgesvende, som var de sidste, han tænkte om Aftenen, og de første, der dukkede ud af hans søvntunge Hjerne om Morgenen, de snarere æggede end bandt de nye Sanser, der var vaagnet i ham, og som halvt forskrækkede ham, halvt gjorde ham stolt. Thi jo ihærdigere han søgte at forjage de Drømme, som plagede ham, Drømme, hvor han saae Venusbjerget aabent og al Livets Yppighed i usløret Pragt, jo hyppigere kom de igjen. Bedst som han sad, fløj de ind i Stuen

og svang sig omkring ham, og om Natten lyste de gjennem Mørket, blendende hvide og listede sig ned ved hans Side.

Han forfaldt til Ensomhed, han lukkede sig inde med sine Fantasier, der sænkede sig over ham som en Klokke, gjennem hvis taagede Glas han skimtede den Sansernes Fest, han brændte efter at nyde. Han sad og skrev Dagbog til langt ud paa Aftenen, og han bar skjult hjem fra et af Pragtværkerne i den røde Stue Kobberstik, som forestillede Jordens Døtre i deres attraafyldte Nøgenhed, forventende Gudekongens Aabenbaring: Leda, Danaë, Europa — i hengivne, opløste Stillinger; hver Dag elskede han en ny. Men hedest tilbad han Correggios bodfærdige Magdalene med de fulde Bryster og de tunge Haarbølger under den støttende Haand. At favne hende var en stormende Nydelse, hvor Svøbeslag og Elskovskys smeltede sammen i sindsforstyrrende Brus.

Synd og Synd — og Syndens Efterslæt: Mismod og Selvforagt og idelig vaagnende gode Forsætter i uklar, tyngende Forvirring. Hvor led han ikke under dette, saaledes at være givet sit Kjøds Lyster i Vold, han, som al sin Tid havde været bly og ren i Tanke,

for hvem Kvinden havde staaet som lutter Aand og Ansigt, uden Legeme, uden Sanser. Hans Villie gjorde de tusinde Løfter til sig selv om Bod og Bedring; men kun i Tilløbet var han stærk — Tilløb og atter Tilløb! før Springet faldt han sammen i det bløde, lokkende Grønsvær og naaede ikke over. —

Musiken blev hans Trøst og Tilflugt; til den betroede han al sin Sjæls og Legems Vaande.

Det var han paa dette Tidspunkt af sit Liv aldeles ikke i Tvivl om, at han vilde være Musiker, ikke udøvende, men skabende. Overbevisningen herom var en Dag faldet over ham, bedst som han gik paa Gaden og tænkte paa helt andre Ting. Og nu stillede han i Stedet for Digtene — midt i et Nodehefte, hvori han hurtigt kunde blade om — Billeder af skjønne Kvinder paa Claverstolen og fantaserede stolte Drømmehymner til deres Ære. —

Ogsaa i Forholdet til Vagn skete der i denne Tid en Forandring.

Thi Vigant formaaede ikke længer, naar han nu fortalte Vennen sine Eventyr, at holde paa sine Heltinders Dyd. Og da han først

en Gang havde ladet en Nonne falde for Kjødets Fristelse, var Isen brudt, og Synderindernes Antal og deres Brødes Omfang steg nu med rivende Hast: Bønderpiger og Kongedøtre, Svanebarme og Ravnelokker, historiske Personer og ærede Samtidige, alle maatte de falde for Ridderens Attraa og siden bøde blodigt for deres søde Synd.

Og til alt dette gjorde Vagn store Øjne. Det var noget helt Nyt og Noget, hvortil han ikke blot kunde være Tilskuer. Saa begyndte han selv at digte med, men ikke, som Vigant, for at straffe de ulykkelige Kvinder — for at rive dem af Bøddelens Haand og sætte dem foran paa sin Hest og ride med dem til Verdens Ende. For han elskede dem jo højere, jo mere de led, og han vilde slaaes med Vigant om dem.

Og nu hørte Eventyret op, det behøvedes ikke længer. Kvinden, som hun gik og stod, der daglig strøg dem forbi, og som de dog slet ikke kjendte, det var nok, det var Emne nok for tusinde Samtaler, for ridderlig Strid og drengehidsig Skinsyge. Og i dette Emne mødtes deres Interesser med lige stor Varme. Det var ikke længer Vigant, der lod sine

Marionetter danse for Vagn, men de stode begge med Liv og Sjæl midt i det taagede Forspil til Livets Drama, hvor alt saa mangen ung Helt gaaer ud af Sagaen.

De hidsede gjensidig hinanden op ved at tillyve sig altfortærende Sværmerier for en eller anden ung Pige, de flygtigt havde truffet, og de digtede sig ind i slibrige Romaner, som de havde læst. Der var over alle deres Hjerteudgydelser en Duft af brunstig Erotik, som de afvexlende led under og lo af.

Men i denne Latter, denne grove, friske Latter, som altid kom først fra Vagn, og som pludselig kunde sprudle fra hans Lunger, blot fordi han fandt det Hele saa »styrtende grinagtigt«, eller fordi han var i saa »storartet straalende Humeur«, i den Latter var der for Vigant en Slags Befrielse fra alt Vanmod og alt Tungsind, og derfor elskede han Vagn — fordi han kunde le saa prægtigt, le baade sig selv og Andre bort fra alle Hjernetaager og Drømmelyster.

Havde det før været Vagn, der hang ved Vigant, nu var det snarere Vigant, der søgte Vagn — tidlig og silde, snart for Lectiernes

Skyld, snart for en Aftentour ind igjennem Byen.

Og der gik de da i Lygteskjæret og kiggede paa een Gang flot og undseeligt paa de unge Damer, undertiden listende sig til at følge efter et ensomt Pigebarn, hvis Nærhed de nøde med en sød, stakaandet Fornemmelse af at bide i den forbudne Frugt.

Vagn fik og slap en Forelskelse ligesaa let, som han trak et Par Støvler af og paa. Vigant var mindre fængbar og mere stadig, men i lang Tid ligesaa overfladisk i sine Følelser som Vennen.

Saa hændte det, at han en skjønne Dag blev Bytte for en virkelig Betagelse.

Det var Aaret, før han blev Student, i en Sommerferie, hvor han et Par Uger var Gjæst hos Onkel Vilhelm.

Der bragte en slank, fuldvoxen ung Pige, en bleg, lad Skjønhed, med dvælende Udtryk i Øjnene ham ganske ud af sig selv. Og han lagde sin Forelskelse for Dagen saa tankeløst og ubehersket, at Alle læste den ud af hans Ansigt, før den ret var gaaet op for ham selv.

Han fulgte hende som en Hund; han kjendte kun to Tilstande, den at vente paa hende, og den, at være bange for, at hun skulde gaa. Ubeskedent og bønfaldende sad han og saae paa hende, uden Anelse om sin egen Paatrængenhed og det Ubehag, den voldte hende. Han tilbragte Dage fulde af tung Spænding, af blind, fortumlet Given-sig-hen i en overmægtig Følelse, der laa i ham som en blød Rus og sugede ham hel og holden i sig.

Om hun gjengjældte hans Forelskelse, blev han aldrig klar paa.

Aftenen, før han skulde rejse, kom han i en Leg til at gaa alene med hende i en tæt Havegang, hvor Nøddekviste lukkede sig over dem som en Tunnel. Flere Gange gik de op og ned derinde, skjønt Legen fordrede, at de skulde gaa videre. De saae ikke paa hinanden, og de talte ikke et Ord. Men hendes Nærhed sad Vigant i Hoved og Hals som et glødende Tryk, og da hun strejfede hans Haand, lod han sin blive i denne lette Berøring, der kunde gjælde for tilfældig, og han syntes, at de smeltede sammen til Et i dette hvilende Kys af deres Hænder. Naar de atter kom hen under de tætteste Grene, vilde han tage hende

om Livet og kysse hende — kysse, kysse! og sige hende, at der var ikke det i Verden, hun kunde forlange af ham, som han ikke havde Mod til!

Men nu, da de naaede frem, da det fristende Mørke svøbte sig om dem, og Tavsheden var i dem som et Skrig efter Ord — nu vovede han det alligevel ikke, og det skjønt han tydeligt mærkede, at hun pressede Haanden stærkere imod hans. Og denne Gang vendte hun ikke om. Hun gik ud af Mørket, frem under Himlens kolde, ubarmhjertige Lysning og gjorde ham stum og forknyt med en ligegyldig Bemærkning.

Han græd i Coupéen, da han næste Dag rejste hjem, græd af Længsel, af Skuffelse, af Afmagt, og Oplevelsen fyldte ham en Tidlang med en murrende Fornemmelse af Utilfredshed og Mangel paa Selvtillid.

Medens Vigant i sine sidste Skoleaar kom sin Fader saa meget nærmere end før, at de dog talte sammen i Ny og Næ og daglig gave hinanden et venligt Haandslag, bleve hans Besøg

i Ny Kongensgade sjældnere Maaned for Maaned. Bedstefaderen gik nemlig rundt i Feber for, at han ikke skulde faa laud til Artium og generede ham med sin evige Fritten. Tilsidst fik han endog sat igjennem — for at tvinge Dattersønnen til uforstyrret Flid — at denne maatte opgive sine Musiktimer, saalænge Examenslæsningen stod paa. Ja, han gik saa vidt, at han lukkede sit Claver af og fik Manne til at gjøre det Samme med Vigants eget.

Docenten tav til disse strenge Forholdsregler, skjønt de ogsaa gik ud over ham. Men han maatte give sin Hustru Ret i, at Drengens Fantasi var i Færd med at løbe løbsk, og at han trængte til at holdes i Ørerne. Han vidste ikke, at det var Svigerfaderen, som havde formuleret Straffedommen. —

Denne blev forkyndt Vigant en Aften, han var alene paa Besøg i Ny Kongensgade.

Da han gik hjem, besluttede han at tage Livet af sig.

Enten maatte han emancipere sig fra den Gamle, eller ogsaa maatte han dø. Der var intet andet Valg, og det Sidste var det letteste. Ja, for det Andet var ligefrem umuligt, naar han da ikke vilde rejse bort. Og det kunde han

ikke, han havde jo ingen Penge. Og selv om han havde, han vilde jo blive funden og bragt tilbage — af Politiet!

Nej, dø! dø!

Tanken forekom ham saa hjemlig, som om han havde tænkt den hundrede Gange, saa blød og næsten venlig. Den var over ham som en varm Regn af Taarer, der gjorde ham rørt.

Ja, græde vilde de. Hvor de vilde græde! Men de havde selv forvoldt det, ogsaa Moderen; havde hun *villet* hjælpe ham — men tvertimod: saasnart Musiken kom paa Tale, var hun ligesaa haard som Bedstefaderen.

Ak ja — hans stakkels Moder, naar han nu laa der kold og fortrukket og med Haaret fuldt af Vand! At skyde sig en Kugle i Tindingen var vel nok det Hurtigste, ogsaa det Bekvemmeste, men han ejede ingen Vaaben. Og selv om han fik et i Haanden, han vilde ikke vide, hvorledes han skulde bære sig ad. Nej Vandet — han hørte allerede det Plump, som det vilde give, naar han sprang ud. — Uha!

Forbyde ham at spille! — *ham* — at *spille!* Og den store, nye Composition, som han havde i Hovedet, med Havfruedans paa Dybet, Vuggesang og Klokkeklang — hele Agnetes Elskov

og Død i susende Havrhytmer og strenge Choraler — den vilde de kue og stænge inde! — Fostermord, Barnemord! — men det skulde ikke lykkes dem! Og han tænkte sig det store Øjeblik, naar Agnetes Eventyr bruste frem fra Orchestrets mangfoldige Munde, og der stod paa Placaten: componeret af Vigant Hjarl Møller — et Øjeblik, hvor Alt maatte smelte hen i Harmoni og Forsoning og Beundring, og hvor han vilde sige til dem — til Moderen og Bedstefaderen —: der kan I se! — Ja, nu kunde de se! — og saa gav Assessoren Champagne i den røde Stue.

Snak, Snak! det blev jo ikke til Noget altsammen. Han vilde jo dø, han vilde jo selv dræbe sit Barn, for han *maatte* jo. Gud, hvilket Liv — hvilket Liv! skulde det være Straffen for alle hans Synder?

— Men hvor, hvor? — i Peblingesøen —? hvor Wiedewelt havde ligget: »Troskab græder, i de hvide Marmorklæder.« — Nej, hellere i Sundet; der flød man saa blidelig bort, over mod Hveen og den svenske Kyst og blev maaske aldrig fundet. Men Saltvand bar lettere end det ferske, han vilde lide mere. Alligevel, han vilde gaa ud ad Strandvejen — i hvert Fald.

Men endnu var han ikke kommen længere end til Kongens Nytorv. Aftenen var mørk og sludfuld, og hans mørke Beslutning drev ham ind gjennem de mørkeste Gader, op ad de mørkeste Huse, der syntes ham at fryse af Fortvivlelse ligesom han selv. Hans egen Stemning slog ham i Møde fra de vaade, fedtede Brosten, fra den trange Udsigt mellem Husrækkerne, fra de halvaabne, slappe Gadedøre, der førte ind til trøstesløse, smudsige Gaardsrum. Du gode Gud, hvilken Verden! — og i denne Verden havde hans Moder sat ham, hans Moder, det Blideste og Reneste af Alt, hvad der er blidt og rent. Hvor var det Hele dog meningsløst!

Ganske uden selv at vide og ville det var han kommet ind i en Gyde, hvor Utugt bødes tilfals, hvor Lysskjær sivede ud gjennem flade Tremmer for Vinduerne, og hvor ram Lugt fyldte Fortovet. Han standsede et Øjeblik beklemt, skottede omkring sig og følte sig tung i Benene af de Lyster, der slog ned i ham.

Inden han døde, maatte han dog forsøge dette, kjende den, opleve den, denne Rusenes Rus. Han tænkte i store Udtryk: Kjødets

Evangelium, den babylonske Skjøge, Bakkus-orgier — men disse forjoges hurtigt af raa Ord, der ligesom rasede i ham og vilde ud over hans Læber. Ja, han maatte; saa kunde han dø — som en Mand!

Beslutningen var voldsom i ham; alle Indvendinger, alle Samvittighedsnag, alle kjærlige Manelser sporede han kun som en dump Støj, den man daglig har vænnet sig til og derfor overhører. Han vilde, det var det Eneste, han tænkte, det Eneste, han hørte — vilde!

Han gik ind ad en aaben Dør, hvis Tærskel var i lige Plan med Gaden.

Samtidig blev en Sidedør lukket op. Der faldt osende Lys over den snevre, snavsede Trappegang, og i Skjæret fra Stuen saae han et tykt, halvpaaklædt Fruentimmer i løst Kjoleliv af simpelt, lyserødt Tøj. Hun vinkede ad ham og nikkede til ham. Varmen, der drev ud fra Værelset, kvalmede ham som usund Aande fra en Mund. Han rørte sig ikke.

Endnu en Kvinde stak Hovedet frem. Begge de svære, røde Ansigter smilede til ham i Lyset, som han syntes han kunde lugte. Men han stod bestandig og gloede halvfjollet paa dem, uden at turde blive, uden at ville

gaa. Saa gik den Ene af dem — hende, der først var kommet — hen til ham og vilde tage fat i ham med sine fede Hænder.

»Kom saa, lille Ven — der er ikke Noget at være bange for.«

Men i det Samme var han ude af Døren i et eneste Spring; han hørte den blive slaaet i med et Brag, medens han løb hen ad Gaden.

Leda, Danaë, Eva, Venus — og Du, hellige, bodfærdige Magdalene! — to Svin i røde Trøjer, og med Hænder som en Spækhøkermadam. Han syntes, han maatte lige strax i varmt Bad.

Først da han kom ud til Østerbro, slog han ind i sit vante Trit. Sveden haglede ned ad Panden paa ham.

At Nogen kunde indlade sig med et saadant Væsen! at Nogen vilde —! sæt han nu var gaaet ind med hende, hvad mon der saa var skeet? Et Øjeblik mærkede han Lysterne syde paany — trods Alt. Men saa faldt det ham ind, at han ingen Penge havde hos sig. Naa da! — hun havde meldt ham til Politiet, han var kommen paa Stationen, og Forældrene havde faaet Alt at vide: en hel Skandale! Han var bleven jaget ud af Skolen, maaske

sendt til Amerika. Og han følte en altbesejrende Trang til Hæderlighed: til at skrive latinsk Version og bøje græske Verber. Han takkede Gud og skyndte sig hjem.

Og først da han laa i sin Seng, faldt det ham ind, at han jo rent havde glemt at tage Livet af sig.

* * *

Der var i denne Periode af Vigants Liv, hvor han brødes med sine nye Sanser i daglig Kamp, hvor samtidig hans Hjerne skulde være et Hukommelsens Gjemkammer for alle den academiske Dannelses Regler og Undtagelser, og hvor endelig taagede Fremtidssyner: Hjarlske Hædersdrømme i Strid med u-Hjarlsk Selvstændighedstrang, foruroligede ham — der var i denne Tid Meget i ham, som var stærkt, baade Frygt og Kjærlighed, baade Længsler og Samvittighed, men Intet absolut stærkest — Intet absolut stærkest, fordi han aldrig følte sig helt ud ung, aldrig hensynsløs ung, stormende ung, overmodig ung, med Pelion og Ossa i Favnen. Der var inderst inde i ham som et lidet Rum, en aandelig Blindtarm, hvori der lurede en Fare, som hemmede hans Livslyst.

Der var over alt hans Mod og al hans Glæde som en Sky af let Vemod, det han havde inddrukket af sin Moders blide Øjne med al sin Kjærlighed til hende, en Kjærlighed, han hvilede i som i en Vugge, men som dog dybest inde var Angst — Angst for at miste hende, eller Angst for at han selv engang maatte lade hende fare? Han vidste det ikke ret. —

I sit attende Aar blev han Student med en kneben første Charakter. Han havde i det sidste Halvaar, efter Claverernes Lukning, arbejdet hidsigt og uafbrudt, og han besad en egen nerveus Evne til at tage sig sammen ved Examen.

IX.

Man sagde om Consul Runge, at han havde plaget Livet af sin Kone, som halvt tvunget af sine Forældre havde taget den rige Mand. Og sandt var det, at hans dovne Sumpnatur, hans ørkesløse Snak og hans bugnende Breden-sig i alt Ydre lidt efter lidt havde bragt Ellen Hjarls nøjsomme, arbejdslystne, fornemt-friske Menneskelighed til Fortvivlelse. De havde hurtigt vænnet sig til at undgaa hinanden, men var dog bestandig stødt sammen, fordi deres Smag i Et og Alt — i Meubler, i Mad, i Vaner — absolut ikke kunde forliges. Han fyldte Værelserne op med Alt, hvad der brammede og glinsede, hvad der var blødt at føle paa, let at slaa i Stykker; han forgyldte,

han polstrede ud, han gjorde Værelserne til Urskove af Nips, til Kalejdoskoper af Pragtstykker. Og hun elskede Plads, elskede Stil, hvad der var solidt, enkelt og køligt, hvad Øjet kunde hvile ved, hvad man let og naturligt kunde bruge; en Stol skulde ikke være en Seng og en Sofa ikke en Throne. Et enkelt Værelse, det, som kaldtes Fruens, søgte hun at holde rent for hans Sultanstæpper og Boudoirpuder; men han drillede hende idelig med at smugle ind til hende Et og Andet, som brød Harmonien: en Skammel eller en Vase, der virkede som et Skrig fra en raa Barbar i en Nonnecelles Tysthed.

Hun fortæredes af sine egne Værelser, af dette Hus, hvor hun Dag for Dag lagdes øde i en umulig Kamp for at finde Hvile, hvor hun nedbrødes og opreves, fordi hun var tvungen til aldrig at se, høre og føle Andet end det, som dybest var hende imod. Hun døde, i sit Ægteskabs fjerde Aar, af Hjemve efter en tarvelig Stue med en Kurvestol og et lille Mahognisybord. —

Naar Forbindelsen mellem Consulen og hans Kones Familie ikke afbrødes efter Fru

Runges Død, skyldtes dette ene og alene en vis Forfængelighed hos Consulen, som satte en Ære i at omgaaes hendes ansete Slægt. Og denne Forfængelighed holdt trofast Stand, skjønt de ældre Hjarler altid undskyldte sig høfligst, naar han udsendte sine aarlige Indbydelser.

Derimod var det efterhaanden blevet Tradition blandt Familiens yngre Medlemmer, at et Feriebesøg hos den norske Onkel hørte med til deres Opdragelse. Og de vidste at fortælle meget Mærkeligt om det fyrstelige Liv, han førte, om de to livréeklædte Tjenere, der hver Dag vartede op ved Bordet, hvor man altid, selv om der ikke var Gjæster, mødte i Kjole og hvidt Slips, om den tofags Sal, som Onkelen brugte alene til sine Støvler, og om de ti Racehunde, der kostede ham tyve Kroner om Dagen.

Nu, samme Aar som Vigant havde taget anden Examen, kom ogsaa Touren til ham. Consulen og Jonna havde om Foraaret været i Kjøbenhavn, og her havde Jonna opdaget, at hendes spinkle Fætter, som hun ved Oldefaderens Hundredaarsfest knap havde værdiget et Ord, var blevet en slank ung Herre med et

belevent Væsen og et kvikt Talent til at spille Claver; saa havde hun taget det Løfte af ham, at han vilde besøge hende paa Højfos.

Højfos var et stort Savskæreri med Trælasthandel i Nærheden af Christiania.

Det var Guldbarrer, der bunkede sig op i Elvrundingen, hvor de fældede Højskove som mærkede Fyrrestammer flaadede sig sammen; det var Guldblade, de fine Spiraler, der høvledes af det hvide Træ, og det var Guldstøv, der dryssede som gult Smuld fra de blanke Save, der hjulede rundt.

Consulens Fader, der havde været en af den norske Handelsstands Matadorer, en blokfast Natur og sindig som et Vridbor, havde bragt Driften i Gang, og nu gik den af sig selv under Commando af en Slags ansvarlig Minister, en Fabrikbestyrer, der ikke tog Mere af Kassen, end hvad han mente tilkom ham med Rette for at kunne repræsentere paa en for Riget værdig Maade.

Elvlejet var bredt, hvor Fabrikken laa med lange, lave, tegltække Bygninger paa begge Sider, med stensatte Broer og langsomt stigende Skovtykning til Baggrund — som i et fladt Kar med tragtformet Runding og et

smalt Afløb der, hvor Elven atter trak sig sammen.

Hovedbygningen laa noget over halvhundrede Fod højere end Fabrikken, hvid og straalende, i italiensk Villastil, med rigt couperede Haveanlæg, der uden afstukne Grændser løb ind i en stor Fyrreskov. Her førte Hundreder af smaa, glatte, naalestrøede Stier — ud og ind, op og ned — frem til Elven, der sang og durede, der alle Steder var med i Skovens Stemning, selv om man ikke saae den, der beherskede Lyd og Luft som en lønlig Anelse, som et Sus af Rædsel, man helst vil fly, og som man dog ikke kan undlade at opsøge.

Det var just et Par Timer efter Vigants Ankomst til Højfos.

Elvfaldet lyste i Aftensol nedenfor Terrassen, der i Ly af Villaen laa i tung, lidt fugtig Skygge efter den varme Dag. Luften dirrede af Fred og Velvære; aldrig skulde man tro, at Granskoven kunde suse i Uhygge og Elven

brøle som et løssluppet Hærtog — saa glad og lys og legende var Udsigten ned gjennem Tragten. Trygt og dybt drog Naturen sin Aande i et smilende »paa Gjensyn!« til den skjønne Dag, der gled bort.

Jonna og Vigant sade paa Terrassen med et lille Stenbord imellem sig, hvorpaa Eftermiddagscaffen var serveret. Begge røg de, Jonna paa en Cigaret, hvis Aske hun morede sig med at knipse ned i et stort Spindelvæv paa en af de Tujaer, som rakte Toppen op over Terrassens Mur.

»Han troer, det er Fluer, der kommer flyvende,« sagde hun, naar Askefnugget dinglede i de lette Traade, »se bare, hvor han sætter afsted efter Byttet! — Aa, dit tykke Fæ, Du er troligt nok et Mandfolk, hvad? — ikke?« Hun lo og stak med den brændende Cigaret efter Dyret, saa at Vævet brast og Edderkoppen forsvandt i Tujaens Afgrunde.

Det var nu det tredie Forsøg, hun gjorde paa at faa Vigant til at le. Men han sad tavs og saae ud for sig, bjergtagen af den lette Luft og den milde Aftenro.

»Kan Du ride?« spurgte hun lidt efter.

»Jeg har aldrig prøvet det.«

»Kan Du spille Tennis da?«

»Nej —«

»Men skyde Krager, det kan Du vel?«

»Skyde Krager?«

»Men Du godeste Gud, Gutten min — hvad i al Verden kan Du da?«

Vigant syntes virkelig i dette Øjeblik, at han ingen Verdens Ting kunde, og trak paa Skuldrene med et let Smil. Bare hun vilde tie stille!

»Hvad skal Du da bli til, om jeg maa spørge?«

»Hvad jeg skal blive til?«

»Ja. Præst kanske?«

Han rystede smilende paa Hovedet.

»Det seer Du mig ellers ud til. — Hvor gammel er Du?«

»Nitten Aar.«

»Ligesom jeg. Og Du veed endnu ikke, hvad Du vil være?«

Vigant følte ikke Lyst til at være oprigtig overfor Cousinen. Men det faldt ham ind, at det vist var uhøfligt, som han sad der og svarede hende med Enstavelsesord. Saa bøjede han sig let over imod hende og sagde:

»Bedstefader vil have, jeg skal være Jurist.«

»Men Du er da ikke saa galen at bry dig om, hvad han siger, den gamle Snobben! Han er jo ikke til Andet end til at trække Penge ud af Næsen paa. Du pumper ham da ogsaa godt, kan jeg tro?«

Vigant smilede forlegent.

»Jurist,« blev hun ved, »det er vist noget fælt lejt Noget, det. Nej, veed Du, hvad *jeg* synes, Du skulde — *hvis* Du da ikke vil være Præst?«

»Du holder nok meget af Præsterne.«

»Jeg? — nej da, det var nok det Sidste; jeg troer jo ikke et Gran paa det altsammen. — Gjør Du?«

Vigant svarede ikke strax, men sagde saa i en bestemt Tone: »ja.«

»Du gode Gud, man har jo ikke en glad Time, naar man troer paa alt det Prat. Nej, veed Du, hvad *jeg* troer paa? jeg troer paa, at det er noget Tøv altsammen.«

»Hvad for noget?«

»Alle Mennesker, hele Verden, Du og jeg ogsaa.«

»Men hvorfor troer Du dog det?

»Ja, synes *Du*, der er noget Hyggeligt ved det Hele?«

»Det synes jeg da rigtignok. Og hvis Du kjendte Moder for Exempel . . .«

»Din Moder!« hun lo — »hvor gammel var det, Du var? — nitten Aar! og hænger endnu i Mammas Skjørter. — Jeg er færdig med Pappa for længe siden.«

»Vi er nok meget forskellige, lader det til.«

Vigant saae ned; der laa i det kølige Tonefald af hans sidste Ord en umiskjendelig Antydning af, at han ikke brød sig om videre Forklaring.

Men hun lænede sig over imod ham med begge Armene paa Bordet og stødte næsten Panden mod hans:

»Naa, bryr Du Dig saa slet ikke om at vide, hvad det var, *jeg* synes, Du skulde bli?«

»Du synes jo, jeg skal være Præst.«

»Snak, er Du dum, Gutten min?« Nu tvang hun ham med sit Blik til at se op og sagde langsomt og vægtigt: »jeg synes, Du skulde bli en stor Componist, synes jeg.«

Det gav et Sæt i Vigant: »hvorfor det?«

»Om ikke for Andet, saa fordi de Gamle ikke vil ha det. Du skulde spille dem sønder og sammen. Jeg synes, alle de danske Onklerne og Tanterne, det er nogen rigtig blegsottige

Stativmennesker, ja — der kunde trænge til at rystes. Og slig er I vel for Resten allesammen dernede i Kjøbenhavn. Du skulde ordentlig spille op for dem, saa de kunde lære at strække Benene deres. Kan Du huske Eventyret om ham, der fik dem alle til at danse, saasnart han gned paa Felen sin? Saadan skulde Du ogsaa være. Ja, for spille kan Du, det veed jeg.«

Vigant sad og saae paa hende med et ganske fortumlet Smil.

»Ja, jeg *vilde* saamænd heller end gjerne, men —«

»Penger har Du jo nok af, eller Du faaer dem engang, og Talent har Du jo ogsaa.«

»Hvor veed Du det fra?«

»Det hører En jo. — Aa, Du søde Gud Fader!« — hun lænede sig tilbage og slog Armene om Nakken — »havde *jeg* Talent, jeg tog til Paris imorgen den Dag og arbejdede, saa man formelig skulde høre, hvor jeg sled i det. Og naar jeg saa var færdig og kunde det altsammen, saa tog jeg til Amerika og Australien, og saa kom jeg hjem igjen og lod mig gjøre Stads af og var gruelig stor paa det — ja!«

»Det ligger ikke for *mig*, den Slags. Mit Talent — hvis jeg har noget — det er slet

ikke Andet end — det er kun — saadan — forstaaer Du — Folkeviser —«

»Ja, det er jo godt nok, det, naar Du bare kan bilde de Andre ind, at det er noget Stort.«

Han rystede paa Hovedet og saae bort fra hende.

»Naa, sid nu ikke der og vær sint, fordi Du er kommen herop,« — hun rejste sig pludselig — »Du skal nok faa det godt. Og Musik skal der ogsaa bli ud af det. For jeg er saa gruelig glad i Musik, skal jeg sige Dig. Kom nu med ned til Elven.«

Hun lagde sin Haand paa hans Skulder med et kraftigt Tag; han saae op paa hende, og hendes frejdige, hensynsløse Smil smittede ham, saa at han følte sig helt modig, og frem for Alt skrækkelig opsat paa at spille for hende.

Hun fløj i et Spring ned ad Terrassens Trappe, og han efter; men han naaede hende først ved Enden af Haven, hvor hun satte sig paa en Sten ved Elven.

Solen var i Færd med at gaa ned. Skjæret gled langsomt bort fra Grantoppene; man kunde næsten følge dets Bevægelse, alt som det flyttede sig opover.

Han faldt til Ro ved hendes Side, og stirrede ned i Elvskummet, der snurrede om Stenene.

»Men siig mig, hvad skal det saa være om, det, Du vil componere?« sagde hun, da de havde tiet lidt.

»Ja — jeg har mange Ideer. Kjender Du et Digt af Baggesen, der hedder »Agnete paa Holmegaard«? det havde jeg Lyst til at sætte ud for Soli og Chor.«

»Agnete — hvad er hun for en?«

»Hende med Havmanden.«

»Med Havmanden? Hvad gjør hun med ham da?«

»Hun elsker ham.«

»Isch da, det maa være noget vaadt, det. Men saa drukner hun vel ogsaa?«

»Nej, hun lever hos ham i syv Aar paa Havsens Bund. Tilsidst kommer hun op paa Jorden igjen og døer i Kirken af Fortvivlelse. Emnet er udmærket musikalsk — Bølgerne, seer Du, og Klokkeklangen — og hans glødende Kjærlighed —«

»Glødende Kjærlighed — hos slig Fiskeprins?«

»Det er jo et Eventyr,« sagde han lidt stødt.

»Naa ja, lad ham bare gløde. Det maa for Resten være svært at faa *det* udtrykt.«

»Aa —« han rødmede ganske let.

»Jo, jeg synes, det maa være svært. For det er i Grunden saa ækelt.«

»Ækelt?«

»Ja. Ækelt. Finder Du maaske, det er noget behageligt, det?«

»Det tænker man sig da.«

»Du har maaske ikke prøvet det selv?«

»Jo, jeg har.« Han turde ikke se paa hende.

»Naa, og Du synes altsaa, det er herligt?«

»Nej, i Grunden ikke.«

»Der kan Du se.«

Han smilede svagt. »For hun brød sig ikke om mig. Men naar de *begge* er forelskede —«

»Alligevel ikke, nej, for jeg troer ikke, det holder ud. Eller ogsaa holder det ikke lige længe ud for dem begge. Og saa er det Synd i den, der holder længst ud.«

— Solen var gaaet bort, Sommernattens lyse Dunkelhed sivede ned fra Himlen og fortættede sig i Elvtragten. Granskoven blev snart helt mørk; men Buskene i Haven og

Fabrikkernes Mure og Stenene om Elven holdt paa et Skjær af Farve, selv da Stjernerne kunde skimtes.

»Hvor her er kjønt!« sagde Vigant.

»Du angrer altsaa ikke paa, at Du er kommen?«

»Naar jeg skal være ærlig,« svarede Vigant efter en kort Pause, »saa var jeg ikke saa meget for at tage herop. Jeg kjendte Jer jo omtrent ikke. Men baade Moder og Bedstefader syntes, jeg skulde. De holder saa meget paa Familieskabet, veed Du.«

»Saa angrer Du altsaa?«

»Troer Du?« han saae hen paa hende med et stille Glimt i Øjenkrogene.

»Maa jeg give Dig et godt Raad, Gutten min: — man skal aldrig fortryde paa Noget. Det blir jo dog ikke bedre for *det*. Man skal i det Allerhøjeste ærgre sig over de Ting, som man ogsaa kan have Grund til at ærgre sig over et Aar efter.«

»Ja — jeg veed jo ikke — maaske jeg næste Aar vil være meget kjed over, at jeg er rejst herop nu,« sagde han i samme spøgende Tone som før.

Hun rystede paa Hovedet: »nej, saa har Du vist andre Ting i Tankerne. Husk paa Paris.«

»Det er sandt.« Stemmen blev med Et ganske varm og fast. »Aa, Jonna, bare, bare det kunde lade sig gjøre!«

Hun sprang op. »Ja, det vil jeg sige Dig, *det* vil Du have Grund til at fortryde paa hele dit Liv, hvis Du *ikke* rejser. — Kom nu op og spil for mig.« —

— Han sad ved Flygelet i den halvmørke Dagligstue, hun laa i en Chaiselongue langt tilbage i Værelset; Lys vilde han ikke have tændt.

»Det er Agnete og Havmanden,« sagde han, da hun spurgte ham.

»Mer glødende, Du.«

»Det var blot Indledningen.«

»Du maa sige til, naar den Glødende kommer.«

Han hørte, hun rejste sig og gik hen til Vinduet. Naar han drejede Hovedet, kunde han se hendes Skikkelse som en halvmørk Silhouet mod Skjæret derude.

»Det er Havmandens Sang,« sagde han lidt efter.

Hun fik fat i Melodien og gav sig til at nynne den efter.

»Det er forfærdelig morsomt, at Du er saa musikalsk,« udbrød han helt jublende og gjentog Melodien, som han nu fik at svulme som en oprørt Sø.

»*Nu* gløder han,« sagde Jonna leende, da Stormen var paa sit Højeste.

Inden Vigant gik i Seng, satte han sig til at skrive til sin Moder, som han havde lovet hende.

». . . . . Jeg er Dig meget taknemmelig,« stod der efter en kort Indledning, »fordi Du fik mig til at tage herop. Her er meget smukt, og min norske Cousine er meget elskværdig. Jeg har ikke før syntes videre om hende, men hun har en egen Maade — den er vist norsk — at tage en paa, saa vi har talt rigtig fornuftigt sammen. Du veed nok, jeg ynder ikke at blive intim med Folk, men hun fik mig alligevel til at sige en hel Mængde. Onkel seer jeg ikke meget til. Han taler mest om Mad« . . . .

Og lidt længere nede:

»Det er meget sent, men jeg vil slet ikke kunne sove, hvis jeg gaaer i Seng. Musiken sidder mig i Blodet og har helt Magten over mig. Ja, Du vil ikke synes om det, jeg nu skriver, men jeg kan ikke lade være, og jeg vil ogsaa gjerne have, Du skal vide det, for vi To maa altid være ærlige overfor hinanden. Jeg har aldrig før følt det saa stærkt som i Aften, at jeg duer til at være Kunstner, at jeg *er* det, jeg *er* Kunstner, Moer — det kan ikke nytte andet, Musiken er hele mit Liv. Du veed ikke, hvor lykkelig jeg føler mig, helt ude af mig selv og fuld af saa mange Ideer. Du maa være god imod mig og prøve paa at forstaa mig og ikke sætte Dig imod min eneste Lyst — *min eneste Lyst.* Jeg skal nok gjøre Dig Glæde, naar jeg blot maa faa Lov til at følge mit Kald!! . . . .«

»Jeg kunde have Lyst til at rejse med Dig til Paris,« sagde Jonna nogle Dage efter, da

hun og Vigant gik en Tour sammen langs Elven. »Vi To i Paris, det var Moro! Ja, Pappa maatte vi vel ta med; men ham lod vi sidde paa Hotellet, mens *vi* skøjede om i Byen.«

»Ja, det kunde jo være bra nok« — Vigant var begyndt at snakke lidt Norsk — »naar det bare gik an.«

»Gik an? hvad mener Du?« hun standsede og saae stivt op og ned ad ham. »Nej, hvad mener Du? lad mig nu høre. Vilde *Du* kanske lide Noget ved det? Nej. Og jeg? — troer Du jeg bryr mig om, at no'en Garçoner gloer paa os og troer, vi er Mand og Kone? eller hvad de nu troer. Naa — ja — altsaa —«

Hun gik hurtigt videre, lidt foran ham, og saae til den modsatte Side, medens hun rev nogle lange Straa op med Rod. »Snerpe, Snerpe — Snob og Snerpe!« hun satte det formelig paa Melodi.

»Herre Gud — fordi —«

»Ja, Du *kan* jo ikke gi mig nogen Grund. Vel? Uden den — at — at Du er snerpet. Men nu skal jeg sige Dig en Ting,« hun standsede igjen og stod og rev i Opslaget paa hans Frakke, »Du er i Grunden slet ikke

snerpet. Du er rigtig bra, saadan inderst inde, ja, — *der* har Du Lyst til det, man *skal* ha Lyst til; men udenpaa — udenpaa er Du bare Moer og Bedstefaer og de andre Muggenpelse. Hvad er der dog i *det*, at to unge Mennesker som vi har lidt Moro sammen? — har vi ikke Moro sammen her kanske? Men det er ogsaa rent forkert, kan Du tro. Du skulde vende om, Gutten min, om jeg maa raade.«

»Vende om?«

»Ja, her er da ogsaa Folk, veed jeg, der kan glo paa os. For det er jo det, Du er ræd.«

»Det er slet ikke det.«

»Hvad da? Siig mig det nu, hvad da?«

»Jeg troer ikke, jeg fik Noget bestilt i Paris, naar jeg altid havde Dig om mig.« Det kom usikkert.

»Der løj Du, Gutten min.«

»Det gjorde jeg ogsaa.«

»Aa, Du gamle Dummkopf!« Hun tog ham leende under Armen og saae varmt paa ham. »Er Du glad i mig?«

»Ja naturligvis,« sagde han. Tonefaldet var let og muntert; hun studsede ved det.

»Vilde Du heller have, jeg ikke skulde være glad?« spurgte han saa, en Kjende forundret.

»Det maa Du selv om. — Kom, lad os gaa herud.«

Midt i Elven laa en Ø, en Snes Alen i Omkreds. Ad en Række Stene kunde man med dristige, ikke ganske korte Spring naa derud. Men op over somme af Blokkene skvulpede Elven med viltre Kast. Jonna sprang først og stod og lo ad Vigants lidt kejtede Volter, da hun var kommen ud paa det Tørre.

»Se ikke op efter Elven, saa blir Du svimmel; den farer saa fort!« raabte hun.

Han *saae* op efter og kom dog nogenlunde tørskoet over til hende.

»Seer Du — Du kan, hvad Du vil, Gutten min!«

De satte sig sammen midt paa Øen. Blomstrende Timian duftede krydret mellem Stenene. Elven sluttede dem i sin hvide, voldsomme Favn; de behøvede blot at *ville* tro det, saa var det, som reves de med af dens Bølger i rasende Hast.

»Nu sejler vi bent ud i Havet — lige ned til Havmanden.«

Han sagde Ingenting. Synet ned over Elven — Skumhvidt, Himmelblaat og Skovgrønt i stærkt, solfyldt Middagsskjær — blendede ham, betog ham som en pludselig, bredtbølgende Glæde.

Hun kastede sig bagover med Hænderne foldede om Nakken. Helt vild saae hun ud, som hun laa der, passede storartet i Omgivelserne, syntes han. Og da hun lidt efter gav sig til at nynne hans Melodi til Havkongens Sang, greb Vildskaben ogsaa ham. Han sprang op, stod med udbredte Arme og stemte i med. Det var ham, som droges han ud i et Eventyr, han selv var i Færd med at digte.

»Vigant,« sagde hun med Et og satte sig op igjen, »hvem var det, Du var glad i dengang?«

Han forstod hende ikke.

»Jeg mener, hvem var det, Du var forelsket i — dengang — hun, som ikke vilde ha Dig —?«

Det gav et Sæt i ham, og han blev en Smule bleg. Deres Øjne mødtes ganske flygtigt, men tilstrækkelig skarpt til, at de havde læst hinandens Tanker. Hun havde jo for nylig — i en anden Sammenhæng — brugt det samme Udtryk.

Han svarede ud i Vejret: »aa — det var ikke Nogen — det var i en Ferie engang.«

»Vil Du ha mig, saa ta mig!« sang hun paa Havkongens Melodi og brast i Latter.

Han lo ikke med; han stod og saae ned paa hende, som hun atter laa der midt i den rivende Elv, med Armene om Nakken, Struben spændt og Øjnene straalende af Himmel og Sollys. Længe stod han og saae, men hun mødte ikke hans Blik med et eneste Kast.

Tilsidst tog han sig sammen med et let Ryst over hele Kroppen: »Klokken er mange, vi maa hjem.«

Nu sprang han først. Og da han kom ind paa Bredden, rakte han hende sin Haand til Hjælp i det sidste Hop. Hun beholdt den længere end nødvendigt.

De vexlede ikke mange Ord paa Hjemtouren. Han gik lidt bag ved hende og kunde ikke faa Øjnene fra alle de bløde Linier i hendes Skikkelse: Kindens prægtige Runding ned mod Halsen, Barmens stolte Knop og Hoftens kjække Svajning. Alt dette Aabne, Frejdige, Hensynsløse — han drak sig modig i Synet deraf, det flød over i ham selv ad usynlige Veje, prikkende, æggende, løftede hans

Hoved, friskede hans Smil; han elskede og misundte det paa samme Tid, han sugede hendes Væsen ind i sit gjennem alle Sanser og gjennem en vaagnende Attraa, der endnu var lutter Behag og Hvile og glad Fortrøstning.

Da han kom hjem, laa der Brev til ham fra Manne.

Men de kjendte Skrifttræk voldte ham ikke den Glæde, som han ved sin Bortrejse havde udmalet sig, at et Brev fra Moderen vilde fremkalde. Da han havde staaet lidt og seet paa den bløde ligesom flyvende Udskrift med de mange umotiverede Streger, lagde han Convoluten bort uden at aabne den. Han havde en bestemt Forudfølelse af, at det, Moderen skrev, vilde bryde den Stemning af Solskin og friskt Vejr, der nu var over ham, og som ikke *maatte* brydes. Alligevel pintes han, medens han gik og klædte sig om til Middagsbordet, af den hvide Firkant, som laa der og saae paa ham med milde, lidt krænkede Blik. Stemningen *var* allerede brudt; den Sky, som han anede gjemt i Moderens Brev, var allerede piblet ud i Stuen og laa der og fyldte Luften.

Men han aabnede *ikke* Brevet.

Først efter Middagsbordet ilede han op paa sit Værelse for at læse det og nu i en langt sikrere Stemning end før, styrket af Vinens lette Aander og af nyt Samvær med Jonna. Moderen kunde skrive, hvad hun vilde, det skulde ikke gjøre ham svag i hans Beslutninger.

Han rev Convoluten op og læste Brevet staaende — i Begyndelsen temmelig adspredt, kun med Tanke paa snarest at komme ned til Cousinen igjen, saa at han slet ikke fik nogen Mening i de første Sætninger. Længere nede stod der:

»Hvad Du skriver om din Musik, det kan jeg saa godt forstaae, og det glæder mig, min kjære Dreng, at Du har den herlige Adspredelse, som Du maa være Vorherre saa taknemmelig for. Gid jeg kunde følge Dig mere paa den Vei, det ønsker jeg mange Gange om Dagen, naar jeg sidder ved mit Arbeide og Tankerne gaae langt ud i Fremtiden. Tak, fordi Du skriver saa oprigtigt til mig. Vær blot altid sand; Sandhed og Kjærlighed ere vort skrøbelige Livs Grundpiller. Jeg vil jo hjælpe Dig med Alt, hvad jeg kan. Kun synes jeg rigtignok, at Du først skulde tage din Embedsexamen

— og det mener Bedstefader ogsaa — Du kan jo godt dyrke Musiken ved Siden af, og saa kan vi jo altid see. Man skal først gjøre sin Pligt, det veed Du nok, jeg altid har sagt, saa kan man bagefter faa Lov til at følge sine Tilbøieligheder.

Jeg er meget alene for Tiden. Fader skriver paa en Bog, som han haaber skal gjøre ham til Professor. Men med Aarene er din gamle Moder blevet saa fornuftig, at hun synes, Ensomhed er en Hvile. I den er det, at Tankerne faae Form og danne sig, og man samler i den Forraad til nye Tanker og Tale. Du er ikke ude af dem. Gid jeg kunde borttage hver en Fare for din Fod, sende Dig et Ord, der altid tonede for Dig, saa der kom Fred og Glæde i din Sjæl. Det er jo deiligt, at Du har saa godt Vejr; Naturen er Intet uden smukke Belysninger.

Nyd din Ungdom og kom glad hjem. Er Lykkens Stund kort, saa er Mindet langt. Jeg husker ogsaa glade Ferier fra min Ungdom — men det Deiligste ved at være ude er dog at komme hjem. Jeg kunde længes efter Stuerne i Ny Kongensgade ligesom en Schweitzer efter sine Bjerge. — — Hils Jonna fra

mig, hun er vist en sød Pige, men Stakkel, hun har ingen Moder havt — det er svært for en ung Mand, men for en ung Pige maa Savnet være endnu større, næsten ikke til at bære. Jeg er saa forfængelig at tro, at vi Qvinder langt bedre end Manden forstaae os paa Opdragelse — se engang paa de unge Herrer, som ikke til daglig har et Hjem og Damer at tale med. Jeg synes ikke om, at Qvinderne nutildags skal ind i alt Muligt, det veed Du nok; vi har vor Opgave i det Stille — at lære unge Mennesker Tact — ja, Du synes maaske, det er saa lidt, men naar man forstaaer det rigtigt — — — — Tact er aldrig at saare, altid gjerne at ville forstaae og slet ikke at gjøre Forskel, men kun at see paa Hjertet og den gode Villie hos sin Næste.

Ja, Du leer vel ad din gamle Moder og hendes Philosophie, mine Meddelelser forekomme Dig vel som en stillestaaende Vandpyt i den glimrende Strøm, Du bevæger Dig i. Men tag til Takke og tænk kjærligt og overbærende paa mig. Det bliver deiligt at faa Dig hjem.

Din Moder.«

Han stod længe med Brevet i Haanden; det havde taget om hans Hjerte med en blød, varm Haand, der fik det til at skjælve, men ogsaa med en Haand, der laa tungt. Saa kjærligt, saa levende hvert Ord, og dog saa lidet forestaaende netop det, som det for ham kom an paa.

Der var en let Dugg over hans Blik, medens han stod der og stirrede ud over Elven, som han kunde se fra sit Vindue. En evig Kamp, en daglig Kamp vilde det blive, og ikke en Kamp mod Fjender, mod noget Ondt, men en Kamp mod Kjærlighed — Kjærlighed udenfor ham, Kjærlighed i ham selv, den Kjærlighed, der var Hjerteroden i hans Væsen, der var hans sikreste Tilflugt, naar han var led ved Verden og sig selv. — —

»Vigant, kommer Du ikke?«

Det var Jonnas Røst, som pludselig skar ind gjennem det aabne Vindue.

»Strax. Jeg læste blot et Brev fra Moder,« raabte han ned til hende. Stemmen lød belagt, en Smule forknyt, kunde han selv høre.

Han stak Brevet til sig og gik ned, men fandt ikke Jonna hverken i Haven eller paa Terrassen. Saa gik han en Tour over i Gran-

skoven — med samme Resultat; først da det begyndte at mørkne, traf han Cousinen i Dagligstuen.

Paa hans Spørgsmaal om, hvor hun havde været henne, svarede hun, at hun havde siddet paa det samme Sted hele Aftenen, lod for Resten yderst ligegyldig — sad og saae op i Luften efter Røgen fra sin Cigaret.

Om hun var fornærmet eller vred, fordi han havde brugt saa lang Tid om at læse Brevet?

Nej hvorfor —? Enhver fik gjøre, som han selv havde Lyst til. Det var Noget, netop *hun* holdt stærkt paa.

Jamen saa — hvorfor? — jo, hun *var* vred! —

Nej, nu blev han jo bare latterlig —! Hun trak utaalmodigt paa Skuldrene og kastede sig tilbage i sin Stol.

— Han havde fortalt hende Indholdet af det Brev, som han forleden Aften afsendte til sin Moder; det maatte dog interessere hende at vide, hvad denne havde svaret. Hvorfor spurgte hun saa ikke? hvad skulde overhovedet den Tavshed betyde? Jo længere den varede, jo Mere lagde han i den, jo Mere fik han ud af den. Det var naturligvis ikke saa svært at

tænke sig til, hvad Standpunct hans Familie havde taget, og nu foragtede hun ham naturligvis paa Grund af den svage Charakter, hun mistænkte ham for at være. Blot den Mine, hvormed hun lod Røgen sive ud gjennem Læber og Tænder! Men hvorfor *sagde* hun ham det ikke? hun var dog ellers ikke bange for en Udtalelse. Og han var jo ikke den, der vilde gjøre sig bedre, end han var; han ønskede kun at kunne give den Trang til Fortrolighed Luft, som han holdt tilbage af Frygt, af Skam, af Betagelse, han vidste ikke selv hvad. Hvorfor hjalp hun ham ikke? han *kunde* ikke begynde.

Aldrig havde noget Menneske havt saa pludselig en Magt over ham som hun. De foregaaende Timers Tvivl og Anfægtelser dampede bort, let og hurtigt som den Røg, hun pustede til, medens han sad der og saae paa hende.

Endelig kastede hun Cigaretten.

»Du, Vigant —«

»Ja«, svarede han og lagde hele sin Taknemmelighed i det ene lille Ord.

»Imorgen gir Pappa Selskab. Gyselig lejt, for *mig* da. For Dig kan det vel altid være en Adspredelse.«

»Jeg har det godt, som jeg har det;« han bøjede sig over imod hende og søgte hendes Øjne.

Men i det Samme kaldte Tjeneren dem ind til Thebordet. —

Jonna vedligeholdt haardnakket den samme Tavshed hele Aftenen; ogsaa senere, medens han spillede for hende. Men da han hørte op og vilde rejse sig fra Claveret, mærkede han, at hun stod bagved ham.

»Lidt endnu,« bad hun.

Men hendes Nærhed gjorde ham nerveus: det blev kun til et Par Tacter. Saa rejste han sig og gik hen i den aabne Dør ud til Terrassen.

Hun kom langsomt efter ham.

»Du synes, jeg er sær i Aften,« sagde hun sikkert og let, »men det er jeg med Villie; jeg kan jo nok tænke mig til, hvad din Mamma har skrevet. Og jeg vil ikke træde mellem hende og Dig. Hun er jo saa snil.«

»Træde mellem hende og mig? Hun skriver netop saa venligt om Dig.«

»Ja, det er jo ikke heller slig, jeg mener, men —«

»Jeg *vil*, hvad jeg *vil* — hvad Moder saa

siger,« sagde Vigant i en Tone, som om Ordene indeholdt en Bebrejdelse mod Jonna.

Hun blev ved med at gaa, helt ud paa Terrassen.

»Nu siger Du igjen Ingenting.«

»Hvad skal jeg sige? — Saa er Alting jo godt.«

»Troer *Du* nu heller ikke paa mig mer?« sagde han irriteret.

»Du er nok ikke rigtig normal idag, Gutten min;« hun standsede og saae paa ham.

»Det er jeg heller ikke — jeg veed ikke — jeg er — — Jonna, Du *maa* støtte mig, Du maa ikke tiere være som i Aften; Du maa tale med mig, og Du maa lade mig udtale mig —«

»Jamen — kjæreste Du —«

»Jo, Du har pint mig. Og Du veed ikke — —«

Han sagde ikke Mere, og hun spurgte ikke. De stod begge, lænede mod Terrassens Mur, og kølede deres Hænder paa Stenene. Med Et mærkede han, at Jonna lagde sin Haand over hans.

»Gamle Dummkopf,« sagde hun og rev let hans Fingre.

Derpaa trak hun hurtigt Haanden tilbage og gik ind i Dagligstuen. Han vilde følge efter, men hørte hende i det Samme sige rask god Nat fra den anden Ende af Værelset og lukke Døren efter sig. —

Vigant drev ned i Haven. Han kastede sig paa den første den bedste Bænk og drog Vejret i dybe Støn.

Hun brød sig ikke om ham, ikke det Bitterste — og hvad *var* han ogsaa, at hun skulde bryde sig om ham? Naar han blot kunde vise hende — naar hun blot vilde tro —!

Være som hun, saa frisk og sjælesund, uden en Skrupel, uden de *mange* Følelser og de mange Slags Uro! — og saaledes *maatte* den Mand være, som hun engang skulde tilhøre, ja, og saaledes *vilde* han være, han, han — Vigant Hjarl Møller. Lige frem — bent frem — uden at se til Siden — mod et stort, højt Maal — selv tjene sit Brød, naar det ikke kunde være Andet — og begynde nu, strax, med det Samme —!

Men naar hun saa *alligevel* ikke brød sig om ham, og det gjorde hun ikke — det gjorde hun ikke.

Han faldt hen i en Døs, en Døs af Længsel uden Ord, næsten uden Tanker; men den sad som Ild i hans Mund, i hans Øjne og Hænder, og den hulkede gjennem hele hans Krop.

Tilsidst var den som Kvægsandet, der ubønhørligt lukker sig over den Synkende.

* * *

Naar Vigant senere i Livet tænkte tilbage til denne Tid paa Højfos, kunde han aldrig skelne Dagene fra hverandre. De ydre Oplevelser — Selskabelighed og Toure — gjorde intet Indtryk paa ham, og de indre Oplevelser vare nøjagtigt Dag for Dag de samme.

Først en ensom, frisk Morgentime, som han tilbragte med at se paa Svalerne, der Par om Par fløj til og fra Rederne under Tagskjægget og havde al Livets Lykke; — det var hans gladeste Stund paa Dagen, thi i den troede han sikrest paa sig selv, og i den oplevede han alle de kommende Timer, saaledes som han ønskede, de skulde forløbe. Hans Charakter følte sig fysisk styrket af Nattens

Hvile, og Længselen i ham var lutter Mod. Men alt som Dagen gik og Samværet med Jonna fyldte dens Øjeblikke, brast Ligevægten i hans Sind, fordi hendes Indflydelse var en dobbelt. Snart virkede hendes Nærhed paa ham som Faren paa den, der gjerne vil vise sig som Helt; men lige saa tidt, og oftere for hver Dag, var hun som selve Sejren, den, man længes efter at underkaste sig, fordi man *maa* have Fred. Men heller ikke dette kunde han opnaa, thi hun *vilde* ikke Underkastelse. Hun drog ham vel til sig — ikke med Ord, men med en egen varm, dirrende Tavshed, som hun forstod at skabe om dem paa deres ensomme Toure, hvor hun ofte havde for Skik at gaa længe med nedslagne Blikke, aandende tungt, og ved sit Exempel fik ham til det Samme. Men saasnart hun mærkede, at nu, om et Øjeblik, nu vilde han ligge for hendes Fødder — saae hun pludselig op med et let Kast med Hovedet, smilede og gik raskere til. Og med det Samme var Dragelsen forbi. Holdt Tavsheden ud, *nu* blev den gjerne kold og kuende som hin Aften, da han havde faaet Moderens Brev.

Men underkaste sig *maatte* han; og kunde han ikke faa Lov til det før, saa gjorde han det i de sene Aftentimer, naar han gik udenfor hendes Vindue og alle hans Tanker græd af Længsel. Livet maatte gaa, som det kunde — hvad brød han sig om *det!* Kamp og Ære og Fremtid — det var ikke *det,* han vilde; nej, være hende nær, med Læberne druknede i hendes Mund og med Nattens bundløse Tavshed omkring dem begge! — saa maatte det gjerne aldrig blive Dag mere. Og han gøs ved Tanken om den, der snart skulde gry, og om den Uro, den vilde bringe. —

Saaledes gik Vigants Dage paa Højfos.

Hjemve havde han ikke. Mannes Brev lagde han ned i sin Kuffert og læste det ikke oftere; han ventede flere Dage med at besvare det og skrev da temmelig kort. Han tænkte vel ofte paa Moderen i denne Tid, men ikke fordi han længtes efter hende, tvertimod — fordi han forundrede sig over, at han *ikke* gjorde det. Og denne Ligegyldighed følte han som en Synd, som et Savn af sit bedre Jeg. Men han kunde ikke gjøre for det: hun betød ikke længer det Samme for ham som før. — —

Men Vigant var ikke ene om sin Uro.

Jonna havde gjerne givet ham tusinde Kys, om han havde bedt hende. Ja, ofte maatte hun gjøre Vold paa sig selv for ikke pludselig, uopfordret at skjænke ham det Favntag, som hele hans Væsen og Udtryk var en Bøn om. Disse bløde, dunede Læber, i hvis Linier man altid kunde læse, hvad han tænkte, der kunde skjælve som af Graad og til andre Tider smile og svulme af Længsel efter hendes — og bag dem de straalende Tænder, der sad saa kjønt og fast i Kjødet — hans smukke, talende Mund, den var det navnlig, hun havde forelsket sig i. Ogsaa hans Øjne havde Magt over hende, men af en anden Art; de vakte hendes Omsorg, hendes Moderlighed, næsten hendes Medynk. Og det var deres bløde Udtryk, som holdt hendes Sanser i Tømme.

Men hun ærgrede sig over sin egen Svaghed: at en lille kjøn Fætter, der ikke var ældre end hun selv, kunde bringe hende ud af Fatning. Derfor var det, at hun pinte ham med Luner og uophørligt brød de tavse Løfter, som hun gav ham. Og saa af een Grund til: hvorfor vovede han Intet? hvorfor kyssede han hende ikke? hvorfor tog han hende ikke, helt

og holdent!. — uf, saa'n en dum dansk Student!

Saa en Dag satte hun sig for at ville helbrede dem begge for deres taabelige Passion.

Ikke langt fra Højfos, paa en Bakke, var der af Fyrretømmer bygget et Slags Taarn med Afsatser i forskellig Højde, hvorfra man havde Udsigt over Christianiafjord. *Der* var de gaaet op. Der var Regn i Luften, Belysningen skiftede uroligt ude over Holmene i det graa, krusede Vand; snart laa de klare og skarptrandede af vredt Sollys, snart viskedes Conturerne ud i de milde, uldne Skygger fra en optrækkende Bygesky.

Vide Udsigter havde altid stor Magt over Vigants Sind, de kunde faa ham til at glemme baade Sorg og Glæde for en kort Stund. Og Jonna rørtes gjerne af det barnlige Tungsind i hans Øjne, naar de saaledes droge ud paa lange Rejser. Men idag *vilde* hun ikke røres.

»Veed Du, hvorfor de har bygget Taarnet her?« spurgte hun.

»For Udsigtens Skyld, naturligvis.«

»Nej, slet ikke, Du. For at Folk kunde ha Noget at kaste sig ned fra, naar de var kjede af Livet.«

Han vendte sig uvilligt fra hende og saae igjen ud over Fjorden.

»Ja, der er da To, der har gjort det,« blev hun ved og stillede sig hen ved Siden af ham, »og begge To af ulykkelig Kjærlighed. Er det ikke dumt?«

»Dumt synes jeg ikke er det rigtige Ord.«

»Jo netop dumt, ganske skrækkelig, gyselig, forfærdelig dumt!« For hvert Ord dunkede hun i Bræddegulvet med sin Parasol. »Isch da — alt det Vaas om Kjærlighed, at Folk gider gaa og pine sig slig. Det er bare fordi de er saa — saa sanselige og saa — saa sygelige. Jeg har ogsaa en Gang været glad i En, men den Feber kom jeg da snart over.«

»Saa har Du ikke været rigtig glad i ham.«

»Naa, saa det var jeg ikke! Da vil jeg bare sige Dig, at jeg sov ikke i tre Nætter, jeg holdt paa at blive gal, ligefrem.«

»Hvem var det, Du var glad i?« spurgte han uden at se paa hende.

»Aa — det var En, jeg red med. En Dag blev hans Hest sky for en Høstvogn og sprang i Vej med ham. Jeg troede, han havde brækket Halsen sin. Men et Par Minutter efter kom han tilbage paa Dyret, ganske rolig, som om Ingenting var hændt — ikke et Gran forpustet, tænk! og uden en Draabe Sved paa Panden. Det var første Gang, jeg mærkede, at jeg var glad i ham. Saa mærkede jeg det endnu mere, da jeg en Dag saae ham vaske sig ude ved Posten — og allermest, da han kyssede en Anden lige for Øjnene mine. Men saa *vilde* jeg ikke være glad i ham mere, og saa var jeg det ikke heller.«

»Men hvis han nu havde kysset *Dig* —?«

»Ja, det kunde Kalle jo bare ha vovet.«

»Kalle —?«

»Ja, han hed Kalle, om Du ikke har Noget imod det. — Men *Du* synes altsaa, jeg skulde hellere ha kastet mig ned fra Taarnet her?«

»Du tager saa haardt paa Alting, Jonna.«

»Naa ja — det er da bedre, end at Alting skal ta haardt paa En selv. En faaer ikke Livet bedre, end En selv gjør sig det. Og

En kan gjøre sig det my bekvemt, naar En selv vil.«

Dermed gik hun stolt ned fra Taarnet. — —

Vigant havde godt forstaaet, at hvert eneste af hendes Ord havde været møntet paa *ham*, og han trak sig derfor i de følgende Dage noget tilbage, undgik saa vidt muligt at være alene sammen med hende. Det var jo tydeligt nok, at hun ønskede sig forskaanet for hans Overhæng.

Han sad da ret hyppigt og hørte — ganske aandsfraværende — paa Onkelens Foredrag om Hundemad og Cigarpriser. Og Jonna lod til at finde dette i sin Orden.

Den sidste Aften kom. Cousinen havde om Dagen været i sit lunefulde Hjørne, til Tider ikke villet se til ham og til andre faaet hans Kinder til at blusse under den tropiske Stilhed, der, naar hun vilde, kunde straale ud fra hele hendes Skikkelse.

Nu sad han og spillede for hende; hun laa paa Chaiselonguen. Værelset var helt mørkt, det regnede udenfor, og Døren ind til Consulens Stue, hvor han sad og smaadøsede i ægte Havanadampe, var lukket.

Farvel — ikke andet end Farvel — alle Minderne ringede til Lig! — Farvel for bestandig — Farvel for evig — Farvel, Farvel! Som en uendelig Skruelinie borede Ordet sig gjennem Hjernen og Hjertet paa ham. Han syntes aldrig, han kunde blive færdig med det, aldrig, han kunde komme ud over det; — der var for ham slet ikke Andet til end det ene Ord, som gjemte alt levende Liv og al evig Tomhed. Det laa og sukkede i Bassen som et ustandseligt, ensformigt Bølgeskvulp, og det jog igjennem Discanten som Trækfugleskrig i Høst. Farvel, Farvel —! Han var ikke langt fra at græde.

Men han maatte jo høre op engang. Efter en lang, tre Gange gjentagen Accord vendte han sig paa Stolen og saae ud i Værelset. Han kunde accurat skimte Jonnas lyse Kjole henne paa Chaiselonguen. Hun rørte sig ikke. Han sad en Stund og ventede, hun skulde sige Noget. Ikke en Lyd.

»Jonna«, sagde han endelig ganske sagte, og kort efter igjen, lidt højere: »Jonna«. Bestandig den samme Tavshed. Kun mente han nu at høre hendes Aandedrag, der var tactfast, som om hun sov.

Han rejste sig, famlede hen imod hende, stødte undervejs paa en Skammel og var lige ved at falde. Hun rørte sig stadig ikke, trods Lyden af hans knirkende Trin.

Nu stod han ved Chaiselonguen og saae ned paa hende. Saavidt han kunde skjønne, vare Øjnene lukkede.

»Jonna,« sagde han, »Jonna, sover Du?«

Intet Svar.

Saa tog han med den ene Haand om Chaiselonguens Hovedgjærde, støttede sig med let bøjet Knæ paa dens bløde Sæde, saa at dette gav efter, og lænede sig over hende.

»Jonna,« sagde han ganske højt.

I det Samme var han nær faldet. Med et Sæt havde hun slaaet Armene om hans Hals, draget hans Hoved ned mod sit, og trykket sine Læber mod hans.

Han rev hende ind til sig, liggende paa Knæ, med begge Arme under hendes Liv, fortumlet, lykkesvimmel, ude af sig selv. Han knugede skjælvende sit Hoved ned mod hendes Bryst, der aandede voldsomt, og var nær brudt ud i højt Hulken: »Jonna, Jonna!« — atter og atter søgte han hendes Læber i et langt, dugget Kys. — — —

»Hys, Pappa kan høre os,« sagde hun pludselig, stødte ham fra sig og rejste sig op. Hun famlede sig hen mod Faderens Dør, og han famlede efter, strejfende hendes Liv, gribende efter hendes Hænder, aandende sine Kys mod hendes Haar.

Da hun aabnede Døren, blendedes han af Lyset og blev staaende et Øjeblik for at samle sig.

Inde fra Stuen hørte han Jonna sige:

»Vi faaer vel Lov at ta op til Højfossæteren imorgen, Vigant og jeg?«

»Men Vigant skal jo rejse,« sagde Onkelen.

»Jamen han har aldrig seet en rigtig Sæter, siger han, og han synes ikke, han kan være bekjendt at komme hjem til Danmark uden *det*. — Var det ikke saa, Du sagde, Gutten min?«

Nu gik Vigant frem i Døren:

»Ja, jeg vil naturligvis gjerne — naar det kan lade sig gjøre.«

»Vist kan det. Saa tar vi de to nye Carrioler. Og vi vil ikke ha nogen Skydsgut med.«

Onkelen vilde gjøre Indvendinger.

»Det nytter ikke, Du gjør Dig sur, Pappa, for naar *jeg* siger til Gutterne, at de *skal* bli hjemme, saa *blir* de hjemme.«

Runge indrømmede gryntende sin Afmagt.

»Jeg har jo rigtignok skrevet til Moder,« sagde Vigant.

»Saa skydser vi ned om Stationen imorgen tidlig for at telegrafere. Vi maa afsted Klokken ni. Det er over tre Mil derop. God Nat, Pappa.« Hun gik uden at give den Gamle Haanden. —

Da Vigant atter var alene med hende i Dagligstuens Mørke, drog han hende paany ind til sig i et stormende Kryst.

»Du er mageløs, Jonna, herlig er Du, det Sødeste, det Snilleste der er til! — Men hvorfor først nu —? vi kunde jo havt det saa dejligt hele Tiden —«

»Du vilde jo ikke, Du.«

»Vilde jeg ikke? — Du skulde blot vide —«

»Det kan vi tale om imorgen. Vi har jo hele Dagen for os selv.«

»Hele Dagen — ja Tak — en eneste Dag, bare en eneste Dag! og tænk alle de mange, vi *kunde* have havt.«

»Var det ikke bra, jeg fik den Ide med Sæteren?« lo hun.

»Sød er Du — sød, sød, sød! — det er kun Synd for Moder; hun kan ikke lide at faa Telegrammer. Men det bryder jeg mig ikke om. Jeg bryder mig bare om Dig, Du — Du — min — min egen Jenta —« og han kyssede hende langt nede paa Kinden, tæt ved Halsen. »Kom, lad os gaa en Tour.«

»I det Regnvejr! og Klokken er snart tolv. Du spillede længe.«

»Spillede jeg vakkert i Aften?« — Tre Kys paa den anden Kind!

»Ja — rigtig vakkert — til at sove paa.« Nu gjorde hun sig fri og gik fra ham.

»Og Du skulde blot ane — alt det, jeg tænkte — paa Dig — fordi jeg skulde rejse —«

Han gik efter hende hen mod Gangdøren, som hun havde aabnet. Her vilde han trykke hende til sig endnu en Gang, men Consulens Skridt fra Værelset skræmmede hende op; hun rev sig løs, og da Onkelen i det Samme kom ind med Lys i Haanden, turde Vigant ikke følge efter hende. —

Han gik ud i Haven, i den milde Nattregn, der som en let Taage drev gjennem Elv-

kløften, hvid og klam, men ikke kold nok for ham. Han sugede dens Svaling ind med sin brændende Mund, han badede sin blussende Kind i dens støvende Douche. Hatten havde han glemt, hans tætte Haar drak Regnen og draabede paa hans Hals. Længe gik han om, vidste ikke hvor, tænkte ikke frem, sang gjennem Taagen, snublede over Elvens Sten, lo og sprang, stod en rum Tid foran hendes Vindue, lænet til en fugtig Stamme, og kom endelig pjaskvaad op i sit Kammer, men endnu lige hed, lige skjælvende af Minder og Forventning. Han kyssede sig i Søvn, med Hovedet boret ned i sin Pude.

Strygende gik det frem ad den brede Landevej op til Højfossæteren, Jonna i den forreste, Vigant i den bageste Carriol. Hver af Vognene blev trukket af en lille haardhovet, bondestærk Nordbagge, der travede afsted med en halvt munter, halvt arrig Iver. De hvide Stene ved Vejkanten, med Vejpasserens Navn i store, sorte Bogstaver, fløj forbi i korte Glimt.

Til begge Sider hævede den slanke, nøgenstammede Naaleskov sig, skyggeløs under Sommersolens høje Stade. De vissentgrenede Graner med gyldenbarkede Fyrrer imellem sig vare for de Forbifarende som rutschende Tremmeværk, det ene bag det andet, dækkende for dyb Skovløndom og dragende Uhygge. Og Suset i de stille Kroner — det lød som Gjenklang fra sukkende Eventyr der dybest inde. Men midt gjennem Skoven lyste Landevejens brede Linie som en sikker Fører ud af Labyrinthen.

Og Vigants Tanker vare paa Vejen foran ham, paa Livets lyse Vej, der havde et Maal, ikke paa Drømmenes mørkefyldte, kratfiltrede Stier, der løb tilbage i dem selv. Der forude i lige Retning, der kjørte hun, støt og stærk og skjøn, uden at se til Siden, med kraftige Piskesmæld og glade Raab tilbage; hende vilde han følge, i Solskin og rask Trav, med Smæld og Raab, saa langt hun vilde, uden at trættes, til det højeste Punkt, de kunde naa.

Undertiden kjørte han op paa Siden af hende; saa jog hun fra ham med et rask Svup til Hesten og nikkede smilende bag ud. Bestandig søgte han at naa hende, blot for at

faa dette Smil og dette Nik og høre hendes friske Stemme.

Mere og mere bakket blev Vejen, højere og højere steg den. Vigant bildte sig ind, han kunde mærke større Kølighed.

Med Et holdt Jonna an og sprang af Vognen. Der var intet Mærkeligt ved Stedet, ingen Sidevej, intet Hus at se. Skoven laa ensformig og tavs omkring dem, øde som overalt paa Vejen dertil.

»Her skal vi ind,« sagde Jonna. »Spænd Hesten fra og skyv Vognen bort under Furuen der. Hestene tar vi med os.«

Vigant gjorde, som hun bød; Vognene stilledes Side om Side under Fyrren, og Jonna gik med sin Nordbagge ved Tømmen ad en svagt nedtraadt Sti ind i Skoven. Vigant fulgte efter med *sin* Hest. Dyrene flyttede sig træge og trætte, prustende stærkt.

Gjennem Birkekrat kom de og Gyvelpur, over stenede Hededrag med fyldige Blaabærtuer, over halvtør Mosegrund og brede Kløfter. Hvide Linnæaer prikkede Skovbunden, Luften var fuld af Bærduft, Brombærkviste spændte over Stien, og Hindbærbuskenes sprøde Stammer fældedes under Hestenes faste Trin.

Her var let at aande og let til lyse Tanker. Skovens duftende Sommerkraft mærkedes i alle Porer og Sanser som et syrligt, styrkende Pust.

»Jonna, — Jonna!« kaldte Vigant flere Gange; og naar hun saa vendte sig om, hviskede han henimod hende med Smil og Glød i alle Træk:

»Jeg elsker Dig — elsker Dig!«

Hun kunde godt lide, saa kjæk han saae ud, med Studenterhuen bag i Nakken, saa at man saae hans høje, brune Pande med den hvide Buerand øverst oppe.

Da de havde gaaet et Kvarter, naaede de Sæterhytten; den laa indenfor et bredtremmet Gjærde, hvis Laage bestod af tynde Fyrrestammer, der skødes ud af Trækramperne og kastedes paa Jorden, naar man skulde igjennem. Hornet Kvæg, gammelt og ungt, græssede i spredt Hjord omkring Hytten, somme Køer, de krigerske i Flokken, med Messingkugler paa de vidtbuede Horn. De vare som Dronninger over dette brogede, bredbagede Hof, der i sindig Gumlen og frodigt Velvære nød Sommerhvilen og Fedegræsset paa de dertil indrettede Højder.

»Goddag Karen,« raabte Jonna til Buddejen, som kom frem i Døren. »Her er *vi*. Du har vel noget Mad til os? Men først maa Du gi Hestene.«

»Det kan Thor gjøre,« sagde Karen. »Thor!« raabte hun ind i Hytten, og strax kom en ung, blond Karl til Syne ved Siden af hende.

Han nikkede forlegent til de Fremmede og trak hurtigt af med Hestene.

»Du har nok Kjæresten din hos Dig,« sagde Jonna til Karen, som nu kom ned og rakte sit Herskab Haanden.

»Ja, Thor kom herop imorges,« svarede Karen rolig, »men imorgen skal han nedover igjen.«

»Ja, se saa til at faa Dugen paa Bordet. Et Par Æg kan Du vel skaffe og nogen tyk Fløde; vi har selv et Par kolde Kyllinger i Væsken. Og træk saa en Flaske Vin op.« —

Medens Karen gik ind for at gjøre Bordet i Stand, stode Jonna og Vigant og saae paa Kvæget. De fleste laa tungt henslængte i taalmodig Tyggen med utaalmodigt vajende Haler; en mægtig graa Ko gik rundt og skubbede de Andre bort fra de fede Græstotter; af og til kom et Par unge Kvier springende i kluntet

Gallop og standsede pludselig for at glo meningsløst ud i Luften; henne ved Indhegningen stod en struttende Tyrekalv og saae tungsindig glubsk ind i Skoven. For Jonna havde denne Atmosfære af noget Bugnende, Kraftigt og Naturligt en særlig Tiltrækning. Hun fortalte vidt og bredt om Sæterens Udstrækning og Hjordens Størrelse.

Men Vigant havde ingen Interesse for Tal; han stod og saae sig distrait omkring.

»Her er ogsaa en Udsigt,« sagde hun, gættende hans Tanker.

Bag Hytten højnede Terrainet sig, og øverst oppe mellem et Par kongelige Graner stod en Bænk, hvorfra man saae langt ud over bølgende Granhøjder, der fjernt ude fortonede sig som Skyer. En blinkende Sø hist og her lyste dobbelt blank i den mørke Indfatning.

»Man kan ikke se Fjorden,« sagde Vigant, da han havde siddet lidt; »saa vil jeg hellere se paa Dig.«

Da de gik ned fra Højen, lagde han Armen om hendes Liv og kyssede hende et Par Gange paa Kinden, ærbødigt, næsten barnligt. Han var hende saa taknemmelig og syntes, han havde været lykkelig i mange Aar. —

Sæterhytten havde adskillige Rum: Mælkerum, Stabbursrum, Kjælderrum, Soverum og Spiserum. Det sidstnævnte var indrettet med megen Comfort — saavel hvad Meubler som Service angik — for de ikke faa Tilfældes Skyld, naar Herskabet gjorde Sætertour med Gjæster.

Maaltidet begyndte med Spejlæg, saa kom Kyllingerne og tilsidst den tykke Fløde. Fyldig Burgunder blinkede i Glassene.

For at Karen ikke skulde forstaa, hvad de sagde, snakkede de Fransk saa galt, de kunde; og de lo, saa de slængte Overkroppen hen ad Bordet.

»Je t'aime, t'aime, t'aime —!« sagde Vigant, hver Gang han klinkede med sin Elskede. Og saasnart Karen gik ud, lagde han sit Hoved hen paa Jonnas Haand og kyssede den med et heftigt Tryk, saa at han mærkede de fine Knogler sitre under sine Læber.

Solen stod lige ind i Stuen med en bred Støvstribe. Luften derinde var hed som den overgivne Fest i deres unge Sanser, og Solpletternes Skjælven paa Dugen, naar Lyset brødes i de fyldte Glas, var utaalmodig som Blinkene i deres Øjne.

Efter Bordet gik de ud i Skoven igjen, hver rygende paa sin Cigaret. Thor sad og malkede den store, graa Ko.

»Han deler ogsaa Arbejdet med hende,« sagde Vigant.

»Ja, de deler troligt nok Alt med hinanden, de To,« svarede Jonna og tog et flot Drag af Cigaretten.

»Hvis Du var Buddeje, Jonna, saa veed jeg nok, hvem Du fik Besøg af.«

»Hvis han fik Lov,« sagde Jonna kort.

»Jeg fik — ikke sandt —?«

Vigant saae sig stjaalent tilbage, og da han var vis paa, at Ingen kunde øjne dem mere, slog han Armen om Jonnas Liv og trykkede et langt Kys paa hendes Mund. Hun stred et Øjeblik imod; men saa gjengjældte hun pludselig Kysset og sank helt hen i hans Favn med lukkede Øjne og med den venstre Arm knuget fast om hans Hals. Han holdt hende længe saaledes, halvt bærende hende oppe i sine Arme.

Tæt omslyngede gik de videre, uden at sige et Ord, med Øjnene mod Jorden, omglødede af Sommersol og deres egen brændende Aande. Ud og ind gik de, uden at ane hvor-

hen, uden at ville Andet end holde hinanden fast, være hinanden nær, mødes i Kys, hviske det ene, ene Ord til hinanden, at de elskede. —

De gik saa længe, at de tilsidst følte Træthed.

»Lad os sætte os her,« sagde Jonna, da de kom ind i dyb Skygge fra nogle unge Graner.

Med det Samme kastede hun sig i Græsset og fandt hurtigt en magelig Stilling, lænet mod en mosklædt Sten. Hun bøjede Hovedet bagover og lukkede Øjnene.

Vigant knælede ved hendes Side, greb hendes Haand og hviskede til hende med Læberne mod hendes: »nu er du min, Jonna, — ikke sandt? min — altid — for hele Livet.«

»Ja —« aandede hun næppe hørligt.

Han tog hende om Hovedet med begge Hænder, saae mildt paa hende og sagde:

»Maa jeg fortælle det, naar jeg kommer hjem?«

Hun satte sig rask op med et Sæt:

»Fortælle det — til hvem?«

»Til Onkel — og til Moder.«

»Hvad for Noget?« det lød hvast.

»At — at — vi holder af hinanden, naturligvis.« Han saae ned, skræmmet af hendes Udtryk, der var forvildet som et Menneskes, man pludselig river op af Søvne.

»Hvad skal det være godt for?«

»Jo, jeg skal sige Dig,« svarede han ivrigt og smilende for snarest muligt at faa det vrede Udtryk bort, »jeg troer, at saa gaaer det langt lettere med alt det Andet, med Kunsten og med at komme til Paris. For nu maa Moder jo kunne forstaa, at det er bare Dig, jeg tager Hensyn til — og om den Ting er vi jo enige — ikke sandt? — og — og — naar *vi* blot holder sammen, saa er de Andre jo magtesløse. Men først maa de jo *vide*, at vi holder sammen.« Ordstrømmen sagtnede i Fart, fordi hun sad og saae saa ligegyldig ud: »ikke sandt, forstaaer Du ikke det?«

»Jeg veed slet ikke, hvorfor Du kommer med alt det nu.« Hun kastede sig brat tilbage i sin forrige Stilling.

Nej, det kunde hun have Ret i. Han havde jo heller slet ikke tænkt at ville sige det, at maatte give alle disse Grunde. Men da hun saa havde spurgt — — og paa den Maade —

»Jonna — er Du vred?« han lænede sig atter over hende, men mere ærbødigt end før. »Siig igjen, at Du holder af mig — at Du liker mig —!« han kyssede hende paa Kinden.

»Jeg liker Dig,« sagde hun med dansk Tonefald.

»Nej, paa Norsk, Du skal like mig paa Norsk — og Du skal altid blive ved med det — altid!« — Han klemte hendes Haand, saa det gjorde ondt. »Lov mig, at Du vil vente paa mig.«

Hun saae bort; de pinte hende, de bløde, duggede Øjne.

»Lov det.«

»Lad os nu være fornuftige,« hun rev sig løs og rejste sig. »Hvor var det, vi kom fra?«

»Jonna, Du maa svare mig,« han laa endnu paa Knæ foran Stenen, hvor hun havde siddet.

»Lad os først finde Vejen. Det er langt vigtigere, Du.« Hun gik hurtigt i den Retning, som hun mente førte tilbage til Sæteren.

Han rejste sig og blev staaende.

»Kommer Du saa?« raabte hun inde fra Krattet.

Han gik efter, men naaede hende ikke, før de atter stode foran Stenen. De var gaaet i en stor Rundkreds og vendte nu tilbage til det samme Sted.

»Det seer jo net ud, det,« sagde Jonna, »og Du staaer der og hænger med Næbet dit, som en anden Fjolling. Kan Du ikke huske, hvor vi kom fra?«

Men Vigant kunde Ingenting huske. Ingen af dem kunde huske Noget. Intet havde de lagt Mærke til paa deres Vej, hverken Sti eller Retning, hverken Hegn eller Grøft. De havde kun seet paa hinanden.

»Slig som vi har gaaet og fjantet,« sagde Jonna i en brysk Tone. »Hvad skal vi nu holde paa med? Vi kan jo løbe om her i mange Døgn, inden vi finder Vej — hvis vi da nogensinde finder den. Der er slet ingen Ende paa Skogen her.«

»Jeg troer, det var derfra, vi kom;« Vigant pegede ligegyldigt ud mod Noget, der kunde se ud som en Sti.

»Saa gaa Du først,« sagde Jonna.

Rent paa Maa og Faa flakkede de om. Vigant gik som i Drømme, frem og tilbage, helt paa det Uvisse, snart til højre, ganske

uden Hensigt, snart til venstre, med ligesaa liden Grund — i Begyndelsen brudt og fortvivlet, kæmpende med Graaden: — at tænke sig, her havde de gaaet for kort Tid siden, saa uendelig lykkelige, og nu — —! men senere hen blev han roligere, ja, følte næsten et vist Velbehag, fordi den planløse Farten-om blev ham som et Udtryk for hans egen Stemning, for det planløse Liv, der ventede ham nu! Han endte med at ønske, at de aldrig maatte finde hjem, men dø her i hinandens Arme.

Da de efter en Times Forløb standsede paa en aaben Plet, var Jonna vred for Alvor.

»Det er ogsaa din Skyld; Du var jo rent fra Samling, var Du. Og nu skal man gaa her og trætte sig ud for saa'ne Dumheders Skyld.«

Hun satte sin hule Haand for Munden og raabte: tre Gange, saa højt, at et Par Smaafugle skræmmedes op ved Lyden.

»Hjælp mig dog, Du —« snerrede hun utaalmodigt.

Men Vigant havde Besvær med at tage sig sammen til en fysisk Anstrengelse; Raabene bleve siddende hæse i hans Hals. Endelig fik han et frem, der mere lød som et vildt Hyl,

og nu blev han ved — nu følte han det som en Lettelse at give sig Luft i Skrig.

»Hold dog op,« sagde Jonna tilsidst, »Du vræler saa uhyggeligt.«

Saa stode de tavse et Kvarters Tid. Skovstilheden sænkede sig over dem som en stor, tom, uendelig Accord med ganske smaa Raslelyd ind imellem. De følte Noget som Mørkerædsel, skjønt Dagen endnu var lys.

Jonna gik til paany; Vigant efter. Hvert femte Minut standsede de og raabte. Intet Svar; kun den tomme, dobbelte Rædsel bagefter. Tilsidst raabte de slet ikke mere, af Angst for Stilheden, der fulgte paa.

De søgte efter Sæterskjellet, men fandt det ikke.

»Ikke en Gang saa my som en lumpen Ko kan man møde,« stønnede Jonna rasende.

Saaledes gik de længe.

Solens Straaler begyndte at falde skraat ind paa Stammerne med stærk gylden Glans.

Situationens Alvor førte dem sammen paany. Da Jonna et Øjeblik satte sig ned for at hvile, lagde Vigant sig paa Knæ ved hendes Side og tog hendes Haand; hun lod ham tage den. Han slyngede sin Arm om hendes Liv; hun

lod ham gjøre det. Han drog hendes Hoved ned paa sin Skulder; hun fandt sig i det.

»Jeg holder lige meget af Dig, selv om Du ikke holder af *mig* — jeg holder lige meget af Dig,« sagde han stille. —

Endelig hørte de Lurtoner, ikke langt borte.

»Lad os brøle som galne,« sagde Jonna. Saa skreg de op i høj Discant, indtil Thor havde fundet dem.

Han og Karen havde ledt efter dem et Par Timer; de havde nok kunnet forstaa, at Herskabet var faret vild.

Et Kvarterstid efter Solnedgang naaede de tilbage til Sæteren; Thor trak Nordbaggerne ud til Vejen, og i et Nu vare Carriolerne forspændte.

Susende som Slædefart gik det nedover.

Natten var lys og skjær med mange, matte Stjerner. Vejen kilede sig krybende fremad som en graa Lysning og skilte Skovens sorte Mur i to. Bleg og skyggeløs laa Naturen og sugede det duggede Mørke i sig. Der var kølig Fred over alle de vilde Enemærker, kun dybest inde i det Allersorteste vaagede denne navnløse Rædsel — men den jog de bort fra i gjaldende Trav.

Den rullende Fart bragte Humeuret op i dem paany. De raabte til hinanden, fore forbi hinanden, snart hun, snart han, i skiftende Jag, som to kaade Børn.

Klokken var over Midnat, da de kjørte op for Højfos.

Der blev ikke Noget af Musiken, som han havde glædet sig til. De drak i Hast en Kop The og fortalte i Munden paa hinanden deres Hændelser til Consulen, som slet ikke havde været ængstelig. Han kjendte Datterens Fjeldtoure og ventede hende aldrig hjem en Minut, før hun kom.

Vigant vilde gjerne have vexlet et Par Ord med Jonna, inden han gik i Seng, men hun rejste sig fra Bordet, inden han var færdig med med sin The, og forsvandt med et kort Godnat. Hun var træt.

— — Og hun brød sig altsaa ikke om ham!

Han sad paa sin Seng med Øjnene trykkede mod sine knyttede Hænder og smaahulkede uden Graad.

Men hvor kunde hun saa kysse ham saa varmt, knuge sig saaledes til ham — hvor kunde hun —? Aa Gud, han blev gal af at tænke paa de Kys.

Med Et foer han op. Det var faldet ham ind, at hun muligvis stod og ventede paa ham et Sted dernede, at hun blot var gaaet saa hastigt bort, fordi hun ikke vilde tale med ham i Andres Paahør, ikke vilde røbe Noget.

Saa sneg han sig gjennem alle Husets Corridorer og havnede foran Døren til hendes Sovekammer. Han lagde Øret mod Nøglehullet — der var ganske stille indenfor, han maatte tro, hun sov.

Alligevel blev han længe staaende, med Hovedet støttet mod Dørkarmen — i et vanvittigt Haab om, at hun skulde vaagne og liste sig ud til ham. Han saae hende bestandig komme, tænkte sig hende i en lang, hvid Natkjole, med opbundet Haar, Lys i Haanden og milde, søvndrukne Øjne; og han tænkte, at saa vilde han tage hende i sine Arme og bære hende bort — han følte allerede den varme, bløde, slanke Byrde i sin Favn — langt bort — helt ind paa sit eget Værelse — og der —

Hvad var *det*? Han foer sammen ved en Lyd og samtidig mærkede han en let Smerte i Nakken. Han havde staaet og smaasovet og i Søvne dunket Hovedet mod Døren.

I en Fart fløj han ned gjennem Corridoren, nu i Angst for at hun virkelig skulde vaagne.

Oppe paa hans Værelse strøg et svagt, køligt Morgenlys ind gjennem de aabne Vinduer. Han lukkede dem ikke, rullede ikke heller ned for Gryets Lysning, skjønt han vidste, at Solen snart vilde staa lige paa, men rev Klæderne af sig og smed sig paa Ryggen i sin Seng med store, aabne Øjne, sikker paa ikke at kunne falde i Søvn.

Ikke desto mindre sov han saa fast, at Tjeneren maatte ruske ham vaagen en Timestid, før han skulde afsted.

Han foer op. Det var rent galt — nu havde han jo slet ingen Tid tilovers, Intet kunde han faa sagt hende. — Men han kom mer end tidsnok ned til Morgencaffen. Stuepigen sagde, at Frøkenen var lige staaet op; hun havde trængt til at hvile ordentligt ud efter Gaarsdagens Tour.

Han lod det Halve af sin Caffe staa og gik ud paa Terrassen, ned i Haven — helt bort til Elven. Men alle de kjære, kjendte Steder toge koldt og fremmed imod ham, nu, i det grelle, stemningsløse Morgenlys. De vare som lukkede Døre af Sten; hvor stærkt han end

bankede paa, der kom ingen venlige Aande frem og hilste paa ham som sædvanlig.

Tilsidst løb han op i Stuerne igjen, angst for, at Jonna skulde være kommen imens, men han traf kun Pigen, der gik og gjorde rent. Og han syntes, medens han stod der og saae sløvt paa hende, at hun støvede alle de levende, hyggelige Farver bort, der havde gjort disse Kroge saa skjønne og hjemlige for ham, at hele Meublementet med Et blev nyt og just saa uhyggeligt, som nye Meubler kunne være det.

Og Solen var saa ædende skarp, at han slet ikke kunde forestille sig Stuen i det Halvmørke, hvor alle hans Minder hørte hjemme.

En tør Fortvivlelse greb ham; han drev uroligt om med Graad i Halsen, til Tjeneren kom med hans Bagage.

Først da han sad paa Vognen, kom Jonna løbende. Lige til det Sidste havde han haabet, at hun skulde bede ham blive en Dag endnu; men hun ønskede ham smilende en lykkelig Rejse, trykkede hans Haand varmt og kraftigt og lovede at skrive, da han bad om det. Hele Samtalen varede knap en Minut.

»Vi sees i Paris, Gutten min,« var det Sidste, hun sagde.

Og paa disse Ord levede han under hele Hjemrejsen. Han drejede og vendte dem, han undersøgte deres Indhold, som en Forsker et sjældent Fund, og de voxede og klaredes under hans egen Kjærligheds Mikroskop, saa at han endte med at finde sit Livs Lykke paa Bunden af dem.

Men dybest inde troede han alligevel ikke paa den Lykke.

X.

»Ja, det var forleden Aften ude i Tivoli. Vi var en fem, sex Stykker, der lige havde taget Botanicum, Humeuret var vældigt oppe. Først sad vi nok saa artigt og hørte paa Musiken, men saa fik han, den lange Ernst, Du veed nok, Øje paa et Par Pigebørn, som han kjendte, og saa kunde han ikke sidde stille længer. Vi Andre drev med. Vi baade rutschede med dem og var inde i Labyrinthen; jeg holdt mig noget tilbage, for jeg vidste ikke rigtig, hvordan jeg skulde fange den an med de Væsner. Men saa faldt vi ned hos Bodega, og der kom jeg til at sidde ved samme Tønde som den Ene af dem, og hun saae paa mig, og jeg gloede sgu igjen — og saa klinkede

vi og bed af den samme Biskøjt, og hun sagde, at jeg saae ud som en Svensker, og en hel Masse anden Sludder.

Det var et farligt Livsstykke. Hun vilde med Djævels Vold og Magt ta' i Skoven, og vi fik ikke Fred for hende, før vi lejede et Par Drosker og rullede ud til Constantia — tre Herrer og en Pige i hver Vogn. Klokken var eet, før vi kom derud, og mærkeligt var det, at vi ikke blev arresterede paa Vejen, for vi gjorde det syndigste Sjov; hun havde faaet min Hue paa og jeg hendes Hat, og vi sad sgu ligefrem og dansede Française i Vognen med Kjæde og det Hele.

Ude paa Constantia blev det rent galt, hun kunde slet ikke la' mig være. Hun sad og hviskede mig en gruelig Masse i Øret, og høj var den jo i Forvejen. Hun havde et Par Øjne, der formelig kunde risle ned ad Ryggen paa en. Og saa sørgede jeg naturligvis for at komme til at sidde ved Siden af hende, da vi kjørte hjem. Det var vel saadan omtrent ved Tretiden, for det var ganske lyst — vældig kjønt for Resten ud over Sundet. Da vi kom ind paa Kongens Nytorv, var det højt Solskin.

Der steg vi af, og saa sagde hun, at jeg ikke kunde være Andet bekjendt end at følge hende hjem — og saa gik jeg hjem med hende. Ernst stod og saae langtrukkent efter os! — Ja, saadan gik det til. Klokken var sgu over syv, inden jeg kom rigtig til Ro i min egen Visselulle.« —

Vagn laa, saa lang han var, paa en Sofa i Vigants Værelse og røg. Bredskuldret og sværlemmet var han blevet, og Stemmen havde faaet en noget støjende Basklang. Men Ansigtet havde Aarene ikke præget; det bar bestandig et Barns runde, rødmussede Træk, uden en skarp Linie, uden en optrækkende Rynke.

Det var just det, Vigant maatte tænke paa, medens han sad og iagttog Vagns Udtryk under Fortællingen: hvor lidet Vennen havde forandret sig i den Tid, han havde kjendt ham, hvor lykkeligt han havde udviklet sig, fri for al Kamp, og hvor sporløst Oplevelserne gik hen over ham — selv en Oplevelse som den, han nylig havde berettet, og som Vigant syntes maatte vende helt op og ned paa et Menneske.

»Naturligvis,« sagde Vagn efter en Pause, hvori han havde dampet stærkt, »den Gamle

kunde jo strax se paa mig, at jeg havde været paa Daarlighed, og saa fortalte jeg ham det Hele. Det virkede jo ikke videre opmuntrende paa ham, men han tog sig i det med Anstand. — Det er nok mer, end Du gjør —« føjede han til, idet han satte sig ret op i Sofaen.

»Ja, jeg kan ikke lide det,« sagde Vigant, som havde rejst sig.

»Det er sgu bare Misundelse,« lo Vagn.

»Maaske;« Vigant trak paa Skuldrene.

»Naar jeg tænker paa alle de Nonner og Ridderfrøkener, som Du har villet være i Lag med —«

»Aa, lad os ikke tale om de Drengestreger. Vi er jo bleven voxne Mennesker siden den Tid.« Tonen var ikke fri for at være baade afvisende og fornærmet.

»Naa saaledes!« Vagn rejste sig og strakte Benene. »Hør veed Du hvad, min Dreng, den Norgesrejse har sgu ikke havt nogen heldig Indflydelse paa Dig.«

»Saa?«

»Er det Cousinen, der har gjort Dig saa mussig?«

Vigant svarede ikke; han stod med Ryggen til Vagn og pillede ved nogle Bøger i sit Bog-

skab. Al den forbandede Sludder ogsaa! *Han* trængte aldrig ind i Vennens Fortrolighed, naar denne ikke selv gav ham den.

«Ja, din Moder og jeg har for Resten talt om det.«

»Har Moder?« Vigant vendte sig halvt om. »Jeg troede slet ikke, Du havde været her, mens jeg var borte.«

»Jo, din Moder bad mig om at komme. Ellers troer jeg ikke, hun sværmer videre for mig, men hun har vel syntes, at jeg saadan — alligevel — kunde være som et Slags Surrogat, naar hendes egen Dæggedreng var paa Jordomsejling.«

»Naa — og hvad er det saa, Du og Moder har sagt om mig?«

»Ja, jeg sagde, at Du kom sgu nok hjem med Ring om Fingeren, for Du var en rigtig Jon, sagde jeg.«

»Det var nydeligt sagt —«

»Men *hun* sagde, at hun var ganske tryg — saadan Noget indlod hendes egen Dreng sig aldrig paa, saalænge han kun var Student.«

»Naa ja — det har Moder jo meget Ret i.«

»Men dine Breve gjorde hende dog lidt ængstelig — de var saa Fandens korte.«

Vigant var gaaet hen til Vinduet. Alle Minderne fra Norge laa og dønnede i ham som et Væld af Graad. Det vilde maaske baade lette og styrke ham, hvis han delte Byrden med en Anden. Men han *kunde* ikke, kunde ikke sige det, som han følte det; selv overfor Moderen havde han været en lukket Bog: hun vilde jo kun glæde sig, fordi det ikke var blevet til Noget med Jonna — og Vagn vilde jo bare le ham ud. Han skulde ogsaa nok stride sig igjennem det alene.

»Naa — der er altsaa dog Noget om det,« sagde Vagn, da Tavsheden havde varet en god Stund. Han lagde Armen om Vigants Skulder og ruskede ham let.

Vigant foer sammen.

»En anden Gang — en anden Gang skal jeg maaske fortælle Dig —«

»Veed Du hvad *jeg* troer, Vigant,« sagde Vagn og gik fra ham, »jeg troer sgu, at det er Fruentimmerne, der tager *os*, og ikke omvendt.« —

Da Vagn var gaaet, sad Vigant længe og tænkte paa den Tour til Constantia og paa det, som var fulgt efter. Med en styrkende om end ikke fuldt behersket Følelse af Overlegenhed sammenlignede han sin egen Oplevelse med Vagns, og fandt, at dennes Eventyr i Grunden ikke var en ærlig Tanke værdt. Alligevel blev han ved med at tænke det om igjen i de samme Billeder, der uafbrudt toge fat paany og bestandig forfra midt i hans medlidende Reflexioner over Vennens lykkelige med flade Dusinmenneskenatur; og det lykkedes ham ikke at væmmes saa grundigt ved de Billeder, som han gjerne vilde.

Først da han drog et Brev op af Lommen, som han den samme Morgen havde modtaget fra Jonna, og som han nu læste igennem for tyvende Gang, kom der Fred i hans Blod, men en kold og død Fred som den, hvori Frosten lægger Vandene.

Jonna skrev:

»Til den store komponist, min lille fætter Vigant.

Det glæder mig, at du er saa bestemt paa at rejse til Paris allerede nu i høsten, for jeg troer, at det er det fornuftigste, du kan gjøre,

Men det vil jeg sige dig, at du skal ikke vente mig derned for det første, som du skriver, for jeg er bleven saa altfor optat paa den sidste tid af en familie, der er kommen til egnen, og som spiller saa storartet tennis, navnlig de to sønner, som har lært det i england, hvor den ældste har været et helt aar, og som ogsaa rider aldeles syperb. Der er meget i dit brev, som jeg ikke kunde læse, og som var altfor langt. Men jeg troer dog nok, jeg har forstaat mestedelen af det. Vi kan jo altid tale sammen om det engang, naar du kommer hjem fra Paris som en stor komponist. Men du tar saa altfor tungt paa alting, gutten min, og begynder du allerede paa at være slig en nu, hvordan vil det saa gaa dig, naar du blir en gammel gubbe paa firti? Du er gla i mig, og jeg gla i dig, og det kan vi jo godt være, fordi om vi ikke gaar hen og blir forlovede og saan nogen dumheder. Vær frisk og munter og spil op for alle de gamle nikkedukkerne der nede i Danmark, saa de gjør dig til en stor professor med det samme. Det er bare det, du skal tænke paa.

Nu er her bud fra tennispartiet og saa maa jeg slutte med mange hilsener, ogsaa fra

pappa, som syntes, at du var saan »pen dannet ung mand«.

Din kusine Jonna.«

Med store, tunge Blikke stirrede Vigant ned paa Jonnas ubarmhjertige, mandfolkeagtige Bogstaver, stirrede gjennem alle Omsvøbene, Sandheden lige ind i Øjnene: forbi! *for-bi!* — Han udtalte Ordet højt for sig selv, men Stemmen slog over, og han brast i en heftig Graad, der rystede ham med uvilkaarlige Sæt, som han ikke kunde bekæmpe.

— — Nej, nej, ikke forbi, for det havde aldrig været, ikke en Gang, da hun kyssede ham allerhedest, aldrig været, og vilde aldrig blive — aa Gud, saa haabløst det var —!

— saa usigelig haabløst, at nu vilde hun leve sit Liv videre i Lys og Glæde og Beundring, uden at *hans* Liv fik det Mindste at gjøre dermed, uden at hun vilde ofre ham mer — ja, ikke en Gang, om han døde — mer end højst en flygtig Tanke. Og for *ham* — — — ja, der var jo ikke det, han arbejdede paa, ikke det, han adspredte sig med eller tænkte paa, som hun ikke var med i.

Og han følte som en fysisk Lammelse under sine Minders Vægt, følte, hvorledes de

havde besat ham og slaaet Rod i hans Marv, anede, hvorledes de uophørlig vilde dukke op i hans Tanker som Sukke og tage hans Glæde fra ham, hvorledes de vilde bremse hans Villies Fart og mørkne hans Dør ud til Livets Solskin.

Han var helt stiv i Ansigtet af Graad, da han gik ud for at friske sig i den skarpe Septemberluft.

* * *

Nu maatte Vigant altsaa forsøge paa egen Haand, uden Jonnas Hjælp, at kæmpe sig den Fremtid til, som hun havde lært ham at tro paa. Men Forsøget blev ikke gjort. Og det var Musiken selv, der tog Modet fra ham.

Thi Musiken fortærede ham nu i Stedet for at styrke ham. Efter Norgesrejsen var den og Jonna voxet sammen for ham til Et, den Ene *var* ikke uden den Anden. Ud af hver Fantasi, han gav sig hen i, steg hendes Navn og Billede frem, hendes Væsen og Stemme — tonende Fatamorganer, som han vidste, det var Vanvid at styre efter, men som han atter og atter vilde og maatte fortabe sig i. Musiken

var ikke Musik længer, den var hans egen Længsel, hans haabløse Higen, hans brudte Elskov, Luften om ham, Hjertet i ham. I Stedet for at give ham Tro til Livet og Fremtiden, saa drak den al hans Lykketro, al hans Evne til at ønske og ville. Han druknede i den al sin hulkende Attraa, sin magtesløse Livstrang, sin varmeste, bedende Ømhed; men Tonerne toge ikke Usaligheden fra ham, tvertimod, de gav ham den tilbage fordoblet, fyldt af Fantasiens golde Duft, med tusinde Spirer i sig til ny Kval, ny Længsel, ny Musik.

Alt det, som Jonna — og Musiken — før havde været for ham: Ungdomssind, Frihedstrang, Oprørslyst — den Kunstner, de havde bygget ham op til — alt det kvalte de nu i ham, den Ene med den Anden, fordi de berøvede ham den Kraft, som nødvendig maatte til, om han for Alvor skulde vove et Forsøg paa at omskabe sine Fantasier til Kunst. — —

Men Noget maatte han føle sig tryg i. Hans Natur var ikke personlig og rank nok til at kunne tilkæmpe sig Balance i Skepsis og Skuffelse, og den var for ung til at *ville* lade sig knække. Saaledes gik det til, at Manne atter

fik stor Magt over ham. Blindt og ubetinget kastede han sig ind under hendes Vinger paany, i sikkert Vidende om, at *der* vilde han aldrig blive skuffet. Han blev som Barn igjen, uselvstændig og blød,. vuggedes til Hvile, bort fra Ansvar og Kamp, paa Hjemmets tactfaste Gænger.

Og han behøvede ikke at gjøre synderlig Vold paa sin Natur for at finde sig til Rette og falde til Ro i de gamle Folder. Thi da Overgangsaarenes stærke Brydning og Gjæring var stillet af, saa var det ubetinget Moderens Blod, som det sejgeste i ham, der atter slog igjennem og prægede ham. Han var vel blødere af Træk og friskere af Farve end de mandlige Medlemmer af hendes Slægt, men han havde ganske disses ulastelige Optræden og ganske dette Hjarlernes forbeholdne, forsigtige Væsen, der lod deres Venlighed, naar de en enkelt Gang gave sig hen i en Følelse, fremtræde dobbelt ægte og vindende. Og han havde deres livlige Stemmeklang, deres sangvinske, spændstige Gang og deres gracieuse Talent til at conversere.

Men til denne ydre Form, som han satte Pris paa, svarede ogsaa, det indsaae han godt,

at man anlagde sit Liv fornemt og stilfærdigt, i Overensstemmelse med Familiens Traditioner; og disses Prestige havde altid havt saa megen Magt over hans Sind, at han selv nu, hvor hans Hjertens Lyst var helt andet Steds henne, fandt en Slags Tilfredsstillelse i at tilpasse sig efter deres Krav.

Han føjede Bedstefaderen i dennes Ønske og tog fat paa det juridiske Studium; og han søgte baade sin Omgang og sin Læsning efter Hjarlsk Compas — Omgangen blandt unge Mennesker, der tilhørte det velhavende Bureaucrati, og Læsningen i den Literatur, han kunde læse højt for sin Moder om Aftenen, Classikerne, baade danske, tyske og engelske. Fra moderne Bøger holdtes han borte ved den Antipathi, som Manne nærede for dem; de prædikede jo *det*, hun afskyede mest af Alt: Lidenskab. Og Vigant ansaae det efterhaanden for dannet at nære den samme Afsky.

Den Kundskab, han modtog gjennem de store Digteres Ord, og Bevidstheden om hans Kjendskab til dem, forskaffede ham et lignende beroligende Behag som det, hans gode Manerer lode ham nyde. Bøgerne »dannede« ham, men de udviklede ham ikke. —

Der var mange unge Bevægelser oppe ved Aaret 1880, baade politiske og kunstneriske, men ingen af dem fik ham til saa meget som blot at dreje Hovedet.

Aviser læste han kun flygtigt og helst det allerletteste Stof. Al politisk Kamp opfattede han ikke som en Kamp mellem Anskuelser, dem forstod han sig ikke paa, men som en Kamp mellem Besiddere og Ikke-Besiddere; og han holdt naturligvis med de første. Assessorens fanatiske Angreb paa Venstres Uforstand og Respectløshed kunde han istemme, forsaavidt som han rent æsthetisk følte sig frastødt af et Bondeparti; men at disse Folk, som Bedstefaderen udtrykte sig, vare som »en Kræft for Landet, der truede de ædlere Dele,« det var en Opfattelse, som han ikke gjorde sig den Ulejlighed at trænge til Bunds i.

Overhovedet — det var kun de øvre Lag i hans Væsen, de, hvis Kræfter spire op som Urter og Zirblomster, og som ere skabte til at stilles til Skue, det var kun dem, der bearbejdedes af de Hjarlske Pløjejern. Kjernen dybest inde — Ensomhedsriget, der ikke dækkes op for Tilskueres nysgjerrige Øjne — det laa

urørt hen med alle Muligheder i sig til en luende Omvæltning.

Derfor var hans Ro ogsaa kun overfladisk, derfor mindedes han bestandig af ustillede Længsler og vildsomme Drømme, og derfor kunde han til Tider ogsaa synes, at al denne Føjen- og Bøjen-sig under Familiens Fordringer var en uværdig Selvopgivelse, en Flugt fra Idealet — Tanker, som imidlertid ikke vare modige nok til at afføde en Beslutning, der brød med det Bestaaende, men som kun afsatte sig som sivende Utilfredshed og glimtvis som Bitterhed mod Moderen og Bedstefaderen. Og at denne Bitterhed var uretfærdig og grundløs, hvad han godt vidste, fordi han jo selv, af egen Drift og ikke tvungen af *dem*, havde valgt at give efter, det bidrog kun ydermere til at gjøre ham led ved sig selv.

Og hertil kom, at han ogsaa udefra, nemlig fra det Poulsenske Hjem, paavirkedes i en Retning, der stred mod den Hjarlske Indflydelse.

Fra Vagn gled han jo nok lidt bort nu, hvor fælles Arbejde ikke længer samlede dem, og hvor deres forskellige Individualiteter begyndte at fæstne sig i skarptrandede Conturer,

der ikke som de blødere Barnelinier vilde runde sig efter hinanden. Vigant stødtes over Vagns bomstærke Overgivenhed, der overdøvede alle Vennens Bekymringer med en lykkelig, uforstaaende Latter til Livets og Ungdommens Pris. Og Vagn ærgrede sig over Vigants reserverede Melankoli og evige Hængen over de samme Tanker. Men Baandet imellem dem brast alligevel ikke, fordi Vigant bestandig knyttedes fastere til Vagns Hjem.

Han trængte nemlig til at have blot eet eneste Sted, hvor han kunde give sig selv helt som den, han var, baade tale sig ud og spille sig ud. Og det kunde han hos Poulsens. Hans selskabelige Fernis brast under disse Menneskers djærve Haandtryk, deres faste Blik, deres ligefremme Ord. Han aandede op i denne milde Hjemmeluft, hvor man ikke kjendte til de indviklede Hensyn, hvoraf han i sit eget Hjem følte sig omspundet, hvor Børn og Forældre ikke stillede større Fordringer til hinanden, end at hver især kunde følge sine Ønsker uden at træde Andres Ønsker i Vejen, hvor de gjensidige Følelser trivedes i venlig Oprigtighed uden det Autoritetsaag, som Bedstefaderen lagde paa ham, og i glad Stilfærdighed uden den

lidenskabelige Inderlighed, som bragte Uro og Angst over hans Forhold til Moderen.

Omgangen med Doctorfamilien vedligeholdt i ham en Kritik af ham selv: af hans Væsen, hans Forhold, hans Evner, der snarere tiltog end sløvedes med Aarene; og han modtog gjennem *den* den ene Impuls stærkere end den anden til at sætte sine Anlæg som Kunstner paa Prøve. Ikke blot fordi man i Doctorens Hjem gjorde meget af hans Musik, først og fremmest, fordi han indaandede *der* et sundt, velgjørende Pust af selvstændig Livsførelse, af tillidsfuld Selvhævden, af alt det, som han savnede hos sig selv.

Han kunde generes saa stærkt af disse Indtryk, at han i Uger holdt sig borte fra Poulsens og i en Slags løjet Overlegenhed bildte sig ind, han ikke passede i Kredsen der. Men han vendte altid tilbage, lokket som af en Fristelse og lokket til denne Fristelse af sit bedre Jeg, som i det Poulsenske Hus hentede den nødvendige Kraft til Vedligeholdelsen af sin hellige, men uklare og modløse Længsel. — —

Der gik et Par Aar, ganske begivenhedsløse. Vigant mødte et Par Timer om Ugen

hos en juridisk Candidat, hvor han sad og saae ud ad Vinduet paa et Tandlægeskilt ligeoverfor. Dettes Bogstaver bleve efterhaanden som en Del af hans aandelige Ejendom. Fast indtvungne paa hans Hukommelses Nethinde forfulgte de ham tidlig og silde, naar hans Tanke var træt, bagvendte, forvredne, som Smaatrolde i et Eventyr, i alle mulige Combinationer.

Samtidig læste han Generalbas hos en dygtig Lærer, der var fortvivlet over hans evige Fantaseren og forsikrede ham, at paa den Maade kom han aldrig videre.

— Manne var ikke blind for, at hendes Søn gik om i en tung Gjæring, der gjorde ham misfornøjet med ham selv; hun mærkede det tydeligst i den afvisende Maade, hvorpaa han mødte enhver Opfordring fra hende til at udtale sig. Bitterheden — den grundløse — gjorde ofte hans Svar saa korte, at de ogsaa pinte ham selv. Saa kunde han siden, for at bøde herpaa, overøse hende med Hensyn og Opmærksomheder.

Hun smaaprædikede for ham, som hun havde gjort det i hans Skoletid. Men mange Gange sagde hun ogsaa til ham, fortvivlet,

med Taarer i Øjnene fortvivlet over ikke at kunne hjælpe ham: »jeg veed det godt, Vigant, det er Musiken, Du tænker paa; og naar jeg blot var musikalsk, saa vilde Alting blive godt, for saa kunde vi tale sammen om det. Men jeg *kan* ikke, Du maa ikke være vred paa mig for det, men din stakkels Moder *kan* ikke.« —

Ogsaa Docenten saae klart, at det var galt fat med Vigant, og han *sagde* ham det, sagde ham, at han snoede sig en Svøbe til sin egen Ryg, der vilde komme til at svide for det hele Livet igjennem, hvis han ikke tog sig sammen. Men hvor stærke saa end Ordene faldt, de fremsattes i en Tone, der ikke opfordrede til fortroligt Gjensvar, og med en afvisende Hast, som om Faderen blot ønskede at faa en ubehagelig Pligt overstaaet. Derfor fik Formaningen kun rent forbigaaende Indflydelse over Sønnen — et lille Samvittighedsbid, som en Nat kunde læge.

Assessoren var den Eneste, som saae Vigants Fremtid roligt i Møde. Han fik mange Complimenter af gode Venner paa Grund af den unge Mands nette Væsen paa de mange Baller, hvor han dansede; og Vigant bestræbte sig overfor Bedstefaderen af al Magt for at ligne

det Menneske, denne ansaae ham for at være, syntes glad og ligevægtig i Sindet og tilløj sig Interesse for sit Studium.

Nu, da Assessoren havde taget sin Afsked, var hans kjæreste Adspredelse den, at spasere med sin Dattersøn og at lære ham at spille en fin Whist.

XI.

Der kom adskillige unge Medicinere i Vagns Hjem. En af disse hed Gorm.

Det var en lille spinkel Fyr, hvis hele Person struttede og straalede af Energi. De dybtliggende Øjne lyste paa een Gang fast og vildt; der var Trods i hans Skridt, blot han gik hen over Gulvet, hans Gestus hørte hjemme i en Brydekamp, og hans Tonefald klang knapt og hvast med et uigjenkaldeligt Punctum efter hver Sætning. Haaret strittede den forkerte Vej, og der var aldrig knappet mer end to Knapper i hans Vest.

Han havde tidlig mistet sine Forældre, maatte i lang Tid halvsulte paa et Handels-contoir og var først kommen til Studeringerne,

da han — som han selv fortalte — med Magt, med Slag i Bordet og Banden og Skjældsord imponerede sin velhavende Farbroder til at laane ham saa mange Penge, at han kunde blive Student.

Med Liv og Lidenskab gik han op i sit Fag, og han var alt nu fuldt ud klar paa, hvad Maal han vilde naa. Han vilde være Sindssygelæge. Og han mente at have i hvert Fald een Betingelse for at kunne sætte sig ind i de Gales Tankegang, den, at han selv var forrykt. Men hans Kammerater mente, at han ogsaa havde flere: en sjælden Evne til at lokke Hemmeligheder ud af Folk og til at tale dem til Rette, naar de klagede sig for ham. Hans lille, fattige Kvist var allerede nu at betragte som et Consultationsværelse, hvor hans Omgangsvenner søgte Trøst og Raad for Verdens Jammer og begangne Dumheder. Og de toge med lige stor Taknemmelighed mod hans Skjældsord, hans Spot, hans Formaninger og hans Paradoxer.

For Folk, der ikke kjendte ham, var han svær at blive klog paa. Han kunde sige det Ene den ene Gang og det Andet den anden, alt som det passede dem, han talte med. At

gjøre Folk glade og bringe dem til at glemme deres Gjenvordigheder, det var for ham Hovedsagen, og ikke hvad man selv havde Lyst til at mene om det eller det.

Han var meget afholdt og meget søgt; man kjedede sig aldrig, naar man var sammen med ham. Han fik de Tungsindige til at le og de Træge til at blusse. Og han blev aldrig fornærmet, fordi en Anden blev fornærmet paa *ham*. Kun mod de Vidtløftige var han ubehagelig. Naar En indledede sit Ærinde med en Strøm af almindelige Spørgsmaal til Vejr og Vind og hans Befindende, plejede han at sige: »undskyld, men jeg har ikke Tid til Venskabeligheder. Hvad vil De?«

Vigant sad gjerne tavs i hans Selskab, men lyttende og vel til Mode, forfrisket af hans springende Ordstrøm med de mange Indfald og de intensive Betoninger; og naar Gorm med sin levende, storstilede Mimik kom ham nær og indpryglede ham eller en Anden sine Udtalelser, kunde han le sig helt stakaandet.

— Men de boede ad samme Kant og fulgtes derfor altid ad, naar de gik fra Poulsens. Og ved disse Lejligheder fik de sig som oftest en Passiar om Æsthetik.

Gorm havde i en kort Overgang tænkt paa at blive Digter, men, som han udtrykte sig: »herhjemme i Danmark sidder Muserne i Bestyrelsen for fattige Confirmandinders Opklædning, og den Forening ligger ikke for *min* Stemme.« Han maatte ind paa en Vej, der kunde give ham Brødet. —

En Aften, da Vigants Musik havde gjort saa stærkt Indtryk paa ham, at han i fem Minutter var bleven siddende paa den samme Stol, sagde han til Vigant, da de gik sammen ned ad Gaden:

»Hvad Pokker var det for en Melodi, De blev ved at kjøre om i?«

»Det var Folkevisen om Svend Vonved.«

»Ja, syntes jeg ikke nok? De gjorde det for Resten godt; det var, ligesom De følte Noget ved det.«

»Naturligvis.«

»Kan De ogsaa sige mig, *hvad* De følte?« Gorm saa meget skeptisk ud.

»Ja, jeg troer — nærmest — Omkvædet: se Dig ud!«

Gorm lo tørt: »Svend Vonved havde ellers ingen synderlig Fornøjelse af det, *han* saae sig ud.«

»Jeg har aldrig læst Mer end det første Vers af Visen,« sagde Vigant. »Hvad handler den om?«

»Hvad den handler om? — det er den mest storslaaede Verdensforagt! maaske den eneste Digtning i hele den danske Literatur, hvor Pessimismen tør være sig selv bekjendt og ikke holder sig en lille Rendesten aaben til et andet Liv og en højere Enhed.« Gorm standsede. »Ja kjender *De* en eneste dansk Digter, som er stolt nok til at tilstaa, at han er bundfortvivlet? Ikke *en* er der, ikke en Eneste. Fladbundede Optimister til Hobe, der tilklynker sig Tro paa en evig Forsoning. Sludder! Frelses Adam Homo ikke af en Vaagekone, og har Oehlenschlæger ikke hængt en hysterisk Spaakjælling i Hælene paa sin Balder? — og det er dog de to mest helstøbte Værker, vi har. Pjalteri det Hele!«

Vigant vilde sige imod, men han fik ikke Lov.

»Nej, Svend Vonved« — Gorm gik videre og slog ud i Luften med en knyttet Næve,

»det er noget Andet — Knald og Fald, brustne Strenge! ingen Pardon!«

»Men fortæl mig da —«

»Han sidder i Bure, forstaaer De, det er Begyndelsen,« sagde Gorm, og hans Tonefald blev med Et blødt og hemmelighedsfuldt, »han sidder ved Harpen og synger. Hvorom, staaer der ikke, men det er let nok at forstaa, om sine Drømme naturligvis, for han gjør ikke Andet — Kjærlighed, Hæder, Lykke, Alt drømmer han sig til, og i langt skjønnere Skikkelse, end om Livet selv gjorde ham berømt og lykkelig. Han *elsker* at drømme, og han *har Raad* til at drømme, hvorfor skulde han saa høre op? Altsaa — han drømmer.«

Vigant nikkede.

»Men det *maa* han ikke, han maa ikke for sin Moder — Fru Adelin, som er en gammel, arrig, hævnsyg Kjælling,« her skreg Gorm op, saa at en Forbigaaende vendte sig om efter ham, »og som forlanger, at han skal drage ud i Verden og hævne sin Fader. Det skulde Fanden! — Svend vil ikke heller, men hun tordner ham ned i det yderste Helvede og lover ham al Landsens Ulykker, hvis han ikke gjør hende til Villie. Saa maa han gi'e sig, Fyren, for

Moderen er en Trold, maa De vide, der kan forhexe ham, om hun vil, og det er der sgu mange Mødre, der kan — og gjør — det vil sige, nu i vore svagmatiske Tider nøjes de med at forkvakle deres stakkels Afkom.«

Vigant saae hurtigt og uroligt paa ham, men Gorm fortsatte uforstyrret:

»Saa drager han altsaa ud for at hævne Faderen, vild, trodsig, glubende gal i Skallen over at være tvunget bort fra sin Harpe og sine Drømme. Ja, saa rasende er han, kan De tænke, at han myrer den Første den Bedste han møder, et stakkels Fæ af en Hyrde, der ikke kan vise ham Vej til Faderens Banemand. — Men saa træffer han ham alligevel: — en storartet Kæmpe! Livet i dets allerraaeste Skikkelse, Alverdens kjødelige Kraft i een Person, Dyret i Aabenbaringen:

Bassen bar han paa Lænde
og Bjørn i højre Hænde.
Hver en Finger, der han aa,
der spiller paa baade Hjort og Raa.

De kæmper saa i to Dage, og paa den tredie slaaer Svend Vonved Dyrkarl ihjel. —

Fanden til Drømmer — hvad? Livsopgaven løst paa tre Døgn, Døden og Dævelen besejret saa let, som man spiser et Stykke Smørrebrød. Hvad skal han *nu* leve for?«

Gorm standsede og saae paa Vigant, der gjengjældte hans Blik med et usikkert Smil.

»Ja, saa rider han videre,« blev Gorm ved og satte sig paany i Bevægelse, »han er træt af at tumle med Kroppen, saa gi'er han sig til at tumle med Hjernen. Det maa jo ogsaa til, de store Gaader maa gættes, før faaer Sjælen ikke Ro. Naa, saa gaaer han til en anden Hyrde og stikker ham nogen forbandet intrikate Spørgsmaal ud, med Trusel om ogsaa at myre *ham*, hvis han ikke svarer. Men Hyrden, det sølle Fæ, klarer det Hele glat væk; det er sgu heller ingen Sag, naar man tager Munden fuld af Himmerig og Helvede. Svend troer det altsammen, og saa er den Tørn overstaaet. Livsgaaderne er løste. Svend Vonved har heller ikke dem at leve for længer. Hvad skal han saa tage sig til?

»Ja, De gloer paa mig. Men det er sgu meget simpelt: æde og drikke naturligvis. Han rider udenvidere ind i Kongens Gaard, hvor han sætter sig til Bords og spiser sig mæt i de

kostbare Retter, saa klods mæt, at han ikke kan orke mere. — Men nu bliver det først galt for Alvor, for nu *er* der jo ikke Mere at udrette, nu, da Skrutten er fuld, og saa ender han med at se sig saa ædende gal paa alle de dumme Mennesker, som sidder der og nyder Livet i Pomp og Pragt, at han maser dem allesammen — Randulv og Strandulv og Eggevald og selv hans hellige Majestæt; han vejer dem allesammen paa sin Dyrendal.«

Gorm pustede ud og strakte begge Armene frem for sig med en velbehagelig Bevægelse, som om han rystede Blod af Hænderne.

»Og dermed er Visen ude?« spurgte Vigant.

»Nej, nu kommer det Bedste. Han drager hjem til Moderen. Hun sidder nede ved Borgeled med femten Troldkvinder, og da de seer ham komme, begynde de at drille ham og spænde Ben for ham — jeg tænker, de havde bare sendt ham væk for at beholde Huset for dem selv og deres Kunster. Men saa, kan De tro, da han mærker, at de har havt ham til Nar, saa bliver han saa edderspændt fnysende plakat, at han smadrer dem allesammen, og Moderen hugger han i tusinde Stykker.«

»Og saa?«

»Ja saa,« svarede Gorm, og Stemmen blev pludselig ganske dæmpet, som da han begyndte at fortælle, »saa gaaer han ind og slaaer Guld-harpen saa længe,

til sønder ginge alle de Strenge.

Han vil lokke Drømmene frem paany, men han kan ikke; han griber stærkere og stærkere i Strengene, han river Hænderne til Blods for at kalde de gamle Billeder frem — men de kommer ikke; Livet, det virkelige Liv har taget dem, knust dem, besudlet dem — der er ingen Lykke at finde derude, ingen Lykke i Daad, i Pligt, i Hævn, i Nydelse, ingen Steder — det er bare saa tomt og væmmeligt altsammen. Og alt hvad han beder og græder og raser, hans rene, glade Drømmesind er tabt for evig, og saa brister tilsidst Strengene under hans voldsomme Greb.«

De tav begge en Stund.

»Men Omkvædet,« spurgte Vigant lidt tøvende, »se Dig ud —?«

»Ja, det er sgu ikke Andet end den bitreste Ironi,« sagde Gorm afvisende.

»Man skal altsaa *ikke* se sig ud?«

»Nej, Gu' skal man ikke nej — ikke naar man har Raad til at lade være.«

»Man skal altsaa — blive i Drømmene?« sagde Vigant alvorligt og vægtigt, »leve sit Liv i sig selv?« Han vilde gjerne have noget Positivt ud af Samtalen og gjerne have netop dette ud af den.

»Nej, hør kjære Ven« — Gorm lo op — »bild Dem dog for Guds Skyld ikke ind, at jeg har gaaet her og præket Moral for Dem.«

»Jamen De mener dog —«

»Jeg mener ingen Verdens Ting. — God Nat og Tak for Følgeskabet.« — —

Vigant gik en lang Tour op over Søerne, før han vendte Næsen hjemad, og hans første Gang den næste Morgen var til en Boghandler, hvor han kjøbte et Udvalg danske Folkeviser. —

I Løbet af et Par Dage kunde han »Svend Vonved« ordret udenad. Han sad og repeterede Digtet i Stilhed i sine Manuductionstimer.

* * *

Det var jo ham selv, denne Svend Vonved. Drev man ikke ogsaa ham bort fra hans Harpe og hans Drømme ud i det ubarmhjertige, virkelige Liv, og vilde det ikke gaa ham ligesom Svend,

at han kun vilde sanke Lede, Mismod, Menneskeforagt derude, ja at hans Hjerte endogsaa vilde vende sig fra hans Moder, og at Harpen saa tilsidst vilde briste under hans fortvivlede Greb, naar han kom skuffet og forhærdet tilbage? Jo, han var selv Svend Vonved.

Men man kunde ogsaa digte en anden Mening ind i Sagnet; og det fik han Lyst til, fordi han vilde redde Omkvædet for sin egen Opfattelse, og fordi Gorms pessimistiske Grundsyn var ham imod. Man kunde jo tænke sig, at Harpen ikke brast under en fortvivlet og rasende Haand, at Ordene:

»han slog Harpen saa længe,
til sønder ginge alle de Strenge«

kun var et Udtryk for den Vælde, den Livsfylde, hvormed Svend Vonved nu sang, og sang *længe*, da han endelig vendte hjem, mæt af stærke og bitre Oplevelser, mærket af Livet, fostret til Mand. *Nu* blev hans Udfart altsaa Gjennemgangsled til noget *Stort*, ikke til Fortvivlelse — et *nødvendigt* Gjennemgangsled — og »se Dig ud« fik et Kampraabs Malmlyd, smeltede sammen med Klangen i Jonnas Røst, med Vigants egen Længsel efter Oprør — efter

Paris. Ogsaa paa denne Maade var han Svend Vonved, og paa denne Maade var han ham helst, fordi Omkvædet, saaledes forstaaet, gav rigest Stof til Musik, ja var som en bjerghøj Bølge af Rhytmer, der bar ham lige ind i den Stemning, der paa een Gang var Visens og hans egen.

Jo mere han tænkte, jo mere blev han besat af denne Figur og disse Ord. De drev alt Andet ud af hans Hjerne, beruste ham, staalsatte ham, helbredte ham. Timevis gik han op og ned i sit Værelse, dansende, smilende, med stærke Bevægelser, med salige, sitrende Gys gjennem Kroppen og rygende den ene Cigar efter den anden, medens han udtænkte Emnet i dets Enkeltheder.

Et Chorværk skulde det blive, med nogle faa Solostemmer. Men Folkevisens Text passede ham ikke, den var baade for knap og for bred, og Detaillerne i den stemmede ikke med hans Ide. Saa digtede han om og satte til. Versene haltede, som de bedst kunde, men hans eget aandelige Fællesskab med Sagnfiguren gav ham Indfald og Mod.

Svend Vonved sidder i Bure og drømmer — det var Indledningen; drømmer sig »syg og

veg ved sin Strengeleg, drømmer sig Lykke til, drømmer hvad helst han vil; men Strengen har ingen Klang, og ekkosvag er hans Sang; for aldrig har Glæde han kjendt, og aldrig har Smerte ham brændt —« og nu, som fra manende Aander, i et fjernt Kvindechor, skulde Raabet klinge for første Gang: se Dig ud!

Storartet — storartet!

Saa kommer hans Moder, Fru Adelin, adelig, stolt og skjøn, en kongelig Kvinde, udrustet med alle Aandens og Hjertets Dyder, ingen Hex som i Visen, nej Fru Manne selv i forklaret Herlighed, saaledes som han helst ønskede hende, Moderen, der forstaaer sin Søn og har Villie for dem begge, naar det gjælder. Med modige og æggende Ord driver hun ham til Daad. I et flere Gange gjentaget: se Dig ud! maner hun ham, kraftigt og bydende, men en enkelt Gang ogsaa ømt og bedende, thi Moderen veed, at kun i det Raad, hvor farefuldt det saa er, findes Frelse og Fremtid for Sønnen.

Og Svend drager ud og seer Verden, der først synes ham tom som en Ørk, graa og taaget i Sammenligning med hans rosenrøde Drømme. Men »Fjenderne komme i Panser og Staal, og Striden peger mod Ærens Maal.

Og Gaaderne komme som Nornemøer: »Svend Vonved, Svend Vonved, løft vore Slør!« — Han kæmper og strider, nyder og lider — se Dig ud, se Dig ud! — til det Tungeste og Sværeste, til det Dybeste og Kjæreste — se Dig ud til Bægrets Bund, se Dig ud til Hjertets Grund, til Dødens Jammer, til Helveds Flammer, til Brudens Kammer — Mund mod Mund —!« Stærkere, voldsommere, bestandig mere hidsende og stormende skulde Raabet svulme og ende i en Sejersmarsch.

Endelig vender han hjem, og Moderen tager imod ham med Fest og Vin; Harpen klinger fuldt under hans Greb, og i nye kraftige Harmonier gjenfødes Drømmemelodierne til hans Sang: »jeg saae mig ud — jeg saae mig ud —!«

Saaledes skulde det være.

Og han nød det allerede nu som fuldt færdigt, saae sig selv og Svend Vonved som een Figur i monumentalt Drapperi paa en Granitsokkel og følte dette Grundmurede i sine Støvlesaaler, naar han gik hen over Gulvet.

Men endnu var ikke en eneste Tact skrevet ned, kun flygtige Versstumper.

Og Dage forløb, inden han begyndte at arbejde med Musiken. Der stod som en fast

Skranke, Noget, han kunde føle med sine Hænder, mellem ham og hans Initiativ.

Endelig gik det dog; ved Claverets Hjælp fik han et Par Melodier fæstede paa Papiret. Men det var slet ikke saaledes, han havde tænkt sig dem; de lignede alt muligt Andet. Saa skrev han dem om, og saa syntes han, at de dog havde faaet lidt mere Liv af hans eget.

Men Sammenhæng mellem Scenerne, Stigning i Virkningen, Udnyttelse af Themaerne — han følte godt, hvorledes det Hele blev stumpe- og stykkevis, og hvorledes det uophørlig løb ud i Reminiscenser, saasnart han vilde afslutte eller forbinde de enkelte Dele.

Men Sagen var vel den, at han havde lært for lidt.

— Eller — eller —?

Det var, som om en usynlig Kraft tog ham i Nakken, løftede ham op fra Jorden og lod ham sprælle i Luften.

Var han Kunstner?

— Han vovede knap en Gang at haabe *det*, som hele hans Sjæl stred for at tro paa. Thi Kampen med hans Nærmeste, alt det, som han aldrig i Verden fik Kraft til at staa igjennem, det

saae han for sig med det Samme, truende og uafvendeligt.

Og alligevel — hver Gang han stod Ansigt til Ansigt med Svend Vonveds Skjæbne, Drømmeren, Helten, Gaademanden, og hver Gang Omkvædets Fanfare paany magtstjal hans Fantasi, flygtede alle Skrupler og hans Puls slog festligt og fuldt.

Og han arbejdede videre en hel Maaned.

Saa var hans Hjerne tør som en solsvedet Mark, og han opgav Evret. Og da var »Svend Vonved« kun en ufuldført Skizze — Brokker og Tinder og Arabesker og Søjler, men mere et Stillads end en Bygning.

Han var led ved Ordene, de laa ham i Munden som Uld, og Melodierne vrængede ad ham som fra en Lirekasse. Den næste Morgen lukkede han Nodeheftet inde i en Skuffe.

Og i Uger derefter gik han rundt forpint af en Modløshed, der satte sig som Smerter i Baghovedet.

Men sluppet Ideen havde han alligevel ikke, eller den ikke ham. Den ulmede endnu bestandig i ham, og den tvang ham tilsidst til at tage Manuscriptet frem igjen.

Nu, da han havde faaet Melodierne paa Afstand, forekom de ham mindre indholdsløse end før, og Emnet fik atter sin gamle Magt over ham. Og paany tog han fat, og paany sloge Tankerne Klik, naar han skulde forme dem ud.

Saa besluttede han en Dag — for han maatte have Fred, han maatte have en Ende paa denne Rullen med Sisyfusstene — at underkaste sit Værk en anden Mands Dom — Dødsdom — naturligvis Dødsdom!

Til sin Lærer vilde han ikke henvende sig, han tog saa theoretisk tørt paa Alt. Men han kjendte flygtigt en yngre Componist, hvis Talent han satte højt, og som ogsaa i Publicum gjaldt for noget Stort. Til ham vilde han gaa, endnu idag.

Og han gik. Han fløj afsted som til noget Ubehageligt, der helst skulde overstaaes snarest mulig, og strammede sig op ved at se ligegyldig ud.

Han vilde blot ganske køligt anmode vedkommende Herre om at se dette — dette Skidt igjennem og for Resten, med et Smil, lade ham vide, at han virkelig var saa dum at tro,

han havde Talent, og at, hvis han ikke havde det — — naa, ja . . .

Nej, *ikke* naa ja! ikke naa ja! — det vilde være et knusende Slag, et Dødsstød vilde det være, for dette var en Livssag for ham, hverken mer eller mindre. Men han *havde* Talent . . . hvad den Anden saa sagde, han *havde* Talent. Blot Indledningsstykket med den skiftende Tact og Themaet i Bassen — —

Jamen i Himlens velsignede Navn — han standsede et Øjeblik — saa var der jo ingen Grund til at ulejlige det fremmede Menneske, naar han følte sig *saa* overbevist — —! Aa Gud — han formelig løb videre — han overbevist! han troede jo ikke mere paa sig selv end . . .

Gud give, han vil sige mig det med rene Ord, at jeg ikke er Spor af Kunstner, saa faaer jeg da Ro. Men det har vist ingen Nød, han siger det sikkert nok. —

Han stod udenfor Componistens Dør og ringede paa med et rask, fornærmet Tag.

Jo, Hr. Juel var hjemme; om han vilde vente et Øjeblik.

Han blev vist ind i et aflangt, noget mørkt Værelse med Meubler og Gardiner i matgrønne

Farver. Midt paa Gulvet stod et Nøddetræs Flygel og ved Siden af dette en lille, spinkel, bevægelig Skrivepult. Langvæggen modsat Vinduerne, der næsten skjultes af de tunge, tæt sammentrukne Forhæng, og den ene korte Væg vare helt optagne af overfyldte Bogreoler og Nodeskabe, Alt af Mahogni; og ved den tredie Væg stod en tung Chaiselongue, over hvilken hang et Par gamle Malerier: Portraiter af en Militair og af to unge, strengt jomfrueligt udseende Damer med missende Øjne, klædte i et noget dristigt Empirecostume, der imidlertid kun bidrog til at understrege deres uangribelige Moralitet. Beethoven skulede i eet Hjørne, Hartmann smilede i et andet. Nogle gamle Strengeinstrumenter hang paa Væggen mellem Skabene.

Da Hr. Juel, en middelhøj, spinkel, skjægget Mand med tæt, stridt Haar og en paafaldende rank Holdning, viste sig i Døren og venligt men afmaalt spurgte om hans Ærinde, gjenfandt Vigant i hans Ansigt de samme nærsynede Øjne som hos de to unge Damer — Øjne, der flød ud i lutter Pupil, naar han tog Lorgnetterne af, men som under Glassenes Skjold trak sig sammen til to faste, graa, stille blinkende Metalskiver. De veg aldrig, saae sig

aldrig sky eller trætte i Andres Øjne, men tvang ogsaa disse til Oprigtighed.

Vigant følte sig tryg under deres Blik. Han lo nu ad sin Uro fra før, fandt Anledningen til sit Besøg yderst naturlig, og fremsatte den ugenert og just med saa megen Vægt, at den Anden maatte kunne forstaa, at Sagen laa ham paa Hjerte.

Juel stod og smaabladede i Manuscriptet.

»Ja, jeg vidste jo nok, De gav dem af med den Slags. De læser Theori med Godfred Holm?«

»Ja.«

»Saadan rent con amore — ikke sandt?«

»Ja, det var egentlig det, jeg gjerne vilde vide, om det — om mine Evner — om jeg har Anlæg til Mere end — —«

»Og det er *det*, jeg skal sige Dem?« Tonen var afgjort utaalmodig.

»Ja, hvis De vil være saa elskværdig,« sagde Vigant forbindtlig.

»Forbandet nødig,« svarede Juel strengt alvorligt, »jeg veed ikke noget Værre. Det er mig en sand Marter, saaledes at blive afkrævet en Dom, som kan faa Betydning for et andet

Menneske, naar han virkelig vil tage sig mine Ord ad notam.«

Juel saae skraat hen paa Vigant, der til Svar paa det spørgende Blik erklærede, ikke uden Højtidelighed:

»Jeg vil følge Deres Raad i Et og Alt.«

»Ja, det er just Ulykken,« ivrede Juel. »Men veed De ogsaa — jeg er urimelig streng, saa streng, at jeg umuligt kan være retfærdig; desuden har jeg Hovedpine idag — og jeg *hader* al Dilettantisme.«

»Hvis jeg blot maa lade Manuscriptet ligge hos Dem —«

Juel smilede opgivet: »*Kan* jeg ikke blive fri?«

»Naturligvis, naar det er Dem saa meget imod —« Vigant strakte med et let Buk Haanden ud efter Nodeheftet.

»For Pokker da — i Guds Navn! saa spil det igjennem for mig,« brød Juel pludselig ud, med Munden fuld af indeklemte Forbandelser, »det er dog det, De vil. Jo vist saa, siig mig ikke imod. Troer De ikke, jeg kjender unge Kunstnere? og De *skal* faa Lov, naar De vil gjøre det af i en Fart. Er De saa fornøjet?« Tonefaldet var vredt, Udtrykket i Øjnene

himmelvendt, og dog var der noget ubeskrivelig Elskværdigt i den Maade, hvorpaa han stillede Heftet til Rette paa Nodestolen, og i den Bevægelse, hvormed han opfordrede sin Gjæst til at sætte sig paa Tabouretten.

»De skal ikke være bange, jeg slaaer Dem jo bare ihjel, som der staaer i Gjenboerne,« sagde han og lukkede Flygeldækket op.

I en stærk Bølge, som næsten tog Vejret fra ham, var Blodet strømmet Vigant til Hjertet, da Juel opfordrede ham til selv af spille Skizzen igjennem. Det var jo *det*, han i Stilhed havde haabet, uden Haab saa at sige.

Og det varede en Stund, inden han ganske gjenvandt sin formelle Ligevægt. Hans Stemme frøs fast i Halsen paa ham, da han begyndte at forklare Juel Indholdet af Digtningen, og hans Fremstilling af dennes Ide blev uklar og famlende, fordi det med Et, overfor disse stille Øjne, i ubarmhjertig Klarhed gik op for ham, hvilke flove Figurer, helt urimelige, de begge vare, han og denne forbandede Svend Vonved.

Men Juel nikkede opmuntrende, tilsyneladende interesseret af Emnet. Saa begyndte Vigant at spille, nynnende Sangstemmen til.

Juel stillede sig bag Tabouretten og vendte Blad for ham.

Med smaa Afbrydelser spillede han Skizzen igjennem. Han stirrede paa Noderne, som om han aldrig havde seet dem før, vovede ikke at vende Hovedet for at fange et Blik eller et Nik fra den Mand, der skulde afgjøre hans Skjæbne. Og Manden tilkjendegav end ikke med det mindste Grynt, i hvad Retning Dommen vilde gaa. I en fjern Krog saae Vigant Beethovens bedrøvede Pande rynke sig dybere og dybere, alt som Svend Vonved »saae sig ud« og Tusmørket begyndte at falde.

Aldrig var hans Arbejde forekommet ham saa tomt, saa ludfattigt, saa tyvstjaalet; et dumt, umuligt Sammensurium uden Rygrad, dummere, umuligere for hver Gang denne magre, haarede Haand vendte Bladet.

Som tykt Støv dryssede Juels Tavshed kvælende over Vigants Sanser og Mod, saa at han tilsidst spillede forkert og forcerede Tempoerne for at blive færdig.

Da den sidste Accord var død hen, begyndte Juel at gaa op og ned ad Gulvet. Han gik en rum Tid uden at sige et Ord. Vigant sad og saae ned paa sine Hænder i sløv For-

ventning, mest ærgerlig over, at han havde givet en Fremmed et ganske unødvendigt Indblik i sig selv.

»Det er noget vildt,« sagde Juel endelig og standsede foran Flygelet, hvis Lys han gav sig i Færd med at tænde.

»Ja, det er daarligt, det føler jeg godt, og det gjør mig ondt, at jeg har ulejliget Dem.« Vigant vilde rejse sig, men Juel lagde Haanden paa hans Skulder.

»Naa, naa! ikke fjottet, ikke troløs! De har jo dog selv en Gang fundet det dejligt. Og der *er* ogsaa Noget — det vil sige, De har jo Ingenting lært — det, der er Form paa, og det er jo ikke meget, er saa forbandet gammeldags, ligefrem Weysesk.« Han trak en anden Tabouret frem under Flygelet og satte sig ligeoverfor Vigant. »Men som sagt, der er Noget — i Texten — eller — — ja, der er Noget — fundet paa — men rigtignok ganske uklart og barnagtigt.« Han tog Manuscriptet fra Nodestolen og bladede i det.

»Siig mig: bruger De meget Claver, naar De componerer?« han saae hen paa ham med et Blik som en Læge, der skal stille Diagnosen over en Syg.

»Ja, det plejer jeg,« svarede Vigant spagt.

»Og siig mig: hvorledes føler De Musiken i Dem, før De begynder at skrive den ned? tænker De den med bestemte Harmonier, eller føler De mere det Hele som — som Pathos — som Klang?«

»Jeg troer nok det Sidste,« sagde Vigant med en bedrøvet Fornemmelse af, at den første Maade var den rigtige.

»De har aldrig forsøgt Dem i Instrumentalmusik?«

»Nej.«

»De maa med andre Ord have Text for at faa Ideer?«

»Ja — hidtil —«

»Hm. — Ideen her er for Resten god. Hvor har De faaet den fra?«

»Det er Omkvædet: se Dig ud; det er nemlig det, jeg selv længes efter,« sagde Vigant rask, greben af en pludselig Trang til Oprigtighed overfor denne Mand, hvis Ligefremhed indgød ham en ubetinget Tillid, »og det er nærmest *det*, som jeg vil spørge Dem om — hvorvidt de troer, at der er Talent nok til, at jeg bør se at komme bort og lære Noget. Det maa jo helst ske snart. Jeg er en og tyve Aar.«

»Der har vi det,« sagde Juel og rejste sig, »men Menneske dog!« han løftede Hænderne med en fortvivlet Gestus som til Bøn — »hvad er det, De forlanger? Det er jo Vanvid. Talent nok — hvor i al Verden skal jeg vide det fra —?«

»Ja — altsaa af Musiken —«

»Af Musiken — af Musiken! — Talent er jo noget helt Andet; jeg maatte kjende Dem ganske anderledes nøje; og selv om jeg gjorde det, saa — — det ene Menneske *kan ikke* tage Bestemmelse for det andet, naar det gjælder en hel Fremtid. Det er en Forbrydelse, hvis han gjør det.« Øjnene aad sig formelig ud gjennem Lorgnetglassene.

»Ja — saa mener De altsaa ikke, at jeg har Talent *nok*; for der kunde dog sikkert tænkes den udprægede Begavelse, til hvem De ubetinget vilde sige: rejs heller idag end imorgen!«

»Ja, *den* har De ikke,« sagde Juel bestemt og smed Manuscriptet paa Flygelet.

Vigant rejste sig med et Buk og et roligt Smil. »Ja Tak, det var jo blot det, jeg vilde vide.«

»Men den er der sgu Mange, der ikke har havt, og som alligevel er blevet til Noget som Kunstnere,« blev Juel ved i samme fuse Tone. »Sæt Dem nu ned og vær ikke saa kategorisk. Lad os tale om Tingene.«

Vigant tog igjen Plads paa Tabouretten.

»Seer De« — Juel stod foran ham og vuggede sig energisk paa Hælene — »De har som saa mange unge Mennesker en Mængde Følelser og Stemninger i Dem, som De maa give Luft; og nu har de tillige saa megen musikalsk Evne, at De er i Stand til gjennem Klange og Melodier at faa en Slags Form paa disse Stemninger — en *Slags* Form — jeg siger ikke Form. Ja — det kan man jo gjerne kalde Talent. Men om det er et Talent til at *leve* paa —!«

Juel gik fra ham. Vigant tog sit Manuscript fra Flygelet og rullede det saa tyndt, som det kunde blive.

»Det er jo muligt,« blev Juel ved, »at De har saa megen Personlighed, saa megen Udholdenhed, saa megen Kjærlighed til Kunst, at — — ja, at De derigjennem med Deres medfødte Forudsætninger kan skabe Dem en virkelig kunstnerisk Form — det er jo muligt. Talentet er sjælden noget Ubetinget. Gjør det

sig gjældende, saa er det som oftest, fordi *Manden* gjør sig gjældende.« Han standsede foran Vigant. »Forstaaer De, hvad jeg mener?«

»De mener, at det kommer an paa min egen Villie, hvad jeg skal blive til,« sagde Vigant og saae modfalden ud.

»Netop;« Juel lagde Haanden paa hans Skulder.

»Men De har dog ikke nogen synderlig Tro til, at . . .«

»Jo, det er meget muligt, at De kan blive Musiker, men det er ogsaa muligt, at De kan blive noget Andet, ligesom jeg har en god Ven, der er Professor ved Universitetet, som har mere Skuespillertalent end hele den kongelige Anstalt. — Veed De, hvad han altid siger?« Juel lo kort: »Vorherre har skabt Talenterne i sin Vrede — siger han.«

»De raader bestemt fra,« sagde Vigant, som kun tænkte paa sig selv.

»Nej, jeg gjør ikke,« Juel satte sig i Chaiselonguen, »jeg vil blot indprente Dem, at efter mit Skjøn, saa er de Flestes Talent noget uendelig Sammensat. Det kan anvendes, omplantes og omdannes paa uendelig mange Maader. Det kan, uden at gaa til Grunde,

tvinges ind paa practiske Felter, og der, i sin nye Skikkelse, ofte virke mere forædlende og voxe sig mere modent end paa Kunstens lunefulde Jordbund. — Lad os tage en Forfatter for Exempel: troer De ikke, at han mange Gange vilde blive baade et betydeligere og et lykkeligere Menneske ved at anvende sin psychologiske Evne, sin Skjønhedssans, sin Begejstring i en practisk Stilling: som Præst eller Læge eller Lærer — i Stedet for, at han nu sidder og skriver nogle pæne Bøger, som ingen Mennesker om ti Aar gider læse, og som i Grunden heller ikke tilfredsstiller hverken hans Forfængelighed eller hans Samvittighed?«

»Det Samme gjælder ikke om en Musiker,« sagde Vigant, som aldeles ikke var enig med Juel, »den musikalske Begavelse er dog noget — — ja Noget for sig.«

»Ganske rigtig,« svarede Juel, »men det er jo netop *det*, vi taler om — at jeg veed ikke, om De er Musiker paa den specielle Maade — — De er maaske Digter.«

»De gjør Nar af mig,« sagde Vigant bedrøvet.

»Nej, paa Ære,« Juel sprang op og gik hen til ham. »Men jeg kan og vil ikke tage

det Ansvar paa mig, som . . . derfor udtaler jeg mig saa vagt, eller saa skarpt, ligesom De vil.« —

Der paafulgte et Par Minutter, hvori Ingen af dem talte. Juel begyndte atter at maale Gulvet med lange, kraftige Trin.

Endelig rejste Vigant sig langsomt. Han stod en Tid og saae bort, medens han famlede hen over Flygelets Tangenter og trykkede et Par af dem fast ned uden at lade dem klinge. Saa sagde han omsider, bestandig bortvendt:

»Jamen sæt, at det nu ikke en Gang kan nytte, at jeg *vil* . . .«

Juel standsede og trak paa Skuldrene: »det er i hvert Fald det Eneste, der kan nytte. Nogen absolut Garanti faaer man jo aldrig her i Livet. Men bestemme Dem maa De alligevel — og gjør det snarest; det er det eneste positive Raad, jeg kan give Dem.«

»Ja — Tak — saa —« Vigant vendte sig og rakte Haanden ud til Farvel.

— »Hvor agter De Dem hen, naar De rejser?« sagde Juel, da han fulgte ham ud i Entréen.

Vigant studsede stærkt over dette Spørgsmaal, hvori der laa mere af et directe Svar

end i hele den lange Discussion, der var gaaet forud.

»Ja — jeg tænker — til Paris.«

»Det er meget rigtigt, at De vil bort. Man kan ganske vist lære en Del herhjemme, men man hører ingen Ting — og i Udlandet oplever man dog gjerne Noget; det maa ogsaa til. Overhovedet, naar man som De *kan* rejse bort, har Raad til at gjøre Forsøget — saa — naturligvis! — men ellers, at være dansk Kunstner, det er sgu ikke misundelsesværdigt.«

Vigant gik fra Juel i et Slags sløvt Raseri. Nu vidste han *aldeles* ikke, hvad han vilde; og han fandt, at Juels Appel til hans Villie som det Afgjørende beroede paa et grundigt Fejlsyn. Kunst var dog Evne, ikke Villie — hvad kunde det nytte, at Manden *vilde*, naar Talentet ikke var der?

Havde Juel endda slaaet ham helt ihjel; men denne blødende Tilstand, hvori han nu slæbte sig om, den var værre end Døden. Og saa havde han ikke en Gang Mod til selv at give sig Naadestødet.

Han vilde snarere være i Stand til for Alvor at berøve sig Livet. — Langt, langt ude i Horizonten dukkede de op, som tykke, lumre Skyer — disse Tanker paa Selvmord, som siden hans Opvæxt ikke vare ham fremmede, saasnart han stod overfor et Valg, som hans Tro paa ham selv skulde afgjøre. Men som oftest havde de en Solnedgangs stille, glidende Stemning med Fjernhedens milde Farver over sig; det var kun sjældent, at de bredte sig som idag, bulnende ud som noget Betændt, med jagende Lynsmerter i sig.

Gid han var Skomager, eller Gartner, eller Postbud — eller ligegyldigt hvad — det Beskedneste, det Jævneste — blot han var Noget! og var det helt og i Fred! —

Men det gik maaske alle Kunstnere, som det gik ham; for det havde han jo læst og hørt om tidt, hvorledes de kæmpede for at komme til Klarhed og gik paa Fortvivlelsens Rand baade i Maaneder og Aar, før de fik rigtig Tag i dem selv.

Al denne dumme Uro, den var altsaa — ja maaske *den* netop var Tegnet paa, at han var Kunstner, den mere end noget Andet.

»At ville eller ikke ville —!« Juel havde alligevel Ret; det blev i hvert Fald Spørgsmaalet.

Han mødte Doctor Poulsen. Denne fortalte om et Sygebesøg, han just kom fra: en fattig Kone, der ikke havde vasket sig i tredive Aar; men Vigant lo ikke ad Doctorens Vittigheder, som han plejede, deltog kun i Samtalen med nogle fraværende Ja'er og Nej'er. Denne lette Uhøflighed hos hans ellers saa correcte unge Ven forbavsede Doctoren.

»Naa, men *De*? — Hvor kommer De fra?« brød han pludselig af, »De seer mig noget mellemfornøjet ud, kjære Møller.«

»Aa, jeg har været henne hos Alfred Juel,« sagde Vigant saa ligegyldigt, som det var ham muligt.

»Componisten —? aha!« Doctoren tog i Manuscriptrullen, »med den der? Det kan jeg lide! Det var endelig en Begyndelse. Hvad sagde han saa?«

»Aa —« Vigant løftede paa Skuldrene.

Doctoren tog ham fortroligt under Armen: »ligemeget, hvad *han* sagde — den ene Krage hugger sgu gjerne Øjet ud paa den anden,

naar den kan komme til — veed De, hvad *jeg* siger?«

»Nej —«

»Jeg siger, at det bliver dog aldrig til Noget med Deres juridiske Examen.«

Vigant trak paa Skuldrene.

»Lad vær, for Fanden, med den Trækken paa Skuldrene, Menneske! Det kan være fromt nok at lægge Alting i Vorherres Haand, men hvor almægtig han saa ogsaa er, den Gamle, der er een Ting, han *ikke* kan, han kan ikke stille Folk tilfreds her i Verden, det maa de selv om. Hør nu engang! Jeg har længe gaaet og seet mig sort paa Dem. Der maa en Ende paa dette her.«

»De kjender jo mine Forhold,« sagde Vigant.

»Fanden i Vold med Deres Forhold! — Seer De, Møller,« Doctoren standsede, »der er kun een Ting, det kommer an paa, og det er *det*, at man vil — vil *paa Trods* af alle Forhold; man har slet ingen anden Trøst her i Verden, hverken mod Sorger eller Fristelser, uden den, at man vil — vil arbejde.«

Det var anden Gang idag, at Vigant fik dette Ord prikket ind i Blodet paa sig.

Saa fortalte han Doctoren sin Samtale med Componisten.

Det tog Tid, for Vigant maatte ogsaa forklare ham hele »Svend Vonved«. — Og under denne Redegjørelse, som Doctoren uophørlig ledsagede med anerkjendende Smaalyde, kom Modet op i Vigant paany.

»Gu' har De Talent,« sagde Doctoren, da de stode udenfor Vigants Dør, »man skriver sgu ikke saadan en Rulle fuld, naar man ikke har det. Og vil De følge mit Raad, saa gaaer De nu lige til Deres Fader — ikke til Deres Moder eller Bedstefader — men lige til Deres Fader og beder ham om Penge til at rejse for. De faaer dem, vær støt paa, at De faaer dem, naar De beder paa den rigtige Maade.«

Vigant stod og nikkede stille.

»Og se saa hjem til os imorgen og fortæl mig, hvad det bliver til;« hans Haand sluttede saa tæt om Vigants, som om den vilde slaa Rødder i den. »Altsaa, gjør det, og gjør det med det Samme, medens De har Dampen oppe.« —

Vigant gik langsomt op ad Trapperne. Doctorens Udtalelser havde ikke overbevist ham om Nogetsomhelst, han talte jo som den Blinde

om Farverne, men de havde raadet ham til det, han helst vilde, og de havde klaret hans egen dunkle Fornemmelse af, at forsøgte han ikke nu, saa skete det aldrig — og hvad vilde der saa blive af ham? Ja, han *vilde*; Valgets Vaande var forbi; thi at han endnu inderst inde følte sin Beslutning som taget af en Anden, en Halvgal, det skød han fra sig som en umandig Hallucination.

Resolut aabnede han Døren til Docentens Værelse.

Faderen sad og læste, henslængt i en Flugtstol i et Hjørne af Stuen, under et Gasblus, der paa en bevægelig Arm var anbragt i Væggen. Ikke langt fra ham sad Moderen og syede.

»God Aften,« sagde Vigant.

De nikkede begge.

»Ja, vi *har* drukket The,« bemærkede Manne.

»Jeg skal Ingenting ha'e.«

Han gik et lille Slag i Værelset. Faderen læste uforstyrret videre, men han følte, at Moderens Øjne fulgte ham. Naturligvis. Hun kjendte ham godt nok til strax at kunne mærke, der var Noget i Vejen.

»Det *maa* siges — nu —,« sagde han gjentagne Gange til sig selv; »og siger jeg det nu, saa lykkes det ogsaa,« føjede han til med overtroisk Tillid.

Og dog var han krøbet udenom og ind i sig selv paany, hvis Moderen ikke havde spurgt:

»Hvor har Du været henne?«

»Hos Alfred Juel, Componisten.« Gudskelov! nu kunde han ikke vende om, nu stod han midt i det.

Docenten saae op: »Alfred Juel?«

»Ja, der var Noget, jeg vilde tale med ham om — — og — — nu er der Noget, som jeg ogsaa gjerne vilde tale med *Jer* om.« Han gik og knugede sit Manuscript, som han havde taget ind med.

Manne saae forskrækket paa ham. Men han undveg hendes Blik; han vidste, hvor svag det vilde gjøre ham.

»Jeg har — nemlig — skrevet dette her — og — Juel synes, der er Talent i det — — og jeg selv mener det ogsaa — — — og —«

»Lad mig se;« Docenten rakte Haanden ud mod Rullen.

Stiv som en Søvngænger og tør i Munden af Spænding og Bevægelse stod Vigant og betragtede sin Fader, medens denne saae Manuscriptet igjennem.

»Hm — hm — hm — hm —« gryntede Docenten med et megetsigende Tonefald. Vigant kunde høre, at Faderen forstod, hvad Sagen gik ud paa.

»Hvad *er* det for Noget?« spurgte Manne med et flakkende Blik.

»Det er — et Chorværk,« svarede Vigant; »det vil sige, det er ikke færdigt . . .«

»Mente Juel, at det kunde komme til Opførelse . . . eller . . .« Docenten saae skarpt paa ham.

»Nej, han sagde, at jeg havde ikke lært nok, ikke hørt nok. Han syntes, at jeg skulde rejse.«

»Rejse?« Manne saae hjælpeløst fra den Ene til den Anden.

»Ja, og rejse nu, inden jeg bliver for gammel til det.«

»Men —« Manne var helt forstenet.

»Du tænker altsaa paa at opgive din Examen?« kom det lidt efter fra Faderen med

en langt mildere Stemme, end Vigant havde ventet.

»Ja.«

»Jeg troer, det er galt af Dig« — Docentens Tone var bestandig venligt raadende — »Du skulde betænke Dig.«

Vigant overraskedes i den Grad over Faderens Medgjørlighed, at han et Øjeblik følte sig rokket i sin Beslutning. Men saa faldt Manne ind, heftigt og med Taarer:

»Det kan ikke være dit Alvor, Vigant, Du kan ikke ville gjøre os den Sorg. Tænk paa Bedstefader.«

Og hendes Ord gjorde ham stærk paany: — Bedstefader — som var firs, det var da ikke for ham, han skulde leve!

Han tog fat i Armen paa den Stol, hvori Docenten sad. — »Jeg *har* betænkt mig, Faer. Bed mig ikke om at begynde forfra; for saa gjør jeg ikke Andet hele Livet end betænke mig.«

Han aandede ud, som efter en Sejr. Den anden Stemme derinde i ham var helt bragt til Tavshed. Nu var det ham selv, hele ham selv, der var med i Beslutningen.

Docenten kunde godt lide sin Søn, som han stod der med Blodet i Kinderne og sammentrukne Bryn.

»For mig gjerne« — sagde han lidt efter, uden at røres af Mannes vaade Blikke — »naar Du mener, Musiken er dit Kald. Jeg troer ogsaa, Du har Evner. Og jeg mener, at en Mand har bedst af selv at bestemme sin Fremtid. Det giver Rygrad. Men jeg vil blot gjentage for Dig, at her i Danmark er en Embedsexamen en saare herlig Ting; den giver en vis Baggrund, som man ikke skal kimse af. Og man har aldrig ondt af at lære Noget.«

»Jeg forstaaer virkelig ikke, hvad en Musiker skal med juridiske Kundskaber.«

»Noget Andet er, at jeg for min Part ikke troer paa, at Du nogensinde tager den Examen, navnlig ikke nu. Troede jeg det, vilde jeg nemlig forlange det af Dig.«

»Det kan ikke nytte, Faer.«

»Nej. Men husk saa ogsaa paa, at det er Dig selv, der bærer Ansvaret.«

»Ja, jeg har foreholdt Dig — daglig — kan jeg sige« — formanede Manne.

»Og en anden Ting —« Docenten rejste sig; han trængte til at gesticulere stærkere end

den siddende Stilling tillod det — »din Moder siger jo rigtignok altid, at Du har Alting fra hendes Familie, men det kunde dog være, at Du tilfældig ogsaa havde Noget fra *min*. Kan Du huske min Broder Philip? Han var ogsaa meget musikalsk og vilde ikke leve for Andet; men det endte med, at han maatte spille paa Dansebod for at tjene Brødet. — Ja, ja, det kommer Du jo ikke til, men alligevel — — en maadelig Kunstner, det er noget nær en foragtelig Ting, Vigant.« Docenten tog ham fast om Skuldrene og saae meget alvorligt paa ham. »Tænk en Gang paa, at Du ogsaa hedder *Møller*, og at din Fader er den Eneste af hele den Familie, som har holdt sig paa ret Kjøl, de Andre ere allesammen gaaet nedenom — enten i Sanselighed eller i Lyrik — eller i begge Dele.«

Saa fortroligt havde Faderen aldrig udtalt sig før; Vigant blev helt varm ved det.

»Jeg *beder* Jer, om jeg maa rejse.« Han bøjede sig over Moderen og kyssede hende paa Kinden: »gjør det Dig meget ondt?«

»Bedstefader kommer aldrig over det,« sukkede hun.

»Den Ting skal *jeg* nok klare,« sagde Docenten og smaanikkede flere Gange med et Smil, som Manne ikke kunde lide. »Men sov nu paa Tingen — og saa imorgen eller iovermorgen, hvis Du holder fast ved Beslutningen, saa skal jeg selv gaa med Dig i Ny Kongensgade.«

Da Vigant en Times Tid efter havde slukket sit Lys, bankede det paa hans Dør. Det var Manne. Hun følte sig frem til ham og satte sig paa Kanten af hans Seng, ligesom hun plejede at gjøre, da han var en lille Dreng og hun kom ind for at bede Aftenbøn med ham.

»Maa jeg sidde her et Øjeblik?« sagde hun. Vigant tog hendes Haand og strøg hende ned ad Kinden.

»Nej, nej — jeg græder ikke. Det er jo nok noget Andet end det, jeg havde tænkt mig; men naar Fader giver Dig Ret, saa har jeg ikke Noget at sige. Jeg forstaaer mig vel heller ikke paa det. Jeg har kun lidt svært ved at fatte det, lige strax.«

»Det har jeg saamænd ogsaa selv, kan Du tro.«

»Du kjender jo mine Anskuelser — dem har vi talt tidt nok om — men det er jo din og ikke min Fremtid, det gjælder; saa jeg vil ikke lægge noget Tryk paa Dig eller være Dig en Klods om Foden. Jeg beder Dig blot om, at Du ikke maa glide helt fra mig, men at Du vil blive ved at høre mig til paa samme Maade som før. For det kan jeg ikke undvære.«

Vigant trykkede hendes Haand: »det veed Du jo.«

»Ja, saa vil jeg ønske Dig, at det maa blive til Velsignelse for Dig« — Manne rejste sig — »god Nat, min Dreng.«

Hun bøjede sig over ham, kyssede ham paa Panden og famlede sig tilbage til Døren. Her nikkede hun endnu en Gang til ham, skjønt han ikke kunde se det. —

Docenten og hans Søn vexlede ikke mange Ord, da de Dagen efter fulgtes ad til Ny Kongensgade. Før de gik, havde Vigant erklæret til Faderen, at han stod fast ved sin Beslutning; og dermed var jo Alt sagt.

Vigant var benavet ved Tanken om den Samtale, der ventede ham, og skamfuld, fordi

alle hans Smaaløgne nu maatte komme for Dagen. Men over Faderens Ansigt laa der saa klart et Solskin — ja, der var som et helt Mylr af Smil under Skjægget — at Vigant var sikker paa Sejr.

Der var dog Noget ved den Sejr, der generede ham. Ellers plejede han jo altid at *støtte* Bedstefaderen mod Faderens Angreb; nu kom han selv, skjærmet af det Møllerske Skjold, for at overrumple den gamle Mand. Det var stygt i Grunden.

Og dette, at han saaledes kjøbte sig sin Kunstnerfremtid ved at tage Afstand fra den Hjarlske Noblesse, som han satte saa højt, betog ham Sejren Noget af dens Glans. —

Assessoren sad i Stolen ved det smaarudede Vindue, da Fader og Søn traadte ind. Han syslede med nogle gamle, gule Breve, som han tænkte paa at udgive: Breve til og fra Vigant Hjarl.

Visitten overraskede ham. Svigersønnen besøgte ham sjælden — og i Selskab med Vigant, det var aldrig hændt før.

Han sprang op, lidt febrilsk, og gav sig til at lede efter et Par Stole.

»Bliv endelig siddende, Svigerfaer,« sagde Docenten, »vi skal nok selv«.

De faldt omsider til Ro — Assessoren i sin Stol, Docenten ligeoverfor ham og Vigant i Empiresofaen bagved, saaledes at Bedstefaderen maatte vende sig om for at kunne se ham.

»Ja, vi kommer i en temmelig alvorlig Anledning,« begyndte Docenten, ikke uden Forlegenhed overfor den gamle, myndige Mand.

»Det er da ikke Noget med Manne?« spurgte Assessoren uroligt.

»Nej, nej; det er Vigant, han gjør sig udtilbens.« Og nu forklarede Docenten kort og objectivt, hvorledes Sagerne stode.

Imidlertid sad Vigant og krammede sine Handsker, der laa paa Bordet foran ham. Hjerteslaget spændte om hans Hals som en Mare, og han vovede knap at se hen paa Bedstefaderen, der lyttende og fremadbøjet holdt sin venstre, stærkt rystende Haand fastklemt om Hagen.

Alle de Minder, som denne Stilling gjorde levende for ham! — hvorledes skulde han dog nogensinde kunne bryde med dem?

Familieportraiterne kunde han ikke se. »De har vel vendt sig om,« tænkte han,

»ligesom i Visen om Agnete« — og i det Samme faldt den Melodi ham ind, som han engang havde componeret over den bekjendte Strofe. Den lod han saa i nogle Minutter have fri Rummel i sin Hjerne.

»Musiker, Kunstner,« hørte han nu Assessoren sige, »men Du har jo selv sagt« — og han saae det gamle, stramme Ansigt vendt imod sig — »at Du kunde gaa op om et Aar.«

»Det er Noget, jeg bildte Dig ind, Bedstefaer.«

»Bildte mig ind? — jeg troer, Drengen er gal; hvad *er* dette her?« Assessoren satte sig rank i Stolen, Hænderne laa og rystede, halvfoldede i hinanden. »Det er naturligvis kun en Overgang; det maa De, som er en fornuftig Mand, da kunne indse, kjære Møller. Det er ikke Noget, man tager højtideligt.«

»Ja, prøv saa De, om De kan tale Drengen til Fornuft,« svarede Docenten noget kort.

Men før Assessoren fik begyndt, havde Vigant sagt: »det nytter ikke, Bedstefaer — for jeg *vil* rejse.«

»Du vil, Du vil? Hvorfor har Du ikke sagt mig det før? jeg troede, jeg havde din Fortrolighed, Dreng. Det gjør mig ondt, at

jeg har taget fejl. Det er *det*, som gjør mig ondt;« den Gamle saae paa ham med et Par smaa, bedrøvede Pupiller.

»Jeg har ikke turdet,« svarede Vigant, hvem Bedstefaderens milde Tone gjorde slap som en Klud.

»Ikke turdet?« Det kunde Assessoren aldeles ikke forstaa.

»Drengen har Uret, men De er heller ikke uden Skyld, Svigerfaer« — nu *vilde* Docenten endelig en Gang sige *det*, som i saa mange Aar havde brændt ham paa Tungen, det, hvorfor han var gaaet med idag.

»Jeg kan godt forstaa, at Vigant siger, han ikke har turdet; for De har lige fra hans tidligste Aar lagt et Tryk paa ham for at skabe ham i Deres eget Billede. Og Drengen har givet efter — fordi han holdt af Dem — og fordi han saae, hvor meget De holdt af ham. Men nu *kan* han ikke længer, for han *er* nemlig ikke skabt i Deres Billede, det jeg kan se.«

Assessoren sad aldeles maalløs over Docentens Dristighed.

»De bliver vred, Svigerfaer« — blev Docenten ved bestemt, men ærbødigt — »men

det faaer ikke hjælpe. De har usurperet Dem en Magt over ham, som De ikke havde Ret til, som ikke en Gang *jeg* vilde havt Ret til — bevares, i den bedste Hensigt — men alligevel ikke til Gavn for en Dreng, der er saa blød som Vigant. Han er forkvaklet nu, og jeg troer, at det Fornuftigste, vi kan gjøre, det er at lade ham selv om at rette sig. Lad ham løbe Hornene af sig.«

»De tør sige, at jeg har forkvaklet ham?« Assessoren havde rejst sig. Han stod og slog ud med Armene som en gammel Fugl.

Ogsaa Vigant foer op, vaandende sig under Faderens Ord som under en Dragt Prygl; men han havde fortjent dem.

»Ja, jeg paastaaer, De har seet fejl paa ham, og at det Fejlsyn straffer sig nu,« svarede Docenten mindre ærbødigt end før.

»Og *jeg* siger — at De bær' Dem ad som en — Fusentast — — som en — — Charlatan« — Assessoren vidste slet ikke mer, hvad han sagde — »hvad i Himlens Navn skulde det kunne skade Drengen, at han tager juridisk Examen? saa kan han jo bagefter skrive saa mange Roulader, han vil. Nej, er der Nogen, som forkvakler ham, saa er det nok *Dem*,

— der nu saadan, lige med Et, begynder at lade, som om han kom Dem ved. Men vær saa god — jeg skal ikke — usurpere Nogetsomhelst; jeg er en gammel Mand, som blot ønsker at dø i Fred, — maaske De vil give mig Lov til *det*!«

»Kom, lad os gaa, Vigant,« sagde Docenten og tog sin Hat.

Vigant havde lovet sin Moder, før han gik hjemmefra, at tage alt tænkeligt Hensyn til Bedstefaderen og saa vidt muligt at forhindre enhver Art af Sammenstød mellem denne og Faderen. Men nu fandt han ikke paa Andet end at sige:

»Jeg maa jo nok komme herned og se til Dig, Bedstefaer, inden jeg rejser?«

»Værs'go' — Du er altid velkommen,« svarede Assessoren med saa stor formel Høflighed, at den næsten lød som Ironi.

Og med den samme ceremonielle Forekommenhed fulgte han Fader og Søn til Dørs, saaledes som han, selv nu i sin høje Alder, altid plejede at gjøre det med sine Gjæster. —

Den samme Aften fik Vigant følgende Brev fra ham:

»Min kjære Dattersøn.

Da Du idag var gaaet fra mig paa en Maade, som meget bedrøvede mig, tog jeg strax mit Tøi paa og gik op til Hr. Alfred Juel, hvor man jo havde sagt mig, at Du havde henvendt Dig i Anledning af dine musikalske Anlæg og fremtidige Intentioner. Han udtalte for mig, at han vel ansaae Dig for at være i Besiddelse af kunstneriske Dispositioner; men, da jeg trængte ind paa ham og spurgte ham om, hvorvidt han formente, at det vilde geraade Dig 'til Meen i din senere Udvikling, om Du først bestod din juridiske Examen, svarede han noget undvigende, hvoraf jeg slutter, at dine musikalske Evner sikkert ville kunne holde sig uskadte, selv om Du lader dem hvile i nogle Aar. Dette er ialfald *min* Anskuelse, hvilken jeg anseer det for min Pligt endnu en Gang at indprente Dig med al den Myndighed, jeg raader over, og som en Bedstefader maa siges ifølge Naturens Lov at eie over sit Barnebarn, og ikke ifølge en Ret, han har usurperet.

Forøvrigt faaer Du at handle, som Du kan forsvare det overfor din Gud og din Samvittighed, min kjære Vigant. Hvis Du holder fast ved

din Beslutning om at reise, kan din Moder hæve tusind Kroner hos mig, som jeg medgiver Dig til en Begyndelse. Men jeg beder Dig alvorligt at tage Sagen under Overveielse og tilføier, at Du vil volde mig en stor Glæde ved at fortsætte dine Studier.

Min Kjærlighed har Du, ihvad Du saa vælger, og jeg beder Dig ogsaa at bevare mig i din. Naar man nærmer sig de firsindstyve, har man visselig ikke Raad til at miste de Faa, som Gud har ladet os beholde.

Din hengivne Aug. Hjarl.«

Vigant fik Taarer i Øjnene, da han læste de sidste Linier. Han var overvældet af den Eftergivenhed, som han mødte overalt, og som gjorde ham Afskeden dobbelt tung.

Og dertil kom, at den tog Noget af Modet fra ham, fordi den berøvede hans Beslutning den Glorie af Storhed, hvori den hidtil havde staaet for ham.

Men han *maatte* rejse — han maatte, hvis han skulde bevare blot den mindste Smule Agtelse for sig selv.

XII

Udenfor Perronen svajede Toget i en let Kurve. Mannes viftende Lommetørklæde forsvandt; Vigant trykkede sig ind i sit Coupéhjørne. Og nu opgav han al Kamp mod den Stemning, som han i Dagene før Afrejsen ikke havde villet være bekjendt, knap en Gang for sig selv.

Altsaa, det *var* skeet: han *var* rejst, rejst paa eget Ansvar, for sin egen Skyld, for at grunde sit eget Liv.

Paa hvad? paa sit Talent — hvis han havde noget! — paa sin Energi, hvis han havde nogen! — sikken Galskab i Grunden.

Og han syntes, han svævede i et stort, tomt Rum og gabede idiotisk ud efter Noget,

som slet ikke var til. Han kjendte denne »bundløse« Fornemmelse fra sine Morgenblund og mindedes, hvor glad han altid var, naar han vaagnede af Drømmen. Men her drømte han jo ikke, det var jo ikke et taaget Stykke Hjernespind, som sad der og lod sig skumple igjennem paa de ujævne Skinner, det var jo ham selv, Vigant Hjarl Møller, der skulde til Paris.

Til Paris! ja, var det ikke Vanvid? hvad i al Verden vilde han i Paris?

— Ja, hvis Jonna ventede ham dernede —! men Jonna havde jo giftet sig med en rig Svensker. Og denne Begivenhed, som han for et halvt Aarstid siden havde fundet sig i med den Ro, hvormed man bærer det Uafvendelige, især naar man længe har ventet det, den forekom ham nu pludselig saa knusende, at de dybe Sukke, han i den Anledning drog, fik hans Medrejsende til at se op fra sin Avis.

Ja, hvis Jonna havde ventet ham dernede —!

Og han hensank i sløv Medlidenhed med sit forspildte Liv. — Ensommere end den Ensomste!

Han *begreb* ikke nu, at han nogensinde havde havt Mod til at rejse.

— Denne aandelige Katzenjammer efter den store Beslutnings Rus holdt sig paa hele Touren og de første Dage i Paris. Han var et Par Gange nær ved at rejse sporenstregs hjem.

Men saa en Aften, rent tilfældigt, modtog han en Bebudelse, der gjorde hans Hjerne frisk.

Han havde tilbragt nogle Timer i et lystigt Lag med et Par unge Nordmænd, som havde indbudt ham til en improviseret Svir i en Kunstnercafé. Nordmændene havde hylet af Livslyst, og Pigebørn havde der været med.

Da han henad Morgenstunden vandrede hjem over Boulevarderne, en Kjende hed i Blodet efter Gildet, men fuldstændig klar, da var det, den kom til ham — Bebudelsen. Som et gyldent Solskin, tændt af en eneste lille Gnist, dalede den straalende ned over ham, bedst som han gik. Og Gnisten var et Ord, som han den Aften vel havde hørt de Snese af Gange, men som han syntes først *nu* blev sagt til *ham* — og sagt med en ganske besynderlig Højtidelighed i den stille, kølige Nat. Og Ordet var Frihed.

Ja, han var fri! — det var slet ikke faldet ham ind før, men han *var* jo fri, han ogsaa, ligesom alle de Andre. Fri! — fri for Hensyn,

for Pligter, for Spørgsmaal, for bedrøvede Øjne! — fri, fri — kunde gjøre, hvad han vilde, tænke, som han maatte, leve, som ham lystede! — fri, fri!

Ensom, ja vist; men det var Reversen af Medaillen — fri, det var den rigtige Side! — hurra! fri! og han slog Armene sammen, som om han omfavnede sig selv.

Det sitrede og prikkede i hans Kinder, det steg ham til Hovedet som jublende Overmod, det spændte hans Muskler, saa han maatte løbe, det trængte paa i hans Hals, saa han maatte nynne en Melodi.

Fri, fri!

Og i et eneste Blik saae han for sig alle de Nydelser, som han hidtil var gaaet udenom — af Angest, af Vane, af Mangel paa Lejlighed — de glade Sansers og de frigjorte Tankers Nydelser. Og for første Gang i sit Liv følte han Ungdommen skrige i sig af Glæde, skrige som et Dyr, der slider sin Lænke itu og flygter til Skovs.

Dagen efter klang Bebudelsen svagere; der var Mislyd imellem — Knirk af Samvittighed og klagende Fløjtetoner fra Minderne hjemme;

men inderst inde laa den dog bestandig og vuggede i ham som en hemmelig Fryd, som en Tilflugt bort fra Alt, der havde trykket og tynget — denne livsalige, underfulde Bebudelse om Frihed.

Til en Begyndelse nød han den rent platonisk, levede højt paa dens blotte Ide, gik rundt og følte sig stor og stærk og selvstændig i den blotte *Bevidsthed* om at kunne gjøre, hvad han vilde.

Og i denne Stemning undfangede han et stort Musikstykke — uden Text — en Frihedsouverture, en Slags Hymne til den ny Aabenbaring, der var gaaet op for ham.

Men den blev ikke nedskrevet. Han kunde høre den, høre den i brede Harmonier, hvor det ene Instrument tog Vejret fra det andet, men til at forme den havde han endnu ikke lært Tilstrækkeligt.

Nej, lære, det var det, han først og fremmest skulde bruge sin Frihed til, og det var ogsaa dermed, han begyndte.

Og begyndte med stor Energi.

Kun een Ting slog Skaar i hans Glæde; det var Tanken paa de Aar, han havde spildt.

Syndigt ogsaa med al den Tvang, Forældre øvede over deres Børn, og skjændigt, som Friheden blev bagtalt! Havde han nogensinde været et bedre Menneske — lykkeligere vilde han slet ikke tale om — nej men *bedre*, end nu, da han fulgte sit eget Hoved? — havde han nogensinde følt varmere, villet stærkere? Og saa talte man om alle de Udskejelser, som vare en nødvendig Følge af Friheden — han lo formelig — udskejende, han! som stod op Klokken syv, gik til sin Lærer Klokken ti, arbejdede paa egen Haand fra tolv til fem, spiste sin Middag med sine norske Bekjendte og tilbragte Aftenen i et Theater eller en Café chantant — og som sov alene hver Nat!

Du gode Gud — Friheden var jo den skjæreste Dyd! Bevares, man *kunde* skeje ud — dumt Ord for Resten — man havde Lov til det, man *gjorde* det maaske ogsaa, men for ham var Arbejdet nok: Brugen af de Evner, som han var bleven sikker paa, at han besad, i samme Øjeblik, som han fik Frihed til at udvikle dem.

Frihed og Tro paa sig selv — det var Et og det Samme. — — —

Han omgikkes ikke Mange: de unge Nordmænd og saa et Par Udlændinge, som boede hos den samme Dame, af hvem han havde lejet sine Værelser.

— Hvor gammel Mme. Dufour var, fik han aldrig at vide, heller ikke, hvor mange Mænd hun havde havt, eller om hun overhovedet havde havt nogen. Men at hun sikkert havde gjort Mange lykkelige, det sluttede Vigant af den Erfaring, hvormed hun talte om det andet Kjøns Letfængelighed, og af den Oprigtighed, hvormed hun undskyldte sit egets Ustadighed.

Den slanke, bløde Figur og de livlige Øjne med de lune, overbærende Glimt til Siden tjente endnu som levende Undskyldninger for de Hjerter, hun havde knust, ligesom hendes gracieuse Bevægelser endnu fortalte om hendes fordums Sejre i Balletten.

»Jeg lejer kun ud til Herrer,« sagde hun i sin første Samtale med Vigant, »Damer kjeder mig, og desuden, man veed aldrig —! med Herrer er det en anden Sag; det kommer ikke mig ved. Kun een Ting vil jeg bede Dem om, det siger jeg til Alle, der vil bo hos mig: ikke her i Huset! — n'est-cepas, cher monsieur? c'est convenu?«

Vigant forstod ikke strax, hvad hun mente, og da det gik op for ham, svarede han ganske befippet:

»Naturellement, madame — c'est convenu.«

Saa trykkede hun hans Haand og klappede ham moderligt paa Skulderen. —

Hun morede ham, Mme. Dufour. For det Første lærte hun ham at tale Fransk, og dernæst befandt man sig i hendes Selskab som i et eget krydret Element, som i en Sfære, der var ladet med Livslyst.

»De er som en Morgendouche, der holder en frisk hele Dagen igjennem,« sagde han til hende engang.

»Bien froid, ce compliment-là, un vrai compliment du nord,« lo hun og tjattede ham over Hænderne. Hun holdt overhovedet meget af at røre ved ham.

»Det er en Vane, man faaer ved Theatret,« undskyldte hun sig med. Og Vigant tænkte, at kunde det more den gamle Dame at tage ham saa ofte i Haanden, saa for ham gjerne.

Men en Dag blev han bange for hende.

Hun havde, medens han spillede, listet sig ind i hans Værelse og sat sig i hans Sofa; og her fandt han hende, da han omsider rejste sig

fra Claveret, halvt besvimet, overvældet af en hysterisk Henrykkelsesgraad, som han først fik dæmpet, da hun havde faaet Lov til at takke ham paa sine Knæ og kysse hans Hænder.

— »Tag Dem i Agt for det gale Fruentimmer,« sagde en af hans Medlogerende, en ung Polak, da Vigant beskrev ham hendes Tilfælde, »mig har hun ogsaa villet være i Lag med, tre Gange. Sidste Gang slog jeg fra mig, ganske simpelt, og det raader jeg ogsaa Dem til at gjøre. Prygl tager hun imod med en vis Taknemmelighed.«

Af samme Herre fik han forøvrigt at vide, at Mme. Dufour slet ikke var Ejerinde af »la maison«, men kun bestyrede dette for en anden Dame, en Provençalerinde — diablement belle! — der ofte var bortrejst.. —

Denne Dame traf han en Morgen i Spisestuen, just som han skulde til at gaa ud.

Hun vendte Hovedet og hilste med en lad Bøjning, da han gik forbi.

Og han maatte vel have studset, eller bukket meget dybt eller — ja paa en eller anden Maade maatte han have vist sig overrasket, for Mme. Dufour sagde til ham, da hun fulgte ham ud i Entréen:

»Qu'avez-dous donc, cher monsieur? — sans doute, elle est bien belle, la petite Florence.«

Og medens han gik ned ad Trappen og ned ad Gaden og under hele Musiktimen — han kunde ikke faa den af Tankerne, denne fine Nakke, hvis runde Linier fortsatte sig i en halvblottet Hals og i en slank Figur, vidunderlig blød og levende under det lyse, tætsluttende Klædebon — den yppigste Contur, han nogensinde havde seet.

Og saa denne lade Bøjning af Hovedet — den kom nu allerhyppigst igjen. Han kom til at tænke paa fyldige Guldregn, naar de hænger vinkende ud over en Havemur og ligesom hengivent byder sig til.

For i hendes Blik, i det korte, hun havde sendt ham, ja, der havde været Noget — Noget som en Gave, eller som en Opfordring — eller nej, blot som en Tilladelse, et venligt: vær saa god, se kun! — Og han nikkede selv med den lade Bøjning af Hovedet. —

Næste Morgen kom hun ind til ham, medens han sad og drak sin Caffe. Hun spurgte, om han var fornøjet med Logis'et, om der ikke var Noget, han ønskede, og bad tilsidst, om hun en

Aften maatte høre ham spille. Mme. Dufour havde talt saa meget om hans Talent.

Sapristi! — Vigant var begyndt baade at drømme og tænke paa Fransk — det var jo selve den bodfærdige Magdalene, der sad der foran ham og støttede sit klassisk-dejlige Hoved paa sin halvblottede Arm. Aldrig havde han tænkt sig, at et Ansigt kunde være saa skjønt, ja, paa Scenen eller paa et Maleri — men levende og nærved, saa nær, at han blot behøvede —

Men han flyttede sig snarere længere fra hende og drak mange flere Slurker af sin Caffekop, end der var i den — blot for *ikke* at se paa hende.

Men *hun* var ikke bange for at se paa ham; hun underholdt ham i et helt Kvarter om en Forestilling paa bouffes, som hun havde overværet den foregaaende Aften.

Og ud paa Eftermiddagen kom hun ind til ham igjen, hun og Madame Dufour. Den gamle Pudderkvast! — hun kunde gjerne være blevet borte.

Florence slængte sig i en lav Stol og lagde Hovedet paa skraa i en blød Pude. Lyset fra den rødskjærmede Lampe gav hendes Teint en

Farve, som om hun nylig var vaagnet op af et Blund. Diablement belle, som Polakken havde sagt.

Naa ja — han skulde da spille!

Først var det langt borte, det, han tænkte paa, uendelig langt borte — som Skyer, der ikke kunde faa Form, eller som Blomster, han aldrig havde seet: Sarons Roser og svømmende Lotus paa Gangesfloden, alle Eventyrs fineste Lykke. Men snart kom det nærmere; det blev til Dans, muntre, flagrende Rhytmer, svingende Kjoler, hoppende Sko, svajende Midier, festlig Summen, unge Menneskers gladeste Tidsfordriv. — Men saa faldt Natten, Festen forstummede, Blussene sluktes; og saa var det længe som lutter Forventning: en bred Stilhed, hvori enkelte Sukke steg op som Bobler fra et hvilende Vand. Men Sukkene mødtes med andre, og Sukkene bleve til en Melodi, der mødtes med en anden, og den blev til Kys, der dvælende lukkede Læberne til.

Og saa tilsidst — han vidste knap, hvad hans Hænder vilde — saa bruste det første Mødes Hymne ud af Strengene: Elskovs Livsalighed og Elskovs Raseri, Elskov trods Alt og Elskov til alle Tider — Elskov, om det saa

koster Blod, og Elskov om kun for en eneste Time!

Vigant troede, han skulde gaa fra Forstanden. Og han kyssede begge Florences Hænder, da hun siden rakte ham dem til Tak.

— Nej, nej, der kunde slet ikke være Tale om at flytte, hvad han et Øjeblik havde tænkt paa efter Scenen med Mme. Dufour. For han kunde sige sig selv, at om han saa drog helt ud til Auteuil eller St. Cloud, saa vilde han dog tilbringe sin meste Tid her i rue Vivienne for at passe Florence op, naar hun gik ud.

. . . .

Tes yeux, oh ma chérie,
— hélas —
étoiles que j'envie!
Ta bouche enchanteresse
seul but de mon baiser!
Florence, ma déesse,
je n'ose que rêver.
— — Hélas!

Versene kostede ham flere Dages Hovedbrud, men Stemningen i dem var sand; just saaledes følte han: Dronning, Stjerner, Gudinde

— Noget, der var langt borte og saa uendelig skjønt, at det end ikke med den dristigste Tanke faldt ham ind at begjære det. Thi saa megen Lykke — — saa megen Lykke, den *gaves* overhovedet ikke.

· Nej, naar han blot maatte spille for hende en Gang imellem —

Og dog kunde det ske, naar hun lige var gaaet fra ham, at han villieløs sank sammen paa en Stol og vaandede sig højt som i fysisk Smerte under Mindet af hendes Træk og under dette forfærdelige Savn,det var ham, ikke at turde holde hende tilbage og kaste sig ind til hende og sige, hvor han tilbad hende.

I en saadan Tilstand overraskedes han en Dag af Mme. Dufour, til hvem han ikke *vilde* betro sig, skjønt han indsaae, at det maaske kunde have sine Fordele Men nu blev han uden videre tvunget til det. Thi hun gik hen til ham, klappede ham paa Haaret og bad ham, bad ham trods sin Skinsyge, som hun kun gav Luft i smaa, pikante Sidebemærkninger, bad ham i uegennyttig Højmodighed — for Himlens Skyld — dog ikke længer at pine den stakkels Florence.

Pine —?

Ja, Florence havde Ingenting sagt, men man kunde jo see det paa hende med et halvt Øje, ligesom man kunde see det paa *ham*, og hun, Mme. Dufour, hun vidste jo selv, hvad det var at lide saaledes, og derfor — naar hun kunde hjælpe Andre, der led — ja, om hun saa ogsaa selv skulde lide tidobbelt, saa —

»De gjør Nar af mig,« sagde Vigant flere Gange i Træk.

»Gjør jeg Nar? — og naar jeg nu siger Dem, at hvis De giver mig Lov til det, saa skal jeg skaffe Dem en Indbydelse til i Aften i hendes eget Værelse — —«

Vigant rystede af Bevægelse, han kunde knap tale.

»Naa — og jeg, hvad faaer saa *jeg*? ikke en Gang et lille Tak?«

Nej, han kunde ikke kysse den tørre, hvidgule Haand, som hun rakte ham.

— Men Indbydelsen kom alligevel — og Vigant tog imod den. — — —

Ja, drømt havde han og længtes, og forelsket havde han været — men at Elskov var

dette, var denne Glemsel af Alt, hvad han før havde levet og følt og nydt, dette Overmaal af Liv ud over al digtet Salighed, at den var baade Graad og Latter, Uro og Tryghed i een svulmende Bølge af Lyst, saa at hele ens Legeme blev som et eneste bankende Hjerteslag — —

Det var ikke Dag mere og ikke Nat mere; der var kun en Tid, hvor han var vaagen, det var den, han tilbragte hos hende, og en Tid, hvor han drømte eller sov, det var den, han var alene.

Han digtede ikke mere, og han spillede ikke heller; thi han levede kun, naar hun spandt ham ind i det, som han kaldte de hvide Nætters Herlighed.

Og Dage gik og Uger gik, og Vigant havde ingen Samvittighed.

Men saa fik han en Dag et Brev fra sin Lærer, der forespurgte, om han slet ikke kom mere, thi i saa Fald vilde Læreren, der var meget søgt, disponere over hans Timer.

Jo naturligvis vilde han komme, det var ogsaa for galt, men . . .

Og Florence sagde det Samme: han skulde fortsætte sine Timer, selvfølgelig, det var jo derfor, han var i Paris.

Ja vist, det var derfor, han var i Paris.

Det kunde ogsaa være morsomt at indrette sig lidt anderledes nu, mere som i et virkeligt Ægteskab, hvor Manden gik ud og arbejdede om Formiddagen og saa kom hjem til Middag og fortalte, hvad han havde oplevet.

Denne Forandring vilde desuden imødekomme en Trang, som i de sidste Dage var begyndt at dæmre hos ham, en Trang ogsaa til aandeligt Samliv, til Udvexling af Tanker og Interesser, til at give hende Del i de musikalske Ideer, han arbejdede med.

— Men overfor disse forholdt hun sig ligegyldig. Thi de Toner, som for ham vare de reneste og bedste, og hvori alt hans Sind havde Rod — det, som var mest ægte i ham, fordi det var dansk, alt det forstod hun ikke; for *det* havde hun ingen Sangbund.

Og dog blev han ved at tale derom, og han lagde hele sin Sjæls Begejstring i det, han fortalte; for den maatte dog gaa op for hende tilsidst, denne de lyse Nætters Mollklang, der aldrig før var forekommet ham saa skjær og fin

og jomfru-kølig som just nu, han havde lært *hendes* Nætter at kjende.

Men alt hvad han saa søgte — ærligt, vaandefuldt og tidt med gode Indfald — han fandt ikke Trylleordet, som kunde vække den slumrende Prinsesses Sjæl. Talte han om Havets glade Opsang, saa fik hun Kvalme, og talte han om lyse Nætter, saa skuttede hun sig, som om hun frøs.

Og hun sagde ham det med rene Ord en Aften, at han kjedede hende med al sin musikalske »Geografi.« —

Efter den Dag gled der triste Timer ind imellem de glade; han fik Skrupler, der ikke sømmede sig for en fri Mand, og han begyndte at skrive længere Breve til Moderen. I den sidste Maaned havde de været saa korte og faa, at hun gjentagne Gange havde spurgt, om han var syg.

Og disse Breve, han nu skrev, over dem faldt han gjerne i Staver, naar han læste dem igjennem, før han sendte dem af. Deres halvt lyriske, halvt gammelkloge Sprog lignede saa lidt den frigjorte Vigant, som han daglig saae i Spejlet, med de flotte Pariserklæder, med Blomsten i Knaphullet og med Overskjægget, som Florence havde bedt ham lade staa.

— Saa, saa! — Hvad *var* nu dette? kom han da aldrig ud af Confirmationsklæderne? skulde han da aldrig lære at staa med samlede Ben og blive en Mand!

En Dag, da han kom hjem fra sin Time, tog Florence ikke imod ham som sædvanlig; og hun kom ikke hjem til Middag heller og ikke om Aftenen og ikke den næste Dag.

Hun var altsaa rejst — uden at sige ham et Ord — og hvorhen?

Mme. Dufour trak paa Skuldrene med et tvetydigt Smil, men nej — han vilde ikke tro det, før han hørte det af Florences egen Mund.

Og han fik det at høre, ganske kort og aabenhjertigt. Hun havde været i Versailles hos sin Elsker — selvfølgelig. Det havde han vel nok kunnet begribe. Hun besøgte ham ellers hver Uge, men for Vigants Skyld havde hun denne Gang ladet en hel Maaned gaa hen og udsat sig for de skrækkeligste Ubehagelig- heder. Mer kunde han da ikke forlange. Og

hvad vilde han, hun skulde gjøre? Hun maatte dog leve.

Leve — leve —? vilde det sige det Samme som —

Som Penge — naturligvis.

Ja, saa var det forbi imellem dem; han rejste endnu idag.

Og Vigant vendte hende Ryggen med en resolut Drejning og gik ind for at pakke sin Kuffert. —

Lidt efter bankede det ydmygt paa hans Dør.

Ja, det var hende, hun vilde blot bede ham — han *maatte* ikke rejse uden at sige hende Farvel.

Naturligvis. Han skulde nok se ind til hende.

— Men den Høflighed kom ham dyrt til at staa. Thi det Farvel, hun tog, blev en nattelang Afsked, saa lang, at Rejsen udsattes, fordi det dog blev for silde at tage bort denne Gang.

Hun græd ham rørt, og hun kyssede hans Sanser vilde.

Saa pakkede han Kufferten ud igjen; men for hvert Stykke, han lagde paa Plads, mumlede han til sig selv: Du er jo gal! og han

faldt flere Gange hen i Minutvis, stirrende idiotisk paa et Par Strømper eller et Nodehefte.

Men een Undskyldning havde hun ganske vist: hun havde ment, at han naturligvis vidste, hvad hun var for En.

Ja ja, saa maatte han altsaa finde sig i at hun var . . . saadan En — — da han ikke *kunde* undvære hendes Kjærtegn.

Men den Duft af Idyl, som havde holdt Forholdet friskt i dets første Maaned, den dunstede bort efterhaanden. Der kom Uro i det, Feber, Trang til Adspredelse. De bleve ikke længer hjemme om Aftenen, men gik i Theatret og endte Natten paa Café, og han fyldte hendes Værelse med Blomster.

Han var sig det ikke klart bevidst, men han følte en Slags Forpligtelse til at betale hende den Gunst, han nød, og han syntes, han bar Forholdet lettere, nu, da han var begyndt at ofre Penge paa det.

Det var et Par Ugers Tid efter. De sade sammen i Eden-Theatret og saae en stor Ballet, hvor firehundrede unge Piger vred og vendte deres halvnøgne Kroppe med fremskudte Bryster og fastsnørte Midier i et regnbufarvet

Valpurgis-mylder. De dannede en uhyre Rose, foldede over hinanden i en mægtig Krans, som blødtbøjede Blade, og midt inde i Kredsen stode de Skjønneste af dem med glødende Lamper i Haaret som ranke, lysende Støvdragere, der holdt Vagt om det Helligste, om Dronningen, der sad paa en Throne af Børn.

Vigant morede sig ikke; han væmmedes ved denne Udstilling af Kjød, den brunstige Luft, der slog ham i Møde fra den overfyldte, glohede Scene steg ham til Hovedet som en kvalmende Lugt.

Han skottede hen til Florence; hun sad med sit magelige Smil, lænet tilbage, nydende, tankeløs, ligeglad.

Og han saae op paa Scenen igjen, og han saae tilbage til hende — flere Gange.

Hvor hun dog lignede dem deroppe i Rosen, lignede dem allesammen; de havde alle Noget af hende, og hun havde Noget af hver af dem. Var det virkelig muligt, at hun altid havde seet saaledes ud —? eller var det ham, som var fortumlet af den stærke Hede og den larmende Musik?

Og han blev ved med at se frem og tilbage, helt mekanisk tilsidst, indtil han pludselig

undrede sig over, at Florence ikke ogsaa havde Tricot paa og Glødelamper i Haaret.

Saa gik Tæppet ned — og i det Samme rejste han sig.

Det var nemlig faldet ham ind, aldeles brat, som om En skreg ham det ind i Øret: Du kunde jo gjøre det *nu* — nu — gaa din Vej fra hende *nu*, og aldrig mere komme tilbage.

Og Tanken fik saa voldsom en Magt over ham — den formelig exploderede i ham med et hoverende Latterskrald — at han vendte sig om til hende og sagde: »jeg kommer strax igjen; her er saa varmt —« gav hendes Haand et let Tryk, gik ud af Salen, styrtede ned paa Gaden og fik fat i en Vogn. Det Hele var gjort paa en Minut. Han havde puffet til Folk som en Rasende.

— Jeg veed det nok, jeg veed det nok — sagde han til sig selv, da han kjørte afsted — det er uopdragent, det er fejgt, men ligemeget! — gjør jeg det ikke nu, saa gjør jeg det aldrig, og jeg maa gjøre det — jeg maa, jeg maa — jeg gaaer til Grunde ellers — i dette Vanvid — i dette væmmelige Vanvid — jeg maa gjøre det — — — —!

Nej — Gud ske Lov, han havde gjort det, han havde gjort det!

Og han jublede som et Barn, da han sprang ud af Drosken, som han bad vente.

Hulter til bulter smed han Tøjet i sin Kuffert, puttede en Hundredfrancseddel, Lejen for den næste Maaned, i en Convolut, skrev »adieu pour toujours, pardonnez-moi« paa et Visitkort, som han lagde ved Siden af Pengene, laasede Kufferten af og foer ned i Drosken igjen.

Han turde ikke give sig Tid til at tage Bagagen med; Florence kunde komme imens. Det var en sand Guds Lykke, at Mme. Dufour ikke havde hørt ham.

Da Drosken paany rullede afsted med ham, blev han roligere, ligesom slappere, og saa glad som før var han ikke længer; han skammede sig grundigt over denne umandige Flugt, som næsten fik et latterlig-ilfærdigt Præg, fordi Kusken kjørte saa rask. Men var der nogen anden Redning for ham?

Han tog ind i et stort Hotel i avenue de l'opéra, og her skrev han samme Aften et langt Brev til Florence, hvori han bad hende undskylde den Uro, han havde voldt hende,

men hun havde jo vidst længe, at . . . og var han først begyndt at tale med hende om det igjen, saa . . . Men han vilde aldrig glemme hende, det maatte hun tro . . . o. s. v. o. s. v.

Næste Morgen sendte han et Bybud efter sit Tøj og bad ham levere Brevet til Madame.

Paa det Visitkort, hun sendte ham til Svar, stod der ikke Andet end: *adieu bébé — et merci.*

Endnu den samme Dag lejede han sig et lille beskedent Værelse i quartier latin — og nu, nu skulde der arbejdes; sandelig, det skulde der, ja egentlig først nu begyndes. Det var jo ganske uforsvarligt, som han havde sløset sin Tid hen.

Eventyret med Florence, det var slet ikke Noget, *han* havde oplevet; han var kommen til Paris igaar, et ungt Talent, der vilde være Musiker, der havde gjort Aftale med Byens første Lærer i Theori, og som i Løbet af et Aar nok skulde vide at gjøre sig bekjendt.

Altsaa, frisk Mod! — —

— Hans Lærer var en lille, graahaaret Mand med smaa, sorte, rolige Øjne og runde, lydløse Bevægelser; man hørte ham knap, naar han gik hen over Gulvet, og han bevægede knap Læberne, naar han talte. Hans Stemme havde ingen Nuancer, hans Mund kun eet Smil, det høflige. Der var noget Præsteligt over den milde, stilfærdige Holdning og over hans Vane, at gnide Hænderne langsomt om hinanden.

Fra sin tidligste Ungdom havde hans Liv været en eneste Arbejdsdag. Intet Døgn var gaaet spildt hen, ingen Sjælskraft havde ligget brak, og ingen oprivende Lidenskaber, ingen snyltende Passioner havde faaet Lov til at distrahere ham. Han var udpræget Fritænker; men fra sin strengt reformerte Fader havde han arvet et stærkt asketisk Naturel; og det var saa langt fra, at hans frie Anskuelser havde ormstukket dette, at de snarere i Forbindelse med en ren og samvittighedsfuld Stolthed havde bidraget til at udvikle det.

Blandt alle Musikere, baade unge og gamle, nød Mr. Proust en overordentlig Anseelse; han holdt sig udenfor alle Stridigheder, havde ingen Fordomme, ingen Principper, kun en uendelig Kjærlighed til den Kunst, han ikke selv for-

maaede at producere, men hvis Guld han med et sjælden fint Øre var i Stand til at skelne fra alt det uægte Blandingsmetal, som saa Mange, baade før og nu, levede højt paa. Og hvor han saa fandt dette Guld, om i en gammel Kirkemusikers forældede Systemer, om i en ung Kampherolds experimenterende Programmusik, han elskede det, han fremdrog det, han gjorde det bekjendt, og ham var det, der i Stilhed og forsigtigt banede Vej for moderne tysk Musik til den franske Hovedstad.

Overfor sine Elever forholdt han sig gjerne afventende en Maanedstid. Om »Svend Vonved« havde han ikke sagt Andet end: »ja, der er maaske Plads til noget Talent.«

Senere havde han helst villet slippe sin nye Elev for bestandig paa Grund af dennes mange og lidet hensynsfulde Forsømmelser; men nu, da Vigant begyndte at tage fat med ny Alvor og paa en egen beskeden, fordringsfri Maade, vaagnede der i Mr. Proust en Slags Interesse for den unge Mand, dog mere for denne som Menneske end som Kunstner. Der laa i Vigants Øjne som en Bøn om Støtte, om

Overbærenhed, om Tiltro, og der var i den Maade, hvorpaa han takkede ham, fordi han ikke slog Haanden af ham, noget Fint og Oprigtigt, som vandt hans Hjerte. Mr. Proust forstod jo godt, hvad Fristelse det var for en ung Mand at komme fri og frank til Paris.

Han indbød ham til Middag nogle Gange og talte indgaaende med ham om moderne Musik; han skaffede ham Adgang til private Concerter og examinerede ham Dagen efter i hans Indtryk, han gav ham smaa frie Opgaver ved Siden af de theoretiske og søgte paa alle disse Maader at finde den Streng — var den end kun lille — i Vigants Instrument, som klang fuldest og personligst.

Han vilde saa gjerne, om han kunde, lokke et lille Blad ud af det Stemningsløg, som laa og svulmede saa uroligt og forventningsfuldt i hans danske Elevs Hjerte. —

Men trods al tænkelig Imødekommenhed fra Mr. Proust gik det kun smaat fremad med Vigants Arbejde. Det lykkedes ham ikke at faa fat paa det rene, friske Initiativ, som enhver Skaben, der skal due, maa bygges op paa. Stadig maatte han kæmpe for at komme ud over de mange afbrudte Tilløb og Forsøg, han allerede

havde gjort i de forløbne Maaneder; de spændte Ben for ham, de vrængede ad ham som Caricaturer: det Nye bliver ikke bedre, det er blot den gamle Lire om igjen — Kludder, ligesom vi blev til Kludder.

Aa, hvor hans Hjerne var træt! og ligesom forvredet. Tankerne laa i den som filtret Garn, og alt hvad han saa rev dem over og knyttede dem sammen paany, han kunde ikke faa dem til at glide glat, de sad i lutter Knuder og Flos.

Thi Sagen var den, at Eventyret med Florence, det var nok dog Noget, som *han* havde oplevet. Han brændte efter hendes Favn, naar han laa i sin kolde, ensomme Seng, og mange Gange kunde han slet ikke forstaa, at hun virkelig skulde ligne de Balletdamer saa meget.

Jo længere Tid der gik hen efter Adskillelsen, jo stærkere traadte hans første, umiddelbare Indtryk af hende frem i hans Erindring. Deres første Møde, det første Kys, den første salige Nat i hendes Arme, det var altid dem, hans Længsel paatvang Fantasien.

Der var Aftener, hvor han gik flere Gange forbi hendes Bopæl; og den største Energi, han

havde vist i sit Liv, det var sikkert den, som holdt hans Haand fra at banke paa hendes Dør.

Men ikke blot som Længsel sad Oplevelsen i ham — ogsaa som et Brudd, og, det kunde ikke nytte at nægte det, som en Skam. Der var rene Minder, han ikke længer kunde ty ind til frejdigt og aabent som før, der var kommen Pletter paa hans Tanker, Brist i hans Følelser, som ikke tilforn havde været der. Hans Indre var forjasket — formelig gjennemsvedt, syntes han, som en Kjole efter et Bal. Og hvad der var det Værste, Troen paa ham selv, denne Tro, som Frihedsfølelsen havde bragt i Blomst, den havde ogsaa lidt ilde og hang med Bladene.

Men alt dette kom man vel over, ligesom alle Andre vare komne over det. Blot arbejde, blot ærligt og redeligt tage fat! — Otte Timers Skoledag, og saa om Aftenen ud at høre Musik.

Men al denne Musik, ogsaa den gjorde ham usikker, ja, den mer end noget Andet.

Thi *var* der en Streng som var hans, hans alene, og det troede han jo, nu druknede dens Toner i det Concertsus, han levede i, og som

raabte paa ham med et Kapløbs Hallo, med helt nye og ukjendte Krav, der gjorde ham febrilsk, med pirrende, smittende Rhytmik og med den fuldendte Tekniks forbløffende Sejrvanthed.

Hver Dag syntes han noget Nyt: saaledes skulde det være — nej saaledes —! og dette var dejligt, og hint var endnu skjønnere, og *det* maatte man lære af En, og noget Andet af en Anden. —

Han tænkte paa sine Folkeviser — paa hvad, der kunde bygges op af dem, for det var dog *det*, der var hans; og han syntes, at Strengene paa hans Violin, de vare som tynde, duggede Spindelvævstraade. Strøg man et moderne Strøg ned ad dem, saa maatte de briste.

Han havde tunge Anfægtelsens Timer iblandt.

Ogsaa Theorien voldte ham Besvær. Der var Meget, som han vel begreb, rent logisk, men som han slet ikke kunde høre, som hans Fantasi ikke gjorde til levende Musik for hans Sans.

Ja, ja, Taalmodighed — Vingerne kunde jo voxe.

Men alle de Smaasange, han skrev, hvor vare de dog tomme og anden Haands, i Sammenligning med Jevnaldrendes Forsøg, som hans Lærer gjorde ham bekjendt med.

Og at han kunde se *det*, at hans Kritik var saa ægte og fintmærkende, *det* var det, som holdt Haabet oppe i Mr. Proust og fik ham til at arbejde med Vigant Maaned efter Maaned. —

Men en Dag, da denne mødte til sin Time — det var omtrent Halvaarsdagen efter hans Ankomst til Paris — satte Mr. Proust sig ikke strax ved Claveret som sædvanlig og saae hans Hjemmeopgaver igjennem.

Han gik et Par Minutter op og ned i urolig Zigzag fra Væg til Væg med en ganske let Hovedrysten, som slet ikke lignede ham.

Vigant, som havde sat sig paa sin sædvanlige Plads, skulde just til at spørge, om han maaske var syg eller . . .

Saa standsede Mr. Proust i det Samme henne ved Flygelet. Hænderne holdt han let foldede over hinanden med sammenklemte Fingre.

»Det vil gjøre Dem ondt, hvad jeg nu skal tillade mig at meddele Dem,« sagde han langsomt, »men De husker maaske, at jeg i

vor første Samtale sagde til Dem, at, om ikke før, efter et halvt Aars Samarbejde skulde jeg bestemt sige Dem min Mening om Deres Evner. Dette Tidsrum er nu forløbet, og jeg skal altsaa tale rent ud.«

Vigant sprang forskrækket op.

»Nej, nej, bliv siddende, kjære Ven. De har været flittig — en Tid i hvert Fald — det er altsaa ikke derfor, og jeg har Godhed for Dem, det maa De have følt. Men — — De spilder Deres Penge. Hvad *De* behøver at lære mere, det kan De lære hvorsomhelst; og jeg kvitterer *altid* mine Elever, naar jeg kan indse, at de spilder deres Penge ved at blive ved.«

Vigant behøvede ikke videre Forklaring; han vidste, hvad det gjaldt, og Ordet fløj ham ud af Munden.

»Jeg har altsaa ingen Talent« — det klang paa een Gang mut og fortvivlet.

Mr. Proust svarede ikke strax paa hans Spørgsmaal.

»De maa tro, at jeg har tænkt meget nøje over Sagen, og at jeg har observeret Dem meget omhyggeligt, inden jeg gjør dette Skridt. Men jeg er kommen til det aldeles sikre Resultat, at Paris i hvert Fald ikke er Noget for Dem.

De sætter Dem andre Maal her, end De kan naa, De fristes over Evne.

De skulde tage hjem,« sluttede Mr. Proust.

Vigant var sunket ned i Claverstolen. Han sad stum og forknyt og slog nogle Octaver an i Distraction. Det var, som han hverken hørte eller saae; Tankerne i ham skrege noget vildt Tøjeri som en Bande af Drukne.

Han saae ikke en Gang op, da Læreren satte sig hen ved Siden af ham.

»Seer De,« sagde denne, »til at være Kunstner hører der to Ting: kunstnerisk Temperament og kunstnerisk Formevne. Der gives Mennesker, som kun har den ene af Delene: Kunstnernaturer, som ikke kan skabe, og Teknikere, som kun kan reproducere. De har — efter min Mening — lidt, lidt Tilløb til begge Dele, just saa Meget, at det var berettiget af Dem at gjøre Forsøget. Og det *er* jo muligt, at Aar og Oplevelser kan udvikle Dem — men nu, som sagt, nu spilder De kun Deres Penge og Deres Tid og Deres smukke Ungdom.«

Mr. Proust lagde Haanden paa hans Skulder.

»Ja, jeg troer, De har bedst af at faa det at vide uden Omsvøb. Og jeg veed, at jeg gjør Dem en Tjeneste ved at sige Dem dette,

inden det af sig selv gaaer op for Dem. Thi da vilde det rimeligvis være for silde. Da vilde De formodentlig være nødt til at leve og dø som Dillettant, fordi De ikke kan slaa ind paa noget Andet; og som jeg kjender Dem, saa har De hvad jeg kalder en fornem Samvittighed, der vil vaande sig ved saa tarvelige Udsigter.«

»Jeg takker Dem,« sagde Vigant tonløst og saae flygtigt op.

»Jeg har selv gaaet det Samme igjennem som De,« sagde Mr. Proust med et opmuntrende Smil, »og De seer, jeg er kommen til Ro.«

»Jeg passer ikke til Lærer — og jeg har ingen Talent som udøvende Musiker,« svarede Vigant rask. Slide eller gjøgle, det havde han dog ikke Lyst til! Der var en svag Antydning af Foragt i hans Tone.

Mr. Proust følte dette, men rystede overbærende paa Hovedet.

»Dette er altsaa vor sidste Time,« sagde han og strakte Haanden ud efter Vigants Opgaver, der stod opslagne paa Claverstolen.

Men Vigant trak Nodepapiret til sig og rejste sig: »det behøves ikke«.

Der var kommen Trods op i ham, og han fyrede under dens Kjedel for ikke at briste i Graad.

»Som De ønsker,« sagde Mr. Proust formelt.

»Jeg takker Dem for Deres Venlighed imod mig, men De maa ikke tage mig det fortrydeligt op, naar jeg troer, at ogsaa De kan tage fejl.«

»Bevares,« svarede Mr. Proust med sit høfligste Smil.

»Og jeg synes i hvert Fald, at De kunde have sagt mig dette lidt mere hensynsfuldt — forberedt mig en Smule —«.

»Jeg har aldrig *directe* opmuntret Dem,« sagde Mr. Proust, »og De maa dog selv indrømme, at den Time, hvori jeg gjorde Dem denne Meddelelse — den maatte ganske naturligt blive den sidste.«

Vigant bukkede og gik hen til Døren. Men her blev han staaende et Øjeblik og traadte saa atter et Skridt frem.

»Jeg *beder* Dem læse med mig — blot et Par Maaneder endnu,« sagde han med et ydmygt Blik.

»Det gjør mig ondt, men jeg *kan* ikke. Jeg vilde anse det for i højeste Grad urigtigt,

om jeg gjorde det. Men De skal altid være mig velkommen, *hvis* De ikke rejser.«

»Jeg rejser ikke« — Trodsen kogte atter over — »Farvel.« —

— Tage hjem, tage hjem! —

Han blev ved at gjentage Ordene for sig selv, da han siden sad og døsede paa sit Værelse i quartier latin. Det sugede og trykkede for Brystet af ham som af indeklemt Graad, men i de sammentrukne Bryn og i hans knyttede Haand sad Trodsen fra før og voxede sig vildere for hvert Minut.

Aldrig! — tage hjem og sige, at her var han, og Ingenting var det blevet til, og Musiker var han ikke, og noget Andet var han heller ikke, og Bedstefader havde havt Ret, og han selv var bare en indbildsk Pjalt —

Aldrig, aldrig!

Gaa i Kjøbenhavn som et mislykket Geni, som en latterlig Umulighed, som et mauvais sujet — saadan Skam det vilde være!

Nej, nej — han *tog* ikke hjem.

Blot Tanken om de gamle Stuer og Middagsbordet, hvor Faderen skjændte, og Whisten med Bedstefaderen Lørdagaften — det var som

at dømmes til evigt Fængsel paa Vand og Brød.

Han *vilde* være Musiker, nu mere end nogensinde; og just, fordi Ingen troede paa ham. —

Han havde sat sig hen til sit Claver og var begyndt at fantasere.

Alene — det var Themaet — alene! en stolt, tung Mollharmoni, en kongelig Rhytme, en bred Accordbevægelse. Steppelangt kunde han se, Himmel og Sol og den grønne Jord med røde, fantastiske Blomster. Ingen forstod deres Duft uden han, og deres Farver kunde Ingen male. Og midt i Steppen et rankt Træ med stille Blade og vidtskuende Krone. Det var ham selv.

Men Billedet holdt sig ikke.

Der kom Fugle i Træk gjennem Luften, lige med Et kom de — uden at han havde kaldt paa dem; og der kom flere og flere, Sus paa Sus, Bud paa Bud fra Verden derude.

Længsel var det og Tvivl var det, Suget i Brystet og Trykket om Hjertet, dem var det — han kunde ikke holde dem tilbage — Længsel

efter blot et eneste Menneske, hvem han kunde sige al den Nød, der var i ham, hos hvem han kunde skjule sig og græde og glemme og ligesom svinde bort — et Menneske, han kunde elske og være lykkelig hos.

Og tilsidst var der slet ikke Noget tilbage af den steppegrønne Ensomhed.

— Hélas — hélas —! det var Fugletrækket, der bestandig klagede højere og mere uroligt jog afsted.

Det blev til en hel Melodi, en, han kjendte:

Tes yeux, oh ma chérie,
étoiles que j'envie . . .

Ja — den var det!

Han spillede den ikke ud, han smed sig i sin Sofa og kvalte sine Suk i dens Puder, han holdt sig for Ørerne som En, der er skræmt af Skrig. Og siden væltede han sig om paa Ryggen og dunkede sig selv i Panden med knyttet Haand.

Armen om hendes Liv og Munden mod hendes, blot en, en eneste Gang endnu — hvad kunde det gjøre? Det var jo ikke blevet bedre, fordi han havde forladt hende.

Nej, det *var* ikke blevet bedre, og det blev aldrig bedre; for Livet var ikke til at leve.

Og han sprang op, tog sin Hat og gik ud.

Der havde tidligere i Vigants Forhold til Florence, selv i dets sidste Periode, været Trang hos ham til ligesom at hæve hende op til sig; der havde i hans Maade at omgaaes hende paa været Meget af en Ægtemands Finfølelse overfor den Kvinde, han har vundet; og havde han ikke været sig dette bevidst, *hun* havde følt det, og det havde til hende bestandig baaret Bud om, at der laa Noget af en virkelig Kjærlighed paa Bunden af hans Sjæl.

Derfor havde hun længtes mere efter ham end efter nogen anden Elsker, der havde forladt hende, og derfor tog hun ogsaa imod ham uden en Bebrejdelse, uden et Spørgsmaal, med et tørstigt Kys, der strax fik hans Sanser til at blusse. —

Dagen efter var han flyttet ind i sit gamle Værelse i rue Vivienne.

Men Forholdet blev et andet nu end før.

Thi alt det Fine og Hensynsfulde, det bragte han ikke med sig mere; han fandt ikke længer Noget i sig selv, som det var værdt at løfte hende op til. Tvertimod — ned til hende, ned til hende! omtaages, omdrømmes af hendes Nætter, glemme sig selv i deres Rus, drukne sig bort i deres Blomsterhvidhed og lune Duft — *det* var det, han vilde; ikke tænke længer end fra Kys til Kys, fra Møde til Møde. Thi Fortvivlelsen, der ustandselig boblede i ham, den var hun den Eneste, som kunde døve.

Og han fandt hende sødere end nogensinde, skjønnere og mere blendende; og saa var der kommet en blid, stilfærdig Omsorg over hende, der gav hende ny Ynde, tusinde nye Ynder.

Ja, for nu, da hun mærkede hans Voldsomhed, nu var det hende, som søgte at lutre Forholdet; hun opbød alt sit Snille for atter at fremkalde den nænsomme Ærbødighed, som han tidligere havde vist hende, og som hun havde elsket ham for.

Hun bad ham søge Timer hos en ny Lærer, hun opfordrede ham til at tale om sine Ideer, hun hyggede om ham i hans Værelse,

og hun plejede ham Dag og Nat, da han en kort Tid laa syg.

Men det hjalp altsammen ikke; han fandt en Glæde ved at forsumpe i Nydelsen af hendes skjønne Legeme, han havde ingen andre Ideer end et Par Florence-valse, som hun maatte danse til, og om Hjemmeliv vilde han slet ikke høre Tale. Ofte toge de bort sammen flere Dage i Træk, til le Havre een Gang og en anden Gang helt op i Bretagne. Han kastede med Pengene og blev vred, naar hun forsøgte at holde igjen.

Der gik Uger og der gik Maaneder paa den Maade. Der gik saa mange, at deres Følelser svampedes og sløvedes, at deres Lidenskab blev overmæt og deres Kys kun en Vane. Men Ingen af dem brød Forholdet, fordi intet Nyt havde Tag i dem.

Mange Gange om Dagen sagde Vigant til sig selv, at dette maatte jo ende med Selvmord; men ligemeget: saa længe de sendte ham Penge hjemmefra —

Til Manne skrev han korte Breve om lykkeligt Arbejde og uskyldige Fornøjelser, og hendes lod han tidt ligge flere Dage ulæste.

— — Men saa hændte det, at Docenten pludselig blev syg, og at Manne telegraferede efter Vigant. Han fandt Depechen paa sit Bord en Nat, da han og Florence kom tilbage fra et offentligt Bal.

Hjem — hjem! — — Han skulde hjem.

I den første Ophidselse tænkte han slet ikke paa Indholdet af Telegrammet. Han foer hen til Spejlet og saae sig ind i sit blege, forsvirede Ansigt. De derhjemme maatte kunne se det paa ham altsammen, og han gav sig til at gnide sine Kinder for at faa Rødme i dem. Nej, nej — han vilde ikke bort, han turde ikke komme hjem. Hellere dø —!

Men Faderen, som var syg — han stod atter med Convolutten i Haanden — og Moderen — hans Moder!

I den voldsomste Graad brast han sammen paa en Stol, og da han endelig løftede Hovedet, saae han Florence staa og læse i den blaa Seddel. Han rev den fra hende, og med et Udtryk, der var stivt og haardt som en Maskes, skreg han til hende paa Dansk: »jeg hader Dig!«

Hun forstod ham godt, men hun lagde

bedende Haanden paa hans Haar og sagde, ømt og roligt:

»Pauvre ami — pauvre ami!« Nu da de skulde skilles, kom de gamle Følelser op i hende.

Saa hulkede han paany, krampagtigt, uden at holde igjen. Hvad skulde han dog gjøre? — hvad *skulde* han dog gjøre?

— — — — Havde han ogsaa Penge nok til at rejse hjem for?

Febrilsk løb han ind og hentede sin Tegnebog. — Nej, nej, nej — og han skyldte jo Florence.

De sad og regnede efter — i en hel Time. Hun eftergav ham tyve Francs, som han kunde sende hende, naar han kom hjem. Saa blev der accurat saa Meget tilbage, at han kunde komme til Kølln paa anden Klasse; Resten maatte han kjøre paa tredie.

Og var der Noget, der gav ham et klart Indtryk af den Nedværdigelse, den Skam, den Iturevethed, som fyldte ham under Hjemtouren, saa var det de haarde Træbænke i den tyske Coupé, hvor han tilbragte den sidste Nat af sin Pariserrejse.

XIII.

Docent Møller var ikke blevet Professor. Han havde, for et halvt Aars Tid siden, udgivet et stort videnskabeligt Værk, flere Aaringers Arbejde, som han havde ment maatte medføre hans Udnævnelse. Og nu, da Posten var blevet ledig, nu havde man alligevel forbigaaaet ham.

Det var denne Skuffelse, der havde gjort ham syg.

En vis prikken Stolthed, en vis Hang til altid at føle sig overseet og tilsidesat, og en deraf følgende Tilbøjelighed til at komme paa Kant med Mennesker og Forhold var et fælles Charaktertræk hos Medlemmerne af den Møllerske Slægt. Det faldt dem aldrig ind, at de selv,

deres egne Fejl, kunde være Skyld i deres Vanheld: det var Verdens Had og Misundelse og Ligegyldighed, som lagde dem øde. Og de saae sig rasende paa denne Verden, som ikke havde Blik for deres Betydning, og som lo ad det, som de kaldte deres Stolthed. Men om saa Verden skulde vende op og ned paa sig selv, saa begreb den ikke, hvad i Guds Navn de Herrer Møller havde at være stolte af.

Docenten, der var den Eneste, som virkelig med Grund kunde bære Hovedet højt, saasandt han ved egne Kræfter havde tilkæmpet sig en agtet Stilling, var ikke blind for sine Slægtninges latterlige Pretentionssyge. Han foragtede dem og lod dem sejle deres egen Sø. Men Familiens Ejendommelighed fornægtede sig dog heller ikke hos *ham*. Han var utrolig lydhør overfor den mindste Antydning af Spot og Kritik, han kunde vende og dreje en ganske uskyldig Udtalelse saa længe, at han tilsidst fandt de allerbitreste Injurier paa Bunden af den; han kunde gumle den giftig med en ligefrem genial Opfindsomhed. Og i det selskabelige Liv — ja, *der* gjorde hans Mistænksomhed ham Tilværelsen rent ud utaalelig. Vare Folk venlige imod ham, saa »trængte han ikke til

deres Protection,« og vare de en Kjende tilbagetrukne, saa »kunde han dog fordre almindelig Høflighed.«

Hvor ofte havde Manne ikke smilet ad ham og forsikret ham, at han saae Spøgelser ved højlys Dag. Aldrig, saasandt hun var født Hjarl, havde hun følt sig »sjoflet« af noget Menneske; hun kjendte slet ikke, hvad det vilde sige.

Men selv om det for et enkelt Tilfældes Skyld lykkedes hende at stille hans blinde Vrede og at overbevise ham om, hvor grundløs en Mistanke, han gav sig hen i, han var lige saarbar for det næste, der indfandt sig, ja han opsøgte det selv, skjønt han vidste, at han endte med at ærgre sig syg.

Og nu var dette kommet, denne virkelige Forurettelse, som saarede hans Ærgjerrighed og hans Stolthed i deres ædleste Rod, som satte Bom for al fremtidig Stræben — hvor kunde den Andet end ramme ham som et dødeligt Slag?

Og hvorfor — hvorfor var han blevet forbigaaet? — fordi han ikke krøb for Ministre og Colleger, fordi han tjente sin Videnskab og ikke et politisk Parti, fordi han var sig selv og ikke

en Halehvirvel! — fordi han stod frit som et Fyrtaarn i Havet og ikke lod sig hænge op i en Guirlande til behagelig Illumination!

Manne kunde længe nok sige, at det var jo ikke den ydre Anerkjendelse, det kom an paa, men den indre Tilfredsstillelse ved Arbejdet; og at de havde dog altid været enige om, at Resignation — ja, at vi Mennesker *maa* resignere —

»Enige? — aldrig! jeg har aldrig været enig med *Dig*!« — naar Docenten saaledes foer op og ned, med Blodet opspændt i Kinderne og Haaret i Urede, saae han ud som en Menneskeæder i Billedbøgerne — »resignere siger Du, resignere! — paa sig selv, paa sin *Ære*? forstaaer Du, sin Ære . . . . nej, Du forstaaer mig ikke, og Du har aldrig forstaaet mig. Resignere, ja naar man dermed mener begrændse sig, for at kunne arbejde saa meget des stærkere mod et bestemt Maal; men resignere, som *Du* mener, ud i det Blaa — öh! ud i Nix! det er Bavl, det er Grød, det er Gudsjammerlighed; ja værre: det er Gudsbespottelse. Jo, jeg sagde Gudsbespottelse. Som *Du* opfatter Resignation, er det et ligefrem hedensk Begreb.«

Han brugte dette sidste Udtryk, fordi han vidste, det vilde saare hende, og fordi han, i sin oprevne Stemning af Had, følte Trang til at saare — ligemeget hvem.

Og han opnaaede sin Hensigt; men Saaret han slog hende, var ikke af dem, der gav Blodtab og Afmagt, det var af dem, der stak og tirrede.

Hun tav en Stund; saa sagde hun, med et koldt Blik:

»Du har ogsaa selv Skyld, Herluf. Hvor ofte har jeg ikke sagt Dig, at Du stødte alle Mennesker for Hovedet med din Ufordragelighed; man kan ikke arbejde sammen med en Mand, der bliver saa let fornærmet som Du.«

»Ja, det er rigtigt, det er rigtigt, kast kun med Sten! — Haan ovenikjøbet, af ens egen Kone —!« og halvkvalt af Raseri sank han stønnende sammen i en Stol med blodsprængte Øjne.

Natten derpaa var det, at Manne var vaagnet, fordi hendes Mand trak Vejret saa uhyggeligt, og da hun fik tændt Lys, saae hun, at hans Mund laa vrænget til den ene Side, at

det ene Øje var lukket, og at det andet stirrede paa hende i bedende Hjælpeløshed.

Et Hjerteslag — sagde Lægen — saa blodrig en Mand — det var ikke noget Ualmindeligt.

— Alt dette sad Manne og fortalte Vigant den Aften, han kom hjem, med et Ansigt, der absolut ikke kunde komme til Ro for de vexlende Sindsrørelser, der brøde sig i dets Træk, den ene jagende den anden: Sorg over Mandens Sygdom, Glæde over at se Sønnen igjen, Bekymring fordi hun havde kaldt ham hjem, men hun maatte jo — var han vred paa hende? og Fortvivlelse, Fortvivlelse over det sidste bitre Ordskifte mellem hende og Docenten; hvis han nu døde — Gud i Himlen! — at dette saa skulde være det sidste Minde, de havde om hinanden; det var jo næsten, som om *hun* havde dræbt ham.

Vigant sad med hendes ene Haand mellem begge sine og strøg hen over den; han vidste ikke Andet at gjøre, han havde ingen Ord, ingen Trøst for dette elskede, raadvilde, graadopløste Ansigt, der raabte om Hjælp hos den Mand, han ikke var bleven. Hvad kunde han støtte, hvad kunde han lindre? — der var jo

ikke ren Villie, ikke oprejst Haab, ikke levestærk Tanke i hele hans Krop.

Tilsidst satte han sig paa en Skammel ved hendes Fod og hulkede i hendes Skjød. Og da han lidt efter saae op paa hende, da var hun blevet roligere, og da var det, som hendes milde, taareblendede Øjne stirrede Barnet frem af hans Sjæls Mørke; da følte han det, som fødte hun ham igjen af hele sin Sjæls Smerte til en ny stærk Pagt imellem dem, og dog kun den gamle. Han fortjente ikke en saadan Moder!

Og han havde paa Læben at fortælle hende Alt, — Alt hvad han havde oplevet, nøgternt og ubarmhjertigt, sige, hvor knust, hvor fattig, hvor livsangst han var. Men saa faldt det ham ind, at Ubarmhjertigheden blev nok størst mod hende, og at hun nu fremfor Alt maatte skaanes. Tænk, om ogsaa hun blev syg!

Og saa rejste han sig, fattet, styrket af den Taknemmelighed, hun havde vakt i ham og som bragte nyt Mod til usikker Spiring i hans Bryst.

»Lad os gaa ind til Fader,« sagde han.

Docenten halvblundede. I Natlampens tynde Skjær saae Vigant et gult, skarpt, slapt Ansigt,

som han aldrig vilde have gjenkjendt som sin Faders. Selv Skægget, der ellers var viltert og frodigt, hang mat og flovt om Kind og Hage, som om det var visnet hen.

Han satte sig ved Sengen og lagde sin Haand over Faderens; men denne rørte sig ikke.

»Docenten er meget mat i Aften,« hørte han Sygeplejersken sige. — —

Da Vigant den næste Morgen saae den Syge i fuldt Dagslys, forstod han, at hans Fader maatte dø. Lægen havde sagt det Samme, men tilføjet, at det kunde trække ud i Maaneder.

Vigant ønskede næsten, at det vilde; thi saa længe havde han Fred for Fremtiden, Fred for at spørge og for at høre spørge: hvad saa? og Fred for at svare: jeg veed det ikke.

Det Meste af Dagen sad han ved Sengen og saae paa dette hærgede Ansigt, der var magret ud for al Kraft, men som alligevel vilde smile til Sønnen, der var kommen hjem, for dunkelt at lade ham ane de Tanker, som Hjernen ikke havde Evne til at forme og Munden ikke Spændstighed til at udtrykke — Tanker om, at nu skulde de skilles, og at det gjorde ham saa ondt. Hvorfor? hvorfor?

I de første Dage sørgede Vigant rent pligtmæssigt, saaledes som Sorg over Andre kan rummes i et Sind, der er ganske optaget af sin egen Knusthed. Men alt som han vaagede ved den stille, svindende Kamp, som Faderen stred, og saae den stærke Mands langsomme Vigen for en Stærkere, groede der en brændende Medlidenhed op i ham, som steg til virkelig Sorg, om end en Sorg der hang sammen med den over ham selv. Thi *hvis* Faderen kunde leve — ja hvis han kunde, i hans helstøbte Mandsvillie vilde han sikkert finde dén Støtte, han nu saa haardelig trængte til. Hvor bestemt og hvor hjerteligt tillige havde Faderen ikke taget sig af ham, før han skulde bort. Ja, gid han kunde leve, gid han kunde!

Det var ham helt velgjørende at kunne sørge saaledes; Graaden over Faderen lagde sig som en dæmpende Olie over hans egne Bekymringer, saa at han faldt hen i en mat Hvile, der samlede ham til større Ligevægt, end han længe havde kjendt.

Men denne Fatning, der saaledes halvt var ham naturlig, fordi der foreløbig var Havblik i hans Tanker, men lige saa meget kun en Skal, hvori Sorgen havde størknet hans Sind, den

snarere skilte ham fra Moderen end forenede hende med ham. Thi for hver Dag, der gik, blev det ham vanskeligere at tale til hende om det, der dog laa ham mest paa Hjerte af Alt, om hans brudte Fremtid, om alle de murrende Tvivl og de raadløse Længsler. Han kunde jo dog ikke nænne at rokke ved den fortrøstningsfulde Tillid, hvormed hun klyngede sig til ham.

Det skulde da gaa saa sært, at selv i denne alvorlige Tid, hvor hans Hjerte strømmede over af Medynk med hendes Sorg, selv nu var der en Skranke imellem dem, om end kun en ganske svag, af Hensyn, af Anstand, som dryppede en bitte Bitterheds Draabe i hans Følelser for hende, fordi han ikke kunde lette sit Sind til dets dybeste Fold.

— — Og Dagene gik. Sommetider var det lidt bedre med den Syge, sommetider ventede de hvert Øjeblik, at nu skulde det være forbi.

Ofte turde Manne ikke være inde hos ham. Dette haabløse Blik, det var saa hjerteskærende pinefuldt at se paa. Men det forfulgte hende alle Vegne, hvor hun gik og stod og laa, saa det kunde i Grunden ikke nytte, hun unddrog

sig det; og selv om han flere Gange havde trykket hendes Haand og hun havde tænkt sig, at det skulde betyde Tilgivelse — — Blikket, Blikket!

Saa gik hun ind for at se, om det ikke var blevet mildere. — Nej, nej, den samme glasstive Stirren! Men saa gik hun alligevel derind igjen, for det var jo hendes Pligt at være om ham.

Frem og tilbage, frem og tilbage!

Vigant sad ved Fodenden af Sengen — og Sygeplejersken henne ved Vinduet.

Frem og tilbage, frem og tilbage! — i tre lange Uger.

Saa blev Vigant pludselig vækket en Nat, han havde lagt sig med Tøjet paa.

Men da han kom ind i Sovekammeret, var Faderen allerede død, af et nyt, let Slag. Manne sad grædende hos ham. Hun krystede Vigants Hoved ind til sit Bryst uden at sige et Ord.

Det behøvedes ikke heller, Vigant forstod hende: at nu maatte, nu maatte han blive hos hende, nu havde hun jo kun ham.

— — Og hvad kunde han være for hende, han, som ikke havde det Halmstraa, han kunde

holde sig fast ved, ikke den Klud, han kunde hejse for at bringe sin Skude i Havn.

*　　*　　*

Efter Docentens Død flyttede Manne og Vigant ind til Bedstefaderen i Ny Kongensgade.

Assessoren havde sagt det til Manne allerede før Begravelsen:

»Det er dog det eneste Naturlige, at vi To, som hører sammen, ogsaa lever sammen den korte Tid, vi endnu kan. Plads har jeg jo nok af, veed Du. Dit gamle Værelse kan blive indrettet til Dig, ganske som da Du var ung Pige. Vigant er ogsaa velkommen, det forstaaer sig, men han rejser vel tilbage til Paris.«

— Manne tog strax imod Assessorens Tilbud. Faderens Ønske var hende nok, og det faldt hende ikke svært at føje sig efter det.

Hun tænkte just paa det, tænkte tungt paa det og med mange Bebrejdelser til sig selv, nu, hun gik alene om i sine Stuer: havde hun i Grunden ikke altid følt sig som i en Slags Udlændighed her i sit eget Hjem!

Og hun havde dog elsket den Mand, som nu var død, han havde dog været for hende

— ja, hvor tidt havde han ikke været det — som den Herre, der stiller Stormen og stiller Havet ned i dets dybeste Grund, saa at al Angst fortager sig, og saaledes vilde hun helst bevare ham i sin Erindring.

Men hun kunde ikke. Thi ligesaa tidt havde han selv været som Stormen og som et Hav uden Naade. Hvor hun saae hen — Spisestuebordet, Sovekammermeublerne og fremfor Alt Puffen i hans egen Stue, hvor hun plejede at sidde — alle Steder fra *larmede* Minder hende i Møde.

O ja, han havde elsket hende, elsket hende over al Forstand; men skaanet hende, med den Sympathi, som tier og taler i rette Tid, der er som en skyggende Haand om en solskjær Plante — *skaanet* hende, det havde han ikke.

Og det vilde hun blive i det gamle Hjem, skaanet og hygget om og forkjælet — en lille Smule, som hun holdt af det, og som hun trængte til det.

For hver Dag, der gik, greb hun sig i at længes stærkere og stærkere tilbage til sit fordums Kammer, sin Ungdoms Jomfrubur, og inden en Maaned var gaaet — Stenen var lige

rejst paa Docentens Grav — saa var hun allerede flyttet hjem i det.

Hvor tyede hun ind, hvor puttede hun sig ind i alle de bløde Mindekroge, som her toge imod hende, hvor var her godt og stille, hvor var her dæmpet, baade Lys og Lyd. Og hvor underligt, at de gamle Vaner, ja de maatte have ligget gjemt i Væggene i al den Tid, for de mødte hende alle ligesom Hænder, der trykkede hendes til Velkommen: dette, at gaa længe halvpaaklædt omkring om Morgenen og at læse blot et lille; lille Capitel af en Bog, før hun faldt i Søvn — begge Dele havde hendes Mand forbudt hende. Ja, det var, som om alle Folder, alle Hulninger i Puder og Sæder havde ligget og ventet paa hende, saa at hun strax paany kunde falde til Ro i deres Favn.

Men særest af Alt var dog Mødet med Drømmene og Tankerne og Sværmerierne fra de gamle Dage, Alt, hvad hun som ung Pige havde fablet og romantiseret og digtet, Heltene, som hun havde valgt sig, og Versene, som hun havde lært udenad, og alle de smaa lyssky Forelskelser, som hun neppe havde villet tilstaa for sig selv; for alt det laa ogsaa i Luften, alt det læste hun ogsaa i Vægge og Meubler og i

den svajende Ranke af vild Vin, som hang ned foran hendes Vindu. Og det store Ideal, det, der ikke var hentet fra Romaner, ikke laant fra et Epos eller fra en svunden Tid, det, der havde været i hendes Tanker som noget Ulegemligt, som klar behersket Lyrik, som stigende Rhytmer af stærke Løfter, der kunde bære hende langt bort fra hende selv, fra Angsten i hende — ogsaa det steg ned til hende paany som et helligt Sus.

Hvor sært, hvor sært! — for det var jo forbi altsammen. Det, der kunde naaes, det var jo naaet, der var jo Intet mer at pege frem efter; det skraanede jo nedad mod Graven, det graanede jo langsomt mod Nat. Spøgelser, Skygger — ikke Andet, Haab i Mindernes gjennemsigtige Farver, men dog saa hjemligt, saa godt, saa uplettet og rent, som en Fjederham, man havde gjemt bort for hende, og som hun nu fandt igjen. Hun fløj ikke i den mere, hun sad kun og plukkede den Dun for Dun og blæste de lette Fnug op i Luften.

Men denne Fordyben-sig i det Svundne og den Lykke, hun fandt derved — turde hun ogsaa, var det ogsaa ret af hende? thi var den ikke som at udslette det Liv, hun havde levet

med sin Mand, som at flygte fejgt og utaknemmeligt bort fra den Pligt, hun havde til at holde hans Minde i Ære, bort fra de Krav til sundt og stærkt Menneskeliv, som han altid havde stillet til hende? Og var det ikke Uret især nu, da Vigant jo kun havde hende, nu, da hun maatte være baade Fader og Moder for sin Søn?

Og hun lovede sig selv, dyrt og helligt, at Alt, hvad hun havde forbrudt mod Herluf — og hun havde Meget at bebrejde sig; blot den sidste Aften, før han blev syg, Tanken om *den* gav hende mange søvnløse Nætter — alt det skulde hun gjøre godt ved at være en fornuftig Moder, en stærk og forsagende Moder overfor Vigant: ingen Ofre forlange, ikke plage ham med Græmmelse, men frit lade ham gaa den Vej, som han havde valgt, og som hans Fader havde billiget.

Ak nej, den Tid var nok forbi, hvor man havde Lov til at drømme. — — —

Vigant kom til at bo i Bibliotheket, som havde egen Indgang fra Trappen.

De to største Hylder bragtes bort; Bøgerne pakkedes i Kurve og sattes paa Loftet; kun Skabene med de grønne Forhæng bleve staaende. Men der var alligevel Plads nok til Alt, hvad han behøvede, baade til Seng og Chaiselongue og Skrivebord.

Desuden havde han den røde Stue til fri Afbenyttelse; og her kunde jo Flygelet anbringes.

Ja, Lejligheden var sandelig god nok, og Fred og Ro havde han til at arbejde. Der var ikke en Moders Sjæl, som forstyrrede ham. Hvad vilde han saa Mer?

Blot Vingerne strakte, blot et kraftigt Sæt fra Jorden — saa var han der jo, i sit eget Rige, den hellige Ilds Rige, det, han selv havde udkaaret sig, saa var han jo Prins, nu mer end nogensinde, en fri Prins i et frit Land! Intet Tryk fra Familien, ingen Frygt for Udkommet, og ingen Florence, der tyvstjal hans Tid.

Hvorfor laa han da der paa Sofaen uden at røre en Finger?

Hvorfor blev han da ved med at ligge der uden at gjøre Mine til at rejse sig? — —

Henne paa Kakkelovnen, lige overfor, sad der en forgyldt Ørn med Benene optrukne og

med udspilede Vinger. Han kom til at hade den Ørn, han saae sig rasende paa de skarpe Linier i Vingebenene og paa de udbulede Ben.

For i de Vinger og i de Ben, der laa hans Tanker gjemte fra den ene Dag til den anden, saa at han strax den næste Morgen, naar han atter kastede sig i Sofaen, kunde tage fat, hvor han slap igaar. Og han vidste ikke større Vederstyggelighed i Verden end de Tanker, han havde tænkt igaar; det skulde da være dem, han tænkte idag. — —

Ikke en Ide havde han mere, ikke en Gang Lyst til at fantasere paa Flygelet.

Den stormægtigste Ugidelighed havde grebet ham. Det var, som gik der Levende i hans Hjerne, som aades han op af Tankekryb, som sugedes han ud af aandelige Polyper.

Og som onde Dunster stege de gamle Selvmordstanker op af hans Lediggangs Sump, mere taaget-tunge end nogensinde. Tyve Gange om Dagen skød han sig en Kugle for Panden, og alligevel laa han stedse lige rød og sund og vel ved Magt og gloede paa den forgyldte Ørn. — —

»Chaos, Chaos! hvad Du saa siger, Du grimme Ørn med de bulede Ben! Een Fod

paa Jorden og den anden i Maanen — hvad kalder Du *det*? — En Dyndvulkan, der fortærer sig selv — er *det* ikke Chaos?

Hvad leer Du saa af? — Concentration! jo Tak; Du kan Familiens Chatekismus. Men først maa der være Noget at concentrere sig om. Ja, kan *Du* finde det? — Nej, der seer Du. — Han saae sig ud, indtil Harpen brast; og nu seer han sig ind, indtil han selv brister. Og saa er han ude af Sagaen. Og havde han ikke en Moder, saa havde han været det for længe siden!« — —

En Aften kom Manne ind til ham.

Han havde ikke hørt hende og derfor ikke, som han plejede, faaet Tid til at springe op fra sin liggende Stilling.

— »Er Du syg, Vigant?«

»Nej. Jeg laa blot og tænkte.«

Manne havde sat sig ved Siden af ham: »paa Paris?« Det kom tøvende.

»Hvad mener Du?«

»Jeg mener, at Du længes efter Paris; det har Du gjort i lang Tid. Men saa synes jeg, Du skulde rejse. Jo, det er mit Alvor, jeg

holder ikke paa Dig. Jeg kan ikke taale at se Dig saa modfalden.«

»Modfalden?« han saa smilende paa hende.

»Ja, mig kan Du ikke krybe i Skjul for, hvor meget Du saa ogsaa tager Dig sammen. Du skulde, Vigant, Du skulde rejse. Jeg *kan* bære Savnet, jeg har jo Bedstefader. Saalænge han lever, saa kan jeg.«

Det var saa Lidt, der manglede, saa Lidt, blot Bredden af en Øjerand, saa havde Vigant givet efter og klaget al sin Vaande for hende. Men nu, som ofte før, tog han Hensyn og beherskede sig. Han vidste jo ikke, at Manne aldrig følte sig mere afvist end just, naar han tog Hensyn.

Han slugte Graaden og sagde, lidt haardt:

»Jeg bryder mig ikke det Mindste om Paris, ikke det Mindste. Naar jeg er en Smule træt eller — misfornøjet, om Du vil, saa er det kun, fordi jeg ingen Ideer har, ikke er optaget af Noget. Saaledes gaaer det saa tidt, saaledes gaaer det alle Kunstnere; det er bare en Overgang.«

Han rejste sig og gik hen til Vinduet.

»Jeg har jo ingen anden Lykke end den

at se Dig lykkelig,« sagde Manne, som slet ikke følte sig overbevist af hans Ord.

»Jamen jeg er jo lykkelig.«

Manne rystede paa Hovedet, saa at Taarerne sprang helt ned paa hendes sorte Kjole: »nej, nej. Og det er for *min* Skyld, det er for *min* Skyld.«

»Jeg forsikrer Dig, det er ikke for *din* Skyld. Jeg kan jo godt lære Noget herhjemme. Naar nu Conservatoriets Ferie er forbi, saa . . .«

Men Manne blev ved med at græde.

»Det er ogsaa dumt, jeg ikke kan blive Soldat,« sagde Vigant og strakte Armmusklerne, »saa kom jeg let over denne kjedelige Periode. Og det bare for en tosset lille Hjertefejl, som jeg ikke en Gang har Udsigt til nogensinde at dø af!«

»Du siger det, som om Du gjerne vilde dø.«

»Idag er Du ogsaa rent urimelig.«

»Jeg er *ikke* urimelig,« sagde Manne og rejste sig. »Der er Ingen, der kjender Dig som jeg, og der er Ingen, der holder af Dig som jeg. Lov mig det, Vigant, lov, at Du vil rejse. En Mands Arbejde, det er hans Liv, det sagde din Fader altid, for *ham* gjælder det først og fremmest om at komme paa sin Hylde Med os Kvinder er det anderledes, vi har først

Pligter mod Andre; og lever vi bedst for Andre ved at skilles fra dem, saa skal vi ogsaa *det.*«

Hun havde taget begge Vigants Hænder og stod og saae paa ham med et Blik, der brød dybt og fast gjennem Taarerne.

»Jeg skal tænke over det, Moer, jeg lover Dig, jeg skal.«

»Tak, min Dreng,« sagde hun og kyssede ham, saa at Mærkerne af hendes Graad bleve siddende paa hans Kinder. — —

Saa vidt var det altsaa kommen, at hans Moder, hans Moder, hvis inderligste Ønske, det havde været, at han skulde lade Musiken fare, at hun bad ham, ligefrem bad ham, for sin egen Skyld og for hans Skyld, at han dog endelig maatte blive Kunstner, først og fremmest *det*, ikke Andet end *det* — rejs, Vigant, rejs! for Guds Skyld, kom paa din Hylde!

Ja, var *han* ikke fri, hvem var det saa? hvem i Alverden var det saa?

Naa ja — saa pak da din Kuffert!

Men han kastede sig paa Sofaen igjen; den højre Arm faldt slapt ud i Luften, og med den venstre Haands Fingre borede han Øjnene saa dybt ind i Hulningerne, at de smertede.

Ikke en Tanke — i hele fem Minutter! bare røde og gule og blaa Ringe for Øjnene, først fyldte som Skiver og stærkt lysende, saa glidende ud om en sort Plet i mattere Farver, der skiftede. Men naar han *vilde* have Rødt, saa kom der Rødt.

Usch! — han sprang op.

Maanen sendte en smal, floragtig Stribe hen over det grønne Forhæng i Bogskabene.

Det var smukt Vejr. Han kunde gaa en Tour. —

Moderens Øjne — Moderens Øjne — dette blide Blaa, dette usvigelige Blaa, dette trofaste Blaa! Intet i Verden naaede saa dybt i ham som de Øjne, helt ned til den inderste Kim i hans Sjæl.

Men de Øjne, de havde bedt ham om at rejse! det var det Sære, det Ubegribelige. Havde de endda bedt ham om . . .

Ja, havde de blot bedt ham om alt Andet, han havde gjort det; om de saa havde bedt ham tage Examen, han havde sagt Ja; han vilde have bragt det Offer, og han kunde have gjennemført det — for Moderens Skyld.

Men Øjnene havde netop *ikke* bedt ham om at bringe Ofre; de havde bedt ham om at rejse.

Rejse — rejse!

Hvad havde han da saa Meget imod at rejse? Vilde han endelig ikke til Paris, saa kunde han jo tage til Berlin eller Wien.

For igjen at dovne og døse og løbe med Fruentimmer! eller for at gaa et nyt halvt Aar hos en ny Mr. Proust og faa en ny Attest for Uduelighed!

— Han var gaaet ned til Kallebodstrand, lidt Sønden for Langebro, og havde sat sig paa Bolværket der, med Ansigtet vendt mod Bredningen sydpaa, hvor Kysten disede bort i det lette Maaneskjær og Sundet rullede sig graaligt ud i den graa Himmel. Hans Øjne flød hen i alt det Graa uden at søge Hvile i en bestemt Linie eller fanges af et bestemt Punct.

Han sad længe der, og hele Verden forekom ham saa uendelig tom og graa — som et eneste Suk blot, slet ikke Andet, som et eneste Forsøg paa at smelte sig bort i Længsel. Og hvad var saa *hans* Lidelse og *hans* Længsel mod hele den store Kvide, som Alle vilde aande sig ud af? Hvad *han* blev til, og hvad

han *ikke* blev til, hvad betød det, hvem tænkte derpaa?

— Der var eet Menneske, som bestandig kom igjen i hans Tanker, medens han sad der — i Begyndelsen stødvis, som paa korte Besøg, men tilsidst til en lang, alvorlig Samtale, der slet ikke vilde faa Ende.

Det var hans Fader.

Han kom ikke, som til Manne, for at bebrejde; men han satte sig dog ret tungt til Sæde derinde i Savnets graa Hjertekammer.

Saa smerteligt det var at tænke paa, at *han* maaske alligevel havde forstaaet ham bedre end baade Moder og Bedstefader, seet friest paa ham af Alle! Og ham var han altid gaaet udenom, frastødt af et Slags Racehad, som han næsten havde regnet sig til Ære.

For første Gang i sit Liv længtes han efter sin Fader; og han mindedes kun *det* af ham, der kunde være saa varmt og mildt: det store Smil i Skjæg og Øjne og hans kraftige Haandslag.

»Troede jeg, at Du vilde tage den Examen,« havde Faderen sagt, »saa vilde jeg forlange det af Dig«.

Og han havde sagt een Ting til: »en maadelig Kunstner, det er næsten en foragtelig Ting.«

Jamen dengang havde han jo ogsaa troet, han blev en stor. Naturligvis. Det troede man jo altid.

Og nu — hvad var han? — en sølle Fusker, ikke Andet.

Han *var* ikke Andet.

Ganske stille krøb Tilstaaelsen frem, forknyt, som blegt Blod, der flyder fra et vædskende Saar.

Men han endte med at slaa sig den i Ansigtet som Knytslag og Skjældsord.

For han maatte jo tage en Beslutning, han kunde jo dog ikke døse der paa Sofaen hele sit Liv, ikke ligge der til evig Tid som en gispende Haremsdrømmer. Han kjendte jo sig selv, han vidste jo, der var denne svigtende Undergrund i ham, der kunde synke med ham en Dag saa dybt, at han aldrig klavrede sig op til Lyset igjen, og som allerede var godt paa Veje til at glide. Men det skulde ikke ske, for Moderens Skyld ikke, og for hans egen da for Resten ikke heller. Den *maatte* stives af med Arbejde, maatte og skulde: og kunde

han ikke leve paa Musiken, kunde det Arbejde ikke fylde ham, fordi han var — Dilettant, saa maatte der findes et andet, om det end skulde falde ham nok saa drøjt at tage det op.

— Langsomt gik han hjemad, standsede tidt og saae ned i Brostenene, greb sig til Øjnene, tog Hatten af, som om det kunde lette ham Trykket.

Aa, denne tørre, flove Følelse af at være blank, blank! denne bristende Følelse af at have forstrakt sig, og saa svippede Grenen alligevel i Vejret, før Frugten var plukket; denne rystende Frysen af Vanmagt og Ædruelighed, denne samme enerverende Sugen som af ulykkelig Forelskelse, men langt stærkere, hidsigere, helt, helt ud, til Marven er drukket!

Sort, sort! mal sort over det altsammen, stængende sort, ikke en Sprække maa der blive tilbage, ikke en Farve maa der skinne igjennem. —

Ikke Kunstner, ikke Kunstner!

Og saa tænkte han alligevel det Modsatte, at det kunde dog være, det kunde dog komme.

Nej, nej.

For Moderens Øjne var der igjen, dem, der havde bedt ham om at rejse.

Og han vilde ikke rejse; ikke for Alt i Verden vilde han atter ind i den Fortvivlelsens Hvirvel, den Selvopgivelsens Besudling, som han nær var druknet bort i.

Herhjemme maatte der dog findes en Redning.

Og saa var han inde i den Tankegang, som han havde begyndt med.

Sæt, Moderen nu virkelig havde bedt ham om at tage den Examen. Ja, gid hun havde! — —

Men nu — *selv* at skulle tage Ansvaret paa sig — Ansvaret, som Faderen altid havde manet ham med — at skulle blive Jurist af egen fri Villie — at *maatte* det, maatte det! — —

— — Han gik op og ned i den røde Stue og ind i sin egen og ind i den røde paany.

Dette vilde komme igjen; Dag for Dag vilde det komme igjen. Han vilde ikke faa Ro for det; thi nu havde det Tag i ham, nu, da han selv havde kaldt paa det.

Han satte sig i Tanker hen foran det aabne Flygel og slog en Treklang an: E-dur, det lyseste Lyse; een Gang til, og endnu en Gang.

Der *var* intet Valg mere. Tog han nu ikke sig selv i Nakken, gik han til Bunds.

Saa rejste han sig og lukkede Claveret haardt i.

»Ja — ja — ja —« sagde han højt og fast og gik langsomt ind til sig selv.

XIV.

En Aften mødte Vigant Gorm paa Gaden. Den vordende Sindssygelæge fixerede ham med nogle smaa lynsnare Sideblik, medens de fulgtes ad.

»Naa, hvorledes morede De Dem saa i Paris?« sagde han, tilsyneladende blot for at sige Noget.

»Aa jo.«

»Veed De, at Doctor Poulsen og jeg har væddet om Dem?«

»Nej.«

»Jo, Doctoren svoer paa, at De vilde vende hjem som et nyt Menneske, men jeg har nu aldrig havt videre Fidus til, at Folk forandrer sig synderlig. Hvem har saa vundet, han eller jeg? — hvis De gider svare.«

»Det bliver vist vanskeligt at afgjøre,« — Vigant smilede — »for jeg har bestemt mig til at tage juridisk Examen.«

»*Hvad* har De —?« Gorm standsede med aaben Mund.

»Jeg veed ikke, om De kalder *det* en Forandring.«

»Om jeg gjør! — Men Doctoren har sgu tabt alligevel.«

Saa fortalte Vigant ham ganske roligt, som om han talte om en Flytning eller et nyt Sæt Klæder, at han havde mistet Troen paa sit Talent og derfor ansaae det for det eneste Fornuftige at fuldende sine Studier.

»Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere!« sagde Gorm, »den kan jeg li'e, den maa vi fejre. Gaa med hjem, jeg har vist en Sjat Cognac.«

— Gorm beboede en Hybel paa femte Sal i Enden af Frederiksborggade. Da de kom op paa den sidste Afsats, saae de i det flakkende Skjær af den Tændstik, Gorm havde strøget af, tre unge Mennesker sidde paa det øverste Trin udenfor hans Dør.

De sprang op, saasnart de fik Øje paa ham, og gav sig til at trutte en Fanfare i Hænderne.

»Er I gale? jeg bliver sagt op,« skreg Gorm og stampede i Gulvet.

»Ja, saa kan Du jo komme hjem i ordentlig Tid,« sagde Vagn, som var en af de Tre.

»Læs paa din egen Dør:« hørte Vigant en anden kraftig Stemme sige, »hjemme om Natten! staaer der med dine væmmelige Kragetæer.«

»Vi kunde jo ikke komme ud,« bemærkede den Tredie mere spagfærdigt, »de havde laaset Gadedøren af.»

»Gaa Fanden i Vold!« sagde Gorm og sparkede dem ind i sit Værelse.

»Ja, I er slet ikke velkomne,» blev han ved, medens han tændte sin Lampe, »her skulde Møller og jeg have siddet og havt det rart, og nu skal man være nødt til at høre paa jeres Vaaserier.«

Værelset var ret stort med en rummelig Kvist. Inde i denne stod en pjaltet Chaiselongue og et Bord; midt paa Stuegulvet endnu et Bord og en bred Puf. Alt var oversvømmet med Bøger og Papirer: bindstærke Værker og uindbundne Piecer, haandskrevne Hefter og krøllede Tidsskrifter, Alt i vildeste Forvirring. Endogsaa paa Gulvet, ved Siden af Chaise-

longuen, laa en stor Bunke. Paa Servanten drev et Laarben og en Underkæbe ved Siden af en Svamp og en Redekam. Mellem Kakkelovnen og den opredte Seng stod et lavt Bur, hvori nogle Marsvin peb og klukkede, og paa den længste Væg, ligeoverfor Kvisten, fandtes et stort Fløjdørsskab, der tjente til Opbevaringssted for Bøger, Klædningsstykker, Reagensglas, Fødevarer, Spritapparat og Gibsafstøbninger af menneskelige Legemsdele.

Vigant saae sig haabløst om efter en Siddeplads.

»Flyt Bøgerne væk fra Chaiselonguen der,« sagde Gorm til Vagn, »men Gud naade Dig, hvis Du bringer Uorden i dem.«

»Du mener vel Orden,« lo Vagn og hev hele Læsset op paa Bordet.

»Jonas kan sidde der paa den sexuelle Psychologi« — Gorm pegede paa Bogstabelen, der laa paa Gulvet — »og Toelt paa Sengen. Møller og jeg sidder her ved Bordet som ordentlige Mennesker,« føjede han til og gjorde to Stole ledige.

Han, der fik Anvisning paa det psychologiske Nattesæde, en høj, kjøn Fyr med et Par runde, brune Hundeøjne, foretrak imidlertid

at dele Chaiselonguen med Vagn; og Toelt, en lidt sky, tyndhaaret Herre med et Par blege, kvindagtige Hænder, fattig klædt og lidet soigneret — »Smertens Vellyst« kaldte Kammeraterne ham — stillede sig op henne ved Kakkelovnen efter først at have ligget en rum Tid paa Knæ og snakket med Marsvinene.

Gorm tog en Flaske Cognac og nogle Vandglas ud af Skabet.

»I faaer drikke den tør, jeg gider ikke varme Vand til Jer,« sagde han; »for Cigarerne maa I selv bære Ansvaret; det er Jer, der har kjøbt dem.«

— »Naa, Vigant, hvordan gaaer det saa med Studiet?« spurgte Vagn en Kjende spydigt, da de alle vare komne til Ro, hver ved sin Snaps.

»Godt,« svarede Vigant saa kort som muligt. Han ønskede ikke Emnet debatteret.

»Ja, jeg hører, De har forsaget Kunsten,« sagde Jonas.

»Gu' har han ikke nej,« snerrede Gorm; »han har bare gjort, hvad der var sundest. Maa jeg være fri for at høre det modbydelige Ord her i mit Hus.«

»Forsage?«

»Ja, det skulde sparkes ud af Sproget.«

»Tag den med Ro,« sagde Vagn.

»Hvorfor mener De egentlig?« spurgte Vigant.

»Fordi det er et af disse præstelige Sirupsord, som gjør Folk kulrede. Ingen Lykke uden Forsagelse!! er det ikke saadan, det hedder? Sludder! — Løgn og Sludder og Cloroform!« — Gorm slog i Bordet for hvert Ord — »netop Cloroform!« to Slag til. »Og saa vover de Abekatte endogsaa at paastaa, at det er Christus, der skal have sagt saadan noget sindsforstyrret Vaas. Var der Nogen, det *ikke* forsagede, saa var det nok ham — før han ogsaa blev nødt til det, ligesom alle vi Andre.«

»Naa, naa,« gryntede Vagn.

»Nej, det skal sgu siges« — Gorm rejste sig og var nær ved at vælte Lampen i sin Voldsomhed — »for der er Ingenting saa nedbrydende og forkvaklende som den evige Præken Forsagelse, især for os Danske. Al vores Sødmælkstolerance og Grødagtighed og Opsættelsesslendrian, det er altsammen Forsagelse nemlig, Forsagelse med foldede Hænder og med den yndigste Bevidsthed om en Gud vel-

behagelig Blidhed. Asener og Aseninder og Aseninders Føl! — føj for en Ulykke.«

Han stod og huggede i Vigants Skulder med knyttet Haand: »Nej Forsagelse, hvis man endelig vil bruge det nederdrægtige Ord, det er enten *det*, at man ikke gider, eller ogsaa er det *det*, at man *maa* — populært oversat »forbandet nødigt« — og der er sgu hverken Lykke eller Fortjeneste ved nogen af *de* Dele.«

»Det har jeg jo heller aldrig sagt,« skreg Jonas.

»Og jeg ikke ment,« secunderede Vigant, i Haab om, at Gorm efter denne Indrømmelse vilde standse sine krigerske Øvelser. »Jeg gjør mig aldeles ikke til af nogen Forsagelse.«

»Det skulde De sandelig ogsaa have svært ved« — Toelt satte sine Lorgnetter paa Næsen og gjorde sig saa høj som mulig. »Havde jeg Raad til at tage en Examen, det vilde ligefrem forsone mig med Tilværelsen, troer jeg. Al den Æsthetik, man roder i, det er til at brække sig over.«

»Er det dine egne Digte, Du mener?« Jonas kneb sine store Øjne sammen til to lange Striber.

»Jeg digter godt nok til Jer og jeres Lige. Nej, jeg mener ganske simpelt — — det, jeg sagde: at det er et Hundeliv at *skulle* producere og værre end Hundeliv at skulle interessere sig for det, de Andre producere; og saa maa man ovenikjøbet være taknemmelig for saadan en skidt syv Øres Ansættelse ved et to Øres Blad.«

»Syv Øre for Linien af din sidste Jeremiade« — Jonas aabnede Øjnene paa en højst uforskammet Maade — »det er sgu fint betalt.«

Toelt saae op i Loftet og sagde med from Suffisance: »det var en *god* Artikel, en af mine allerbedste; ikke sandt Gorm?«

»Kjender den ikke. Hvad hed den?«

»Den danske Ungdom.«

»Det var da aldrig *min* Ide, den om bayersk Øl og Familieliv?«

»Snak, det var . . .«

»Bayersk Øl og Familieliv?« spurgte Vigant.

»Ja,« svarede Gorm, og begyndte paany at bearbejde Vigants Skulderblade, »jeg tillader mig nemlig at mene, at det er de to Ting, som ødelægger den danske Ungdom. Bayersk Øl er noget forbandet Sprøjt, der sætter sig paa Hjernen som det bare Fedt og Forsagelse

— det kan vi vel nok blive enige om — og Familieliv, det er saa at sige et eufemistisk Udtryk for aandelig Forslæbelse — forstaaer De!«

»Din Tyveknægt!« sagde Jonas og truede ad Toelt, »det *var* jo det, Du docerede i Sprøjten forleden.«

»Paa en helt anden Maade, med et helt andet Udgangspunct.« Toelt var gaaet hen til Bordet, hvor han stod og vuggede sig mod sine udspilede Fingre, hvilket altid var et Tegn paa, at han belavede sig paa et længere Foredrag.

»Ja vist, Du gik ud fra Dig selv,« gabede Vagn, »som sædvanlig«.

»Jeg begyndte med at sige, at det var ikke nogen Lykke at være ungt Menneske i 1884.«

»Ja, den kjender vi;« det var bestandig Vagn.

»Og jeg tillod mig at mene, at det var bedre at være det i 64, for det var dog altid en Oplevelse at tage med sig. De fra den Tid, de var dog ude for at redde Mennesker, mens vi bare maa staa paa Strandbredden og hale Ligene i Land. Og saa har vi ovenikjøbet de

Afdødes Idealer at forsørge, for de døer jo ikke med dem.«

»Der er Forslæbelsen,« raabte Jonas.

»Jeg brugte aldeles ikke det Udtryk« — Lorgnetterne faldt ham af Næsen under al den Hovedrystsen — »men jeg er ganske vist enig med Gorm i, og det sagde jeg ogsaa i Artiklen, at det Familieliv, vi er opvoxet i — det har kuet og knækket os; vi er undfanget i Mismod og født med større Smerter end Andre, vore Mødre har grædt mere, og vore Fædre har gnavet og skjældt mere end Andre. Derfor er vi ogsaa blevet saa underlig duknakkede og vemodige — Mange af os — derfor vover vi ikke — derfor tager vi smaa Skridt og seer os bestandig tilbage —«

»Det maa jeg give Jonas Ret i, det var en fælt triviel Jeremiade,« sagde Gorm.

»Og det er Løgn, Ord til andet« — Jonas sprang op — »for der har ikke i mange Generationer været en Ungdom, der har været saa ung som vi, der har taget saa store Spring og villet saa Meget. Vi hænger *ikke* sammen med det, der har været før, og vi *vil* ikke hænge sammen med det. Vi slæber *ikke* Ligene i

Land; vi har Noget, som er *vort* alene, og som vi nok skal vide at føre igjennem.«

»Hvad er *det*?« spurgte Gorm, yderst skeptisk.

»Det er Troen paa Livet,« svarede Jonas med en pludselig exploderende Pathos, »paa det skjønne, herlige Liv, som det *er*, skjønt til at elske i, skjønt til at arbejde i og skjønt til at herske i!«

»Herske« — Gorm lo — »hørte I *det*? Jonas vil herske!«

»Du skal ogsaa altid gjøre Grin;« Jonas gik et lille Slag i Værelset.

»Paa ingen Maade, kjære Ven,« og Gorm blev med det Samme helt alvorlig. »Jeg synes bare, *Du* er grinagtig — hvilket er noget ganske Andet.«

»Hvorfor? har Toelt maaske Ret?«

»Alle Mennesker har Ret;« Gorm stod midt paa Gulvet og slog til dem, som var ham nærmest. »Der er, som »Smertens Vellyst« meget rigtigt siger, mange underlige Skrællinger iblandt os; men for Resten, saa er vi, naturligvis — som Du siger — alligevel en Ungdom med alt det som hører en Ungdom til: Idealer

og Bannerføring og Trang til noget Nyt og Selvstændigt og til selv at være dette Nye og Selvstændige —«

»Naa ja« — sagde Jonas med en Bevægelse, som om han vilde puffe En i Vandet, der sad og krøb sammen af Skræk.

»Men det Sidste, det er næsten en Ulykke,« — Gorm skød Hovedet frem og trak Brynene op med en gammelklog, betænkelig Mine — »for det Nye, det er paa den ene Side ikke stærkt nok til at slaa det Gamle ned, og paa den anden Side, saa hindrer det os i at arbejde sindigt og koldblodigt paa en jævn og grundig Udbedring af den forrige Generations Fejl; og det *maa* dog gjøres.«

»Hvorfor er vi ikke stærke nok, om jeg maa spørge?« Jonas stod og dampede midt paa Gulvet.

»Fordi vi allesammen er lidt til en Side — paa Grund af Forslæbelsen rimeligvis — fordi det Unge i os har for megen Tendens mod det Sære, det Sensible, det altfor Grundløse, eller hvad Fanden Du vil kalde det; og vi *vil* det baade for umodent og for utaalmodigt. Nej, kjære Børn« — og Gorm dæmpede sin Stemmes

Styrke uden at dæmpe dens Klang — »sidde stædigt og stille og holde igjen, det er det, vi skal; bare passe paa, at de ikke løber med os, holde Liv i Gløderne — arbejde, arbejde som Gale — som Helte — i Stilhed — *det* er Opgaven; saa er det muligt, at vi engang kan blive sunde og ligevægtige nok til at slaa fra os uden at tabe Balancen.«

»Det var sgu en morsom Opgave,« haanlo Jonas.

»Ja, synes Du maaske, det er morsommere at blive sprunget over? for det er nemlig *det*, vi risikerer, naar vi ikke bær' os fornuftigt ad. Ingen Hængen med Hovedet, men heller ingen Løben-gal, ingen Familieforslæbelse, men heller ingen Bohêmeskandaler — bare stille og roligt holde sammen, det er Parolen.«

Gorm havde talt yderst vægtigt og med smaa, fladtrykkende Haandbevægelser.

Der opstod en kort Pavse.

Saa sagde Vagn pludselig: »Gorm har Ret. Fanden i Vold med al det idealistiske Skraal! Ganske stille og roligt lave sig en lun lille Praxis, det er det, det kommer an paa.«

Hvorpaa de allesammen lo og hostede af Latter, eller maaske det var af Tobaksrøgen,

der laa kvælende tyk fra den ene Ende af Værelset til den anden.

* * *

Den indre Proces, hvoraf Vigants Beslutninger udsprang, foregik bestandig saa snigende, gjennem dobbelt Bund, frem og tilbage, havde saa ringe et Mod i sig og gav saa faa Løfter om et Resultat, at naar dette endelig kom, saa følte han det som noget Fremmed og Vilkaarligt, som han brugte Tid om at vænne sig til.

Naar han havde svaret Vagn, at det gik godt med Studiet, laa der derfor i denne Erklæring en afgjort Foregriben af Begivenhedernes Gang.

Og der forløb endnu en rum Tid, inden han smeltede sammen med sin Beslutning og ophørte med at betragte sig selv som To — af hvilke det ene Jeg havde drevet det andet ind i en mørk Hule, ved hvis Indgang det vaagede Dag og Nat efter først at have spærret Hullet til med alle de Bjælker, der var at finde.

Han læste to Timer daglig med Manuducteuren, og denne havde lovet at gjøre ham

færdig paa to Aar — det var een Bjælke; han fortalte Alle, at han af egen Drift havde besluttet at tage juridisk Examen og søgte derved at sikre sig imod et eventuelt Tilbagetog, der jo saa temmelig, efter hvad der var gaaet forud, vilde umuliggjøre ham i Folks Øjne — det var en anden Bjælke; og endelig sagde han sin Moder hele Sandheden eller det Meste af den; det var den tredie og stærkeste.

Forholdene tvang ham til det. Hvorledes skulde han ellers forklare hende Omslaget? Han kunde jo ikke sige, at det var skeet for hendes eller for Bedstefaderens Skyld; han *maatte* tilstaa, hvor halv og fortvivlet han var, og han maatte tilstaa, at dette allerede var gaaet op for ham i Paris.

Manne havde svært ved at fatte Sammenhængen og troede i Førstningen, trods alle Vigants Paastande, at hans Studium var et Offer til hende i hendes Sorg; — et ganske *urimeligt* Offer, thi hun havde helt forsonet sig med Tanken om Sønnens Kunstnerfremtid, ja, var begyndt saa smaat at være stolt af den. Hans nye Beslutning gjorde hende derfor bekymret i Stedet for glad og bidrog kun til, at

hun stærkere end før opfordrede ham til at rejse.

Men lidt efter lidt blev hun klartseende, og tilsidst forstod hun langt Mer, end Vigant anede, forstod ogsaa alt det, han fortav. Der havde bestandig fra den Dag, han kom hjem fra Paris, været i hans Udtryk, i hans hele Væsen noget Fremmed, Noget, som ikke hørte hende til, som hun ikke kunde lide. Hun havde trøstet sig med halve Forklaringer: han blev jo ældre — og den lange Adskillelse — og Faderens Død. Men nu, da han Dag for Dag faldt mere til Ro i et regelmæssigt Arbejde, nu gled ogsaa hans Ansigtstræk tilbage i de gamle klare Folder, Øjnene mistede dette trætte, bundløse Udtryk, som ofte havde pint hende, og hans Væsen blev atter jævnt og blødt og aabent. Og saa forstod hun, at der for Alvor havde været Fare paa Færde, og at han havde været langt borte fra hende og fra Alt, hvad hendes var.

Og fra det Øjeblik af, da hun uden hans Hjælp, blot ved at se og ved at tænke det igjennem, som hun saae, var trængt ind i hans lønligste Hemmeligheder, fra det Øjeblik af

havde han i hende den ihærdigste Støtte i sit daglige Arbejde.

Hun hegnede ham ind i den stille Hygge, der baade opmuntrer og beroliger; hun stykkede sin Ømhed ud i de tusinde Lettelser og de tusinde Lempelser, som ere det daglige Samlivs Velsignelse, og lagde dog hele sig selv i dem alle. Hvor dybt og ondt han var skuffet, hvor naturligt det vilde været, om han helt var brudt sammen, det forstod hun jo godt, og hvor kraftigt og forstaaende han maatte støttes for at rette sig, det forstod hun endnu bedre.

I mange Aar havde Mannes Sind ikke været saa muntert og ligeligt som nu. Hendes Morgen var ikke længer som et tungt Tæppe, hun ikke kunde faa revet af Sengen, og hendes Aften ikke som en tavs Bebrejdelse for en spildt Dag. Hun gik omkring i en stille Jubel, fordi hun havde vundet ham tilbage og vundet ham ind under Forhold, hvor hun kunde være det for ham, som hun ønskede.

Vigant saae det, saae, hvorledes hun formelig blomstrede op og foryngedes. Og var der Noget, der styrkede ham til den langsomme Skridtgang over Juraens Ørken, saa var det

den Glæde, hvormed hun fulgte hans Spor og vandede hans Kameler.

Det hændte vel tidt, især i de første Maaneder, at den Vigant, der var indespærret i Hulen, forsøgte at grave sig ud og satte store Muldvarpeskud paa den anden Vigants Arbejdsmark, saa at denne fik nok at bestille, med at jage Urostifteren paa Flugt, ned i Mørket igjen: — Samtalerne med Ørnen var han endnu ikke kommen ud over, og der kunde gaa Dage, hvor han sad fængslet ved Flygelet til langt ud paa Natten og afvexlende spillede sig stærk og svag.

Imidlertid — Tilbagefaldene bleve stadig færre, han lærte sig efterhaanden til at se paa Fremtiden ikke som en uhyre, vanskelig Helhed, men som lutter smaa, enkelte Dage, der lode sig pille fra hinanden og sluge hver for sig, ganske lempelig, som styrkende Medicin.

Arbejdet gik fremad.

Men alt det, der maatte opgives, inden han kom saa vidt! — en hel Omvæltning maatte der til, en gjennemgribende Forandring i hele hans Syn paa Vigant Hjarl Møller.

Thi sidst af Alt var han stolt over sin Sliden. Hvad var *der* at gjøre sig til af? — fordi han holdt ud som hundrede Andre mod et Maal, som de Fleste kunde naa, og tilmed i et Arbejde, som han selv følte gav ham Ro og gjorde ham godt?

Tvertimod, han blev saa rent forsvindende, saa indskrumpende lille i sine egne Tanker, alt som han blev fortrolig med sin nye Beslutning, saa latterlig lille, bare et Hoved, der druknede i Flokken, en Landevejsslider ligesom de Andre, skikkelig jævn, et Nummer slet og ret, der aldrig vilde blive trukket ud.

Ikke Spor af Prins længer! ikke et eneste Guldhaar paa hele hans syndige Hoved, ikke den fjerneste Antydning af noget Sært eller Udmærket, der skilte ham fra hans Jævnaldrende, og end ikke den svageste Berettigelse til at tro noget Saadant om sig selv.

Hvor *havde* han da nogensinde kunnet gjøre det? hvad var det for et afsindigt Hovmod, han havde drømt sig ind i? — Hele sit Liv, snart tre og tyve Aar — centnertungt laa dette uhyre Tidsrum paa hans Hoved — havde han tilbragt med at glo sig selv ind i Øjnene og puste sig op i overnaturlig Størrelse.

Seet sig ud! — jo vist; ikke et Haarsbred ud over sit eget Spejlbillede, ikke en Tanke ind i Andres Liv, ikke en Følelse ind i Andres Glæde og Smerte.

En selvkjær, borneret, forkjælet Dreng — ikke Andet.

Og han fandt en Bodssygs Tilfredsstillelse i at flænge Flitterpjalterne af sig, i at vrænge sig selv op i sit flove Ansigt, i at sparke sit Drømmeslot over Ende!

Hvor var dette ligefremme, kjedsommelige Allemandsarbejde dog ægte og vægtigt og sundt mod alle hans hule Elledrømme! som et kraftigt Rugbrød var det mod alt det giftige Sukkergodt, han havde gaaet og tyllet i sig.

Derfor vrissede han gjerne ad Manne, naar hun roste ham for hans Flid: »vent Dig ikke Noget af mig,« sagde han, »se ikke Andet i mig end *det*, jeg er, et almindeligt Dusinmenneske; lad os ikke begynde paa en ny Svend Vonved.« — —

Omgangen med Gorm og hans Kreds, som han søgte ret ofte, bidrog kun til at forøge denne hans Hang til at lilleputisere sine Evner og sin Person.

Ikke fordi Gorm og hans Venner oversaae ham eller paa nogen Vis ringeagtede ham, men han følte sig dobbelt flad og ubetydelig i deres Selskab, hvor ofte Mennesker, der vare yngre end han, udbredte sig varmt og indgaaende om Alt, hvad der skete i Politik og i Kunst, og hvor de fylkedes i Partier om de Mænd, der vare Tidens udsatte Vagtposter, Personer, som Vigant vel havde hørt omtale, og hvis Betydning han flygtigt kunde angive, men til hvis Ideer han aldrig, paa Grund af en vis fornem Forudindtagethed, havde sat sig i nogensomhelst Rapport.

Tavs sad han som Tilhører paa den Gormske Hybel, skammende sig over ikke at eje en Mening, han kunde gjøre gjældende. Og havde han endelig en, saa manglede han Kundskaber til at begrunde den og Mod til at fremsætte den. Han forekom sig selv som en tolvaars Dreng mellem voxne Mænd, og det skjønt han godt kunde indse, at det Meste, der blev sagt, var baade umodent og let at modbevise. Men det *var* dog en Mening, Vedkommende havde dog tænkt over Sagen og følt Noget for den.

Hvad havde *han* bedrevet i disse mange Aar? — Havde han nogensinde gjort sig klart,

hvad det i Grunden betød, det Aarhundrede, som han levede i, hvor det bar hen nu mod sin Slutning, hvad den maatte føre til, hele den sociale Misère, der grumsede dets Strøm? —

Eller — for at blive ved det, der laa ham nærmere — havde han nogensinde tænkt over, hvad det vel egentlig var, det, Fremskridtspartiet vilde herhjemme — baade i Politik og Literatur?

Eller — for at komme sig selv helt ind paa Livet — havde han nogensinde stillet sig det Hvorfor, som er Begyndelsen til enhver Tvivl, men derigjennem ogsaa til en Overbevisning?

Intet, Intet havde han lagt til Udrugning under sit Hjerte, Intet uden sine egne Fantasier.

En Aften, under en hidsig Discussion, hvor Toelt med en Haan, hvis Berettigelse han maatte indrømme, afviste den eneste Bemærkning, han kom med, gik alt dette klart op for ham og fyldte ham med stum Fortvivlelse. Der var ogsaa en god Slump saaret Forfængelighed med i Spillet.

Saa skriftede han sin Fortvivlelse for Gorm, da denne fulgte ham hjem.

»Hvad Fanden,« sagde Gorm, »De veed ligesaa Meget som de Andre, men De er bare saa fornuftig at tie stille. Det er just det Velgjørende ved Dem. For Himlens Skyld, lad Dem ikke smitte af de Skraalhalse. Læs De Deres Jura og spil De Deres Folkeviser, og lad Livet være nok med *det!*«

— Men Vigant slog sig ikke til Taals.

I bratte Ryst, i heftige Grundstød kom de over ham, Spørgsmaalene, snart et for et, snart mange paa een Gang; som et Jordskjælv kom de og stormede hans inderste Lønkammer, hvor Overleveringens Skatte laa gjemte, under Støv, pakkede ind som i et gammelt »Fædreland«: hans Autoritetstro, hans Racetro, hans Gudstro.

Svagt henvisnende havde de ligget der gjennem Aarene, og Møl og Orm var der gaaet i dem, fordi de aldrig brugtes. Derfor faldt de ogsaa sammen i Smuld, da Hvælvingen over dem brast og Dagslyset skinnede ind paa dem.

Og det var ham selv, der rev Hvælvingen ned; det var Kunstneren i ham, som gjorde det, Kunstneren, der ikke var død, men kun fængslet, som ikke sang mere, men som man dog ikke kunde forbyde at tænke.

Thi denne Trang til at danne sig en Livsanskuelse, der saa brat var vaagnet i ham, den bød hans Fantasi en Slags Surrogat for den Kunst, han havde banlyst fra sig.

Og Kunstneren dømte, at det var Afgudsbilleder, alt det gamle, skrøbelige Arvegods, som havde sanket Støv i hans Lønkammer. Thi Kunstnerens Sympathier, de vare der, hvor Ungdommen var og Fremskridtet og Friheden, den, der ogsaa engang var blevet ham bebudet; og de vare der med en egen pirrende Tilsætning af halvklare Mæcenasdrømme, der ikke var fri for at gøre ham rørt. Var han end bunden selv, paa mange Maader, støtte dem, der elskede Friheden og stred for den, deri skulde Ingen forhindre ham.

Der var en Selvfornægtelsens Broderkjærlighed i Alt, hvad han udtænkte. Det Menneskelige, det blev Troesordet, hvortil hans Sjæl bekjendte sig, det Menneskelige, baade naar det betyder det Jævne, det Jordbundne, det, der gjør Alle lige, fordi det er fælles for Alle, og naar det betyder det Største og mest Fuldendte, som en Hjerne kan tænke, et Hjerte slaa for og en Sjæl give sig hen til.

Men uklar og udflydende blev Afgørelsen, han traf; som oftest kom han ikke længer end til en stille Fortaben-sig i mystiske Drømmesyner om den eneste fri aandelige Lov Menneske og Menneske imellem, Sympathien — den evige, uransagelige Sympathi.

Men havde han end svært ved at fæstne sig en ny Tro, den gamle var død, og den var død en brat Død, ikke af langsom, pinefuld Tæring; Aar efter kunde han huske Øjeblikket og Stedet, hvor han slog en Pæl igjennem den.

Han havde siddet en Aften hos Gorm til Klokken tolv, og denne havde holdt et spøgende Foredrag om, at det Eneste, han troede paa, var Helvede.

»Det vilde være ganske meningsløst af den himmelske Retfærdighed,« havde han ytret, »om vi ikke alle kom i Djævelens Kløer. Thi det vilde være en himmelraabende Inconseqvens, om den algode Gud ikke ogsaa pinte os i det andet Liv. Han har jo ikke Spor af Grund til at gjøre det i dette. Hvorfor skulde han saa have mindre Grund til at gjøre det i det næste?«

Men det var ikke denne Ytring eller en anden Ytring, som var bleven afgjørende for Vigant; det var intet Bestemt. Han kunde i

hvert Fald ikke sige hvad. Han følte det blot ganske instinctmæssigt i et Øjeblik, der var som alle andre Øjeblikke, at nu troede han ikke længer. Og denne Bekjendelse aflagde han for sig selv en regnfuld Høstnat paa Højbroplads.

— Med Gudstroen faldt meget Andet.

Ikke med en Tanke følte han sig længer forpligtet overfor Moderens og Bedstefaderens Anskuelser; dem skattede han tilstrækkeligt til ved den Examen, han tog; den Indrømmelse, han herigjennem gjorde sin Slægts Traditioner, maatte gjælde som en Art Løsepenge for hans Frihed.

Men han talte ikke et Ord til de to Gamle om denne Opsigelse af Arv og Gjæld, mest fordi han ikke vilde bedrøve dem, men ogsaa fordi han endnu havde svært ved at klare og begrunde sit Standpunct.

— Gorm var den Eneste, han talte sig ud for, og gjerne med stor Uforbeholdenhed, fordi han vidste, at sagde han ikke selv, hvad han tænkte, saa sagde Gorm ham det i Samtalens Løb.

Langsomt modnedes der et Venskab mellem de To, — et ganske stille Venskab, som ikke gav sig Luft i Ord eller Breve, som ikke trængte til noget fortroligt Du, og som aldrig udstedte

en Fordring til Indløsning, ja, som endog var saa blufærdigt, at de sjælden berørte hinandens Livsforhold, men kun antydningsvis gjennem de Emner, de bragte paa Bane, og gjennem de Sympathier, de lagde for Dagen, lode hinanden forstaa, hvor nær de følte sig knyttede til hinanden.

Gorm var den, der gav Mest, men var alligevel den, der følte sig mest forpligtet, just fordi han fik Lov til at give saa Meget. Han hjalp Vigant over mangen en vanskelig Uge, naar Paragraftegnene dansede ud af Bøgerne for ham som lutter løsslupne G-nøgler. Blot Vigant viste sig i Døren til Gorms Hybel, kunde denne strax se paa ham, om det var skralt med Humeuret. Og i saa Fald fik han ham gjerne ud paa en lang Tour og gik ham træt, underholdende ham med spændende Hospitalshistorier, tvetydige Grinagtigheder og paradoxale Anecdoter, der ganske fik Vigant til at glemme, hvad han sidst havde grublet over; og naar denne første skrappe Dosis havde virket efter Ønske, saa fik han Vennen ind paa en Discussion, der tvang ham til stringent Tænkning og et forsvarligt Tag i sig selv.

For Vigant var Gorm som selve Ungdomskilden, som et Væld af Latter og Gnister og Maskinsus, der forfriskede og oplivede ham til Efterlignelse.

— Han omgikkes ellers Faa, levede et stille, ensformigt Familieliv i Ny Kongensgade.

Assessoren forkjælede ham indtil Forgudelse, nu, da han var vendt tilbage til de Hjarlske Husguder.

Naar Vigant af og til gav sig Tid til at spasere med Bedstefaderen, talte denne aldrig om Andet end om den Carrière, Dattersønnen skulde gjøre, og om, hvorledes han bedst skulde lægge den an. Og det nyttede ikke, at Vigant meget ærligt og meget energisk forestillede ham, at han slet ikke var noget juridisk Hoved og kun tog Examen — saa at sige — for Skams Skyld.

»Saadan sagde Onkel Gotlieb ogsaa,« forsikrede den Gamle, »og saadan siger saa Mange; men det har ikke Noget paa sig. En skjønne Dag, seer Du, en skjønne Dag, saa gaaer det op for Dig, lige med Et, hvad alle de saakaldte tørre Lovsteder betyder. De betyder simpelthen en Stats Værdighed. Og i samme Øjeblik, som Du forstaaer det, saa *er* Du Jurist

og slet ikke Andet, fordi man overhovedet ikke kan være noget Bedre. Det er noget Lignende som med Whist; man spiller ganske i Blinde og spiller daarligt; saa en Aften, uden at man selv veed af det, er Kvadraturen løst, og saa spiller man godt; Du spiller jo godt, Du bliver ogsaa en god Jurist. Naar jeg bare maa leve saa længe, at jeg kan skaffe Dig ind i Justitsministeriet.« —

— Men dette fromme Ønske fik Assessoren ikke opfyldt. Han opnaaede ikke en Gang at se Vigant som Candidat — langtfra.

Dagen efter Christiansborg Slots Brand blev han nemlig syg og kunde ikke komme sig.

Da Vigant Ulykkesnatten kom hjem Klokken to, traf han Assessoren gaaende uroligt op og ned fra den røde Stue ind i Dagligstuen og tilbage igjen.

Gulrødt, skarpt og uroligt faldt Skjæret fra Brandstedet ind gjennem alle Vinduerne, hvorfra man kunde se Kæmpebaalet i dets Vælde med de himmelstormende Luer, som gik over paa Midten og smækkede bort i Flammeflager, der viftede hen som Røg. Ilfærdige Skridt af Fodgængere Udraab og Brudstykker af be-

vægede Samtaler trængte fra Gaden ind i Værelset, og bag disse fremspringende Lyd fornam man uafbrudt en dump Støj, som om hele Byen laa i et mumlende Knurr.

Manne sad ved et Vindue og smaagræd, rent forvildet af nu i over sex Timer at have stirret mod Ilden, som hun syntes fejedes og fejedes og fejedes hen over Himlen. Retningen, den tog, ligesaa meget som selve Branden, hypnotiserede hende.

»Kan Du dog ikke faa Papa i Seng?« sagde hun til Vigant; »han vil ikke, og han kan ikke taale at blive oppe. Han gjør mig helt bange med alt det, han siger.«

Fremadbøjet, med Hænderne paa Ryggen og med virrende Hoved, blev Assessoren ved med at maale Stuerne i korte, trippende Trin. Af og til stillede han sig hen ved et Vindue, mumlede Noget for sig selv og gik saa igjen.

»Du maa være træt, Bedstefaer,« sagde Vigant og standsede ham ved at lægge Haanden paa hans Skulder, »Du skulde lægge Dig. Musæet er reddet, saa nu er der ikke Mer at gjøre.«

»Det er forfærdeligt — synes Du ikke, det er forfærdeligt?« Assessoren gik videre igjen

og virrede atter med Hovedet og havnede atter ved et af Vinduerne.

Vigant stillede sig hen ved Siden af ham. Bedstefaderens smaa rødkantede Øjne glippede vaade mod det voldsomme Skjær, alle Musklerne i det gule, smaatrynkede Ansigt dirrede i korte Trækninger, og Mundvigerne trak han nedad som Børn, der kæmpe med Graaden.

Vigant blev heftigt hjertegreben ved at se paa ham.

»Kom nu, Bedstefaer,« sagde han og tog ham under Armen.

Men den Gamle rørte sig ikke.

»Der har jeg nu siddet i saa mange Aar, og min Fader har siddet der, og alle de Andre — og nu brænder det — aa, Herre Gud — Slottet brænder —« og han foldede de rystende Hænder foran sin slunkne Mave.

»Herre Gud — Slottet brænder,« gjentog han uophørligt.

Først da han helt faldt sammen af Træthed, fik Vigant ham ind i hans Sovekammer. Men ogsaa der, medens Vigant og Tjeneren klædte ham af, blev han ved med sine Udbrud.

»Herre Gud — det gjør mig saa ondt — Slottet brænder, det gjør mig saa ondt.«

— Den næste Dag havde han Feber og fantaserede: om at kjøre op til Kongen og vise ham sin Deltagelse, om at give Penge til et nyt Slot og om Frederik den Syvendes Statue.

Men Feberen fortog sig, og efter et Par Dages Forløb fik han Lov til at staa op.

Tilsyneladende var han atter blevet den Gamle; kun i Øjnenes Udtryk var der noget Fremmed, ligesom Blindt.

Men Manne og Vigant forstode først for Alvor, hvad han fejlede, da de en Aften, paa hans eget Ønske, spillede deres vante Parti med ham.

Han havde mistet Hukommelsen.

Da dette gik op for ham selv, tabte han Lysten til at leve og dermed ogsaa Kraften dertil.

Han sank helt sammen og foretog sig ikke Andet end at sidde og blade i »Breve til og fra Vigant Hjarl.« De vare ny for ham hver Dag; han begyndte hver Dag forfra og kom aldrig flere igjennem end de to første.

To Maaneder efter Brandnatten døde han.

Vigant og Tjeneren klædte Liget; og da Dagen kom, hvor det skulde føres bort, tog

Vigant alene det lille, lette Legeme i sine Arme og løftede det ned i Kisten.

Han græd som et Barn, da de skruede Laaget til.

Hvor Meget blev der ikke taget fra ham, hvor Meget var ikke afsluttet og forbi med den gamle Mand, som nu blev baaret ud af sit Hus! — hvor megen Kjærlighed, hvor mange Minder, hvor mange uforglemmelige Dage. Hvilken Støtte, hvilken Baggrund, hvilken Medbør havde han ikke havt i dette gamle Hjem, der altid havde været Trygheden, Tilflugten, Stoltheden i hans Liv — om han saa ogsaa tidt havde seet sig bitter paa dets Indflydelse.

Som han gik der efter Kisten ind igjennem Værelset med det smaarudede Vindue og hans Blik faldt paa Lænestolen og Portraiterne over Sofaen og de to Sølvstager paa den fælles Plade, ja, han syntes, han var blevet mange Aar ældre og et alvorligt Menneske for hele Livet.

Og ikke med den ringeste Flyvetanke faldt det ham ind, at nu var han og Moderen jo hovedrige, at han kunde leve sit Liv, som han vilde, blot for det, han havde Lyst til.

Tvertimod, han havde aldrig før været sikrere paa, at nu skulde Arbejdet føres til Ende, saaledes som hans Bedstefader havde ønsket det, og som han ogsaa selv ansaae det for rigtigt — ja, for det Eneste, der var ham selv og hans Slægt værdigt.

XV.

To Aar efter Assessorens Død tog Vigant juridisk Examen med et Laud, der vel neppe var saa rent, som de Hjarlske Traditioner forlangte det, men som ganske tilfredsstillede Vigants egne Fordringer og langt oversteg hans Manuducteurs Forventninger.

Samme Aar rejste Moder og Søn et Par Maaneder til Udlandet; et Par Maaneder fulde af rolig Nyden.

Som en lykkelig Drøm, der endelig engang er gaaet i Opfyldelse, som en lille Guldalder, der var bleven virkeliggjort, saaledes forekom denne Udflugt dem, hvor de nøde Naturen og hinandens Selskab med et næsten barnligt Humeur.

Og det nyttede ikke, at Manne søgte at mørkne denne Lykke ved bestandig at gjentage for sig selv, at hun fortjente den ikke, hun, som havde saa Meget at bebrejde sig i sit Liv. Hun *var* lykkelig. Og blev der end inderst inde en lille Stump manende Angst tilbage, saa bidrog den kun til at gjøre hende Øjeblikket dobbelt kostbart.

For Vigant var denne Tid et tankeløst Velvære, en Ferie, som var Pligt, et Driverliv uden Skrupler, der fæstnede i ham den ydre Sikkerhed og den lidt magelige men ikke synderlig dybtbundende Livsglæde, hvormed Arbejdet havde lønnet ham.

I de første Dage af Maj flyttede de ind i en lille Pension, som laa et Kvarters Vej udenfor Interlaken, med den Hensigt i nogle Uger at nyde de smukke Toure i »Jomfruen«s Omegn.

— En Dag ved Middagsbordet hilste Manne paa en Dame, der sad ved den anden Bordende. Vigant lagde Mærke til, at Moderens Nik var noget reserveret, især naar han sammen-

lignede det med den overstrømmende Venlighed, som den fremmede Dame lagde i sine Hovedbevægelser, der gjentoge sig for hver anden Minut under hele Maaltidet og ledsagedes af Smil, det ene bredere og længere end det andet.

En Ungdomsbekjendt — hviskede Manne til Vigant, en Oberstinde Bohn, som hun ikke havde seet i mange Aar, og som — det sagde hun ikke, men Vigant forstod det — og som hun godt kunde have undværet at se i mange endnu.

Efter Bordet kom Damen hen til dem, en høj, fyldig, kjøn Kone paa de halvtreds, som førte sig let og værdigt. Der fandtes ikke en Antydning af graa Stænk i det glatstrøgne Haar, som hun bar uden Pynt. Øjnene vare store og brune, men besynderlig kolde, fladbundede og urolige.

Hun tog begge Mannes Hænder, rystede dem i fem Minutter og repeterede i Løbet af dette Tidsrum hele sit Liv lige fra den Tid, da hun og Manne gik i Skole sammen, til den Omelet, de havde faaet ved Bordet idag. Saa forfærdelig morsomt det var, at de en Gang igjen skulde mødes!

Mannes Ansigt, der var forstenet i et Smil, ikke uligt det, en ubehagelig Medicin kan fremkalde, blev ikke mildere, fordi Fru Bohn titulerede hende med Du og Fornavn.

»Maa jeg ikke forestille Dig min Søn?« sagde Manne, da Veninden endelig slap hendes Hænder.

Fru Bohn glemte næsten at gjengjælde Vigants Hilsen for at se sig om, hen imod Spisesalen.

— »Og jeg — maa jeg ikke —? Estrid — hvor er Du henne?«

Paa en Bænk udenfor Spisesalen sad en ung, mørk Dame. Hun bar en marineblaa Kjole, og en fin, halvt gjennemsigtig Krave af let Stof faldt bred og kniplingsbesat ned over det Øverste af Livet. Hun rejste sig stilfærdigt og gik i samme Tempo hen til sin Moder. Hun var ikke høj.

Ved Bordet havde hverken Manne eller Vigant lagt Mærke til hende.

Da Præsentationen var overstaaet, tog Fru Bohn Manne under Armen og begyndte en langsom Fortrolighedstour gjennem Pensionshavens Gange.

De Unge fulgte efter som paa Commando.

Men Vigant beklagede sig ikke. I de sidste Aar, hvor han ikke gik paa Bal, havde han kun sjældent talt med unge Piger og ofte savnet det hjerteligt. Nu var her jo god Lejlighed — —

Hun saae ret aparte ud, den lille Frøken, med den svagt solbrændte Teint, de store, lysebrune Øjne og den faste, flettede Haarknude i Nakken. Panden var høj og bar; ikke et eneste Haar fik Lov til at skrive kokette Kruseduller over den ganske fine Rynke, der som en lang Tankestreg laa hen over Pandehvælvet.

Figuren var spæd, ligesom Hænderne; Nakken lidt for spinkel og Holdningen en Smule sammenfalden.

Estrid Bohn var to og tyve Aar, men hun saae meget yngre ud.

— De følte sig begge trykkede af dette, at *skulle* tale, at *skulle* stifte Bekjendtskab, og Vigant vidste ikke Andet at sige end nogle almindelige Bemærkninger om Schweitzernatur og Schweitzerpensioner.

Estrid svarede med Enstavelsesord.

Han kunde godt lide den Stemme; den laa paa Luften som runde, bløde Tonebobler, der

langsomt drev bort. Han kunde følge dem i Lytten en hel Minut, efterat det sidste Ord var sagt.

Blot hun vilde sige noget Mere! Hun kunde vist godt, at dømme efter Øjnene.

De gik helt tavse tilsidst.

Saa med Et brast han i Latter — en ganske kort Latter; han kunde ikke lade være, han var i Humeur til det; han sagde, hvad han tænkte.

Hun saae paa ham, halvt forskrækket, halvt stødt.

»Ja, jeg leer — De maa ikke blive vred — men jeg maa tænke paa, da man var Børn — kan De huske? og skulde være Venner med Børnene til Faders og Moders Venner.«

Hun svarede med et Smil, et nydeligt Smil, der tabte sig i en svag Rødmen.

»Lad os sætte os her« — han blev helt oprømt af Smilet — »de finder os nok.«

»Jomfruen« laa lige for dem med gyldent Aftenlys over sin brede, evige Storhed. Op fra den fyldiggrønne Skovforgrund skød det sig frem, paa en Sokkel af graa, vild Nøgenhed, dette hvide, overjordiske, drønning-kølige

Tempel, hvis Tindelinier stode klare og bløde mod den dybtblaa Himmel bag.

Vigant talte sig varm til Rejselivets Pris: de mange Indtryk, de mange Tilfældigheder — det var som at have Fødselsdag hver Dag og bestandig en forskellig. At rejse To, der passede sammen, Livet bød dog ikke paa noget Bedre.

Hun havde smilet hele Tiden; nu gik Smilet bort.

Men han saae det først, da han drejede Hovedet: »ikke sandt?«

Hun svarede ikke, sad og saae ned.

Han forundrede sig over hendes Ærlighed, men kunde godt lide den; den smigrede ham.

Nej, større Contraster end hun og Moderen kunde ikke let tænkes.

Nu laa »Jomfruen« rød som de skjæreste Rosenblade, rød over hele den nøgne Sokkel, rød over den milebrede Sne, rød over de himmelrækkende Spir.

»Ja, det er smukt,« sagde Estrid som Svar paa et begejstret Udbrud fra Vigant, »men jeg synes egentlig, det er *for* smukt. Det gjør paa mig Indtryk af — ja, ligesom det ikke var virkeligt; jeg kan slet ikke faa mig selv til at

tro paa, at det er virkeligt. Det er mig saa fremmed, det rører mig ikke.«

»De er nok en ægte Patriot;« Vigant lo.

»Knap nok, jeg er kun Aarhusianer.« Hun saae paa ham med et undseeligt Blik, der dog var modigt nok til ikke at vige for hans Smil. »Og jeg synes Noget, der er endnu meget værre: jeg kan ikke lade være med at tænke paa Jordbærfromage, naar jeg seer paa al den røde Sne deroppe. Moder spilder complet sine Penge ved at lade mig rejse.«

Vigant blev ved med at le.

»Har De været længe borte?«

»Aa nej; vi har besøgt et Badested nede i Graubünden — for Moders Skyld; nu skulde hun ligge her for at komme lidt til Kræfter efter Couren, inden vi tager hjem.«

»Deres Moder seer da ellers ikke svagelig ud.«

»Nej. Lægerne kan heller ikke blive kloge paa, hvad det er, hun fejler. Der er Dage, hvor hun ikke *kan* staa op, og den Tilstand varer undertiden ved en hel Uge. Det er vel noget Nerveust.«

Vigant mente at kunne høre paa Tonefaldet, at Estrid delte hans skeptiske Syn paa Fru Bohns Sygelighed.

»Saa glæder De Dem vel til at skulle hjem?« sagde han for at komme bort fra dette intime Emne.

Hun nikkede: »især for at faa Noget at bestille. Skulde jeg rejse længe endnu, saa troer jeg, at ogsaa jeg endte med at blive liggende.«

De lo begge — af Noget, de begge underforstod.

»Nej, for Resten« — brød Estrid af — »det gjorde jeg ikke; jeg kan altid finde paa Noget at tage mig til; men at se paa de Andre, paa disse Englænderinder, der gaaer og siger »awfully nice« hele Dagen igjennem og om Aftenen valser rundt med Hænderne op om Ryggen af hinanden — det er *det*, jeg synes er saa skrækkeligt. Jeg kunde banke dem.« Hun slog sig paa Knæet med sin lille knyttede Haand. »Jeg bliver ligefrem ond af at se paa dem; og naar jeg saa tænker paa, at de Mennesker ikke har gjort Andet, fra de var fem Aar!«

»*Jeg* misunder dem,« sagde Vigant ganske tørt og saae ud i Luften.

»Misunder?«

»Ja, jeg misunder altid Mennesker, der har nok i den Dag idag, der bare lader sig glide.« Den lette Vrede klædte hende allerkjæreste; blot hun vilde banke ham ogsaa!

»Jeg synes ikke, det er Umagen værdt at misunde, hvad man saa let kan opnaa.« Jo, Stemmen dirrede virkelig ganske vredt.

»Det tager De complet fejl i, Frøken; det er aldeles ikke let at opnaa. Desværre. Se, De for Exempel, De kan jo ikke; og jeg kan heller ikke.«

»Jamen *De* holder jo meget af at rejse.«

»Der gaaer dog ikke en Dag, uden at jeg er saa dum at tænke paa Kjøbenhavn: naar Du nu kommer hjem — hvad saa?«

»Hvad saa?«

»Ja, Noget skal man jo ind i. Men jeg syntes, det maatte være dejligt at lade de Andre om Concourrencen, fredeligt at toure om fra Sted til Sted og se, hvad der var skjønt paa Jorden, blive eller rejse, ganske som man fandt Selskab til det — idag, imorgen, til man blev hundrede Aar.«

»Men *kan* De ikke det?«

»Nej. Det vilde ikke more mig nemlig.»

»Aa jo — prøv paa det. Jeg troer, De kunde lære det.« For Alvor, hun var stødt.

»Sit Fædreland skylder man Alt!« sagde han saa med bred Pathos, i Haab om atter at faa den knyttede Haand at se.

Men denne sidste Ytring forspildte ham hele Fornøjelsen; den var altfor understreget.

Hun vendte Hovedet en ubetydelig Smule og sendte ham et ganske kort Blink.

»De troer nok, De driller mig.«

»Lykkedes det maaske ikke?« Det var hans sidste Forsøg.

»*Jo*. Men nu er det forbi. Og nu er det ganske haabløst for Dem *nogensinde* at probere igjen.« Hun sagde det yderst fromt, uden Spor af Triumf, og lænede sig tilbage mod Bænkens Rygstød.

Det røde Flor om Jomfruens Skjønhed var svævet bort. I rene, kolde Farver, med en uhyggelig bleg Skyggelød over Pragten, laa Bjerget for dem: intet Slot mere, intet Ferige — et Kæmpefjeld, som det var, med barske Klippesider hyllet i den evige Snees Rædsel. Luften var grønbleg over Tinderne.

»De synes maaske bedre om hendes Højhed i den Couleur?« spurgte Vigant.

»Jeg kan bedst lide hende, naar jeg ikke seer hende. Det er saamænd meget muligt, at jeg vil sværme for hende, naar jeg kommer hjem til Aarhus.«

»Gaaer det Dem ligedan med Mennesker?«

»Hvorledes?«

»At De holder mest af dem, naar De ikke seer dem?«

I det Samme rejste han sig og gik de ældre Damer imøde, da han saae dem i den nærmeste Gang.

Estrid blev siddende.

Det kunde han opfatte som Svar paa sit Spørgsmaal, hvis han vilde. — —

Manne havde lejet for flere Uger, og hun holdt, ligesom sin Fader, ikke af at give sine Penge ud til ingen Nytte. Ellers var hun hellere rejst bort strax for at slippe for Fru Bohns Overhæng. Det sagde hun til Vigant, da de senere paa Aftenen havde trukket sig tilbage til deres Værelser.

Der var ikke noget Ondt i Fru Bohn, men hun var af den Slags Mennesker, der aldrig kunde lade Andre i Fred. Manne huskede det fra Skoletiden: hvorledes Betty Toft altid skulde

raade og mægle og blande sig — — en utrolig Nysgjerrighed i Forening med en god Del Herskesyge og et lille Kvantum naturlig Tjenstvillighed. Hun var ogsaa efterhaanden brouilleret med hele sin ret store Familie, fordi hun altid anbragte sin Næse, hvor den ikke hørte hjemme, og ved sine evige Indblandinger satte baade Ægtefolk og Søskende op mod hinanden. De havde alle velsignet den Dag, da hendes Mand blev forflyttet til Aarhus.

Om ham sagde man, at han hvert Aar sendte hende tre Maaneder paa Rejse for i Fred at samle Kræfter til de andre ni.

Det var en lille tør Militair, hvem Ægteskabet havde kuet, skjønt han saavidt muligt var veget udenom.

»Den unge Pige seer ogsaa trykket ud,« sluttede Manne.

»Ja, hende har jeg ondt af,« sagde Vigant; »hun er et prægtigt lille Menneske. *Jeg* rejser absolut *ikke.*« Han understregede Ordene med to meget bestemte Nik. »For Resten troer jeg ikke, Fruen vil genere os synderlig. Hun faaer nok sit Tilfælde, skal Du se.«

»Sit Tilfælde?«

»Ja, hun har det Tilfælde, at hun bliver liggende.«

Saa lo Moder og Søn saa højt, at de maatte tysse paa hinanden; der sov jo Folk ved Siden af.

Nede i Pensionshaven, langt borte fra Huset, laa der en lille halvgjemt Krog. Ægte Kastanier skyggede over en sammenstyrtet Stendysse og en næsten tilgroet Dam, i hvis Midte der stod en halvnøgen, kvindelig Sandstensfigur, en Slags Nymfe, der ængstelig holdt sine Klæder sammen om Hoften, snarere dog med et Udtryk, som om hun frøs, end som om hun frygtede en næsvis Satyrs Forfølgelse.

Denne Krog var virkelig ogsaa det eneste Sted i hele Haven, hvor man i disse hede Vaardage fandt en Kjende Køling. Der var Grotteluft derinde under de langt nedhængende Kastaniegrene og fugtig-grønt Lys over Bassinet og Stenbænkene — en Stemning af Glemsel, af Ruin, af stille Dyrs og Planters Vegeteren, af Tidens langsomme Drømmen-sig ind i sig selv. Mos

og Bregner bredte sig mellem Stenene og søgte at dække Dyssens Forfald; yppige Aakander laa henslængte paa de store Bladøer midt i Dammen, og jomfruelige Iris skjulte sig saa godt, de kunde, mellem de ærbødige Siv.

Dernede sad Estrid helst, baade Formiddag og Eftermiddag. Solen blinkede kun i korte Glimt i Gruset og hen over de matblanke Kastanieblade; Aftenen kom, før Straalerne havde faaet Tid til at tørre og opvarme Luften under Træerne.

Snart fandt ogsaa Vigant Vej til Krogen.

Som oftest hørte hun ham komme i det knirkende Grus og indbød ham da, med en halv Drejning af Hovedet, til at træde nærmere. Men det hændte ogsaa, at han kom bag paa hende; saa blev han gjerne staaende et Par Minutter, før han gik ind.

Det var hendes Stilling, der fængslede ham, og den var ikke en Gang smuk. Hovedet holdt hun saa stærkt bukket, at Halsens Magerhed traadte næsten ynkelig frem, og den venstre Haand formelig krammede Sytøjet af lutter Energi, medens den højre aldrig undte sig Hvile med Traaden.

Men der var Nerve og Charakter over denne Spændthed af de fine Muskler. Og saa var der over den bøjede Pandes svage Runding og de sænkede Øjenlaag en tankefuld Kyskhed, som man træffer den paa idealiserede Kvindehoveder.

Det morede ham at overraske hende. Hun havde, naar hun blev forskrækket, nogle korte Zigzagbevægelser, som kunde minde om Libellers kantede Flugt.

Næsten altid begyndte de at tale om, hvor besynderligt det var, at ikke hele Pensionen søgte ned i denne kølige Krog.

»Englænderne føler sig forpligtede til at se paa Jomfruen hele Dagen,« sagde Estrid, »og her er kun Udsigt til en Frøken.«

»Aa ja, hun har Næse nok til at være Comtesse, i det Mindste;« Vigant stod og saae forelsket paa Nymfen i Bassinet.

»Og jeg som troede, det var for *min* Skyld, De kom herned;« Estrid bestræbte sig for at se krænket ud.

»Ja, den Slags Stød giver Verden.«

De havde, siden den første Aftens lette Skærmydsel, vænnet sig til en Tone, som aldrig tillod et ærligt Spørgsmaal eller et alvor-

ligt Svar: lutter Løjer, List og Lumskerier, smaa Baghold og uophørlig Kryben-i-Skjul.

Alligevel lærte de hinanden at kjende. Der røbes Mangt i saadanne smaa, improviserede Ordkampe, baade Sindelag og Opdragelse.

For Vigant røbede de i hvert Fald saa Meget, at han fik Lyst til at kjende hende helt, ogsaa fra den rigtige Side.

Derfor foreslog han Fredslutning en Dag. Men det lod hun, som hun ikke forstod. Han fik Indtryk af, at hun var bange for det, og dette gjorde hans Interesse for hende varmere. Saa greb han en Formiddag til den Udvej at sidde tavs, helt tavs, paa Trods.

Det hjalp. Hun saae et Par Gange forundret, lidt usikkert over paa ham; han endte med at gjengjælde Blikkene.

Og i denne stille Spørgen og Svaren og Gjøren-Afbigt og Slutten-Forlig — for Blikkene havde alt dette i sig — blev der sagt Mere, end de nogensinde før havde betroet hinanden og vel neppe selv vidst: ingen Kjærligheds-erklæring, langtfra — kun Tilstaaelse af en mild Hyggen-sig i hinandens Selskab.

Og fra det Øjeblik af blev Tonen en anden.

Hun fortalte ham om sin Virksomhed hjemme, at hun havde en lille Skole paa fem Smaapiger, som hun længtes efter at tage fat paa igjen. Og han fortalte hende, at han gruede for at komme hjem, for han havde *ikke* Noget at tage fat paa.

Hun lagde ikke Skjul paa, hvor lidt hun og Moderen passede sammen; og han indviede hende efterhaanden i sit stavnsbundne Forhold til de Hjarlske Familietraditioner.

Hver ny Dag var en ny Fortrolighed.

Og de opdagede hurtigt, hvormeget de havde smaaløjet blot for at sige imod. De vare saa enige i det Meste, nu de udtalte sig aabent — for Exempel om Musik; de elskede begge Schubert og Beethovens Es-dur Sonate, den med Tarantelfinalen.

Og i Literaturen holdt de mest af psychologiske Romaner, Russernes især.

Men paa de bildende Kunster vare de begge lige dumme.

De morede sig med at gjøre Prøve paa denne Sympathi i rene Ubetydeligheder, i blotte Fornemmelser.

Saaledes skjændtes de længe med rørende Enstemmighed om, hvem der først havde sagt,

at den Sky, der nu laa over »Jungfrau«, lignede et Paaskelam, og at den Række gamle, forpjuskede Popler, som indhegnede Engen, der stødte op til Pensionen, mindede om en Samling gamle Frøkener, der vare ude i Blæst.

At Dagene i Ugen hver havde sin Farve, det havde de begge tænkt paa før. Mandag var graalig, Onsdag brun og Fredag meget lys, helt hvid omtrent. Torsdag var mørkegrøn og Tirsdag lysegrøn, det var der ingen Tvivl om. Søndag havde Vejrets Farve, og Lørdag kunde de ikke sige Noget om. Men den holdt de mest af — fra Skoletiden, mente de begge; de troede nok, den var rød.

De maatte formelig lede om Uenighedspuncter.

Og de opnaaede endelig at finde et, en Dag, da de kom til at tale om, hvem af dem der var lykkeligst.

Det vilde Ingen af dem være.

»Er *De* ikke lykkelig, De, som har alle Livets Goder?« sagde Estrid og hørte helt op med at sy.

»Og *De* da, som er saa umaadelig energisk!«

»De er forfærdelig lykkelig,« sagde de begge omtrent paa samme Tid og saae begge

lige fornærmede ud, fordi den Anden vovede en saadan Mistanke.

En Trediemand, som ikke forstod deres Sprog, skulde troet, de beskyldte hinanden for en grum Forbrydelse.

»Naa ja, saa *lad* mig da være lykkelig,« sagde Estrid, som først blev træt.

»De kan heller ikke give mig en eneste Grund for det Modsatte.«

»Kan De maaske *det*, for Deres Vedkommende?«

»Ja. Lykken er nemlig en Temperamentsag, skal jeg sige Dem.«

»Og Deres Temperament er *ikke* lykkeligt?«

»Nej.«

Det kunde hun ikke faa i sit Hovede, saa letstemt, saa munter, saa ens han var.

»De derimod,« sagde Vigant, »*De* har et lykkeligt Temperament; De virker nemlig beroligende paa Andre.«

»Paa Dem synes jeg egentlig ikke;« Estrid lo.

»Netop paa mig.« Han lagde lidt Mer i de Ord, end han mente.

Hun blev tavs efter dem; Tonefaldet gjorde hende tavs. — — —

— Alligevel, der var Sandhed i dem. Han sank altid hen i Smil, stille, dvælende Smil, naar han tænkte paa hende.

Og det gjorde han tidt; men han tænkte hende altid ind i en Ramme — et Hjems Ramme, et Huslivs Ramme. Der sad hun hyggelig, flink og munter og lagde Livet til Rette for ham, gjorde hans Dage lyse og hans Aftener lune; glattede ud, lugede bort — *beroligede*. Hvor vilde det ikke støtte og værge ham mod opblussende Anfægtelser, mod snigende Mismod, mod al den Tvivl og Lede og Uro, som dog kun laa i foreløbig Dvale i hans Sind, om han bestandig kunde have denne kjønne, muntre, virksomme unge Pige om sig!

Og saa godt de kunde faa det, i enhver Henseende jo: det nydeligste Hjem — og stort Hus kunde de føre, med megen Musik og Kunstneromgang, fint og selvstændigt. Saa fristende den var, denne smukt monterede Idyl! — det var som at bæres ned ad en mild Strøm og lade sig opvarte af smilende Udsigter.

I denne Ramme tænkte han sig hende, og i dette Billede forelskede han sig.

Ikke i hende, som den Kvinde, hun var; han kunde vel forestille sig, at han klappede hendes Kind og kyssede hendes Pande; men at hun satte sig paa hans Skjød, at hun sov ved hans Side — det var Billeder bag Forhæng, han ikke drog bort. Ingen Ventetimer, der brændte som Tørst eller slappede som Angst, intet jublende Hjerteslag, naar hun endelig kom, og ikke denne griske Fordring til Dagen om at staa stille som Solen i Gibeon. Men alt dette regnede han Forholdet til Ære; just deri saae han en Betryggelse for sine Følelsers Ægthed, og derfor var Trangen til at beslutte ikke over ham som en Ildsvaade, han maatte ud af.

Det kunde jo vente, for det vilde jo vare. —

Manne satte sig ofte ind til de to Unge i Krogen og var aldrig til Ulejlighed. De skiftede hverken Tone eller Emne, fordi hun kom.

Med Fru Bohn var det anderledes; hun *lod* nemlig selv, som om hun generede. Hun slog sig ikke til Ro hos dem, stod kun et Par Minutter ved Bassinet, sagde et Par ligegyldige Ord og gik saa skyndsomst igjen. Hun vidste,

hvad der var i Gjære, og hun ikke havde det Mindste derimod; det var ikke til at tage fejl af.

Og disse Besøg fordærvede dem mangen Formiddag; thi selv om Vigant tog dem let og ikke lod sig forstyrre i sin Ligevægt, Estrid blev altid urolig og forlegen, naar Moderen var gaaet, pakkede gjerne kort efter sit Sytøj sammen og fandt et Paaskud til at trække sig tilbage. —

Ogsaa i Mannes Hjerte kastede Fru Bohn Uroens Sæd; hun gjorde Hentydninger, som »Veninden« ikke kunde misforstaa.

Ganske grundløse Hentydninger, mente Manne; hun havde ikke opdaget det mindste Paafaldende i de Unges Forhold.

Men en Aften spurgte hun dog Vigant.

Og da denne svarede undvigende, blev hun urolig; — ikke fordi hun havde Noget mod Partiet — Estrid holdt hun meget af, og Betty Toft sad jo vel forvaret i Aarhus — men fordi hun hverken fandt, at de to unge Mennesker passede for hinanden, eller troede paa, at Vigants Forelskelse var Andet end et af de tilfældige Indfald, som Rejselivets Lediggang fører med sig.

Alt dette foreholdt hun ham, meget mildt, men meget bestemt.

Men Moderens Tvivl, der krænkede ham ret dybt, gjorde ham snarere sikrere i hans Tro paa sine Følelser, som han nu ansaae det for en Æressag at staa fast ved.

Og da Manne foreslog ham at tage bort et Par Dage før den oprindelige Bestemmelse, æggede ogsaa dette Skridt fra Moderens Side ham mod en Afgjørelse.

— Den sidste Dag skulde benyttes til en længere Udflugt: først i Landauer til Lauterbrunnen og derpaa til Hest op til Mürren.

Begge de ældre Damer mente at kunne gjøre Touren med.

Men undervejs, i Landaueren, blev Fru Bohn svimmel; og da hun kom til Lauterbrunnen, havde hun faaet sit Tilfælde, eller i hvert Fald en Antydning af det. Der var ikke Tale om, at hun kunde komme op paa en Hest.

Saa vilde Estrid ogsaa blive i Dalen.

Men det vilde Fru Bohn paa ingen Maade tillade.

»Vi Ældre, vi har vænnet os til at undvære i disse mange Aar; men de Unge, de skal virkelig nyde Livet.«

Ordene vare henvendte til Manne, men denne stod og saae uforstaaende ud i Luften.

Saa kom Vigant Fru Bohn til Hjælp:

»Jeg synes, Du skulde blive og holde Fru Bohn med Selskab,« sagde han; »Touren er vist ogsaa Dig for anstrengende.«

Han lagde Mærke til, at Estrid, som stod ved Siden af ham, bøjede sig saa stærkt forover, at Spidsen paa hendes Parasol boredes dybt ned i Vejkanten.

»Aa ja, hvis Du vilde;« sagde Fru Bohn. »Her er jo nok Folk, der kan hjælpe mig, men at have Dig, det vil rigtignok være noget Andet.«

Manne sendte Vigant et bedrøvet, uroligt Blik, og Estrid protesterede endnu en Gang, men det blev alligevel til, at de to Unge red alene. Thi baade Estrid og Manne indsaae, at de, ved at fortsætte med deres Indvendinger, tillagde Sagen en Betydning, som den ikke maatte synes at have. —

Men Stemningen var trykket, saavel hos de to Fruer, der bleve siddende foran Schweitzer-

huset nede i Dalen, som hos Vigant og Estrid, der paa et Par sindige, nikkende Heste rokkede langsomt op ad den stenede Bjergsti, der i vide Spiralringe snoede sig frem til Mürrens Hotel.

Estrid red forrest. Hun gav mere end nødvendigt efter for Dyrets Bevægelser, og det slog Vigant, at der i Ryggens Udtryk var noget Opgivet, en Mangel paa Fatning, som ikke lignede hende. Og naar han raabte til hende og beklagede sig over Heden — hun vendte ikke Hovedet en eneste Gang.

Han faldt i Tanker. Den omgivende Natur var ikke til for ham: han saae ikke længere end til Hestens Hoved.

— Ja —! det var maaske galt af ham; der var i det, han havde gjort, Noget, som kunde opfattes som — ikke just som en Erklæring, men dog som et Skridt, en Tilnærmelse. Og dermed havde han paadraget sig et Ansvar, som — ja som trykkede ham, fordi der i det Ansvar laa en Fordring til Afgjørelse. Og Afgjørelsen maatte ske idag, for imorgen rejste han.

Men var han da egentlig ikke enig med sig selv om, at han vilde? Og var det i saa Fald ikke ganske godt, at han havde frem-

tvunget en Situation, som nødte ham til at gjøre det, han vilde?

Ja — vilde han ogsaa?

Aa, Herre Gud, at de Mødre ikke kunde lade Ungdommen i Fred, at de ikke kunde tie og lukke Øjnene, at de altid enten skulde puffe til eller raade fra! Hans egen Moder var ikke et Haar bedre end andre. Saa herligt det vilde været, om han havde kunnet nyde disse Uger i Fred for Ansvar og Afgjørelse. Siden! siden!

Men Mødrene, dem kunde man endelig komme over. Nej, den lille fine Ryg der forude, og det lille bøjede Hoved, der ikke vilde vende sig, og Parasollen, som uroligt blev flyttet og slaaet op og i — saa nydeligt hun holdt den for Resten — der forude, derfra var det, at han manedes og mindedes, ikke om Ansvar, Ordet var for stærkt, kun om — at være forsigtig.

Og han havde *ikke* været forsigtig, især ikke efter den sidste Samtale med Moderen. —

Endelig naaede de op paa en bred, grøn Sætervang, og her satte han sin Hest i Trav og red op paa Siden af Estrid for at blive Tankerne kvit.

Men hun svarede ganske kort, naar han spurgte, saa at de snart begge faldt hen i Grublerier paany. Da han havde tiet et helt Kvarter, undskyldte han sig med, at det var for varmt til at conversere.

— Paa den store Terrasse foran Mürrens Hotel, hvor Vinden bar Sneluft til fra Bernerkjædens Toppe ligeoverfor, var der friskt og køligt, saa her gjaldt Undskyldningen ikke længer. Alligevel var Underholdningen sparsom under det lette Maaltid, de indtog. Og hun lo kun lidt og tvungent af hans heller ikke synderlig vittige Bemærkninger om Kellnere, der ikke forandrede sig, selv om de kom op over Skovgrændsen.

»Dette her er aabenbart slet ikke Noget for Dem,« sagde han, da de havde drukket deres Caffe og vendte deres Stole for at nyde Udsigten.

»Hvilket?«

»Alle de Jomfruer der;« han pegede over mod Bjergkjæden, der laa tæt ind paa dem med sine hvide Toppe, Skulder om Skulder, og med Kløfterne fyldte af smallere og bredere Snestriber, der endte i douchende, traadfine Vandfald. Smaa lysegraa Skyhætter satte sig nu paa een Top, nu paa en anden, og lasedes

op mer og mer for hver Gang, de skiftede Hoved.

»Jeg holder mer af Bjergene *nu*,« sagde hun uden at se paa ham; »jeg troer næsten, jeg vil savne dem.«

»Det vil jeg ogsaa, jeg vil savne dem meget.« Han mente ikke hende med »dem«, men det lød saaledes; det slog ham selv.

Og denne Opdagelse gjorde ham forlegen, saa at den Højtidelighed, som Ordene havde lagt i Luften om dem, fik Stunder til at brede sig og gjøre dem endnu tavsere end før. —

Der kom en Kretiner og tiggede.

Den lille puklede Stakkel med den dyriske Lallen og det fjottede Udtryk gav dem endelig Stof til den Samtale, de havde saa svært ved at faa i Gang.

De vare begge enige om, at hvis en Moder dræbte en saadan Vanskabning af Forfærdelse over at have født ham til Verden, det burde hverken straffes eller beklages. Og dette førte dem ind i en Drøftelse af Spørgsmaalet om Forbryderes Tilregnelighed.

»Tilregnelighed — mener De dermed Samvittighed?« spurgte Estrid.

»Jeg forstaaer ikke rigtig;« Vigant saae juridisk ud.

»Jo, for jeg tænker nemlig, at man bedst maa kjende Tilregneligheden derpaa, at Forbryderen angrer. Jeg troer, det er *normalt* at angre,« føjede hun til, meget bestemt.

»Den Anskuelse maa De for Guds Skyld ikke lade trykke,« sagde Vigant og lo, »for saa er der aldrig Nogen, der angrer mer.«

»Aa jo, De kan tro, de kan ikke lade være med det, alligevel. — Jeg troer nu saa *meget* paa Samvittigheden.« Med et Sæt sprængte hun Emnet til langt videre Horizont.

»Ja, hvorledes —?« Vigant havde atter et svagt videnskabeligt Smil om Læberne.

»Jeg troer egentlig slet ikke paa Andet.« Hun sad med sænkede Blikke og glattede sin Kjole ned om sit ene Knæ. Der var i Tonefaldet saa Meget af en stille Bekjendelse, at Vigant drog Smilet ind.

»Og *jeg* troer ikke en Gang paa Samvittigheden. Ja, Deres kjender jeg jo ikke. Men min egen — det er den værste Sværmer. Alt det, den for Alvor har villet have mig til i Livet! — de mest modsatte Ting og lige absolut

hver Gang. Jeg er formelig spændt paa, hvad den finder paa, naar jeg kommer hjem.«

Hun havde løftet Hovedet, medens han talte: »saa troer De altsaa slet ikke paa Noget?«

»Jo, paa Sympathien,« svarede han.

Hun smilede: »Samvittigheden er bedre.«

»Sympathien er lettere. For Resten mener vi vist det Samme, naar det kommer til Stykket. Vi mener, at det er os selv, Individet, som afgjør, hvad der er godt og hvad der er ondt. Ikke sandt?«

Hun tænkte sig lidt om: »Nej, det mener jeg ikke. Jeg troer, at det Gode er ens for Alle.«

»Saa er De alligevel svært orthodox.«

Hun rystede paa Hovedet: »Nej, nej! — . . . det Gode er for mig slet ikke . . . slet ikke noget Aabenbaret, det er ganske simpelt — det Sunde, forstaaer De, det, som giver Kraft og Energi, det, som . . . som *udvikler.*« Hun havde disse smaa morsomme Bevægelser med knyttet Haand, som Vigant saa godt kunde lide.

Han nikkede: »ja, den Definition er jo ligesaa god som saa mangen anden.«

Estrid saae op paa ham og gjengjældte hans Smil. »*Lidt* orthodox *er* jeg nu for Resten. Jeg er nemlig ikke fri for at være en Smule katholsk. Jeg troer paa Skjærsilden.«

»Paa Skjærsilden?«

»Det vil sige, jeg mener, at Livet her . . . det er Skjærsilden.«

Han nikkede igjen, uden at smile.

»Der er maaske fler end denne ene, — mange Liv maaske, som man skal gaa igjennem — for at blive god. For *Alle* bliver gode — tilsidst — i et Liv, som jeg ikke kjender.«

Hendes Stemme var dæmpet som af svag Hjertebanken; men hun havde ogsaa i det, hun sagde, givet Mer end Ordene, Noget af sig selv, som hun ikke gav til Hverdag.

Vigant forstod dette, og de samme Tanker, som havde pint ham, medens de red, begyndte deres Kredsløb paany.

Hun sad nu, let foroverbøjet, med Armene hvilende paa sine Knæ og saae over mod Bjergsneen.

Han lænede sig flere Gange i smaa Ryk hen imod hende, som for at sige Noget. Men hun rørte sig ikke, gav ikke den ringeste Antydning af et Spørgsmaal.

Saa rejste han sig resolut midt i et Ryk og sagde, de maatte hjem. Klokken var mange.

Han *red* ikke ned. Han trak sin Hest efter sig ved Tøjlen; det var bekvemmere paa den bratte Sti. Desuden trængte han til at gaa, til at røre paa sig, faa sine Tanker ind i en friskere Tact.

Ikke en eneste Gang paa hele Touren vendte hun sig om og saae efter ham.

Men da han nede i Lauterbrunnen rakte hende sin Haand for at hjælpe hende af Sadlen, mødtes deres Øjne. Og da spurgte hun. — — —

Paa Hjemtouren var det svært at holde Samtalen vedlige. Men Fru Bohns lidende Tilstand maatte tjene som en Slags Undskyldning for de mange Pauser. Forøvrigt var det hende, der talte mest.

Det blev mørkt, inden de naaede hjem.

Vigant sagde hurtigt Godnat: han vilde gaa en Tour, før han lagde sig.

Men han kom ikke længer end til Krogen i Haven, hvor han plejede at sidde med Estrid.

Her var det ham, da han traadte ind under Kastanierne, som tog hendes Stemme

imod ham, som hørte han dens syngende Bobler svæve mildt hen imod sig.

Og det faldt ham ind, hvor lidet hendes Ydre svarede til denne Broncerøst. Han havde tænkt paa det før, naar de sade sammen i Skumringen og han ikke kunde se hende tydeligt. Han havde da drømt hende høj, rank og yppig — alt det, som Stemmen bar Løfte om. Og han havde følt det som en stikkende Skuffelse, at han vidste, hun var saa spæd og lille og spinkel.

Det Samme følte han nu i denne Time, hvor han vilde og maatte træffe en Afgjørelse.

Men han kom ikke videre end til at opfriske Samtaler, de havde ført hernede, Svar, hun havde givet ham, Tavshed, han havde hvilet i.

Atter hørte han hendes Stemme og hørte Mer end den, hørte Noget bag den, Noget, som først nu, da Minderne kom til ham i det tyste Mørke og kom *samlede*, alle som eet, klang helt igjennem, Noget som en Tilstaaelse, der havde skjult sig i saa mange baade ærlige og undvigende Ord og i hendes rynkede Pande, naar Moderen kom.

Og netop dette Noget, netop det, gjorde ham Afgjørelsen svær.

Med Et sprang han op; han hørte En nærme sig.

Vedkommende havde ogsaa hørt ham, for Skridtene standsede; saa gik han ud af Krogen.

Henne i Gangen stod Estrid.

Da han kjendte hende, løftede han paa Hatten: »det er mig, De skal ikke være bange.«

»Aa, er det Dem? Jeg *blev* virkelig angst. Men jeg maa imorges have glemt min Sax nede i Krogen, og den ruster saa let, hvis den ligger ude en Nat.«

Han gik med for at finde den.

Den ene Voxstik tændtes efter den anden, og i det stærke, gule Lys kravlede deres Skygger, korte og lange, alt som de rejste og bukkede sig, op over Dyssen og ned i Bassinet, hvor Nymfen stod og saae snerpet ud. Store Tudser hoppede ud fra Bregnerne og fik baade dem og Skyggerne til at springe i Vejret. Skyggerne fløj helt op i Kastaniernes Kroner som et Par uformelige Spøgelser.

Men ikke en Gang, naar de sprang af Vejen for hinanden, mødtes Estrids og Vigants Blikke.

Og da Vigant endelig fandt Saxen, slukkede han Voxstikken med det Samme; han turde ikke se hende i Øjnene.

Men han mærkede, at hendes Haand rystede, og hun formaaede knap at faa et Tak over sine Læber.

De gik langsomt op mod Huset.

Og nu var han dobbelt saa lydhør som før, lydhør for alt det, hun *ikke* sagde; han syntes, han kunde høre det i hendes Skridt. Og dette Indtryk gjorde ham klar over hans egen Følelse.

Han talte *ikke*.

— Himlen var sort med faste, stærke Stjerner. Dem sagde han et Par flove Ord om, indtil de naaede Huset.

Estrid gik hurtigt ind efter at have givet ham et kort, slapt Haandtryk. Det æggede ham op; han var lige ved at raabe efter hende, men drev alligevel ned i Haven paany.

Den næste Dag blev Fru Bohn liggende.

Estrid viste sig kun et Øjeblik, da Vigant og Manne steg til Vogns.

Hun var ganske som sædvanlig.

XVI.

Manne havde efter Assessorens Død beholdt det gamle Hjem i Ny Kongensgade. Det var ganske vist mange Stuer til to Mennesker; men her og kun her passede alt det gamle Bohave, som hun ikke vilde skille sig ved. Og da hun spurgte Vigant, havde han sagt det Samme, som hun mente, at kun her kunde de føle sig hjemme.

I de lange Flidsaar, hvor han tilbragte sin meste Tid i Værelset med det smaarudede Vindue, der nu var blevet hans, havde Omgivelserne der ogsaa været ham en Spore til Ærgjerrighed og derigennem til Arbejde. Der laa over dette Rum en ærværdig Duft af Hæder og Fornemhed, som han bestandig var modtagelig for,

og hvis lokkende Appel til hans Forfængelighed var ham en Trøst i den Slidervirksomhed, der ikke havde hans Hjerte.

Ja, der havde været Timer under Studiet, hvor han næsten havde forsonet sig med dette just under Indflydelse af de Hjarlske Manes, der omsvævede ham her, og af hvis Krav til Concentration han følte Velsignelsen, da han begyndte at tage den til Følge.

I enkelte sjældne Øjeblikke havde han endogsaa kunnet tænke sig den Fremtid, at han vilde fortsætte Familietraditionen, føre den ind i nyere, mere moderne Spor.

Drømme — rent ud i det Blaa!

Han fandt dem ikke heller igjen, da han kom hjem fra Rejsen. Thi nu, da deres Lødighed skulde prøves, da han skulde *bestemme* sig — nu lukkede han Ørerne for disse strenge Fordringer til Virksomhed og Magtstræv, der steg ud af de flueplettede Rammer og strenge Oldefadersøjne, nu kvaltes han under dette Støv af Minder og Arv, som truede med at begrave ham.

Skulde han da aldrig komme ud af disse Værelser, aldrig længer end til denne Udsigt

gjennem de smaarudede Vinduer, evig og altid træde sine egne Børnetrin op og op igjen? —

Det var ham en Lise, at Sommeren endnu langtfra var forbi, saa at Heden tvang dem ud paa Landet efter Hjemkomsten.

Manne lejede nogle Værelser i en lille Cottage ved Skodsborg Badehotel.

— Og her, syv Somre efter Sommeren paa Højfos, traf Vigant Jonna igjen; Jonna Geyer, som hun nu hed.

Han havde ikke mødt hende siden hin Ferie, og han vidste ikke Andet om hende, end at hun var lykkelig med sin Mand men havde ingen Børn.

Nu, strax efter Ankomsten, en solhed Formiddag, saae han hende komme hen imod sig paa den støvede Strandvej. Han tog ikke fejl, thi hun fulgtes med sin Fader, og To som han gaves ikke paa Jorden.

I Gjenkjendelsens Nu var det, som hans Hjerne et lynsnart Moment blev tom af Overraskelse. Han følte hverken Sorg eller Glæde eller Angst eller Nogetsomhelst, kun den ene Ting, at nu foregik der noget Løjerligt med ham. Men kun et Øjeblik.

I det næste gik han uden Spor af Beklemmelse hen og hilste paa hende og Onkelen.

Jonna strømmede over af Lystighed, da hun kjendte ham igjen — en Smule febrilsk, skulde han synes. Hun trykkede hans Haand saa fast, som den stramtsiddende Handske tillod det, og blev ikke træt af at forsikre ham, hvor »roligt det var, de skulde träffas igjen.«

Efter sit Giftermaal talte hun bestandig Svensk ind i sit Norske.

De fulgtes hjem til Hotellet, og alt imens fortalte de hinanden, hvorledes det gik til, at de skulde mødes her. Jo, Consulen laa her for Badenes Skyld, og da han ikke havde seet sin Datter i over et Aar, saa havde han »bjuden hende ned paa en liten Visit.« Fritjof var ikke med, han var borte for Tiden, oppe i Wermland paa et Gods, han havde der, og som han besøgte et Par Gange om Aaret.

»Men hør, Du spiller da endnu —?« sagde Jonna midt ind i det altsammen.

Vigant nikkede. »Og jeg har Piano paa mit Rum;« han smittedes strax af hendes Svenske.

»Aa, saa'n Moro vi skal ha! — her er ryselig lejt.«

Da de skiltes, trak hun Handsken af for at kunne trykke hans Haand til Gavns. Men Vigant bar denne Gunst med kjendelig Ro. At han var velkommen under Forhold, der henviste hende til datterlige Pligter over for Pappa Runge, var kun altfor naturligt. Dette Besøg hos Faderen uden Manden forundrede ham forøvrigt en Smule.

— Siden, da han sad ene paa sit Værelse, kunde han ikke komme paa, hvad Farve hendes Kjole havde havt, graa eller grønlig, han kunde kun huske nogle staalblanke Perler i den og saa hvor glat den havde siddet; — og hvorledes Hatten havde siddet, saa kjæk og diademagtig som en Blomsterhjelm. Og det hvide Slør kunde han huske, der havde spændt saa fast om Øjne og Haar, men som hun tilsidst havde løst.

Lidt fyldigere var hun blevet, lidt ældre om Munden, og Øjnene vare ikke saa kjække længer; der var Dugg i deres Blik, og de syntes mørkere end før. Men Skikkelsen var stedse lige rank og frisk og blød med sine stolte Former; og mere behersket i Holdning, mere fuldendt i Linier. Thi al den Skjønhed, der hos den unge Pige havde været saa sejrrig sund,

saa tøjlesløs lokkende, den var der vel endnu, men i større Harmoni, afrundet, ligesom støbt af den modne Kvindes Sikkerhed og dæmpet af Damens Kunst.

For hun var blevet Dame nu; det havde slaaet ham strax.

Alt det sad han og tænkte paa, og tænkte paa det uden sød Beklemmelse, uden Hjerte-uro, uden en eneste Manelse af Følelserne fra hin Tid.

Og denne rolige Dvælen i Mindet af hende, den var han saa taknemmelig for.

Saaledes at turde dukke til Bunds i sin Fortid uden at filtres i dens Tang eller skræm-mes af dens dybe Strømme, hvor gjorde det tryg og stolt!

Saa kunde han ogsaa uden Skrupler give sig de Dage i Vold, han gik ind til. For han *var* blevet bange, strax han saae hende; det mærkede han nu, han ikke frygtede længer.

Han sad og saae smilende ud over Havet, der glitrede toppet og kruset i brede Belter af gjennemsigtigt Grønt og Blaat og Grønt igjen.

Saa godt det skulde være at nyde et nyt Samliv med hende uden Bitterhed og uden

Dragelse —: to gode Venner, der har en lille Løndom sammen, som de begge smiler af.

Hvor Sundet dog var dejligt med Hveen derovre i den lyse Soltaage! — —

De lo og snakkede Løst og Fast, Gammelt og Nyt, saalænge de sade sammen ved Bordet; og siden efter gik de op paa hans Værelse, hvor han spillede for hende, medens han røg sin Cigar.

...... Elven, Elven derinde i Skoven — det viltre Barn, der sprang mellem Stenene! Ja, hop kun, hop, som vi hoppede dengang. Saa morsomt at mindes, saa lifligt at tænke derpaa. Leg og Tant og unge Hjerter — Blod i Sus og Blod i Rus! og Øjne som Bryllupskjerter!

Dans og Sang og Glæde — og ingen Minder, der græde! ......

Der var køligt i Stuen nu, Solen stod bag Skoven, og Havet derude var faldet ganske til Ro. Dets salte Aande, der drev som en usynlig Em mod Land, gjorde Skyggen i Stuen behagelig fugtig. Jonna sad ved Vinduet med Hovedet støttet mod sin Arm og saae ud.

»Fortsätt!« sagde hun uden at vende sig, da han rejste sig fra Claveret.

Men han satte sig hen ved hendes Side.

»Det var Elven, Du.«

»Var det Elven? — Elven var vakker — og her er vakkert.«

Han bød hende en Cigaret. Medens han holdt Tændstikken for hende, saae hun op paa ham, og de nikkede smilende til hinanden, af al Hjertets Oprigtighed.

»Men siig mig nu« — hun lænede sig tilbage og saae ind i Stuen — »Du blev jo *dog* ikke nogen stor Componist.«

»Nej;« det kom kort.

»Men Du *var* jo i Paris?«

»Ja.«

»Men der blev altsaa Ingenting af?«

»Nej.« Han sad paa en lav Stol med Hagen støttet i begge sine Hænder og saae ned i Gulvet.

»Er Du altid saa tråkig?«

»Jeg synes, det er Dig, der spør' tråkigt.«

»Du kunde jo berette.«

»Der *er* ikke Noget at berette. — Du kom jo ikke.« Der var en bitte Pause mellem Sætningerne, og ved de sidste Ord saae han lunt hen paa hende.

»Vil Du sige, det var *min* Skyld?« der var virkelig som en Kjende Angst i Tonefaldet.

»Nej, nej — !« Ordet druknede helt i Smil og Hovedrysten.

»Ja« — hun saae frit og lyst paa ham — »for vi *var* jo svært glade i hinanden dengang.«

»Jeg var det, i hvert Fald.«

»Jeg ogsaa. — Og nu sidder vi her.« Hun lo.

»Og Du er gift.«

»Og Du skal vel snart til det.«

»Troer Du?«

»Aa, fortæl mig,« hun rettede sig ivrigt op og rykkede i Stolen. »Jeg kan jo se det paa Dig.«

Han svarede ikke.

»Vigant, fortæl mig —« hun lagde den ene Haand paa hans Knæ.

»Der er Ingenting afgjort.«

»Men — jeg skal ikke si det til et Menneske.«

»Heller ikke til Moder?«

»Bestemt ikke.«

»Ja, jeg kan gjerne betro Dig det. Jeg traf en ung Dame paa Rejsen — en nydelig Pige —«

»Dansk?«

»Ja. — Nej, Navnet faaer Du ikke at vide. Men naar jeg nu saadan — kan tænke mig til, at hun er kommen hjem — saa skriver jeg til hende.«

»Du sa altsaa Ingenting?«

»Jeg sagde maaske nok saa Meget, at . . . nej for Resten, jeg sagde netop *ikke* Noget. Det kom saa besynderligt. Jeg troede ikke, jeg holdt nok af hende. Og hun var — for god, syntes jeg . . . til . . .«

»*Hun* var altsaa glad i *Dig*?«

»Jeg troer nok.«

»Det er Synd i hende.«

»Hvilket?«

»Du maa skrive til hende.«

»Det vil jeg ogsaa. For — efter at jeg ikke seer hende mere — især efter at jeg er kommet hjem — saa — — jeg tænker uafbrudt paa hende. Og jeg har det jo godt hos Moder — men ens Eget, det er dog noget Andet. Og hun er meget musikalsk. Vi kunde helt leve for Musik . . . vores Hus det kunde blive

— forstaaer Du . . . det kunde blive ligesom et lille Hjem for Kunst . . . og —«

De sidste Sætninger faldt flove og slæbende; tilsidst stoppede han helt op og saae tomt ud ad Vinduet.

Han havde aldrig brudt sig mindre om Estrid end i dette Øjeblik.

»Aa ja — Musik —« sagde Jonna lidt efter — »det er lige som at bli en ganske liten Smule ør. Paa Kloster hører jeg aldrig Musik.«

»Kloster?« han vendte Hovedet.

»Ja, der boer vi.«

»Hedder Gaarden Kloster?«

»I gamle Dage boede der Munke, skal Du vide. Det gjør der ikke mer — hverken Nonner eller Munke.«

Tonefaldet var træt, og der var Suk i det. Vigant studsede; for det passede saa lidt baade til hende og til Ordene. Og i det korte Nu, hvor han mødte hendes Blik, bleve ogsaa Øjnene helt nye for ham — som haarde Flammer — men kun rent forbigaaende; saa smilede hun det Blaa frem i dem igjen.

»Har Du ikke et Portrait af din Mand?« han fik Lyst til at se denne — Munk.

Hun løste en Medaillon fra sin Uhrkjæde.

Vigant saae et smukt, stortskaaret Junkeransigt med en fin Racenæse og et fyldigt Overskjæg, der helt dækkede Munden. Panden var ikke høj, Øjnene gode, Haaret svært og buklet.

»Han er vakker,« sagde Vigant.

»Mycket vakker; — især Haaret.«

»Blond, ikke sandt?«

»Rødt, Du, mycket rødt, — som,« hun smilede »— ja som — en af de store Vandmændene, Du veed.«

»Dem der brænder?« spurgte Vigant med en Grimace.

»Netop.«

»Nej, fy da!«

»Jeg tycker, de er vakre, de. Ja, ikke inde ved Stranden, naar de ligger og skal dø i Tangen; — der er de fule; men ude paa Strømmen, naar de svulmer og gløder i det grønne Vand.«

Hun tog Medaillonen ud af Vigants Hænder og hængte den paa sin Plads igjen.

»Det er jo Eventyret om Havmanden i en ny Udgave,« smaalo Vigant.

— Der rullede en Vogn forbi ude paa Vejen, og en til. De lyttede begge efter Lyden. Tilsidst rejste Vigant sig og saae ud ad Vinduet i den Retning, de var kjørt. Og han blev staaende en Stund derefter.

»Naar skriver Du saa det Brev?« hørte han Jonna spørge, da Lyden var død hen.

»Hvilket Brev?« han vendte Hovedet.

»Det til hende — flickan.«

»Det tænker jeg ikke paa nu« — han drejede sig helt om — »i disse Dage vil jeg blot være sammen med *Dig*. For Du bliver da vel en Stund?«

»Ja vist. *Nu* blir jeg.«

Og de nikkede igjen til hinanden af al Hjertets Oprigtighed. —

— — Alligevel var det hver Morgen, naar de mødtes, det Første, Jonna spurgte ham om: »har Du saa skrevet det Brev?«

De gik gjerne en Tour sammen i Dyrehaven før Frokost, og der forstemte hun ham daglig med det Spørgsmaal.

For det nyttede ikke, at han ganske kort viste det tilbage; hun vilde bestandig have nøjere Underretning om »flickan«, om hendes

Ydre og hendes Forhold, og hun tilbød mere end een Gang at hjælpe ham med at sætte Epistelen sammen.

Og alt det pinte ham over al Maade. Helst vilde han tro, at det var hendes Indiscretion, der var ham til Plage, og han sagde det rent ud en Gang: »det gjør mig ondt, at jeg har talt til Dig om den Sag, Sligt skal man holde for sig selv;« men han vidste godt, at det, der pinte ham mest, det var det Smil, der laa bag Jonnas Spørgsmaal, og som tydeligt nok var en tavs Medvider i hans egen Vaklen, som Dag for Dag tog til. —

Skoven var herlig i denne hede Tid, den svaleste Hal med dybe, velgjørende Farver. Selv om Solen hist og her brød igjennem Kronerne som en vældig, ildsprudende Diamant, Straalerne fangedes paa Løvet og laa kun i let skiftende Pletter over Skovbund og Gange: — intet Støv, ingen Blenden, intet Luftbaal som derude paa den hvide Strandvej.

De søgte sig Stier, hvor Skyggen var roligst, hvor de tidt maatte dukke sig under Ungkrattets Grene, der rakte hinanden Haanden over den smalle Passage, hvor Buller og Tuer maatte tjene som Bænke, og hvor kun Myrerne

havde travlt og Sommerens svirrende Døgnverden.

Og altid — det hændte hver Dag — blev deres Samtale en anden, saasnart de kom ind paa disse halvskjulte Veje.

Saalænge de slentrede ned ad de banede Stier, hvor de mødte Folk for hvert Skridt eller kunde se bort til Huse eller Landevej, saa talte de om Avisernes Nyt og Hotellets cosmopolitiske Babel; men næppe vare de borte fra den alfare Færdsel og drejede ind i den ensomme Skygge, saa drejede Tankerne med, saa smittedes de strax af den lønlige Stemning derinde mellem Træer og Urter, der har saa mangen Hemmelighed sammen, som Ingen kjender uden de.

Minderne fra Højfos, det var Vigants og Fru Geyers Hemmelighed. Hvert eneste blev drøftet, det mindste som det største, lige fra den første Dag og til den sidste Minut. I Begyndelsen talte de kun om de Spaseretoure, de havde gjort, og om al den Musik, de havde nydt sammen — Musiken, den var især et bundløst Emne for Erindringen. Men senere vovede de sig videre, vovede sig langt, vovede sig helt ud til de sidste Dages søde, hjertebankende

Møder, til deres glade, altglemmende Forelskelse deroppe mellem de nøgne Graner og de gyldenbarkede Fyrrer. Og de *kunde* vove det, vove det trygt, for det havde jo været saa uskyldigt, det Hele.

Men helst af Alt dvælede de dog ved *det*, der var gaaet forud, ved den stille Kamp, de havde stridt med sig selv, ved deres Elskovs langsomme Væxt i det Dunkle, før den fik Lov til at springe ud, ved alle de Minder fra Forventningens Tid, som den Anden ikke kjendte — Nattens Drømme og Dagens haabfyldte Uro — og som just fordi de vare nye, bleve dobbelt lokkende baade for den, der fortalte, og for den, der lyttede. Og disse Minder, hvor det ene fødte det andet og dog kun sig selv, de vare som et Væld, der ikke kunde tømmes.

Under mange Smil, overbærende Smil — Herre Gud, vi var jo saa unge! — men ind imellem ogsaa dybere Smil, der svandt i en let Skjælven, levede de den op igjen, denne Ungdomslykke paa Højfos.

Men helt forskelligt, hver især.

Thi hvert Minde, som Vigant gav Ord, hver Sjælens Rørelse, han fremdrog, var oplevet

Tanke for Tanke, var *følt* dengang, og just følt, som den nu blev sagt.

Men Jonna — hun *drømte* sig Noget til; hun drømte sin svundne Elskov ind i Farver og Billeder, den aldrig havde havt, men som hun gjerne vilde se den i. Hun forelskede sig i hans Forelskelse og digtede sig selv ind i en, der svarede til hans.

Og naar hun gjorde det, naar hans blysomme, næsten barnlige Elskov fik saa megen Magt over hendes Sind, og endda kun Mindet om den, saa var det, fordi den lagde sig som dulmende Køling over de bankende Sanser, som hendes senere Liv havde bragt i Brand, og som hun længtes efter at stille.

I hvert Ord, hun tog af hans Mund, var der Løfter om en Lykke, hun gjerne vilde have kjendt. Saa troede hun tilsidst, hun havde elsket som han.

Men derfor var det ogsaa hende, hvem denne Dvælen i Minder rørte dybest op i. Thi i hende vakte de noget Nyt.

Vigant kjendte sig selv saa godt i det altsammen; han havde saa tidt seet det lige i Ansigtet, at det ikke beruste ham mer. Og dette, at de *sagde* hinanden Alt, at de vovede det, at

de talte ærligt og naturligt om deres Fortid, at han kunde give alle de gamle Drømme Luft og være dem bekjendt, alt det bevirkede just, at de ikke skød nye Spirer i Løn, men at han, selv om han gav sig deres Farer i Vold, kunde bevare sin Sjæl i Tryghed for deres Trolddom.

Var der Stunder, hvor hans Hjerte blev manet, saa var det den nye Jonna og ikke den gamle, der bragte det Uro — den nye Jonna med det duggede Blik, der til Tider kunde mørkne i Flammer.

De havde nu været sammen i fjorten Dage.

Vigant laa i sit aabne Vindu og nikkede ned til Jonna, der stod paa Grusgangen udenfor.

Hun var selskabsklædt, i en lysegraa Silkekjole, hvis Slæb hun holdt let op med den venstre Haand. Over den højre Arm laa et tyndt lille Shawl, og i Haanden holdt hun Parasol og Handsker. Hun havde lige sagt, at det var for varmt til at tage dem paa.

Paa Hovedet bar hun en helt hvid Hat,

der skyggede stærkt, og over hvis Rand en bred, takket Knipling hang ned som et Gardin.

Hun maatte bøje Hovedet langt tilbage, ellers kunde hun ikke se ham deroppe i Vinduet.

»Ja, saa Farvel da, Gutten min!«

»Sees vi slet ikke mere idag?«

»Kanske. Men det er jo en lang Vej, helt ude forbi Rungsted, siger Pappa.«

»Jeg skal nok passe Jer op, naar I kommer hjem.«

»Ajø, ajø!«

»Farvel — — Farvel.«

Han vinkede med Haanden og hun med Handsker og Parasol. Da hun gik, slog hun den op, og hun vendte sig tre Gange og viftede med den, inden hun drejede om henne ved Hotellet.

Han blev liggende i Vinduet, lyttende efter hendes knitrende Fodtrin i Gruset, som han endnu kunde høre. Saa tav ogsaa de.

Tørt Sommerøde, hvor han saae hen; saa gabende stille. Buskene ved Vejen vare graahvide af Støv, Sundet derude graahvidt af Sollys og Blikstille. Hen over Svenskekyst og svøbt om Hveens Skrænter laa en graa, næsten

sort Stribe af Varmedis, blandet med Dampskibsrøg, der var bleven liggende der, hvor Skorstenen havde pustet den ud.

Han kunde ikke se Vognen, hun steg ind i; men nu hørte han den kjøre. Han troede da, det var den.

Saa drejede han Hovedet lidt og saae efter Støvskyen, den sendte op efter sig.

Hele den lange Eftermiddag skulde de ikke være sammen!

Han stirrede længe efter Støvet; saa sank ogsaa det.

Da han endelig trak sig ind i Værelset igjen, havde han en tom Fornemmelse i Hjernen, som om der var Noget, han skulde huske, men ikke kunde komme paa.

Han slentrede lidt slapt op og ned i Værelset, slog ud med den højre Haand med en flygtig, ligesom indrømmende Bevægelse, men forbandt ingen Tanke dermed.

Og saa standsede han igjen ved Vinduet, hvor han, noget tungt, sank ned i den magelige Stol, som Jonna altid sad i, naar han spillede for hende.

Han støttede Panden mod sin venstre Haand, som han trykkede tæt ind om Øjnene.

Og han saae hende for sig, som hun havde staaet dernede i Grusgangen: med tilbagebøjet Hoved, Øjnene beskyggede af den hængende Knipling, Struben spændt — og Munden — Munden rakt op imod ham. Da hun stod der, havde han ikke tænkt det; men nu — Munden rakt op imod ham — —!

Lidt efter løftede han Hovedet og saae sig ligesom hjælpeløst om i Stuen. — — — —

I det Samme bankede Manne paa Døren og sagde, at Hotelklokken havde ringet.

Det var formelig velgjørende at *maatte* rive sig løs.

I en Fart gjorde han Toilette og skyndte sig over i Spisesalen. Men her faldt Savnet over ham med ny Tyngde; det talte jo til ham fra hvert Glas, hver Plet paa Dugen, hver Blomst i Opsatsen. Han svarede kort og adspredt paa Mannes Spørgsmaal og havde ingen Madlyst.

En gammel tysk Herre, der sad ligeoverfor ham, drev ham haardnakket ind i en Samtale om danske Universitetsforhold og fik ham, mest fordi han maatte samle sig til det fremmede Sprog, stundevis til at glemme; men uafbrudt, med skiftende Mellemrum som det bratte Blus

fra et Blinkfyr, brød Tanken paa Jonna frem i ham igjen. Og saa svandt alt Andet bort i dette blendende Lys, der fyldte hver Krog af hans Hjerne.

Han undgik Mannes urolige Blikke, der spurgte saa meget og selv vidste Svar.

Hun havde flere Gange i den sidste Uge beklaget sig over, at hun saae ham saa lidt.

— Og dog gik han fra hende ogsaa den Aften. Han mærkede vel, hvor skuffet hun blev, da han efter Bordet sagde, han vilde gaa en Tour og maaske ikke kom hjem til The, og han pintes af det fremmede Blik og korte Haandtryk, hun gav ham med paa Vejen; men han *havde* ikke Ro, hverken i Sind eller Krop, til at sidde hjemme.

Ud ad Strandvejen gik han og skridtede rask til uden at føle Varmen; tænkte kun paa, at han vilde gaa helt ud til Huset, hvor han vidste hun var, og liste sig til at se hende — blot se hende.

Men han naaede ikke saa langt; for allerede inden han kom til Vedbæk, var der Tyngsel og Angst i hans Længsel af alle de Tanker, der laa bag.

Som flakkende Dønninger havde de sneget sig ind paa ham, listet sig om Hjertet, ydmygt og blødt, som i Knæfald og Bøn: stød os ikke fra Dig! — hvad Ondt har vi gjort? —

Saaledes vare de der først.

Men snart kom der kraftige Bølgeslag i dem, nu vilde de høres, nu skulde de lydes, nu steg de for hvert Skridt, saa at Hjertet trak sig sammen i Angst.

Og han, som havde troet sig saa tryg! —

Han drejede ind i Enrums Have, fandt sig en Bænk under nogle gamle Linde, hvis Blomster laa spredte i Drys over Sædet, og sad der og saae paa en tilgroet Dam, hvor Andemaden laa som en fast Bro af smaa Skæl fra den ene Bred til den anden.

Han sankede Haanden fuld af duftende Lindegult, undersøgte de smaa nøgne Blomster, der vare helt nye for ham, og fik en Slags Kjærlighed til deres nøjsomme, fordringsløse Skjønhed, der dog var saa rig paa Honning og Duft.

— Et Øjeblik jog han Tankerne fra sig. Saa bruste de ind over ham paany, som Springflod fra Dybet.

Ikke Minderne fra Højfos — slet ikke dem, ikke denne ellevilde Fryd, denne tankeløse Salighed — Noget som nye Veje, som bristende Forhæng fra Himmel til Jord —! Noget som en Storm, men lifligt og friskt og helt ind under Hjertets fineste Rødder.

Ingen Drømme! — han syntes, han havde det mellem Hænderne, kunde knuge det til sig, kunde dø for ikke at miste det.

Og han fejede Bænken ren for alle de smaa gule Blomster og gik videre — ud til Frydenlund, over mod Aggershvile og ind i Skoven igjen.

— Der var en Stund som en Pligt i ham til at hade sig fra hende. Hvad havde hun voldt ham uden Ondt, baade nu og tilforn?

Og han pinte sig længe med nøgterne Overlæg, der skulde tage Fornuften fangen. Men han raisonnerede sig ud af Fornuften igjen; thi om en Kvinde giftede sig, derfor skiftede hun vel ikke Ansigt, som hun skiftede Navn.

Timer, Timer drev han om paa Maa og Faa, fyldt af en voxende, vaartung Længsel, der var mere Vaande end Salighed og dog den løfterigeste Lykke, han i sit Liv havde kjendt.

— Skoven var lutter Lytten fra Top og til Rod, Lytten mod Sommernattens Dugfald; intet Blad turde falde, ingen Gren turde vifte, og de florlette Myggeslør stode stille i Luften.

Og Duggen faldt lydløst fra den letblaa Himmel, og Emmen steg lydløst fra den tungtgrønne Jord.

Han aandede sig stærk i denne favnende Fred; — han elskede sig ind under hvælvede Himle, hvor Intet var stykkevis, hvor Intet var brudt og Intet skulde sones. Og han elskede Jorden ren for Synd for sin egen Kjærligheds Skyld. —

Der inde i det stiløse Krat, hvor han var havnet, faldt Mørket allerede paa.

Han blev helt forskrækket, da hans Uhr fortalte ham, at Klokken var ti. Vilde han træffe hende, før hun gik til Ro, maatte han skynde sig hjem.

Og han syntes, det var Livet om at gjøre, blot at se hende inden den lange Nat.

Men han vidste knap, hvor han var, og brugte lang Tid om at finde ud til den brede Vej gjennem Skoven.

Siden løb han vild igjen, fordi han vilde

skraa ind over ubanet Skovbund for at naa raskere frem.

Først henad Midnat fandt han ud til Hotellet.

Hun var gaaet til Ro, naturligvis, men han vilde dog se op til hendes Vindue.

Langtfra kunde han skimte, at der var Lys i et. Blodet jog ham op i Kinderne, og han løb hen imod Huset.

Ja, det var hos hende, der var tændt; hun havde ventet paa ham. Han slog henrykt ud med Armene, da han opdagede det.

Hun maatte have hørt hans Skridt, thi allerede før han kom hen under Vinduet, saae han hende læne sig ud. Han kunde tydeligt skelne hendes Hoved og den ene halvnøgne Arm.

»Hys« — sagde hun og vinkede med Haanden, endnu før han var standset.

Saa stod han stille, nikkede blot og kyssede paa Fingeren op til hende.

De stode saaledes en Minut uden at tale; Lyset faldt hen over hendes ene Kind og det blonde, krusede Haarpur.

Hinandens Øjne kunde de ikke se, men de drømte, at Blikkene mødtes, og de følte dem brænde gjennem Mørket og Tavsheden.

Tilsidst vinkede han ad hende, at hun skulde komme ud.

Sagte trak hun sig tilbage; og et Øjeblik efter havde hun slukket Lyset.

I det Samme sank han ned paa en Stol, pludselig dødtræt og lammet af Hjertebanken: nu slog hun sit Shawl om sig — nu aabnede hun Døren — nu følte hun sig frem gjennem Gangen, nu listede hun ned ad Trappen. Han saae hver Bevægelse, han hørte hvert dæmpet Trin.

Den lette Stol rystede under ham, som han sad der og skjulte Ansigtet i sine Hænder.

Men strax han saae hende, i samme korte Nu, han brugte til at løfte Hovedet, var Hjerteangsten forbi. Der slog en blodvarm Bølge af Jubel op i ham, som fejede den bort. Han sprang hen til hende, og de fulgtes op gjennem Hotelhaven.

Først da Huset laa bag dem, sagde hun til ham: »hvorfor kom Du ikke før?«

»Jeg løb vild i Skoven.«

Hun gik og viftede sig med Shawlet: »det var saa hedt, jeg kunde ikke sove, og jeg tænkte jo nok, Du kom.«

»Tak, fordi Du ventede.« Og han syntes, alle Træerne i Haven sagde Tak, ligesom han.

Hun fortalte i korte, halvtvungne Udbrud, som Noget, der skulde gjøres, om Selskabet, der havde kjedet hende, og imens naaede de op til den øverste Pavillon, hvor de satte sig paa en Bænk, der havde Udsigt over Sundet.

Han var helt rolig nu, sad og stirrede ud mod Horizonten, hvor et Par Skibslygter hang mellem Himmel og Hav.

De talte ikke, og han syntes, det var Lykke at tie, bad ikke om Mer. Hvad behøvedes Ord?

Og han tænkte paa, at denne Stund, den var god for meget Ondt i Livet.

Sagte lagde han sin Haand over hendes, og hun flyttede ikke sin bort; men han mærkede paa Skjælvet i den, at nu var Tavsheden brudt. Det var hende, der begyndte.

»Det var bra, vi fik denne Aften bjerget,« sagde hun, »for nu maa det vel snart være slut.«

»Slut —?«

»Ja, Fritjof skriver, han snart kommer hem. Jeg fik Brevet nu paa kvällen.«

Han knugede hendes Haand og vendte sig helt imod hende: »Du *maa* ikke rejse.«

»Jeg maa vel engang;« hun tog Haanden til sig, trykkede den ind i den anden og lagde dem begge i sit Skjød, medens hun bøjede sig tungt forover.

Denne sammenfaldne Stilling, dette Opgivne i Hovedets Holdning og de duggede Blikke — det var, som gav hun efter for en uhyre Træthed; men bort fra ham — ikke henimod ham, for at hvile.

»Længes Du hjem?« spurgte han, en Smule usikkert.

»Nej, ikke længes;« ogsaa Stemmen var træt; »jeg er kun svartsjuk.« Det sidste Ord blev liggende mellem Tænderne.

»Hvad er Du?« han forstod ikke strax.

»Som jeg siger.«

»Skinsyg — paa hvem?«

— »Aa, han finder vel nok — en — eller fler —.«

»Jonna!« Vigant sprang op.

»Du veed ikke, hvad han er for et Menneske« — hun skrabede uroligt i Gruset med den ene Fod — »og Du veed ikke, hvad det er at elske et saa'nt Menneske. Eller ikke elske, men være svartsjuk — for *det* er det, og det er mer end Kjærlighed.«

»Skrev han da Noget?«

Vigant stod et Stykke borte og saae helt fortumlet paa hende. Alt hvad der før havde været Tvivl og Angst i ham, det blev nu Mod og Haab med et eneste Slag.

»Skrev? fem Linier — bare som et Telegram. Datoer og Tal — og til slut: jag längtar.«

»Men det er altsaa Løgn —«

Hun trak paa Skuldrene uden at svare.

Saa satte han sig rask hen hos hende igjen.

»Hvor *kan* Du elske det Menneske?« sagde han højt og heftigt.

»Jeg veed ikke heller — tidt veed jeg ikke; men det kan ikke hjælpes.«

»Det kan, naar Du vil;« han lagde sin Haand hen i Skjødet over hendes. Hele hans Hjerte var i den, men hendes skjælvede ikke mer ved Berøringen.

»Kan Du huske,« blev hun ved i samme brudte Tone, »en Dag paa Højfos, hvor jeg talte om Kalle?«

»Ja.«

»Veed Du, hvem Kalle var?«

»Nej.«

»Det var Pappas Kusk. — Jeg led, saa jeg kunde skreget. Havde han bedt mig — eller havde jeg vidst — jeg var kun femten Aar —. Da Fritjof kom, var jeg tyve — *da* vidste jeg —«

»En Kusk — og din Mand?«

»Det Ene er som det Andet — det Samme op igjen. Kun, at det Ene blev og det Andet blev ikke.«

»Og paa den Mand er Du skinsyg?«

»Ja — og han veed det — og han bruger det — ellers troer jeg — jeg troer, jeg var gaat fra ham.« Nu var Stemmen stærkere, og hun havde rejst sit Hoved.

Han tog hendes Hænder ud af Skjødet og vendte hende blidt imod sig:

»Jonna.« Han sagde hende Alt med det ene Ord.

Men hun rystede paa Hovedet, gjorde lempelig sin ene Haand løs og klappede ham paa Kinden.

»Aa, Du snille Gut — det er Synd i Dig — men det er inte als at tænke paa. Du seer jo selv — at blot han skriver — *tænk* ikke paa det! Lad os være glade for den Tid — og vær saa ikke ond paa mig — jeg har trængt

saa'n til at tale mig ud. Det har gjort mig godt. Det er bedre nu.«

Hun rejste sig og gik hen til Rækværket, der afgrændsede Skrænten. Her slog hun Shawlet om sig og holdt det tæt sammen med Hænderne, som om hun frøs.

Han fulgte roligt efter og stillede sig ved hendes Side.

»Du kan jo nok forstaa, at jeg ikke lader Dig rejse,« sagde han fast og stille.

»Er Du rasende?« hun vendte sig brat imod ham: »hvad vil Du gjøre?«

»Jeg vil skille Dig fra din Mand, og gifte mig med Dig,« blev han ved i samme bestemte Tone; »for Du er det Menneske, jeg elsker højest i Verden, og det har Du altid været.«

Hun stirrede fortabt ind i Øjnene paa ham.

»Hvad har jeg dog gjort —?«

»Du har Ingenting gjort,« sagde han og bøjede sig over den Stol, hvori hun faldt sammen. »Du kan jo ikke for, at Du er, som Du er.«

»Jeg vidste ikke — jeg tænkte ikke« — hun virrede fortvivlet med Hovedet — »Du talte jo om hende, Du mødte i Schweitz«.

»Det troede hverken Du eller jeg paa.«

»Jeg sværger Dig til —«

»Nej — nej — kryb ikke fra det, lad os være os selv bekjendt. Vi kan godt.«

»Jo, jo, jeg forsikrer Dig, Vigant, jeg har ikke vidst nogen Ting, jeg har tænkt, det var bare paa lek som dengang paa Højfos, og jeg tyckte, det var roligt at være Barn igjen — ikke Andet. Og jeg beer Dig — gjør det ikke til Mer! lad os glemme som dengang; gjør det ikke til Mer.«

»Jeg *vil* ikke glemme. Og jeg *har* aldrig glemt.«

Hun havde længe kæmpet med Graaden, nu brød den løs.

»Det nytter Dig ikke — Du faaer mig aldrig — aldrig faaer Du mig — for det er ham, der har mig.«

Han lagde sin Arm om hendes Skulder og løftede hendes Hoved.

»Naar Du troede, Du kunde, saa *vilde* Du være min — ikke sandt?«

Læberne bevægede sig til et Ja, men hun rystede paa Hovedet med det Samme.

»Saa kan Du ogsaa.«

Han bøjede sig over hende, strøg hen over hendes Haar og ned ad den vaade Kind

og trykkede hendes Hoved tæt ind mod sit Bryst.

Et Par Minutter holdt han hende saaledes.

Tilsidst saae hun op paa ham: »saa snil, Du er, saa god — —«

Nu modstod han ikke længer, han bøjede sig helt ned, lagde sin Mund til hendes og løftede hende op til sig i Kysset. . . . .
. . . .

Det varede længe den næste Formiddag, inden der kom en sammenhængende Samtale i Gang imellem dem.

Thi der var over Jonnas Væsen og Tonefald en opskræmt Uro, en nerveus Ulmen, der gjorde Vigant tavs og afventende. Somme Øjeblikke, ja, saa var det, som om hun med hvert eneste Smil, hun sendte ham, lagde sig ind til ham, Kind mod Kind og Munden i søgende Længsel. Men det næste Nu gled hun pludselig fra ham, vilde det selv og havde kun et afmægtigt Blik til Svar paa hans bedende Spørgen.

Han trykkede et Par Gange hendes venstre Haand, der hang slapt ned, og beholdt den tilsidst, da han saae, det beroligede hende.

Nede ved Bøllemose, ude paa en lille sivkranset Landtunge, holdt de meget af at sidde under et Par Elle. Der var en Stub til hende; han laa i en Mostue ved Siden af. Her faldt de ogsaa til Ro idag, og her begyndte han at tale.

»Siig mig, Jonna« — han laa ligeoverfor hende, støttet paa sin Albue og saae op paa hende — »var der Noget — nogen Strid — mellem Dig og din Mand, før Du rejste?« Hun prikkede i Mosdækket med sin Parasol og undgik hans Blik. »Ja, jeg spørger, fordi jeg — lige fra vi mødtes — har forundret mig over, at Du skulde være rejst herned alene for din Pappas Skyld.«

»Det *var* ikke heller for Pappas Skyld« — hun saae bestandig bort, og der var stærk Rødme i hendes Kinder. »Jeg havde skrevet Nej til Pappa — og skulde fulgt med Fritjof til Wermland, men saa . . .«

»Saa *kom* der altsaa Noget imellem Jer?«

»Ja.«

»Fortæl mig, hvad det var.«

»Aa, det var — det var bare det Gamle. Vi havde været paa Skäralid, vi og nogen Andre; og da vi foer hem om kvällen, saa holdt han sin Cousines Haand under Plaiden.«

»Det saae Du selv?«

»Ja. Men han sa Nej. Han skreg og svoer, jeg har aldrig seet ham saa sint. Jeg troer, han havde gjerne slaat mig.«

»Og saa var det, Du rejste?«

»Saa var det, jeg rejste, næste Morgen.« Det kom med et Suk. »Jeg begriber endnu ikke, hvordan jeg fik Mod.«

»Det forstaaer jeg godt.«

»Gjør Du?«

»For Du har *længe* tænkt paa at tage fra ham. Du sagde det selv igaar Aftes.«

»Aldrig, aldrig!« hun rystede energisk paa Hovedet. »Jeg har jo ikke været fra ham en eneste Dag i de fire Aar, vi har været gift.«

»I har aldrig været gifte« — han satte sig ret op med et Sæt — »I har bare levet sammen. Som Du talte om Fritjof igaar, saaledes taler en Hustru ikke om sin Mand.« Nu saae hun paa ham. »Ja, det kan ikke nytte at tage Hensyn, her staaer altfor Meget paa Spil. Vi *maa* tale ud. Du er ikke gift, siger jeg, Du

er *koblet* til en Mand i Lidenskab og Feber og Skinsyge.«

Han stødte Ordene frem med en villet Voldsomhed, der smittede hende, saa at hun, inden han fik talt ud, og med Øjnene flammende mod hans, skreg ham i Møde:

»Du har Ret, slaa kun til! — altid nøgen og altid i Knæ — saa'n har det været.«

Men i det Samme blev hun forfærdet over det, hun havde sagt, klemte Øjnene til saa fast, hun kunde, og slog Hænderne for dem. Lidt efter græd hun.

Han drog hendes ene Haand bort fra Ansigtet.

»Jonna, var jeg for haard?«

»Nej, nej.«

»Har jeg saa ikke Ret i, at Du ofte har tænkt paa at gaa fra ham?«

»Maaske, men jeg har ikke vidst af det, før nu.«

Han tog ogsaa den anden Haand.

»Holder Du lidt af mig?«

Hun nikkede stille. »Jeg var fortvilet de Dage, jeg var alene med Pappa, aa, saa rent fortvilet, af Træthed, troer jeg. Men da Du saa kom, og mer og mer for hver Dag, der

er gaat — jeg har været saa lyk'lig — men saa fik jeg jo Brevet. Aa, Vigant, hvad skal det dog bli til?«

Og nu fik hendes Øjne det tunge Udtryk, han huskede fra igaar Aftes, og hun vendte sig ogsaa helt bort fra ham.

Et Øjeblik sad han med sammenklemte Læber og med Øjne, der bed sig sammen i Svie, fordi Had og Harme drev ham Blodet til Hovedet.

Men saa rykkede han sig pludselig helt hen til hende, slog sin Arm om hendes Liv og trykkede hende fast ind til sig, skjønt hun stred lempeligt imod.

»Det skal blive til *det*, jeg sagde igaar. Du maa lade mig handle for Dig. For Du troer mig jo dog?«

Hun nikkede igjen paa den samme stille, tillidsfulde Maade.

»Vi *maa* igjennem det, og vi kan ogsaa. Haand i Haand, Jonna — saa kan vi.«

Hun havde atter lukket Øjnene, og hun følte deres Laag saa tunge, saa tunge.

»Ikke nu — tal ikke mere om det — ikke idag, og ikke imorgen. Jeg vidste jo slet ikke,

Du var glad i mig paa det Vis. — Og nu er jeg ræd.«

»For mig?«

»Baade for Dig og Fritjof. Jeg maa ha Ro. Jeg kan ikke love.«

»Du skal Ingenting love, uden *det*, at Du *ikke* vil svare din Mand. Vil Du love mig det?«

»Ja.«

»Godt. Saa lover jeg ogsaa at vente.«

Der var ikke Tvivl i ham i de Dage, der paafulgte, ikke en Tvivl om Fremtiden, hverken om hans Ret til at drage hende bort fra den Mand, der nedværdigede og mishandlede hende, eller om hans egen Styrke til at kæmpe det ud, som de maatte igjennem for at kunne tilhøre hinanden. For der var ikke det i Livet mer, som kaldte paa ham uden hun, uden den Lykke, hun var ham. Og det var ikke med Feberklemt eller Huldretoner, at Lykken kaldte, men med dyb, rolig Klokkeklang for Livs og Døds Skyld.

Og naar han før havde elsket, da havde hans Følelse plumret og forvirret alle andre

Følelser hos ham og hans Begreber med og hans hele Charakter; men den Elskov, han nu elskede, den klarede Alt og fæstnede Alt, saa at Intet var ligegyldigt længer og Alting let at forstaa. Og dette fornam han dobbelt styrkende under den Tavshed, hun havde paalagt ham, og som kun var til at bære, fordi han var saa sikker paa sig selv.

— I fem Dage holdt Vigants Taalmodighed ud; i fem Dage krøb Jonna i Skjul for hans Blik, ofte standsende hans Spørgsmaal med et Hovedryst eller en Haandbevægelse, men ligesaa ofte ønskende, at han ikke vilde bryde sig om hendes Forbud, men rive hende med sig, døve hendes Tvivl med en dristig Commando, tage det altsammen paa sig, baade Ansvar og Skam og Brudd, saa at hun blev fri for at stride denne tærende Kamp, hvor Lykke stod mod Lykke, Kys mod Kys, Jomfrudrømme mod Kvindesanser.

Det var fem endeløse Dage.

— Saa traf han hende atter en sen Aften oppe paa Skrænten og helt i Skygge.

Maanen stod just op over Sundet, da han kom, en taaget, rød Segl, der ingen Straaler

kastede, der blot hang svullen og søvnig som et ondt Tegn i den farveløse Luft.

Men nu var den gledet et Stykke opad, og i Bølgerne derude bævede en svag, broncegylden Stribe, der for hver Minut blev tættere i Glans.

De fulgte Maanens rolige Stigen, dens Vaagnen fra døsigt Guld til levende Sølv, fra diset Drømmen til klarøjet Skuen. Og snart skyllede Sundet sine Bølger blanke og straalende imod Land, mange, mange, Tusinder og Tusinder, en uendelig Rigdom af Smil fra Himlen til den mørke, tyngede Jord. —

Vigant havde listet sin Arm om Jonnas Liv, og nu følte han hendes Kind paa sin Skulder.

Saa tog han hende om Hovedet, saae hende fast i Øjnene og drog hendes Mund ind mod sin.

»*Nu* maa Du skrive til Fritjof. Nu *skal* Du skrive.«

Og hun lovede at gjøre det; for *saa* glad i hende, som hun nu saae, at han var — blot at se det var Lykke. Og saa varsomt han var det, saa rent, saa ungt! Det var ikke hans Øjne, der saae paa hende, det var selve hans

Sjæl, der stirrede ind i hendes og bad og græd og var lykkelig. Hun knugede sig ind til ham med et stort Smil og med lukkede Øjne.

Hun vilde ikke tænke en eneste Tanke selv. — —

— Da de siden gik ned gjennem Hotelhaven og kom hen i Nærheden af den Cottage hvor Vigant boede, studsede han ved at se, der var Lys i Mannes Vindue, som stod aabent.

Men senere, da han kom alene tilbage, laa hele Huset i Mørke.

Jonna kunde ikke sove, da hun kom op paa sit Værelse, og Klokken var dog langt over eet.

Hun trak Vinduet til, rullede Gardinet ned, og sit Shawl drog hun op om Hovedet, helt ned for Ansigtet; hun vilde lukke om sig, lukke sig ude, gjemme sig bort.

Men et Øjeblik efter rev hun Shawlet af sig, rullede Gardinet op og aabnede Vinduet paa vid Gab. Og saa begyndte hun at gaa: fra Sengen til Sofaen, fra Døren til det aabne Vindue, ind i Maanestriben og ud af den igjen. Undertiden blev hun staaende midt i den og smilede til sin slanke Skygge, der stod skarp

mod den lyse Væg. Hun syntes, den saae saa ung ud, den Skygge.

Og hun foldede Hænderne om Nakken, slog sit Hoved tilbage og aandede ud. Aa, denne friske Følelse af Udspring og Vaar, der løftede sig i hende —! Nej, hun vilde ikke tænke.

-- Men med Et foer hun sammen.

Derhenne paa Bordet — —! Maanen havde flyttet sig og pegede paa noget Hvidt, der laa.

Et Brev — — det kunde ikke være fra Andre end Fritjof.

Hun *foer* hen og tog det, rev det op, stirrede i det, kunde Intet læse, fik Lyset tændt og løb det saa igjennem, rystende, stønnende, med graadige Øjne, hviskende dets Ord.

Bønner og Bud, Savn og Trusler! Glemsel for Alt, og Løfter om Alt — alle en Brudgoms lifligste Ord, kastede som en glødende Regn i hendes Skjød.

Det var, som han tog hende med Vold.

Og der var ikke en Tanke paa Vigant mer i hendes Hjerne.

Hun faldt hen i sin Sofa, lænede sig tilbage, foldede Brevet ud, lagde det over sit Ansigt

og trykkede det ind mod Mund og Øjne med begge sine Hænder.

Og hun kyssede det saa vildt, at der gik en Flænge deri.

Han var selv i Brevet, hans Øjne var i det, hans Kys var i det, og det var hans hede Aande, hun mærkede under det nu. Tog han end haardt som en Kusk, han var dog skjøn som en Konge.

Ingen, Ingen maatte eje ham uden hun — og nu var han jo hjemme paa Egnen igjen, hvor de sværmede om ham, baade Frøkener og Fruer.

Men han længtes, det skrev han, baade Dag og Nat, efter hende, efter hende, efter hende!

Og hun sad her, milevidt fra ham, og kunde ikke naa ham.

Atter læste hun Brevet igjennem, og hun strøg det smilende hen over sin Kind, helt ned mod Brystet, hvor hun trykkede det ind til sig. — Tilsidst sprang hun op, rystende sine hede Drømme af sig.

Hjem, hjem! — hun maatte hjem. Aa, var hun dog aldrig rejst fra ham!

For nu var Tanken paa Vigant der igjen — som en stikkende Angst, der tog Vejret fra hende, og kort derpaa som en brændende Anger, der jog hendes Tanker op i Skrig.

Og paany begyndte hun at gaa fra Sengen til Sofaen, fra Døren til det aabne Vindue, gnidende sig op over Armene, som var det hende ikke nok at vride sine Hænder.

Og hun gik der, til Maanen var borte og til Dagens første Lysning sivede blaalig ind gjennem Vinduet og tog Skyggerne i Værelset bort.

Sit Haar havde hun løst, og Kjolen havde hun taget af, men lægge sig kunde hun ikke faa Ro til. Der var Noget, hun først maatte igjennem. Og dette faldt det hende saa tungt at overstaa, som var det en Dødssynd, hun skulde tage paa sig.

Først da Gryet brød ind over hende med en lysvaagen Angst for, at Tiden skulde løbe fra hende, først da fik hun Kraft til at skrive det Brev, som hendes Tanker snart i Timer havde kredset om.

Hun satte sig ved sit Bord, hvor Lyset endnu brændte som en lille Stump med et blindt, viftende Skjær. Hendes Haar hang ud

over Papiret og trak Blækket ud i fine Linier, naar hun slog det tilbage.

En udvisket, plettet Epistel blev det, ogsaa fordi hun græd, mens hun skrev den. For tørrede hun end Øjnene baade med Haar og Hænder, nogle Taarer fik Lov til at rinde frit, og et Par af dem gled Pennen igjennem. Og Meget blev strøget ud og Meget blev klamret ind mellem Linierne.

Hun skrev:

»Kæreste gutten min.

Det blir ikke Fritjof, der faar brev fra mig idag, det blir dig. Men jeg vet ikke, hvordan jeg skal faa sagt det, for det gør saa ondt helt dypt ind i mig, og jeg graater, mens jeg sidder her.

Men det *kan* ikke bli. Alt hvad du saa ber mig, og alt hvad jeg saa har lovt dig, det kan ikke bli. For Fritjof er nu hemme paa Kloster og skriver efter mig; brevet laa til mig, da jeg kom herop. Og saa maa jeg komme, hvem der saa ellers ber mig. For han har mig med hut og haar, saa der ikke er en bit tilbage af mig selv. Jeg har visst det hele tiden, og jeg har sagt dig det med, men du

vilde ikke tro mig, og du hadde ogsaa saa inderlig ret i alt, hvad du sa, og det hørtes saa vakkert, og jeg trodde selv, det var lykke for mig at gaa med dig. Men nu *vet* jeg det, for jeg føler hans brev som glødende kul paa min sjæl, jeg vet, at det er ham, jeg er glad i mer end i noet annet menneske. Saadan har det altid været, og saadan vil det bli, altid. Gik jeg med *dig* og mødte jeg saa ham, saa var det ham og ikke dig længer. Hvad vil du saa, jeg skal gjøre annet end bli hos ham?

Derfor var det ogsaa godt, at brevet kom nu og ikke efter det annet var sket.

Men jeg vil tænke saa mycket paa dig, og jeg vil aldrig glemme naar du spilte for mig. Det faar jeg aldrig høre mer, og det er vemodigt for mig at tænke. Men jeg ber dig saa inderlig, som jeg kan, at du aldrig vil søke mig op, ikke for min Skyld, men for din. For det *kan aldrig bli.*

Derfor rejser jeg ogsaa hem nu strax paa morgenstunden. Og jeg sier dig ikke farvel paa annet sätt end med dette brev, for det vil jo blot være saa altfor tungt baade for dig og mig, om vi skal staa der og slite os fra hinanden. Og annet blev der jo ikke ud af.

Nu skal du være en fornuftig gut og glemme og bare tænke paa de gode timer, vi har havt. Ja, de har jo været gode alle, alle; men jeg mener, at du skal tænke fornuftigt paa dem. Og saa skal du skrive det brev til hende, den unge flickan, som er kær i dig. Gør det, og lad mig snart faa høre, du er blet en lykkelig ægtemand.

Og tænk saa paa mig saa snilt, du kan, og tilgi og vær ikke bitter. Alt det smukke og ædle, du har lært mig, det vil jeg akte paa og det vil jeg ta med mig hem til Kloster. Og blir jeg en annen efter denne dag, saa er det dig, jeg skal takke.

Ajø, ajø — mange gange ajø, og et kys med det sidste ajø, og saa aldrig mer.

Jonna.«

Da Manne opad Formiddagen kom hjem fra sin Morgentour, fandt hun Vigant paa hans Værelse. Han sad ved Vinduet; den venstre Haand, som holdt Jonnas Brev, laa slapt knyttet paa hans Knæ.

Han saae flygtigt op, da han hørte Moderen komme.

»Naa, jeg hører, Jonna er rejst,« sagde hun, medens hun lagde sin Hat paa Bordet og gav sig til at trække sine Handsker af; »— og uden at sige Farvel hverken til sin Fader eller mig. Det er vel norsk, kan jeg tro.« Hendes Blik veg ikke fra ham: »ja, *Du* vidste det vel?«

Vigant rystede kort paa Hovedet.

»*Ikke* —?«

»Ikke før nu, for lidt siden.«

Manne fik Øje paa Brevet, som han sad med, og studsede et Secund. Derpaa sagde hun strengt og vægtigt:

»Ja, saa tak Du Vorherre, at hun var fornuftigere end Du.«

— — — —

»Moer!«

Han sprang op og stod nu ligesaa rank og spændt, som han før havde siddet slap og sammenfalden. Trækkene i hans Ansigt vare uhyggelig lange og stive, og Stemmen saa voldsom, at hun foer sammen derved.

Men hun fattede sig strax.

»Ja, det siger jeg: tak Du din Gud — hvor forelsket Du saa ogsaa har været. Jeg

har jo seet det længe, længe — og jeg har bebrejdet mig selv, at jeg Ingenting har sagt. Men Gud ske Lov, nu er det altsaa forbi.«

»Veed Du *det* saa sikkert?« Han saae hende skarpt og koldt ind i Øjnene, og hans Stemme var hæs af det Oprør, som hendes vrede Blikke bragte i Kog.

»Hun er jo rejst, saa maa det vel være forbi.«

»Men hun lader sig vel finde *der*, hvor hun er.« Han skreg.

»Vigant, Vigant — hvad er det dog, Du siger?« Manne var ligesaa oprørt som han. »Tænker Du da ikke paa — — den Synd, det er, den Synd, Vigant!«

»Synd!!«

»Og hun *vil* jo ikke!« der var Triumf i hendes Stemme, »hun bryder sig jo ikke *om* Dig, hun er jo rejst.« Nu ramte hun ham; det saae hun paa hans Udtryk, der atter blev brudt og sløvt. »Hun *bryder* sig ikke om Dig.«

Men i det Samme fortrød hun, hvad hun havde gjort, og Graaden sitrede om hendes Mund, da hun gik hen til ham.

»Hvor kunde Du gjøre mig den Sorg? hvor kunde Du? Hvor tidt har vi ikke været

enige om, saa stygt det er, naar en Tredie trænger sig ind mellem to Ægtefolk, aa, saa skammeligt! saa malhonnet! — hvor kunde Du, Vigant?«

Hun vilde lægge sin Haand paa hans Skulder, men han trak sig hurtigt et Skridt tilbage.

»Ja — ja — ja — det er godt,« sagde han træt og gik fra hende.

»Men hvor kan Du saa sige, at Du alligevel —? og nu, efter hvad der er skeet?« — hun blev ivrig igjen — »søge hende op! Du *kan* ikke gjøre det. Det kan en Mand af Ære ikke gjøre. Tænk paa *det*, hvis Du slet ikke vil tænke paa *mig* mere.«

Vigant sad atter i Stolen ved Vinduet. Hun stod et Øjeblik og saae paa ham; saa bøjede hun sig over ham.

»Hvad vil Du gjøre, Vigant? Er der Noget, Du tænker paa?«

»Nej, jeg tænker ikke paa Noget.«

»Lov mig —«

»Ja, Alt, hvad Du vil; naar Du blot vil gaa.«

Han knugede Hænderne sammen, støttede sin Pande imod dem og drejede sig helt bort fra hende.

Men Manne blev staaende og strøg ham hen over Issen; tilsidst blev hendes Haand liggende ømt i hans Haar.

»Jeg veed det nok, Du holdt meget af hende. Alligevel — Du kan tro, det var bedst —«

»Jeg *beder* Dig om at gaa;« han trak Hovedet til sig, heftigt, som i Graad.

Saa gik hun langsomt henimod Døren, Hænderne famlede sig sammen i Bøn, og alle Græmmelsens Spor traadte tydeligt frem i hendes blege Ansigt, der med Et blev helt gammelt af Sorg.

»Vigant — Vigant!«

Hun vendte sig et Par Gange, men fik ikke det Nik, som hendes bedrøvede Øjne bad om.

XVII.

Der er *de* Sorger, som man lukker sig inde med, plejer og vaager over og skjærmer mod det daglige Livs Hverdagspust, fordi man synes, de profaneres deraf — Sorger, der ligesom løfter en op paa en Throne, højt over alle andre Mennesker, marmorblege Sorger, sørgeklædte Sorger.

Det er ikke de største.

Og heller ikke *de* er de største, der slænger en i Støvet *under* alle Andre, der har Selvmordets Rædsel i sig og maaske berøver en Livet i et Nus Fortvivlelse.

De største, det er dem, der hverken gjør os større eller mindre i vore egne Øjne, hverken jager eller murer os bort fra os selv, men just

lader os føle os selv, som vi ere, saa dybt ind, som der er Noget at føle. De største, det er dem, der gjør os tro mod os selv og haarde mod os selv.

Vigants Sorg over Jonna var ikke stille og ikke med Taarer, der altid mildner; den var hed og tør som søvnløse Nætters Uro.

Og han led ikke blot under Skuffelsens rastløse Graven i hans Marv; men dette, at han ikke havde faaet Lov til at vove, ikke faaet Brug for sit Mod, at den eneste Beslutning, han frit og selvstændigt havde taget i sit Liv, var bleven dømt til en ynkelig Straadød, det følte han som en aandelig Lemlæstelse, der i lange Tider holdt Sorgen blødende frisk og gjorde den saa mattende tung.

Grublede han sig ind i dens Kroge, Mørket derinde vilde skræmme ham gal; vilde han drømme den ud, som man tømmer en Sø, den vilde slaa sammen over hans Hoved.

Derfor levede han videre, som om Intet var hændt, adspredte sig, hvor han kunde, opsøgte Mennesker og greb det Arbejde, der bød sig til.

Men koldt og bart var der blevet omkring

ham, Livet kun Dage, man slænger af sig, en for en. Bedst var de, der sled ham trættest.

Og deri følte han Sorgen stærkest, i dette nøgterne Mod til at luge og plukke Livet rent for alle Drømme.

De svævede bort som rosenfarvede Skyer, der opløse sig i Himlens lette Farver og blive til Luft; og Himlen selv bliver ogsaa kun Luft med det Samme.

Men Modet i ham var ikke stærkt af Bitterhed, kun af Frygt for nye Skuffelser, kun af hensynsløs Trang til at se Livet i Øjnene, som det er.

*   *   *

Vigant vilde ikke søge Ansættelse i et at Ministerierne, skjønt det ikke vilde faldet ham svært at opnaa en saadan. Men i de sidste Aar havde han mer og mer udviklet sig bort fra de regelret og med paaholden Passer afstukne Anskuelser, der gjaldt for officielle, og han havde ingen Lyst til at komme ind i en Stilling, hvor denne var Et og han selv noget ganske Andet.

Desuden mente han ogsaa, at en Virksomhed, der bragte ham i personlig Berøring med mange Mennesker, vilde tilfredsstille ham mer.

Der var intet Bestemt, som drog ham; han vidste jo saa Lidt om sine practiske Anlæg. Kun Et var han klar paa: han *vilde* have Arbejde; hver ledig Stund var ham en Kval, en Frister til tungsindig Længsel. Og han fandt ogsaa, det var paa Tide nu, om han begyndte at kunne sørge for sig selv.

Saa en skjønne Dag fik han et Tilbud, han mente at burde tage imod. Det var fra en af Familiens Venner, Højesteretssagfører Boesen. Denne havde i den senere Tid gjentagne Gange truffet Vigant i det selskabelige Liv og fundet — som han ved et Middagsbord sagde til Manne — »at der var noget Repræsentativt ved den unge Mand.« Der var just en Plads ledig paa hans Contoir, og denne lod han Vigant forstaa stod ham aaben, idet han samtidig antydede, at det vilde være ham en Glæde at knytte til sig en Descendent af den gamle Assessor, om hvem han havde saa mange gode og værdifulde Erindringer.

Vigant betænkte sig et Par Dage; saa slog han til. Boesens Forretning var en af

Hovedstadens mest ansete; han vilde komme ind i Forhold, hvor han kunde lære Meget og faa Lejlighed til at prøve, hvad han duede til. Endelig bad Manne ham indstændigt ikke at vise Tilbudet fra sig.

Højesteretssagføreren, eller Advocaten, som han kortelig kaldtes paa Contoiret, var en høj Mand med et værdigt Embonpoint og en strakt Holdning. Hovedet knejsede saa meget bagover og Maven stak saa langt frem, at man havde lidt svært ved at tro paa de beskedne Udtalelser, som han havde for Skik at fremføre om sig selv, med dvælende Nik og i et stille Tonefald, der ligesom svøbte Ordene ind i Silkepapir. Han takkede altid Gud for alt det Gode, han kunde være for sine Medmennesker, og Gud vidste, det var Lidt nok.

Han var vel neppe noget fint juridisk Hoved, men han havde afgjort en fin Næse og fremfor Alt en klogt afparagrafferet Samvittighed. Og det var væsentligst af disse to sidste Egenskaber, at det Held var betinget, som havde fulgt ham fra hans første Ungdom. Den lille Horizont, de smaa Kneb, den stædige Forsigtighed, deri bestod hans Styrke; og saa i hans sikre Følelse af, hvad der var velseet hos

den Del af Publicum, der skulde bringe ham i Vejret; aldrig et vovet Ord, aldrig en personlig Indsats.

Dette vidste han godt om sig selv; men alt som Livet gik og han blev fast i Sadlen, fik Ry og Formue og Ordner paa Brystet, saa holdt han ikke af at vide det længer, saa indsaae han, at en bredere, almenvenligere Basis vilde klæde hans formaaende Personlighed bedre. Han mærkede ogsaa hist og her en svigtende Sympathi, der saarede hans Forfængelighed.

Saa skaffede han sig den omtalte Basis. Ved at slaa ind paa en udstrakt Godgjørenhed fik han sig efterhaanden til at tro, at han *var* den Menneskeven, han ønskede at være, ja, at han altid havde været det. Og det var denne Menneskeven, der smilede hans fromme Smil og rundede hans Tale ud i Salvelse.

Men hans Medmennesker vare ikke alle saa lette at bedrage som han selv: adskillige nærede bestandig en beskeden Tvivl om hans Hjertes Ægthed.

Men det kostede jo ogsaa bestandig hundrede Kroner, blot han dyppede sin Pen. — —

— Den første Morgen Vigant mødte paa

Contoiret, sagde Advocaten til ham, medens han strøg ham venskabeligt hen over Skulderen.

»Ja, min kjære Hr. Vigant« — han havde kjendt ham fra Dreng — »nu skulde De altsaa se at vænne Dem lidt til os. Det vil forhaabentlig ikke falde Dem svært. Ja, De skal ikke takke mig, det er altid den, der giver, der har Grund til at takke. Og jeg troer virkelig, jeg har vist Dem en Tjeneste. De vil passe til os. De hører til samme — samme Luftlag — saa at sige. Der er saa Meget, som vi aldrig behøver at spørge hinanden om, eller som jeg behøver at lære Dem, fordi vi begge har paa Følelsen, hvad der er fair og hvad ikke. Ja, det er virkelig en stor Betryggelse. Det er maaske den største, man overhovedet kan faa i Livet. Giv mig Deres Haand. Og saa Gud give, det maa blive til Velsignelse.«

Paa Forhaand havde Vigant hverken Noget for eller imod Manden. Men denne unødvendige og, som han syntes, pretentieuse Indvielse med Haandspaalæggelse tiltalte ham ikke.

Imidlertid, Advocaten maatte være den, han var; Vigant var ham i alle Fald taknemmelig, fordi han havde skaffet ham en Virksomhed, der kunde fylde det Meste af hans Dag.

Men nærmere end til denne Taknemmelighed kom han ham aldrig, og det skjønt Advocaten viste ham megen Bevaagenhed og, alt eftersom han mærkede, at den tactfulde og paalidelige unge Mand faldt i hans Clienters Smag, tillige en ikke ringe Fortrolighed. Vigants Væsen, der aldrig gav Mer af ham selv, end han just vilde, og gav dette ligefremt og kortfattet, indgød en saa ubetinget Tillid, at han gjerne fik Folk til at sige det, som det gjaldt om at faa at vide. Og dette Tillidindgydende hos ham skattede Advocaten dobbelt højt, fordi han troede, at det i hvert Fald delvis var beregnet. Vigant fik megen Ros et Par Gange, hvor han blot ved at tale med Folk havde bragt just den Orden i Sagerne, som Advocaten ønskede.

Men jo bredere denne smilede, jo amicalere han strøg ham over Skuldrene, des stivere blev Vigant, og des tydeligere følte han, at til samme Luftlag — saa at sige — hørte de alligevel ikke.

Dette stricte Juristeri, denne udelukkende Tagen-Hensyn til sin egen Glorie, til Sagens Celebritet, denne Aagren med gode Raad, denne Jagen efter rige Boer, denne Snobben-sig

op ad Magthaverne, og klistret over dette en selvbehagelig Velgjørenhed som Guldpapir over en fedtet Vare — Vigant havde afgjort en anden Opfattelse af, hvad det vil sige at være en fin Mand, og hvorledes en rig Mand bør føle sig forpligtet.

Men han lærte Meget og erhvervede sig et udstrakt Bekjendtskab i de Aar, han sad paa det Boesenske Contoir.

Efterhaanden fik han ogsaa Tillid til sine egne Evner for den Fremtid, som han her begyndte at planlægge.

»Begavelse,« sagde Gorm til ham en Dag, »det er sgu ikke Noget, man kan definere. — Naar man ikke er en complet Idiot eller ogsaa et særlig benaadet Individ, saa er Begavelsen eller rettere det, den kommer til at gjælde i det practiske Liv, et Product af ens Flid og ens Opdragelse, saa omtrent da.«

Dette kunde Vigant underskrive.

Og Aar gik til Aar. Vigant var atter falden til Ro i Ny Kongensgade.

Men imellem ham og Moderen var der længe ikke den gamle Fortrolighed.

De glemte vel hurtigt de haarde Ord, de havde sagt hinanden den Dag, Jonna var rejst, og omgikkes med det vante Hensyn; men de havde i de korte Øjeblikke, hvor de stode Ansigt til Ansigt, dirrende af Vrede, skarpt, som under et lynende Lys, faaet et nyt Syn paa hinanden som Mennesker slet og ret, og de havde mærket, at hvor hjertenær de end stode til hinanden, der var i deres Tankesæt, og mere, i deres Charakterer, en Grundforskel, som de tidligere kun glimtvis havde anet og aldrig ret villet tro paa.

Det var navnlig Vigant, for hvem dette gik op med sørgelig Vished. Under hin Samtale var Moderen blevet saa lille for ham, saa smaalig og næsten lavsindet, fordi hun mere havde været optaget af sin egen krænkede Moral end af hans Sorg. Og dette var det, som han havde svært ved at tilgive hende, at hun selv havde slukket den skjønne Sjæl, der altid havde lyst til ham gjennem hendes Øjne, og dermed berøvet ham den sidste Tro paa, at der var en Stump Himmel at finde paa Jorden. Og Savnet af Moderen dyngede sig til de andre Savn

og denne bristede Illusion til de andre, men ikke som Smerter og Uro, kun som en tung Træthed, der forøgede det Tryk af nøgtern Livslede, hvori han længe gik om.

Manne led langt mere end han, skjønt hun ikke redede Traadene saa ubarmhjertig klart fra hinanden. Men hun *opgav* ikke som han, der mente, at det Ideal, som var falden fra sin Sokkel, havde Ingen Kræfter til atter at sætte paa Plads. Hun tænkte kun paa, hvorledes hun skulde vinde ham tilbage. Hun vilde gjerne gjøre Bod; thi vel havde hun havt Ret i det, hun havde sagt, men hun havde maaske havt Uret i at sige det. Hun vilde gjerne bøje sig helt hen til ham, blot han vilde tage imod hende. For Livet var for hende det tommeste Tomme, naar hun ikke var med i det, som hans Hjerte slog for.

Men hvor ydmygt hun saa bad, baade med Blik og med Ord, og hvor ondt det saa gjorde ham for hende — hvor kunde hun dog tænke, han vilde tale til hende om den Sorg, hun selv havde haanet?

Derfor var der længe den Tavshed imellem dem, som skiller mer end de hidsigste Ord.

Saa søgte hun ad andre Veje at komme ham nær.

Ofte naar han var ude, gik hun ind i hans Værelse og bladede i de Bøger, der laa opslagne paa hans Bord — som om hun i dem kunde finde nogle af de Tanker, han skjulte for hende. Hun glattede dvælende nedad Bogsiderne, og hun misundte hver Pen paa hans Skrivebord, fordi den havde Mer af hans Fortrolighed end hun.

Og skjønt hun opdagede, at de Bøger, som han nu levede med, næsten alle forsvarede den Lidenskab, som hun altid havde hadet, saa læste hun dem dog igjennem for at kunne tale med ham om dem.

Men mod disse Drøftelser vægrede han sig længe; thi de maatte nødvendig bringe Anskuelser paa Tale, som han vidste, hun ikke delte, og som han hidtil med Varsomhed havde undgaaet at komme ind paa. Lyve for hende, det var uværdigt for dem begge, og bedrøve hende vilde han ligesaa nødigt.

Nej bedst vilde det være, om de nøjedes med at spise det daglige Brød sammen, og hver tømte sin Højtidskalk i Stilhed.

Men Manne lod ham ikke Ro. Thi paa mange af hans Udtalelser havde hun efterhaanden og med Bekymring mærket, at han ikke stod paa samme faste Grund som hun, og denne Bekymring blev tilsidst saa stærk, at den tvang hende til at spørge rent ud.

Saa maatte han svare.

Ja, han delte ikke hendes Tro. Han havde aldrig gjort det. Gud havde aldrig været i hans Hjerte. Han havde *frygtet* en Tid af sit Liv, nu gjorde han ikke heller *det* længer.

Det var ikke, fordi han ikke *vilde* tro; han vilde gjerne, især for hendes Skyld; men han havde ikke den Evne. Den var et Talent som ethvert andet; og han havde ingen Talenter, det vidste hun nok.

Man var, hvad man var — anderledes var Livet ikke; man maatte se at redde saa Meget ud af sig selv, som man kunde, ved egen Hjælp og ved de Menneskers, der holdt af en. Man maatte være saa sand mod det Bedste i sit Væsen, som det var muligt, og være det frimodigt og offervilligt og ubarmhjertigt mod sig selv; anden Vej til Fred var ikke Mennesker givet.

Han sagde alt dette fast og klart, en Kjende haardt. Men skulde der tales derom, saa skulde der tales ud, saa skulde der ikke udstedes halve Haab, som Moderen kunde klynge sig til, og ikke fables om vage Drømme, som maaske kunde tyde paa Vaklen, og som hun siden kunde mane ham med. —

Hans Skrifte forfærdede Manne, men hun rettede alle Bebrejdelser mod sig selv.

Det var hendes Skyld, at Vigant ikke troede. Hvis Skyld vel ellers? — naar han var falden fra Gud, saa var det, fordi hendes Tro havde været for ringe. Ak ja — Gud hjælpe, saa svag den var blevet: en Aftenbøn hver Aften, en sød, from Længsel, intet Andet; ingen Kamp, ingen store Ofre, ingen hændervridende Ruelse, intet Nødskrig efter Naaden, saaledes som *den* maatte tro, der vilde følge Frelseren efter; hun var helt sovnet hen efter Herlufs Død, havde nydt Livet, havde vovet at være lykkelig.

Men maatte hun blot leve, saa var det ikke for silde endnu, saa skulde hun trygle sin Søn hjem til Gud, hun skulde slæbe ham efter sig paa sine Knæ, om hun saa skulde dø under Byrden.

Men Vigant var ikke til at rokke. Hvor fast hun saa klamrede sine bedende Hænder om hans, som En, der er stedt i Dødsfare, han gjentog Aften efter Aften, at det, hun vilde give ham, det kunde intet Menneske give det andet. Og det *maatte* jo være saaledes, at om Troen skulde have noget Værd, saa maatte den gro frivilligt af sig selv.

Tilsidst blev Manne træt, træt af hans Modstand og træt af sine egne Ord.

Og nu var Tavsheden imellem dem større end nogensinde før, og hun syntes, at saa langt havde hun aldrig været borte fra ham. —

Men da var det, at hendes Kjærlighed viste sig større end hendes Tro.

— Der havde i Mannes Liv været Tider, hvor hun pludselig kunde faa et helt andet Syn paa Tilværelsen end det, hvori hun var opdraget, hvor hun følte Alt glide bort under sig og ikke kunde se nogen Mening eller Sammenhæng i det Liv, hun var sat til at leve. Thi Tungsindet kunde hvirvle hende saa sløv, at hun helt brast sammen; og saa brast ogsaa Troen.

I hendes første Ungdom var det tidt gaaet saaledes; men Ansvaret som Moder havde styrket hendes Charakter og med den hendes Tro,

der nu under de tungsindige Perioder tvertimod havde været Planken, som holdt hende oppe. —

Saa hænder det igjen efter mange, mange Aar, at hun ikke veed Raad længer for sin Sjæl, at hun mister Troen paa sin egen Tro, fordi hun fortvivler over, at den ikke har kunnet redde hendes Søn. Og der opstaaer i hende en Selvopgivelsens Trang til at gaa til Grunde med ham, en Trang, der mest er Haab om ad denne Vej at naa ind til ham igjen.—

Hun blev roligere nu, og om Aftenen, naar hun sad hos ham, saa bad hun ham forklare det nøjere for hende, hvad det var, han troede, og hvorledes han var kommen til det.

Først forstod Vigant hende ikke paa den rette Maade; han troede, at hun kun vilde begynde de gamle Klager i en ny Form. Men da hun ikke græd længer, og da hun trængte saa alvorligt ind paa ham, saa sagde han hende omsider sine inderste Tanker, som han bedst kunde det:

Hvem kunde forklare og hvem kunde sige det sidste Ord? for man vidste jo Intet. Somme var det givet at se Gud i Alt, og kun det holdt dem oppe; kun det gav dem Værd som Mennesker, at de tjente en Højere, ved hvis

Magtens Ord de løste alle Gaader og fik Styrke til at leve.

Han havde aldrig seet Gud og savnede det ikke. For ham bestod Menneskenes Værd i Kraft af deres egen Villie til at hævde sig som den, enhver var, til selv at lide og stræbe, selv at tænke, selv at hjælpes ad.

Menneskeværd i Kraft af Guds Naade og Menneskeværd i Kraft af sit eget Hjertes Ærlighed — det var Modsætningerne.

Han dømte ikke imellem dem, han havde kun taget det Parti, som han maatte. —

Manne havde ventet at høre helt andre Ord, koldere, trodsigere, mere oprørske Ord. Hun havde ikke kunnet tænke sig Vantro uden Bespottelse og Forhærdelse.

Og nu var det, Vigant sagde, saa mildt, saa lidet forargeligt og desuden saa klart og ligefremt.

Hun grublede det igjennem atter og atter og syntes mange Gange, det var ikke saa forskelligt fra det, hun selv havde lært ham, men at de paa mange Steder kunde mødes, fordi der jo ogsaa var Kjærlighed i hans Tro.

Og hun stræbte af hele sin Sjæl at forstaa

ham; og paa alle de Maader, hun kunde, lagde hun dette for Dagen for at nærme ham til sig.

Men Afstanden imellem dem blev alligevel kun større end før. Thi Vigant stødtes en Kjende af denne Skiften-Standpunkt hos Moderen, der nu syntes ham at miste endnu Mer af sin fordums Uforkrænkelighed. —

Saa var det en Dag, da Vigant kom hjem lidt før Middag, at han ikke fandt Moderen i Dagligstuen som sædvanlig. Og da Spisetiden kom, sagde Pigen, at Fruen havde lagt sig, hun var ikke rigtig vel.

Vigant bankede paa Døren til hendes Sovekammer, og da hun ikke svarede, gik han ind af sig selv.

Manne laa paa Knæ foran sin Seng med Armene og Hovedet boret ned i dens Tæppe.

Han gik forskrækket hen og løftede hende op. Ansigtet var ophovnet af Graad.

»Hvad er der, Moer? Hvad er der dog? siig mig det.«

Han bragte hende til Sæde i en lille Chaiselongue, der stod ved Fodenden af Sengen, og

selv satte han sig ved Siden af hende. Men hun vendte ham haardnakket Ryggen, bed Læberne sammen, holdt Hænderne foldede helt op over Munden og Hovedet bøjet. Der gik hulkende Trækninger gjennem hele hendes spinkle Krop.

»Kjæreste Moer, Du maa virkelig sige mig — Du gjør mig ganske ulykkelig.« Han tog hende om Skulderen: »er det mig, er det Noget med mig?«

Hun blev siddende i den samme fortvivlede Stilling uden at svare.

Saa tog han en Stol, satte sig ligeoverfor hende, drog hendes Hænder til sig med Magt og sagde bestemt.

»Nu *skal* Du sige mig det — Du *skal.*«

Bestandig holdt hun Hovedet bortvendt.

»Moer dog, Moer —!« Der var baade Angst og Vrede i Stemmen.

Hun trak Hænderne til sig: »gaa ind og spis. Jeg skal Ingenting have — gaa ind og spis.«

»Hvorfor vil Du Ingenting have? Er Du syg? hvor er Du syg?«

Nu saae hun paa ham, men med et Blik

saa haabløst og underlig koldt, at han blev bange for hendes Forstand.

»Jeg vilde ønske, jeg kunde dø — og jeg tør dog ikke —«

»Hvorfor vil Du dø?« han tog igjen hendes ene Haand; »gjør mig ikke saa bedrøvet.«

»For jeg *kan* ikke holde det ud, Vigant, jeg kan ikke.«

»Hvad kan Du ikke holde ud?«

Taarerne strømmede ud af Øjnene paa hende.

»Jeg har mistet min Tro — jeg har ingen Tro mere. Hvad skal jeg dog gjøre?« Hun lod sig falde ned mod Chaiselonguens Ryg, blev liggende der, blot støttet mod sin Pande, og stønnede tungt.

Han studsede et Secund, saa blev Alt ham klart, Alt fra de sidste Ugers Samtaler.

»Kjære Moder, det er Noget Du bilder Dig ind. Du har ikke mistet din Tro, Du *har* ikke.« Han satte sig igjen over ved Siden af hende. »Er det min Skyld? er det *det*, jeg har sagt? Bryd Dig ikke om *det*, bliv Du ved Dit, det er dog det bedste.« Han drog hende hen til sig og fik hende til at lægge Hovedet paa sin Skulder.

»Jeg har været styg imod Dig, det seer jeg nu. Og Du holder meget mere af mig, end jeg dumme Dreng er det værd.«

Hun rystede paa Hovedet.

»Men hør nu en Ting og tro mig, Moer, der er Noget, som betyder Mer end al Tro, og det er *det*, at Mennesker holder af hinanden. Vi To har holdt af hinanden som maaske Faa, og vi gjør det endnu. Er der Noget i Livet, som har givet mig Tro paa at leve og Styrke til det og Inderlighed til det, saa er det *Dig* og din Kjærlighed til mig — det veed Du godt — og stol paa *det* — og lad saa Alt være glemt, som har skilt os ad.«

Han mærkede, hun blev roligere nu.

»Jeg har aldrig ønsket, Du skulde dele min Tro, tvertimod, for jeg veed, at Du har en, der for Dig er tusind Gange bedre. Der er kun een Ting, jeg ønsker, at jeg helt ud maa kunne være ærlig imod Dig, at jeg aldrig behøver at skjule Noget for Dig af Frygt for at bedrøve Dig, men at Du vil være stærk nok til at tage mig, som den, jeg er. Maaske Du altid har kunnet det, jeg har blot ikke troet det.«

Han løftede hendes Hoved og saae hende

ind i de blaa Øjne, som nu laa milde og stille i et Dyb af Taarer.

»Du veed det maaske ikke, men der staaer skrevet et Sted, at hvo som ikke er *mod* mig, er *med* mig. Og jeg har aldrig været mod Noget, som var dit.«

* * *

Endnu i nogle Aar levede Moder og Søn sammen i Ny Kongensgade, lykkelige Aar, hvor de vare alt det Gode for hinanden, som som stod i deres Magt, i et Samliv, der beroligede og berigede dem begge.

— Men da Manne havde fyldt sine halvhundrede Aar, begyndte hun at skrante. En overhaands Træthed satte sig i hendes Ben, saa at hun ofte om Dagen faldt hen i en Halvslummer. Hun magrede kjendeligt af, led stærkt af Svimmelhed og lette Besvimelser, og ofte maatte hun ligge hele Uger til Sengs for stærke Afmagter, der begyndte under heftig Angst og endte med dødelig Mathed.

Lægerne mente, hun stod det nok igjennem, men Manne blev for Alvor urolig, da hun

mærkede, at end ikke den yderste Forsigtighed gjorde Anfaldene færre.

De toge snarere til, og for hvert blev hun mattere; langsomt svandt hun hen med den sidste Rest af sin Ungdom. —

Vigant tilbragte sine Nætter under opskræmt Lytten.

— Saa var det en Sommerdag — de stode just rejsefærdige, begge To, for at tage ud paa Landet — at Manne blev sygere end nogen Gang før og strax maatte gaa i Seng.

I hendes Værelse til Gaarden var Gardinet rullet ned, for Solen stod paa; men en let Træk viftede det frem og tilbage bag det aabne Vindue.

Hun fulgte Gardinets Bevægelser, hvorledes det spændte ind mod Vinduesrammen, saa at denne tegnede sin Skygge paa det hvide Tøj i faste, sorte Linier, og hvorledes disse atter flød ud i utydelige graa, naar Gardinet drev tilbage ind i Stuen.

Det laa hun og saae paa og var for mat til at tænke paa Andet.

Vigant, som sad ved hendes Seng paa en lav Stol, havde lukket Øjnene og lænede Nakken mod den store Mahognikugle paa Sengestolpen

bagved. Han var sløv af Angst for, at hun skulde dø, og han havde intet andet Haab end det meningsløse, han skabte sig af sin egen Overtro: at jo mere han frygtede, des snarere kom hun over det.

Taarerne laa under hans Øjenlaag og løb ned over Kinden, naar han klemte dem til.

Til Tider foer han sammen, som redet af en Drøm: først søvntung Angst, saa en brand-lys Opvaagnen, hvor Alt i ham skreg. — Det *var* ikke sandt, det maatte ikke være det.

Og han vovede neppe at dreje Hovedet og møde det Nik, hun prøvede at sende ham. Han tvang sig til at smile, men Smilet fik kun Munden til at give efter for den Graad, den stred med.

Og atter sank han hen i sin Sløvhed, til Angsten paany jog ham op.

Han kunde ikke fatte det, kunde ikke fatte, at Livet skulde være saa ubarmhjertigt, at tage hans Moder fra ham, at han maaske imorgen — maaske iovermorgen — maaske inat allerede skulde være alene, ikke skulde eje det Menneske mer, han kunde sige, han hørte til, ikke vide den Sjæl, han vilde give sine Tanker, og hvis Tanker han vilde lytte til — Ingen, der brød sig

om, hvad enten han levede eller døde — Ingen at le med, Ingen at sidde til Bords med, Ingen at sige Godmorgen til.

Han kunde ikke fatte det, og han syntes, at naar han lagde al den Kraft, han ejede, deri, saa maatte han kunne holde hende tilbage, aande sit eget Liv i hendes Lunger, varme hendes Lemmer varme med sine Hænder og sit Kys.

Han flyttede sig nærmere til hende, han strøg over hendes Haand, han tog den i sin — men i det Samme brast Graaden ustandseligt ud af hans Øjne, fordi han kom til at tænke paa, at imorgen, naar han tog den, saa var den maaske kold.

Og han bøjede sig over den og trykkede den mod sin Mund. Endnu var den varm, endnu, endnu — aa Gud, kun endnu! — — — —

Han tænkte paa sin Barndom, uafbrudt paa sin Barndom — og han gik saa langt tilbage, som han kunde huske blot et flygtigt Billede: en Bluse han havde havt, en Foræring, hun havde givet ham. Og under Mindet af disse Smaating blev Sorgen allerdybest, allersmerteligst, allermest oprivende, thi med dem hang Indtrykket af hende som *Moder* allerinderligst sammen.

Og han pintes af hver gnaven Snerren, han havde budt hende, af hver Time, han havde levet med hende i kølig Tavshed, og mest af de lange Maaneder, den Tid de gik udenom hinanden. Hvad havde hun ikke lidt dengang, og hvad havde hun ikke ofret! Der var Intet paa Jorden som en Moder — og nu skulde han snart ikke eje nogen længer.

Han kunde ikke fatte det, og han vilde ikke tro det.

Manne var faldet i Søvn, saa han kunde græde i Fred. — — —

I flere Dage laa hun stille hen. Hun led ikke, og tilsidst blev hun ogsaa for mat til at ængstes.

Kun om Natten var der Uro i hendes Blod, de faa Timer, det helt var mørkt. Men naar Dagen gryede, fangede Lyset hendes Blik, og hun stirrede sig hurtigt i Søvn.

Hun vidste, hun skulde dø; men hun følte ikke Tanken som en Rædsel eller som Noget, der var nær, og hun følte sin Gud i dens stille Sænken-sig. Thi saaledes kom Døden til hende, som Noget, der sænkede sig fra Himlen, Noget, der vilde slukke hende ud, men ogsaa tage hende til sig.

Kun den sidste Nat hun levede, kom alle det Livs Tanker, hun havde levet, op i hende, alle hendes Sinds tunge Bebrejdelser, al hendes Kjærlighed til Sønnen og al hendes Frygt for hans Sjæl.

Hun fik flere Kræfter en kort Stund, hun talte uophørligt, og hun græd saa hjertebristende tungt.

For hun kunde ikke skilles fra ham, før han lovede, de skulde mødes igjen.

Han havde sat sig op paa hendes Seng, og hun laa i hans Arm med Kinden mod hans.

»Ikke sandt — ikke sandt — Du kommer jo til mig — Du kommer jo engang — jeg skal vente paa Dig — Vorherre giver mig nok Lov — Du er jo dog *min* Dreng — kan Du huske, da Du var lille, kan Du huske da vi mødtes i Grønningen — han Du huske det, Vigant? men nu skal vi skilles — men vi sees igjen — vil Du love mig det?«

Og han kunde jo sagtens love. —

Hun blev ved med det Samme, og han blev ved med at svare det Samme, at Gud vilde nok lade dem mødes. Og han sagde ingen Løgn med de Ord, for Smerten over

Skilsmissen var saa stor, at han greb hver Tanke, der kunde lindre den, som et Evangelium.

Og hun klamrede sig til ham og bad ham holde hende fast, naar Døden kom.

Den kom i en Søvn — uden Suk og Vaande, kom som et Strøg over Kinden og en tung, tung Haand over Øjne og Mund.

Vigant hørte den ikke, og han saae den først, da dens blege Værk var fuldbragt.

Saa sad han ved Sengen et helt Døgn. — Og han sov ikke, før Manne var begravet.

En Uge efter gik han for sidste Gang igjennem den røde Stue.

Hans Bagage stod i Entréen udenfor; han havde faaet et halvt Aars Ferie fra Contoiret, for at rejse i Udlandet.

XVIII.

Kjøbenhavn, d. . . . .

Kjære Ven.

De maa virkelig give et lille Kvæk fra Dem. Nu er det allerede tre Maaneder, siden De forlod vort gode Kjøbenhavn, og De, som er saa vel oplært i Alt, hvad der hedder Skik og Brug, kan umuligt have ventet, at jeg skulde skrive først til Dem. Forøvrigt kunde jeg gjerne have gjort det for længe siden, for *jeg* har, som bekjendt, *ikke* Begreb om, hvad der passer sig. Men jeg har ligget og baxet med Doctordisputatsen, og først igaar fik jeg endelig Kathederdaaben overstaaet. Der var propfuldt, og hele Auditoriet grinede, da jeg fik

Lejlighed til at holde et lille Foredrag om normale Menneskers vanvittige Opfattelse af Sindssyge. — Naa, men nu kunde jeg ikke dy mig længer. Imorges gik jeg op til Deres Sagfører og bad om Deres Adresse. Han vidste ikke Andet om Dem end den sørgelige Kjendsgjerning, at De ingen Penge brugte. Det er daarlige Tegn. Derfor har jeg ogsaa strax sat mig til at smøre dette Romerbrev sammen.

At De i saa lang Tid ikke har skrevet, det kan jeg saa godt forstaa, navnlig, da jeg kun kjendte Deres Moder saa lidt, og da hun sikkert nok var en hel anden Slags Menneske end jeg. Men De maa derfor ikke tro, at jeg ikke skulde forstaa, hvor dyb Deres Sorg maa være, og at der er Noget i den, som De aldrig kommer over. De er den mest udprægede *Søn*, jeg har kjendt i mit Liv. Jeg beder Dem heller ikke nu skrive om den Tid, der er gaaet. Jeg ønsker kun at vide, om De er vendt tilbage til Livet.

Skulde De meddele mig, at De ganske har slaaet Haanden af vort lille Fædreland og tænker paa at bosætte Dem i Udlandet for

bestandig, saa vilde jeg ikke fortænke Dem deri, og jeg vil være nærved at misunde Dem, fordi De kan det. Her er nemlig trægt i Danmark for Tiden, og det bliver neppe bedre med det Første. Status kan, efter mit Skjøn, gives med de faa Ord: en Ungdom uden Ærgjerrighed; og det er vel noget nær det Værste, der kan hændes et Land. Jeg mener ikke Forfængelighed eller Magtsyge — begge Dele er her nok af — men jeg mener *Broncen* i Manden, om De forstaaer mig, det, der giver Fysionomi. *Den* er det, det skorter paa. — Men hvor skulde den for Resten ogsaa komme fra? For der er bogstavelig Intet mer, som en selvstændig og personlig ung Mand kan faa Lyst til at sætte sine Kræfter ind paa, naar han seer, hvem det er, der faaer Udmærkelserne, og ad hvilke Veje de naaes. Navn og Protection og Facilitet og Uskadelighed — det er derom, der spørges, og det er derigjennem, man kommer frem, og for Guds Skyld ikke gjennem Nogetsomhelst, der lugter af selvstændig Personlighed. Og disse forløjede Forhold, hvor man officielt holder paa Værdigheden, men officieust gjør det Uværdige alle mulige Indrømmelser, dem er

det, som jeg paastaaer maa ormegnave og undergrave den gode Del af et Lands Ungdom.

Summa Summarum — de Unge herhjemme har kun to Interesser: Pigebørn og Cycler. De kunde for den Sags Skyld godt være fødte uden Hoved.

Jeg personlig klager iøvrigt ikke. *Min* Ærgjerrighed kan jeg selv holde vedlige og selv tilfredsstille, den kræver kun ærligt Arbejde og ikke andet Avancement end det, jeg selv decreterer.

Jeg anseer mig overhovedet for at være et ualmindelig heldigt stillet Individ. For det Første har jeg været saa fornuftig at holde min Mund, til jeg blev tredive Aar; der skulde være Straf for dem, der galede op forinden. Og dernæst nærer jeg ikke den ringeste Grad af Tvivl om, at i vor Tid kan man ikke være noget Bedre og Lykkeligere end det, jeg er: Videnskabsmand. Jeg har min egen Rede, mit eget Formigselv, som Ingen udefra kan forstyrre; og jeg har den Overbevisning, at ligesom vi Dyrkere af Naturens Love og Menneskehedens Undtagelser ere at ligne med Aanden over Vandene, der svæver lige roligt, hvor højt end Bølgerne gaa, saa er det ogsaa *os*, der

engang faaer dem til at lægge sig, om da Nogen formaaer det. Hvor meget de Andre end skraaler og skriger, baade Militarister og Socialister, det er os, der gjør Arbejdet, ganske stille, det er os, der piller Knuderne op, som de Andre helst vilde sprænge med Dynamit — og som i det Skjulte bøder paa, hvad de Andre gjør ondt i det Aabenbare. Med andre Ord, det er os, der er Verdens sande Forsoner. Og for vor Skyld vil Byen maaske blive sparet.

Ja, se det var nu en lang Svada om mig selv. Leveer De nu til Gjengjæld en om Dem, og lad mig vide, hvorledes det staaer sig med *Deres* Ærgjerrighed.

Jeg har aldrig før i mit Liv skrevet saa langt et Brev, og saa staaer der desuden en hel Mængde mellem Linierne, som jeg ikke gider trække op med Blæk.

Jeg trykker Deres Haand paa et muntert Gjensyn.

Deres Ven

Karl Gorm.

Rom. Den . . . .

Kjære Ven.

Det Haandtryk hvormed De slutter Deres Skrivelse, vil jeg begynde med, for at De strax kan vide, hvor glad jeg blev ved at høre fra Dem. Til Lykke med Graden!

— — —

Ja, De veed altsaa godt, hvorfor jeg ikke har skrevet. Jeg har ikke ret været Menneske siden Moders Død; nu begynder jeg først at leve mig ind i Tanken, og nu er det, som om jeg har faaet hende tilbage igjen. Thi der er *det* med Døden, at den skiller ikke Mennesker ad, saaledes som Livet gjør det, naar det river To fra hinanden. Man vedbliver at leve med den Døde, ja næsten i et endnu fastere Samliv, hvor alt det Smukke og Gode hos den, der er gaaet bort, slaaer Rod i en selv, fordi det nu kun har Liv i ens Erindring, og fordi man vil gjøre Alt for at bevare det Liv.

— De kan altsaa berolige Dem, jeg er vendt tilbage til Livet, og efter hvad jeg kan mærke, grundigere end nogensinde før. Men nu har jeg jo heller ikke en eneste Tilflugt

mer, hvor jeg kan krybe ind og skubbe det fra mig og være som Barn igjen. —

— De spørger om min Ærgjerrighed —? ja, den er af en noget anden Art end Deres og *maa* naturligt være det, da De saa ubetinget er kommen paa Deres Hylde i Livet og jeg ikke. Min Virksomhed maa nødvendig mere directe end Deres tage Sigte udad mod Mennesker.

Enhver Drøm om at blive Musiker er forlængst forbi. Den Smule Evne, jeg havde, har Aarene snarere stækket end udviklet. Jeg maa nøjes med at glæde mig over Andres Toner, og det gjør jeg i fuldt Maal.

Hjarlernes Familiehylde — det er *min* Skjæbne. Hvor Mangt jeg saa ogsaa kan have min Fader at takke for, Forholdet til min Moders Slægt har været det Bestemmende i mit Liv. Derfor indseer jeg ogsaa klart, at skal jeg udrette Noget i Fremtiden, saa maa det være i Traditionen, at jeg søger min Styrke — ved at lempe baade *mig* efter *den* og den efter mig. Og alligevel troer jeg ikke, at min gamle Bedstefader vilde være ganske tilfreds med mig, hvis han nu saae op fra sin Grav og opdagede, at Arvingen til alle Kongerigets

Herligheder har i Sinde at blande sig med det gemene Folk i Stedet for at sætte sig til Doms over det.

Men saa har han sagtens glemt, den kjære Gamle, at for hundrede Aar siden var der i Viborg en Sagfører af Slægten, som fik alle Amtets Aagerkarle til at stikke Piben ind ved en hæderlig Vandel, der var ligesaa rundhaandet, som den var fjern fra at gaa paa Accord.

Og skulde Traditionen om den gode Villies Fred mon alligevel ikke bunde dybest og sikrest hos *ham*? Den gode Villies Fred — skal jeg sige Dem — det er Hjarlernes Hjerteord.

— — — — Naa, men De med Deres negative Natur, De ønsker naturligvis fremfor Alt positive Oplysninger. Godt, De skal faa dem. Jeg har opsagt min Stilling hos Boesen og tænker paa at etablere mig selv, naar jeg kommer hjem.

For De kan være ganske rolig: jeg slaaer ikke Haanden af Danmark. Hvad De skriver om det Forløjede og Forsløjede i Forholdene hjemme, er der jo sikkert nok meget Sandt i; men jeg

finder deri kun en Grund mere til *ikke* at unddrage mig, navnlig ikke, da Intet, hverken aandelige eller materielle Tryk, skal hindre mig i efter ringe Evne at hævde mig som den, jeg er.

Desuden elsker jeg Danmark — *nu*; jeg har ikke gjort det før; jeg har i min første Ungdom ikke ofret mit Fædreland, som saadant, en Tanke. Og det er ikke Adskillelsen fra det, som har vakt Følelsen hos mig, for jeg kjendte den for Exempel ikke, da jeg var i Paris, eller da jeg sidst rejste med Moder. Men det er vel gaaet mig, som det sikkert gaaer saa Mange, at man opdrager sig til den, samtidig med at man opdrager sig til et Arbejde. Arbejdet driver den frem, fordi det stiller en i Forhold til de Mennesker, blandt hvilke man hører til. Og dette Forhold maa bunde i Forstaaelse og Sammenhold, om Arbejdet skal trives og faa Impulser og gribe det Rette.

Jeg elsker Danmark, og jeg længes efter Danmark, og jeg synes, der er noget Kjønt i at kalde Danmark sin anden Moder.

— — —

Naar jeg kommer hjem, kan jeg endnu ikke sige for bestemt. Men saasnart jeg veed Dagen, sender jeg Dem et Par Ord; gjør mig saa den Tjeneste, at tage imod mig paa Perronen.

Deres hengivne

Vigant Hjarl Møller.

